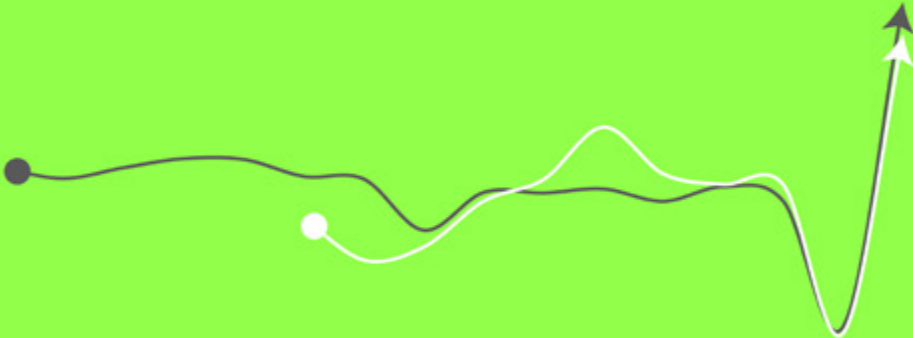

FINANCAT PUBLIKE VENDORE STATUS RAPORT 2021

FINANCAT PUBLIKE VENDORE

STATUS RAPORT 2021

"Ky publikim është produkt i Co-PLAN, Institutit për Zhvillimin e Habitatit në kuadër të projektit "Financat Vendore dhe Perceptimi i Qytetarëve mbi Shërbimet Vendore" me mbështetjen financiare të LevizAlbania, një projekt i Agjencisë Zvicerane për Zhvillim dhe Bashkëpunim SDC. Opinionet dhe konkluzionet e këtij publikimi i përkasin autorëve dhe nuk reflektojnë domosdoshmërisht këndvështrimet e qeverisë Zvicerane apo të Agjencisë Zvicerane për Zhvillim dhe Bashkëpunim SDC."

Tabelë përmbajtje

LISTË GRAFIKË	5
PËRMBLEDHJE	8
1. BURIMET E FINANCIMIT TË BASHKIVE	10
1.1 TË ARDHURAT NGA BURIMET E VETA VENDORE	12
1.1.1 Të ardhurat nga taksat vendore	20
1.1.2 Të ardhurat nga tarifat vendore	31
1.1.3 Huamarrja vendore dhe detyrimet e prapambetura	35
1.2 TË ARDHURA NGA TAKSAT E NDARA	42
1.3 TË ARDHURA NGA TRANSFERTA TË PAKUSHTËZUARA	45
1.4 TË HYRA NGA TRANSFERTA TË KUSHTËZUARA	52
1.5 BURIMET FINANCIARE: SA DHE NGA BURUAN PARATË NË DISPOZICION NË VITIN 2021?	53
2. PËRDORIMI I BURIMEVE FINANCIARE	55
2.1 SHPENZIMET SIPAS BURIMIT TË FINANCIMIT	60
2.2 SHPENZIMET E KRYERA ME FONDE TË VETA TË BASHKIVE	64
2.2.1 Shpenzimet me fonde të veta sipas klasifikimit ekonomik	68
2.2.2 Shpenzimet me fonde të veta sipas klasifikimit funksional	82
2.3 SHPENZIMET E KRYERA ME FONDE NGA TRANSFERTA TË KUSHTËZUARA	84
2.3.1 Shpenzimet me fonde të kushtëzuara sipas klasifikimit ekonomik	85
2.3.2 Shpenzimet me fonde të kushtëzuara sipas klasifikimit funksional	88
2.4 KOSTO E QEVERISJES VENDORE NË FUND TË VITIT 2021	89
3. PËRFUNDIME	102
ANEKSE	105
REFERENCA	124
SHËNIME	125

Listë grafikë

Grafik 1. Tregues të të ardhurave ndaj PBB-së	11
Grafik 2. Tregues të të ardhurave ndaj të ardhurave të qeverisë së përgjithshme	12
Grafik 3. Ecuria e të ardhurave nga burimet e veta vendore	13
Grafik 4. Ecuria e të ardhurave nga burimet e veta vendore sipas bashkive	14
Grafik 5. Të ardhurat nga burimet e veta vendore 11 bashkitë e prekura nga tërmeti	15
Grafik 6. Kontributi sipas kategorive (në p.p.) në ndryshimin vjetor të të ardhurave nga burimet e veta vendore (në %)	16
Grafik 7. Struktura e të ardhurave sipas përmasës së bashkisë	17
Grafik 8. Struktura e të ardhurave nga burimet e veta vendore në 61 bashki	18
Grafik 9. Të ardhura sipas kategorive në 61 bashki	20
Grafik 10. Ecuria e të ardhurave nga taksat vendore	21
Grafik 11. Të ardhurat nga taksat vendore sipas zërave	21
Grafik 12. Të ardhurat nga taksa mbi pasuritë e paluajtshme	22
Grafik 13. Taksa mbi pasuritë e paluajtshme sipas bashkive (1)	23
Grafik 14. Taksa mbi pasuritë e paluajtshme sipas bashkive (2)	24
Grafik 15. Taksat mbi ndërtesën dhe tokën bujqësore (2)	25
Grafik 16. Të ardhura nga taksa e ndikimit në infrastrukturë	26
Grafik 17. Taksa e ndikimit në infrastrukturë nga ndërtimet e reja (total = 100%)	26
Grafik 18. Rëndësia e të ardhurave nga TNI në buxhetet vendore	27
Grafik 19. Tregues të zhvillimeve në sektorin e ndërtimit	29
Grafik 20. Të ardhura nga tatimi i thjeshtuar mbi fitimin e biznesit të vogël	30
Grafik 21. Taksa mbi veprimtarinë e shërbimit hotelier	30
Grafik 22. Turizmi dhe të ardhurat në buxhetin vendor	31
Grafik 23. Ecuria e të ardhurave nga tarifat vendore	32
Grafik 24. Ecuria e të ardhurave nga tarifat vendore sipas bashkive	33
Grafik 25. Ecuria e të ardhurave nga tarifat vendore sipas zërave	34
Grafik 26. Borxhi publik përkundrejt kriterit të Mastriktit	36
Grafik 27. Stoku i detyrimeve të prapambetura	37
Grafik 28. Stoku i detyrimeve të prapambetura sipas bashkive	37
Grafik 29. Stoku i detyrimeve të prapambetura sipas kategorive	38
Grafik 30. Detyrimet e prapambetura për frymë	39
Grafik 31. Vlerësim i paaftësisë paguese të bashkive	40
Grafik 32. Të ardhurat nga taksat e ndara	43
Grafik 33. Të ardhura nga TAP sipas bashkive (pesha ndaj totalit)	43
Grafik 34. Të ardhura nga TAP për frymë	44
Grafik 35. Transferta të pakushtëzuara (përgjithshme dhe sektoriale)	46
Grafik 36. Rëndësia e transfertave të pakushtëzuara në buxhetin vendor	47
Grafik 37. Parashikimi për transfertën e pakushtëzuar të përgjithshme	46

Grafik 38. Transferta e pakushtëzuar sektoriale	48
Grafik 39. Transferta e pakushtëzuar sektoriale sipas funksioneve (1)	49
Grafik 40. Transferta e pakushtëzuar sektoriale sipas funksioneve (2)	51
Grafik 41. Transferta të pakushtëzuara sipas funksioneve	52
Grafik 42. Ecuria e burimeve financiare totale	53
Grafik 43. Kontributi i kategorive (p.p.) në ndryshimin vjetor të burimeve financiare (%)	54
Grafik 44. Tregues të shpenzimeve ndaj PBB-së	56
Grafik 45. Tregues të shpenzimeve vendore ndaj shpenzimeve të qeverisë së përgjithshme	57
Grafik 46. Tregues të investimeve ndaj PBB-së	58
Grafik 47. Tregues të investimeve vendore	58
Grafik 48. Pesha e investimeve në shpenzimet totale	59
Grafik 49. Shpenzimet sipas burimit të financimit	60
Grafik 50. Mbulimi i shpenzimeve me fonde të veta dhe të kushtëzuara	61
Grafik 51. Shpenzimet sipas origjinës së fondeve dhe funksioneve	62
Grafik 52. Ecuria e shpenzimeve me fonde të veta të bashkive	64
Grafik 53. Shpenzimet me fonde të veta sipas bashkive	66
Grafik 54. Shpenzimet me fonde të veta sipas kategorive (1)	68
Grafik 54. Shpenzimet me fonde të veta sipas kategorive (2)	69
Grafik 55. Shpenzimet me fonde të veta sipas natyrës ekonomike	69
Grafik 56. Ecuria e shpenzimeve operative	70
Grafik 57. Transferta për buxhetet familjare sipas bashkive (diferenca me vitin 2020)	72
Grafik 58. Shpenzime kapitale me fonde të veta	73
Grafik 59. Shpenzime kapitale me fonde të veta	74
Grafik 60. Financimi i shpenzimeve kapitale nga TNI	75
Grafik 61. Financimi i shpenzimeve kapitale nga TNI, sipas bashkive	76
Grafik 62. Shpërndarja e investimeve sipas funksioneve	77
Grafik 63. Struktura e shpenzimeve me fonde të veta	78
Grafik 64. Shpenzimet sipas natyrës ekonomike në bashkitë e mëdha	79
Grafik 65. Shpenzimet sipas natyrës ekonomike në bashkitë e mesme	80
Grafik 66. Shpenzimet sipas natyrës ekonomike në bashkitë e vogla	81
Grafik 67. Shpenzimet sipas klasifikimit funksional dhe periudhave	82
Grafik 68. Shpenzimet sipas klasifikimit funksional	83
Grafik 69. Shpenzimet e kryera me fonde të kushtëzuara	84
Grafik 70. Shpenzimet e kryera me fonde të kushtëzuara sipas natyrës ekonomike	86
Grafik 71. Shpenzimet kapitale me fonde të kushtëzuara	86
Grafik 72. Shpenzimet kapitale me fonde të kushtëzuara sipas bashkive (viti 2021)	87
Grafik 73. Shpenzimet me fonde të kushtëzuara sipas funksioneve të qeverisjes	88
Grafik 74. Përdorimi i burimeve financiare totale	89
Grafik 75. Rëndësia e shpenzimeve kapitale	90
Grafik 76. Rëndësia e shpenzimeve kapitale me fonde të kushtëzuara sipas bashkive	91
Grafik 77. Shpenzime për personelin	93
Grafik 78. Perceptimi mbi shërbimet publike vendore (1)	94

Grafik 79. Perceptimi mbi shërbimet publike vendore (2)	95
Grafik 80. Të punësuar sipas bashkive (pesha ndaj totalit)	96
Grafik 81. Kosto mesatare mujore për 1 të punësuar	98
Grafik 82. Të punësuar në bashki për 1,000 banorë	100

PËRMBLEDHJE

Raporti i Financave Publike Vendore 2021 paraqet një panoramë të detajuar të të ardhurave dhe shpenzimeve në nivel vendor, treguesve të decentralizimit dhe ndodhive që karakterizuan qeverisjen vendore në vijim të dy viteve të vështira (si pasojë e fatkeqësive natyrore). Mbivendosja e pasojave të tërmeteve me situatën e pandemisë të COVID-19, përballi qeveritë në të gjitha nivelet me vështirësi, sfida dhe të panjohura të mëdha. Në vitin 2020, këto vështirësi u pasqyruan në ngadalësimin e të ardhurave në dispozicion të bashkive dhe rishpërndarjen e burimeve ndër funksionet e ushtruara prej tyre. Mes debatesh mbi rishikimin e kufijve territorialë, rishikimit të strategjisë për decentralizim dhe qeverisje vendore dhe në prag të zgjedhjeve vendore zhvillimet financiare në nivel vendor për vitin 2021 paraqesin interes të lartë për politikë-bërjen, politikë-bërësit dhe qytetarët.

Viti 2021 vlerësohet të ketë qenë një vit i ripërtëritjes me ritme të përshpejtuara për 61 bashkitë në vendor. Në kahun e të ardhurave, 61 bashkitë në vend vlerësohet të kenë patuar më shumë mjete financiare në dispozicion për të ushtruar funksionet dhe kompetencat për të cilat ato janë përgjegjëse përgjatë vitit 2021. Rritja e burimeve financiare në dispozicion të bashkive u shtri në të ardhurat nga burimet e veta vendore, të hyrat nga transfertat ndërqeveritare të pakushtëzuara dhe të kushtëzuara si dhe taksat e ndara. Megjithatë, është për t'u theksuar kontributi pozitiv i të ardhurave nga burimet e veta vendore të cilat shënuan përmirësim të ndjeshëm si pasojë e mbledhjes së detyrimeve të zhvendosura në kohë për efekt të lehtësismit të barës për taksapaguesit gjatë periudhës së Covid-19. Në terma strukturorë, varësia e buxheteve vendore nga transfertat ndërqeveritare vijon

të jetë e lartë, performanca të udhëhiqet nga një numër i kufizuar taksash dhe tarifash vendore dhe zhvillimet në një numër të kufizuar bashkish të mëdha në vend. Diferencat dhe pabarazitë në kapacitetet e bashkive vijnë të kushtëzojnë ndjeshëm rrugën e tyre drejt vizioneve zhvillimore të përcaktuara në dokumentet e tyre strategjike. Ndërkohë, zgjerimi i burimeve u pasqyrua në rritjen e shpenzimeve përgjatë vitit 2021. Mbulimi i shpenzimeve korrente (për shpenzime personeli, operative dhe të tjera) vijon të përthithë burime në mënyrë të qenësishme (me fonde të veta dhe të kushtëzuara). Komponenti i investimeve paraqet luhatshmëri të lartë varësisht kontributit nga fondet për investime të kushtëzuara (përfshirë FZHR-në). Në të kundërt, investimet e kryera me fonde të veta të bashkive duket të kenë hyrë në një spirale

rënëse në dy vitet e fundit duke regjistruar nivelet më të ulëta historike që prej RAT.

Raporti i Financave Publike Vendore – Status Raport 2021 vjen si pjesë e një serie periodike raportesh tremujore që përmbledhin zhvillimet në të ardhurat dhe shpenzimet e kryera nga 61 bashkitë në Shqipëri. Raporti është i strukturuar në dy seksione kryesore: (i) seksioni i 2-të i cili paraqet një analizë të detajuar të burimeve të financimit të 61 bashkive në vend, në total dhe sipas bashkive; (ii) seksioni i 3-të i cili paraqet një analizë të përdorimit të burimeve financiare në dispozicion nga 61 bashkitë në vend. Në anekset bashkëlidhur këtij raporti gjendet metodologjia për klasifikimin e të dhënave dhe treguesit e përdorur në analizë. Në mbyllje paraqiten gjetjet kryesore nga Status Raporti për vitin 2021.

1 BURIMET E FINANCIMIT TË BASHKIVE

Bashkitë përfaqësojnë nivelin e qeverisjes më pranë qytetarëve dhe si të tilla, potencialisht janë në gjendje të adresojnë më mirë se qeveria qendrore nevojat e komuniteteve që ato përfaqësojnë. Bazuar në përparësitë informative që bashkitë gëzojnë përkundërt qeverisjes qendrore, oferta për të mira dhe shërbime publike mund të përshtatet potencialisht më mirë me nevojat – preferencat e qytetarëve. Përgjatë periudhës 2015 – 2018, qeverisja vendore kaloi një proces reformimi shumëpërmasor, nën termin decentralizim, duke synuar gjerësisht fuqizimin e qeverisjes vendore nëpërmjet krijimit të kushteve dhe kapaciteteve për ofrimin e shërbimeve publike vendore, me cilësi dhe efikasitet.¹ Për këtë qëllim, bashkitë mbledhin të ardhura drejtpërdrejt nga taksapaguesit (familjarë, biznese dhe institucione) dhe përftojnë burime financiare nga nivele të tjera të qeverisjes (si qeveria qendrore), për të mbuluar nevojat për shpenzime për ofrimin e shërbimeve publike vendore. Analiza dhe monitorimi i vazhdueshëm i zhvillimeve në gjenerimin dhe përdorimin e burimeve financiare nga 61 bashkitë në vend merr rëndësi të veçantë në prani të diskutimeve mbi një rishikim të mundshëm të ndarjes territoriale dhe rishikimit të strategjisë për decentralizim dhe qeverisje vendore.

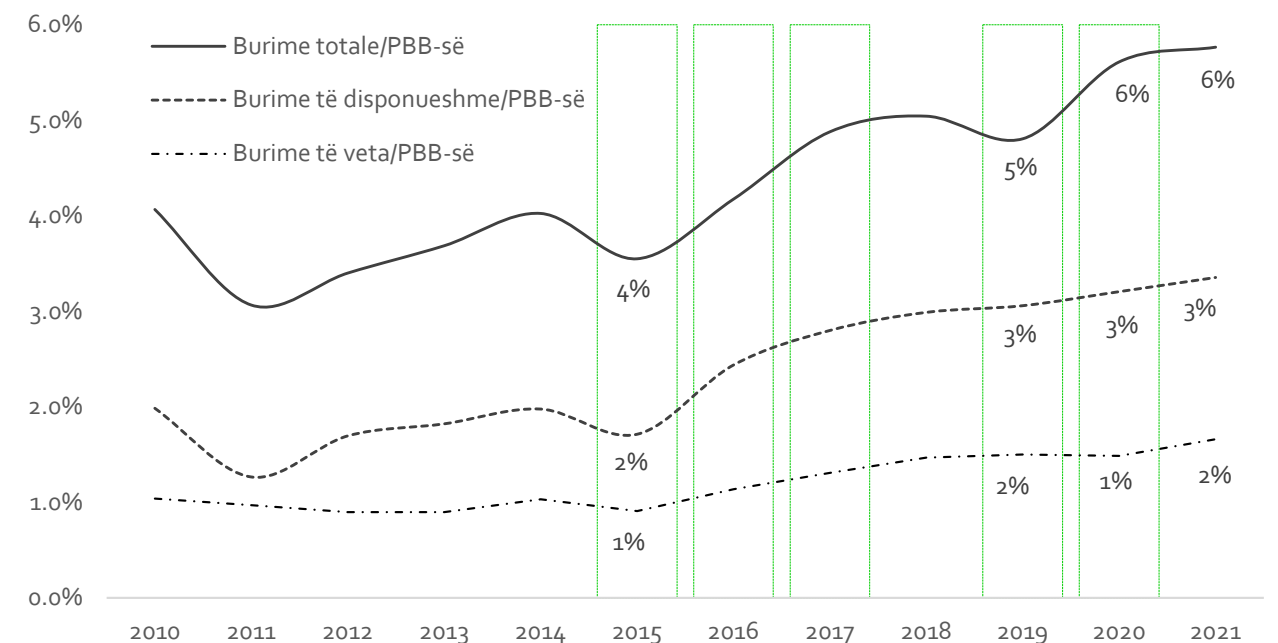
Përballja me dy fatkeqësi natyrore të njëpasnjëshme gjatë viteve 2019-2020 nga një anë nënvizoi rëndësinë e bashkive në jetën e komuniteteve që ato përfaqësojnë, në anën tjetër nxori në pah dobësitë strukturore të tyre: 61 bashkitë në Shqipëri

janë shumë të ndryshme ndërmjet tyre, nuk kanë autonomi financiare apo janë tëvarura financiarisht nga transfertat ndërqeveritare, nuk kanë një mekanizëm financiar funksional për përballimin situatave të emergjencave dhe aftësitë ripërtëritëse pas tyre vlerësohen të ulëta.² Për pasojë, bashkitë vlerësohen të jenë të ekspozuara ndaj goditjeve të papritura të brendshme dhe të jashtme të cilat materializohen shumë shpejt në treguesit e të ardhurave dhe të shpenzimeve. Në mënyrë simetrike edhe reagimi i bashkive në kahun ripërtëritës duket të jetë i shpejtë, bazuar në ecurinë e treguesve kryesorë financiarë për vitin 2021.

Në terma sasiorë, rëndësia e qeverisjes vendore vlerësohet të jetë rritur bazuar në ecurinë e treguesve të burimeve financiare të bashkive (totale, të disponueshme dhe nga burimet e veta vendore) ndaj PBB-së nominale në pesë vitet e fundit. Treguesi i të ardhurave nga burime të veta vendore ndaj PBB-së nominale rezultoi të jetë rritur me 0.2 pikë përqindjeje nga 1.5% në vitin 2020 në rreth 1.7% në fund të vitit 2021. Rritja ndër vite e shënuar në këtë tregues vlerësohet të jetë ndikuar nga dy elementë kryesorë: rritja e nivelit të taksave vendore (veçanërisht taksa e ndikimit në infrastrukturë nga ndërtimet e reja (TNI) dhe taksa e ndërtesës)³, rritja e nivelit të tarifave vendore dhe përmirësimi në mbledhjen e tyre veçanërisht në zonat urbane (duke përdorur si agjentë tatimorë ndërmarrjet e UK-ve). Gjithashtu, theksojmë se ky përmirësim nuk është i shtrirë në të gjitha bashkitë në vend, përkundrazi udhëhiqet nga ecuria e të

ardhurave të regjistruara në bashkinë Tiranë dhe konkretisht, nga të ardhurat nga taksa e ndikimit në infrastrukturë nga ndërtimet e reja. Treguesi i të ardhurave të disponueshme ndaj PBB-së nominale gjithashtu rezultoi të jetë përmirësuar nga viti në vit duke shënuar një nivel prej rreth 3.4% në fund të vitit

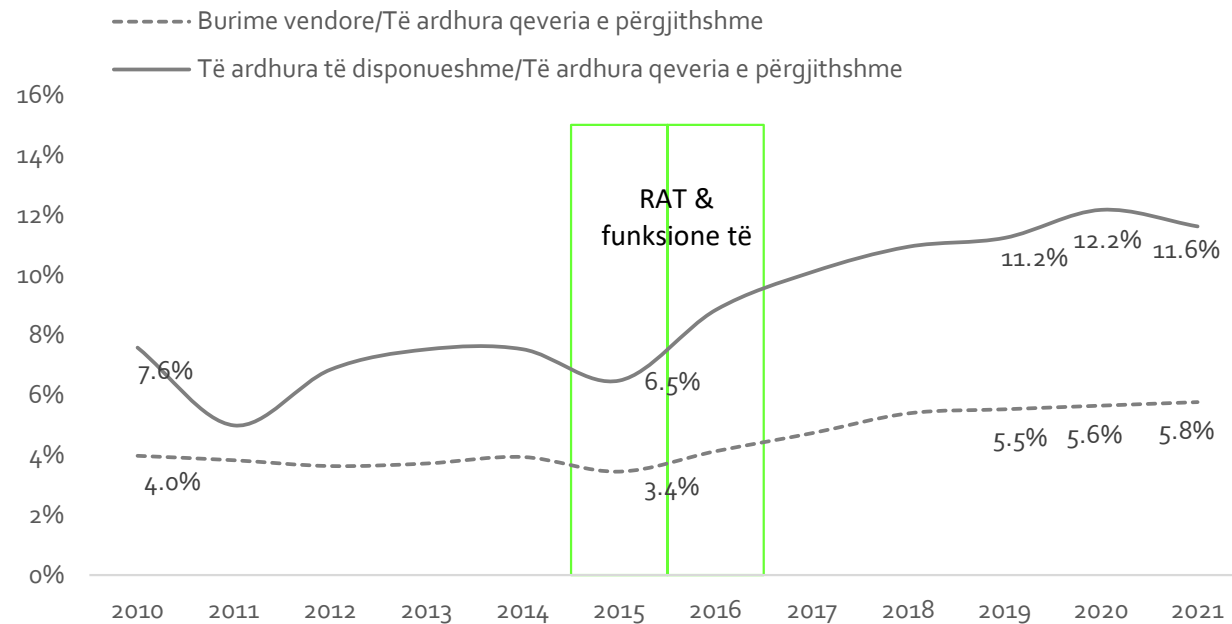
2021 nga rreth 3.2% që vlerësohej në vitin 2020. Zhvillimet në kahun përmirësues në këtë tregues vlerësohet të jenë përcaktuar gjerësisht nga stabilizimi dhe rritja e nivelit të transfertës së pakushtëzuar të përgjithshme dhe sektoriale.

Grafik 1. Tregues të të ardhurave ndaj PBB-së
Burimi: MFE, www.financatvendore.al & përpunime të autorëve

Vijimësia e masave lehtësuese për kategoritë në nevojë, vlerësohet të ketë përcaktuar rritjen e treguesit të burimeve financiare totale ndaj PBB-së nominale nga rreth 5.6% në fund të vitit 2020 në rreth 5.8% në vitin 2021. Kjo rritje i detyrohet rritjes së nivelit të transfertave të kushtëzuara nga Ministria e Shëndetësisë dhe Mirëqenies Sociale për ndihmën ekonomike përgjatë periudhës së

pandemisë.⁴ **Rëndësia e qeverisjes vendore në qeverisjen e përgjithshme është rritur disi**, matur nga treguesit e të ardhurave nga burimet e veta ndaj të ardhurave totale të qeverisë së përgjithshme (paraqitur në grafikun 2)⁵. Në vitin 2021, ky tregues shënoi një nivel prej rreth 5.8%, në rritje të lehtë me rreth 0.2 pikë përqindje krahasuar me një vit më parë.

Grafik 2. Tregues të të ardhurave ndaj të ardhurave të qeverisë së përgjithshme
Burimi: MFE, www.financatvendore.al & përpunime të autorëve

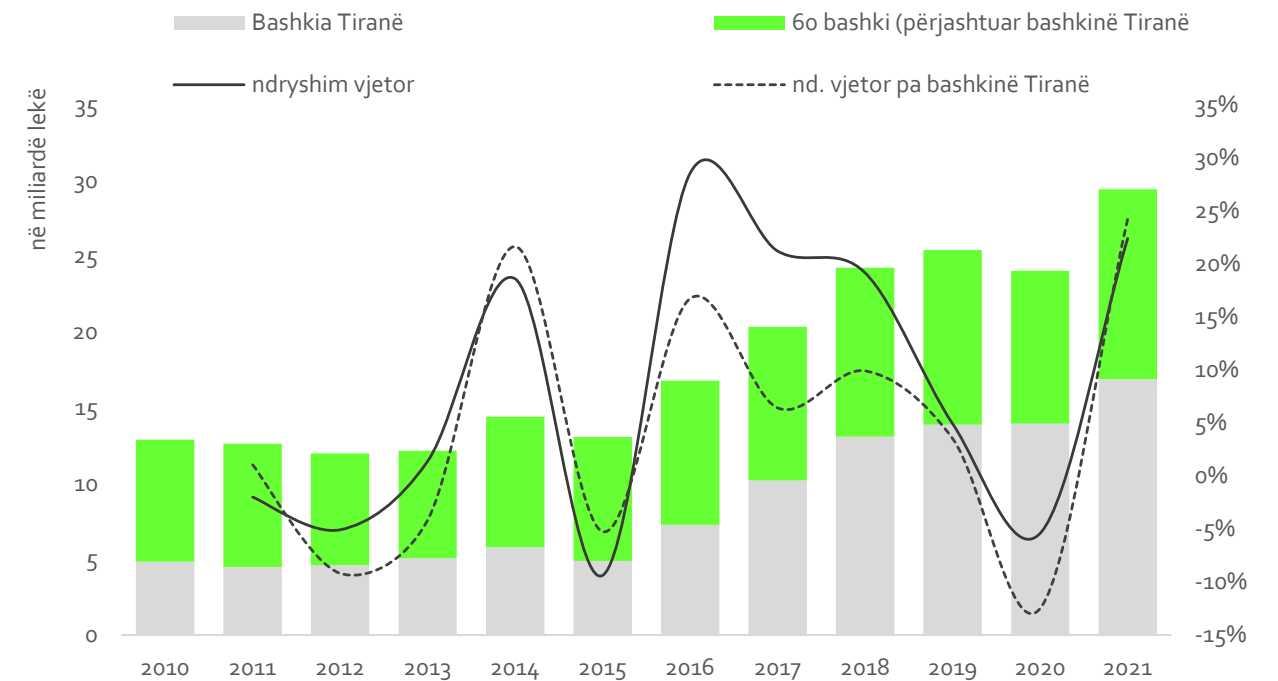
1.1 Të ardhurat nga burimet e veta vendore

Të ardhurat nga burimet e veta vendore (të ardhurat nga taksat, tarifat dhe të ardhura të tjera) janë një element thelbësor për një qeverisje të mirë dhe të pavarur të bashkive. Mesatarisht, kjo kategori të ardhurash përfaqësoi rreth 27% të burimeve financiare të bashkive gjatë periudhës 2010 – 2020. Në fund të vitit 2021, të ardhurat nga burimet e veta vendore përfaqësuan rreth 29% të burimeve totale, vlerë kjo rreth 2 pikë përqindje mbi mesataren afatgjatë. Në terma nominalë 61 bashkitë në vend mblodhën rreth 29 miliardë lekë në vitin 2021, në rritje me rreth 22% krahasuar me nivelin e mbledhur në vitin 2020. Përfshirë bashkinë Tiranë (e cila mbledh rreth 57% të

të ardhurave nga burimet e veta vendore 2021), kjo kategori të ardhurash shënoi rritje me rreth 24% në terma vjetorë.

Zgjerimi i të ardhurave nga burimet e veta vendore rezulton të ketë ndodhur në rreth 82% të bashkive (apo 50/61 bashki) dhe të luhet në një interval nga rreth +1% deri në +91%. Ndër to, në rreth 86% të bashkive (43/50 bashki) rritja e të ardhurave rezulton të jetë mbi 10% në terma vjetorë. Specifikisht:

- Në bashkitë Mirditë dhe Kuçovë u shënuar rritja më e theksuar në të ardhurat nga burimet e veta vendore me rreth 91% në terma vjetorë ndjekur nga bashkia Mallakastër me rreth 89%.

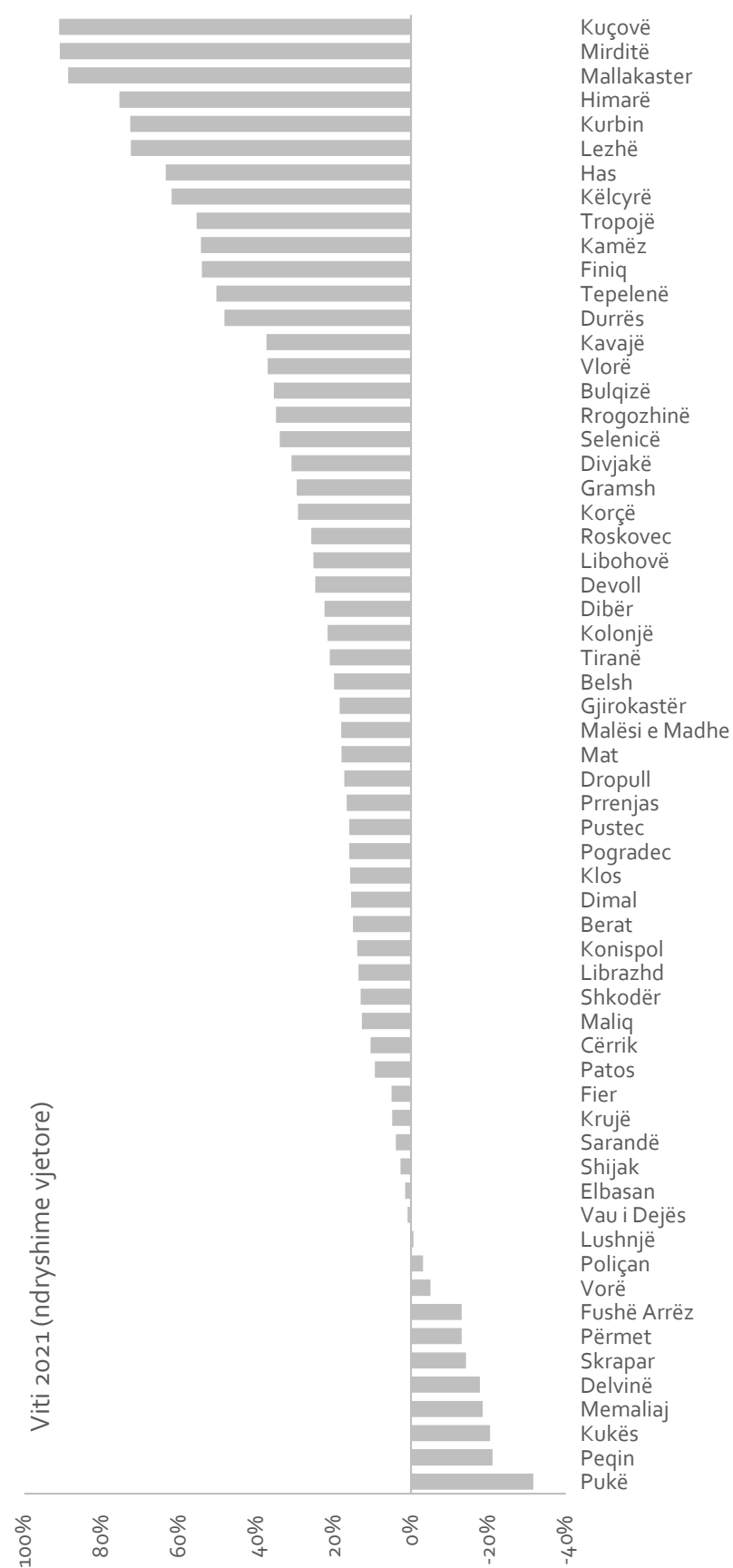

Grafik 3. Ecuria e të ardhurave nga burimet e veta vendore
Burimi: MFE, www.financatvendore.al & përpunime të autorëve

- Në bashkitë Lezhë, Kurbin dhe Himarë norma e rritjes së të ardhurave vendore ishte mbi 70% gjatë vitit 2021.
- Në bashkitë Finiq, Kamëz, Tepelenë, Tropojë, Këlcyrë dhe Has norma e rritjes së të ardhurave nga burimet e veta vendore luhet në intervalin 50-65%.
- Në bashkinë Durrës, të ardhurat nga burimet e veta vendore shënuan rritje me rreth 48% në terma vjetorë.
- Rritja vjetore e të ardhurave nga burimet e veta në bashkitë Korçë, Gramsh, Divjakë, Selenicë, Rrogozhinë, Bulqizë, Vlorë dhe Kavajë luhet në intervalin 30% - 39%.
- Rritja vjetore e të ardhurave nga burimet e veta në bashkitë Belsh, Tiranë, Kolonjë, Dibër, Devoll, Libohovë dhe Roskovec luhet në intervalin 20% - 26%.

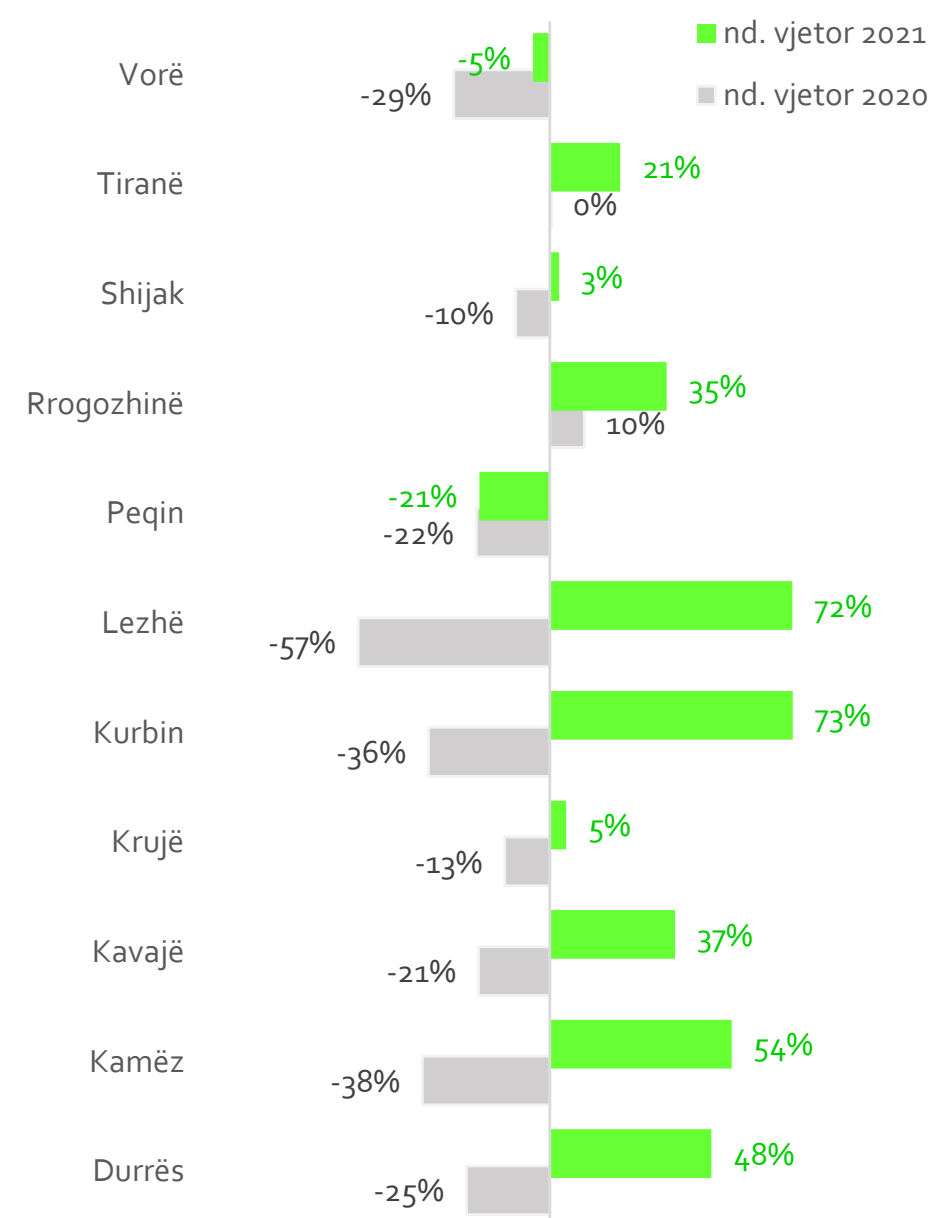
- Rritja vjetore e të ardhurave nga burimet e veta në bashkitë Cërrik, Maliq, Shkodër, Librazhd, Konispol, Berat, Dimal, Klos, Pogradec, Pustec, Përrenjas, Dropull, Mat, Malësi e Madhe dhe Gjirokastrë luhet në intervalin 10% - 20%.
- Në bashkitë Vau i Dejës, Elbasan, Shijak, Sarandë, Krujë, Fier dhe Patos norma vjetore e rritjes së të ardhurave nga burimet e veta vendore është nën 10%.

Në të kundërt, të ardhurat nga burimet e veta vendore shënuan rënie në 11 nga 61 bashkitë në vend, duke shënuar tkurrjen më të lartë vjetore në bashkinë Pukë me -32% dhe më të ultë në bashkinë Lushnjë me rreth -1%.

Grafik 4. Ecuria e të ardhurave nga burimet e veta vendore sipas bashkive
Burimi: www.financatvendore.al & përpunime të autorëve

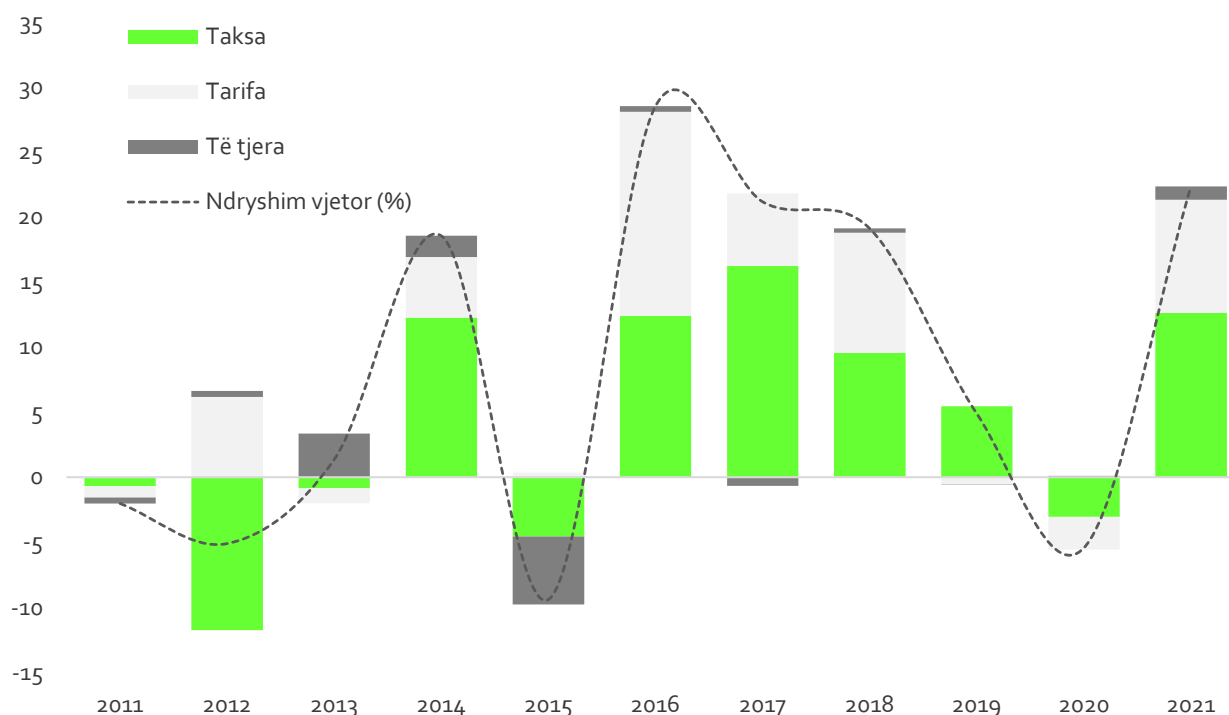
Ecuria e të ardhurave nga burimet e veta vendore paraqet interes të veçantë për 11 bashkitë të prekura nga tërmetet e shtatorit dhe nëntorit të vitit 2019 (shiko grafikun 5). Të ardhurat nga burimet e veta vendore në këto bashki kanë shënuar rritje, përjashtuar bashkinë Vorë dhe Peqin. Në bashkitë Lezhë dhe Kurbin, të ardhurat nga burimet e veta

Grafik 5. Të ardhurat nga burimet e veta vendore 11 bashkitë e prekura nga tërmeti
Burimi: www.financatvendore.al & përpunime të autorëve

Sipas kategorive, kontributin kryesor në zgjerimin e të ardhurave nga burimet e veta vendore e dhanë të ardhurat nga taksat vendore (+13 pikë përqindje). Të ardhurat nga taksat vendore përfaqësuan rreth 62% të të ardhurave nga burimet vendore dhe shënuan rritje vjetore me 20%. Kontribut pozitiv (me rreth 9 pikë përqindje) dhanë dhe të ardhurat nga tarifat vendore të cilat përfaqësojnë rreth

37% të totalit të të ardhurave nga burimet vendore (dhe shënuan rritje me rreth 24%). Të dyja këto kategori të ardhurash vlerësohet të jenë rikuperuar me ritme të përshpejtuara përgjatë vitit 2021 nga frenimi që shënuan në vitin e mëparshëm. Peshë dhe kontribut të ulët pozitiv në ecurinë e përgjithshme të të ardhurave nga burimet e veta vendore luajtën të ardhurat nga burime të tjera vendore.

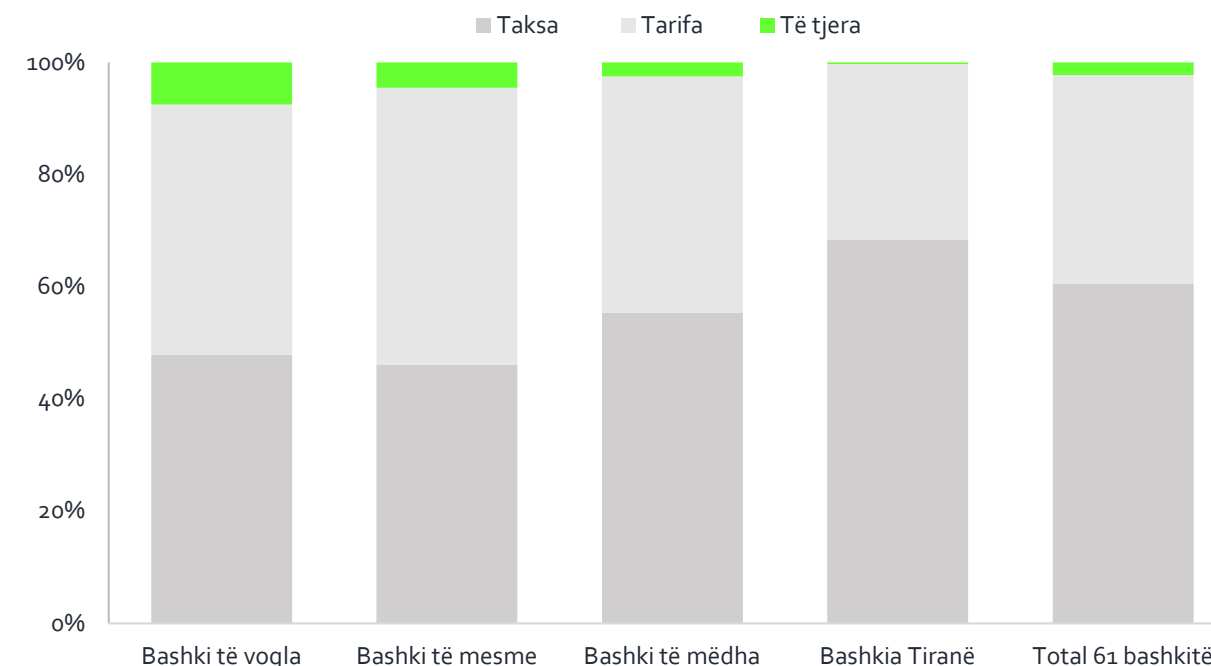

Grafik 6. Kontributi sipas kategorive (në p.p.) në ndryshimin vjetor të të ardhurave nga burimet e veta vendore (në %)

Burimi: www.financatvendore.al dhe përpunime të autorëve

Struktura sipas nënkategorive e të ardhurave nga burimet e veta vendore paraqitet e ndryshme ndërmjet 61 bashkive në vend (paraqitur në grafikun 7). Për të evidentuar këto diferenca, bashkitë do të klasifikohen sipas numrit të popullsisë rezidentë në territor (Census 2011), duke identifikuar: (i) bashki të vogla të cilat kanë numër popullsie deri në 40 mijë banorë (43/61 bashki klasifikohen të

vogla); (ii) bashki të mesme të cilat kanë nga 40,001 deri në 100,000 banorë (11/61 bashki klasifikohen si të mesme) dhe (iii) bashki mbi 100,000 banorë (6/61 bashki klasifikohen si të mëdha). Duke qenë se popullsia e bashkisë Tiranë diferencon shumë nga bashkitë mbi 100,000 banorë për qëllime analize ajo mbahet e veçantë nga kategoria e bashkive të mëdha (shiko aneksin 4).

Grafik 7. Struktura e të ardhurave sipas përmasës së bashkisë

Burimi: www.financatvendore.al dhe përpunime të autorëve

Mesatarisht, në 61 bashkitë në vend të ardhurat nga taksat vendore përfaqësojnë rreth 61% të të ardhurave nga burimet e veta vendore, të ardhurat nga tarifat rreth 37% dhe të ardhurat e tjera rreth 2%. Struktura e të ardhurave në bashkitë e vogla tregon për një peshë thuajse të barabartë ndërmjet taksave dhe tarifave vendore, me rreth 48% dhe 45% respektivisht ndaj të ardhurave nga burimet e veta vendore. Në bashkitë e mesme, tarifat zënë peshën kryesore në të ardhurat nga burimet e veta vendore duke përfaqësuar rreth 49% të tyre. Në të kundërt, në bashkitë e mëdha, janë të ardhurat nga taksat vendore që mbizotërojnë në strukturën e të ardhurave nga burimet e veta vendore me rreth 55% të tyre. Ngjashëm, por në një nivel më të lartë, në bashkinë Tiranë, të ardhurat nga taksat vendore përfaqësuan rreth 68% të të ardhurave nga burimet e veta vendore. Alternimi i peshës së kategorive në të ardhurat nga burimet e veta

vendore qartësisht tregon për një diferencë të theksuar ndërmjet kapaciteteve fiskale të bashkive dhe mundësive të ndryshme për të gjeneruar të ardhura.

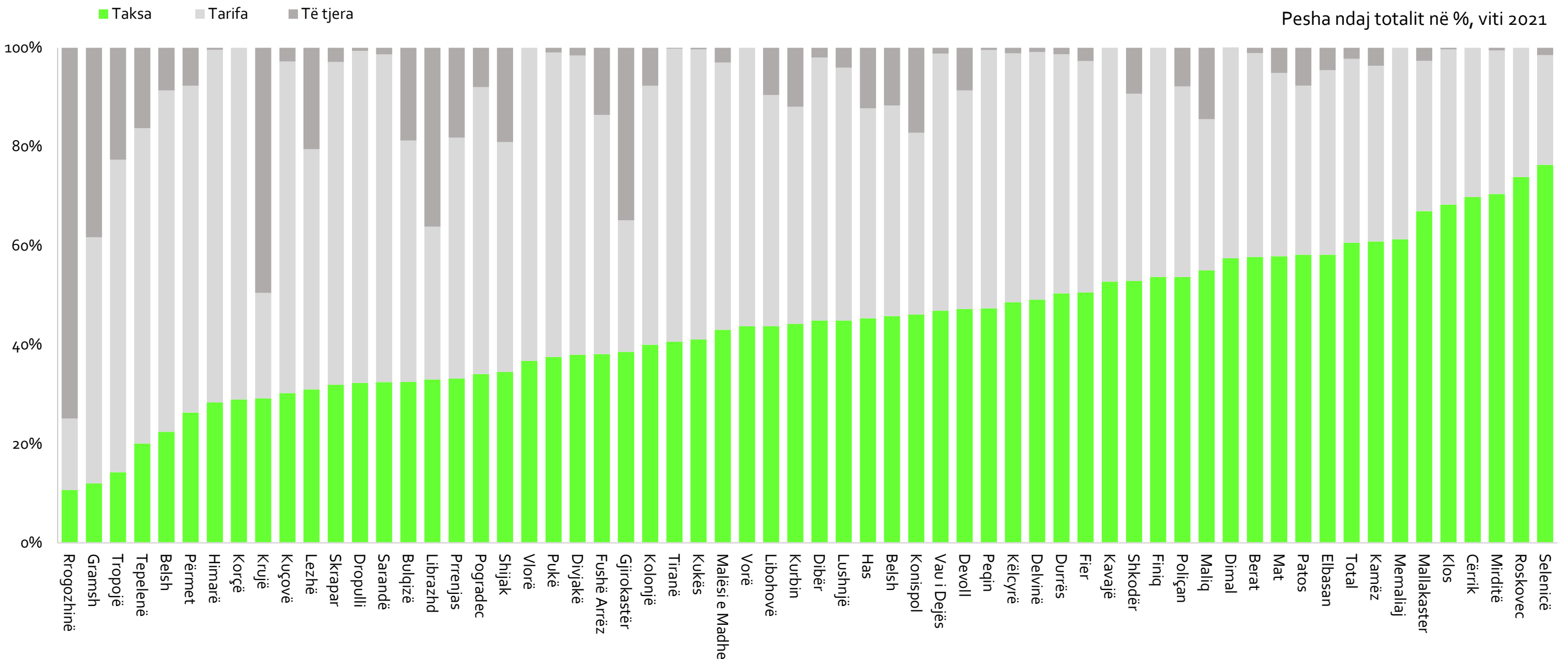
Në nivel bashkie, diferencat në strukturën e të ardhurave nga burimet e veta vendore janë edhe më të theksuara (paraqitur në grafikun ...). Në bashkitë si Kamëz, Memaliaj, Mallakastër, Klos, Cërrik, Mirditë, Roskovec, Selenicë etj., të ardhurat nga taksat vendore përfaqësojnë më shumë se 50% e të ardhurave totale në kategorinë e burimeve të veta vendore. Në të kundërt, në bashkitë Tropojë, Tepelenë, Belsh, Përmet, Himarë, Korçë etj., janë të ardhurat nga tarifat vendore që zënë mbi 50% të të ardhurave nga burimet e veta vendore.

Analiza e të ardhurave sipas bashkive për vitin 2021 tregon se rreth 72% e të ardhurave nga burimet e veta vendore mbledhet nga

6 bashki (shiko grafikun 9). Rreth 57% e të ardhurave nga burimet e veta vendore u mblodh në bashkinë Tiranë ndjekur më tej nga bashkitë Durrës (rreth 5%), Vlorë (rreth 3%), Kamëz (rreth 3%), Shkodër dhe Elbasan (rreth 2% përkatësisht). E njëjta prirje vihet re edhe në peshën që zënë bashkitë në të ardhurat nga taksat dhe nga tarifat vendore. Rreth 64% e të ardhurave nga taksat vendore gjenerohet në bashkinë Tiranë, bashkia më

e madhe në vend e cila gëzon numrin më të lartë të bizneseve dhe popullsisë, ndjekur nga bashkitë Durrës (rreth 4%) dhe Fier (rreth 3%). Rreth 48% e të ardhurave nga tarifat vendore gjenerohet në bashkinë Tiranë, ndjekur nga bashkitë Durrës (5%), Elbasan (4%), Korçë (3%) etj.

Ndonëse gëzojnë funksione dhe kompetenca të njëjta (simetrike), bashkitë në vend

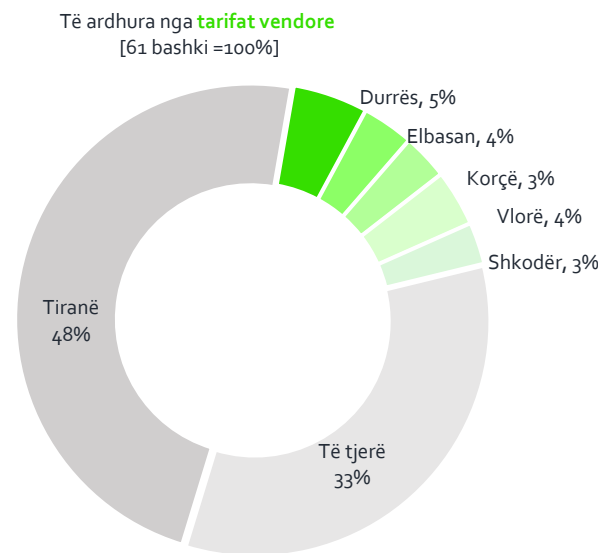
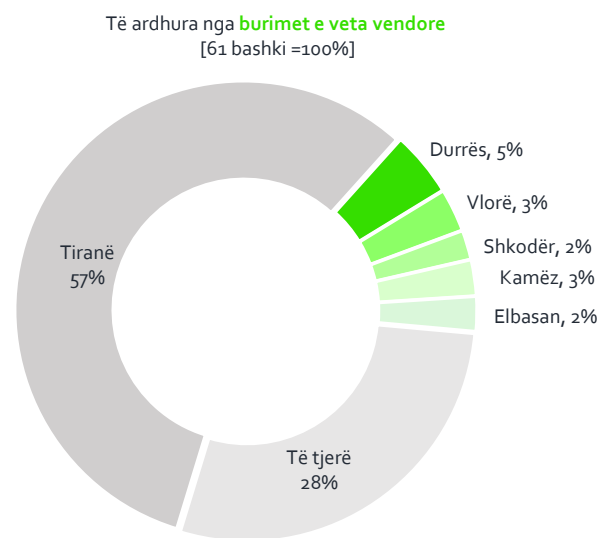
Grafik 8. Struktura e të ardhurave nga burimet e veta vendore në 61 bashki

Burimi: www.financatvendore.al & përpunime të autorëve

paraqesin kapacitete financiare shumë të ndryshme ndërmjet tyre, evidentuar nga analiza e detajuar e strukturës së të ardhurave nga burimet e veta vendore (taksave, tarifave dhe të tjera) në nivel bashkie. Rezultatet tregojnë se në mënyrë natyrale janë krijuar disa grupe bashkish ku mund të evidentojmë: (i) bashkinë Tiranë, që operon dhe paraqet diferenca të theksuara me 60 bashkitë e tjera; (ii) bashkitë e mëdha që ndërmjet

tyre paraqesin ngjashmëri, por diferencojnë shumë nga bashkia Tiranë; (iii) bashki të mesme të cilat paraqesin ngjashmëri mes tyre, por kanë diferenca të theksuara me bashkinë Tiranë dhe bashkitë e mëdha; (iv) bashkitë e vogla që paraqesin ngjashmëri mes tyre dhe diferencohen ndjeshëm nga të gjitha bashkitë e tjera. Diferencat në kapacitet financiar (që në thelb reflektojnë përqendrimin e popullsisë dhe të bizneseve)

kushtëzojnë dhe ndikojnë aftësinë e bashkive për të ofruar shërbimet publike vendore për të cilat janë përgjegjëse ligjërisht. Ky është një aspekt që duhet të mbahet në konsideratë në diskutimet për rishikim të ndarjes territoriale dhe në prag të përditësimit të strategjisë për decentralizim dhe qeverisje vendore.

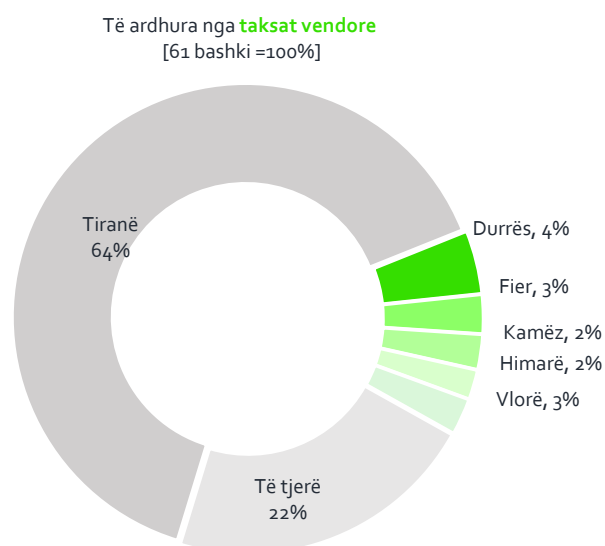

Grafik 9. Të ardhurat sipas kategorive në 61 bashki
Burimi: www.financatvendore.al dhe përpunime të autorëve

1.1.1 Të ardhurat nga taksat vendore

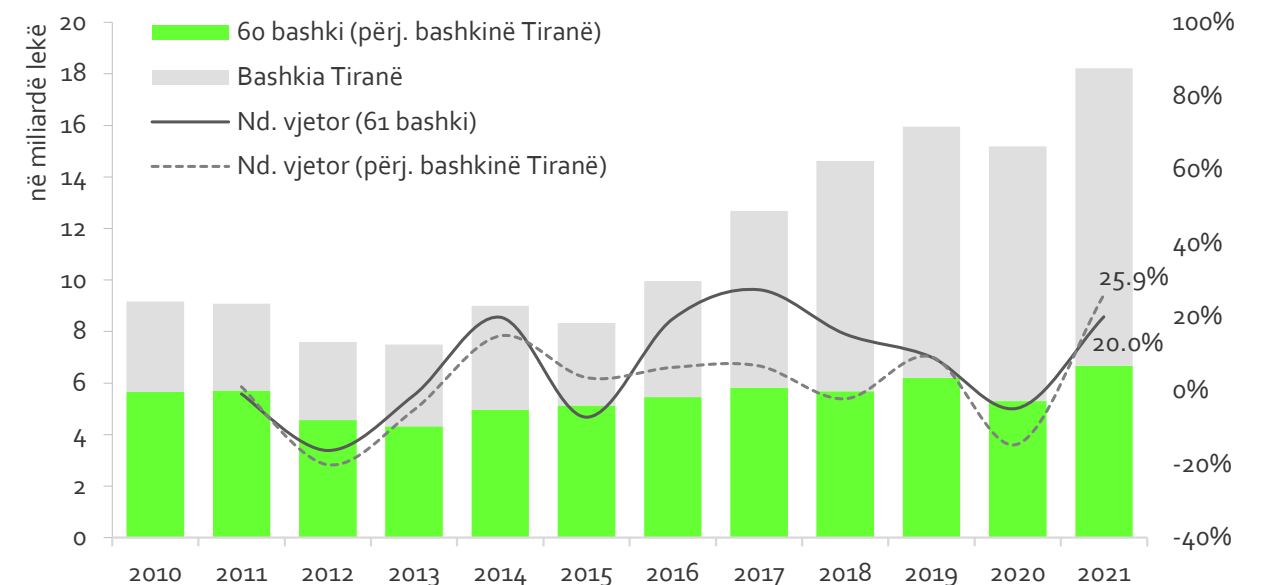
Të ardhurat nga taksat janë burim i rëndësishëm në strukturën e të ardhurave nga burimet e veta vendore të bashkive. Në vitin 2021, pesha e këtij zëri ndaj totalit të të ardhurave nga burime të veta vendore ishte rreth 62%, raport ky rreth 2 pikë përqindjeje nën mesataren afatgjatë (prej rreth 64%) dhe i vlerësuar në rreth 1% ndaj PBB-së nominale. Në terma nominalë, të ardhurat nga taksat vendore kontribuan me rreth 18 miliardë lekë në buxhetin vendor, në rritje me rreth 20% krahasuar me një vit më parë. Norma e rritjes së të ardhurave nga taksat vendore rezultoi në 26% nëse nga totali i tyre do të zbrisnim të ardhurat e mbledhura në bashkinë Tiranë.

Në strukturën e të ardhurave nga taksat vendore mbizotëron kontributi i të ardhurave

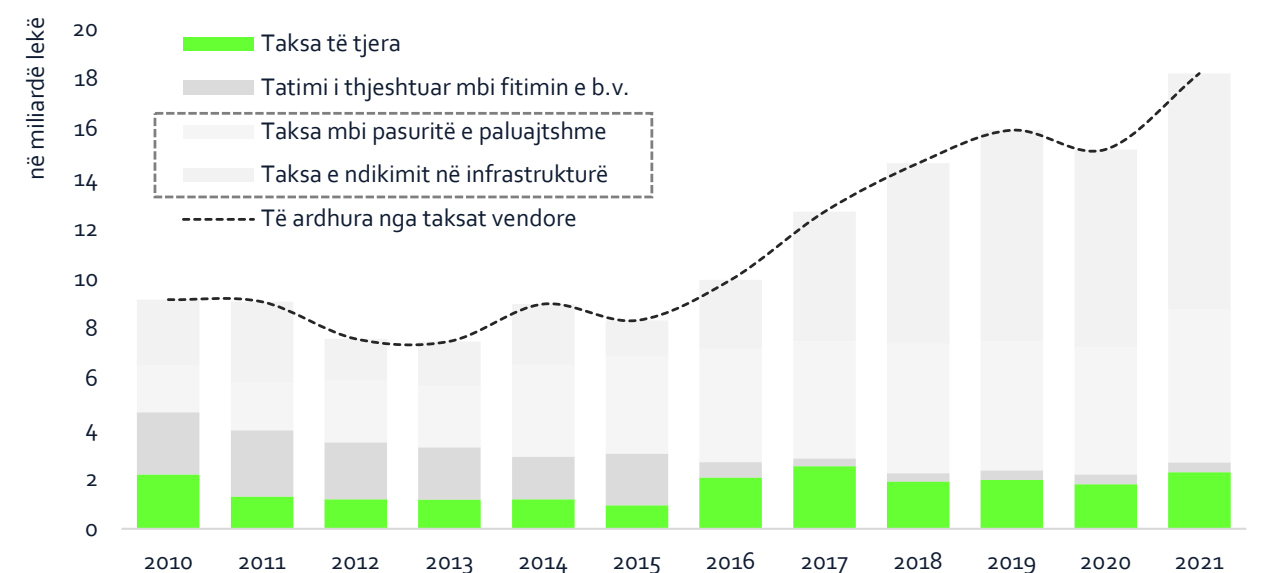

nga dy taksa kryesore, të ardhurat nga taksa e ndikimit në infrastrukturë për ndërtimet e reja dhe të ardhurat nga taksa mbi pasuritë e paluajtshme (ndërtesa, tokë bujqësore dhe truall). Së bashku këtu dy lloje taksash

përfaqësuan rreth 86% ndaj totalit të të ardhurave nga taksat vendore. Në të kundërt, pesha dhe kontributi i tatimit të thjeshtuar mbi fitimin e biznesit të vogël dhe i taksave të tjera vijuan të jenë të ulëta.

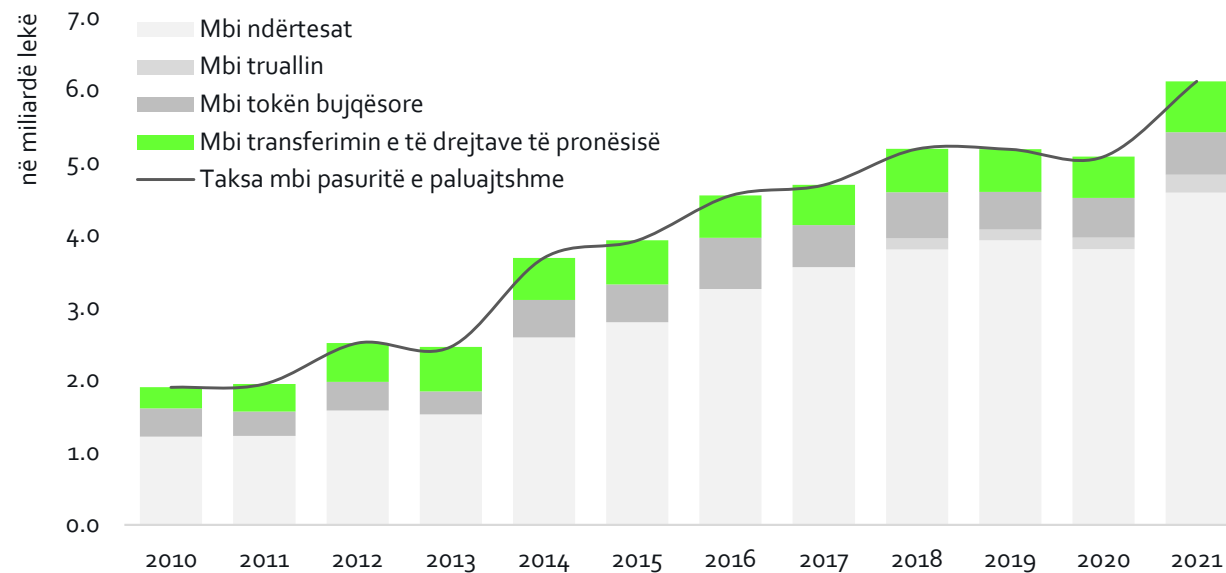
Grafik 10. Ecuria e të ardhurave nga taksat vendore
Burimi: www.financatvendore.al dhe përpunime të autorëve

Grafik 11. Të ardhurat nga taksat vendore sipas zërave
Burimi: www.financatvendore.al dhe përpunime të autorëve

Të ardhurat nga **taksa mbi pasuritë e paluajtshme dhe transaksionet e kryera me to** (veçanërisht taksa e ndërtesës) kanë ndjekur përgjithësisht prirje rritëse ndër vite. Megjithatë, problematikat e lidhura me të drejtat e pronësisë dhe mungesës së regjistrave kadastralë, ndërtë tjera, pengojnë shfrytëzimin e plotë të potencialit të kësaj takse.⁶ Në tre vitet e fundit, të ardhurat nga kjo taksë vlerësohen në mesatarisht 0.3% ndaj PBB-së nominale, raport ky ndjeshëm më i ulët krahasuar me mesataren e vendeve të EJT-së prej rreth 0.6% të PBB-së për vitin 2019 (NALAS, 2020). Në vitin 2021, të ardhurat nga taksa mbi pasuritë e paluajtshme dhe transaksionet e kryera me to ishin rreth 6.1 miliardë lekë, në rritje me rreth

20% në terma vjetorë, përfaqësuan rreth 34% të të ardhurave nga taksat vendore dhe rreth 21% ndaj të ardhurave nga burimet e veta vendore. Ky zgjerim i vërejtur në të ardhurat nga taksat e pasurisë së paluajtshme mund të jetë rezultat i pagesave të transferuara në kohë që disa prej bashkive në vend aplikuan gjatë vitit 2020 (si pasojë e situatës së rënduar pas tërmetit të fundvitit 2019 dhe pandemisë së Covid-19). Megjithatë, frenimi i rënies së të ardhurave në këtë kategori të ardhurash (gjatë vitit 2019 – 2020, si pasojë e situatave të tërmeteve të fundvitit 2019 dhe pandemisë së Covid-19) është një sinjal shumë pozitiv për bashkitë në funksion të diversifikimit të burimeve të financimit dhe qëndrueshmërisë së të ardhurave në buxhetet e tyre.

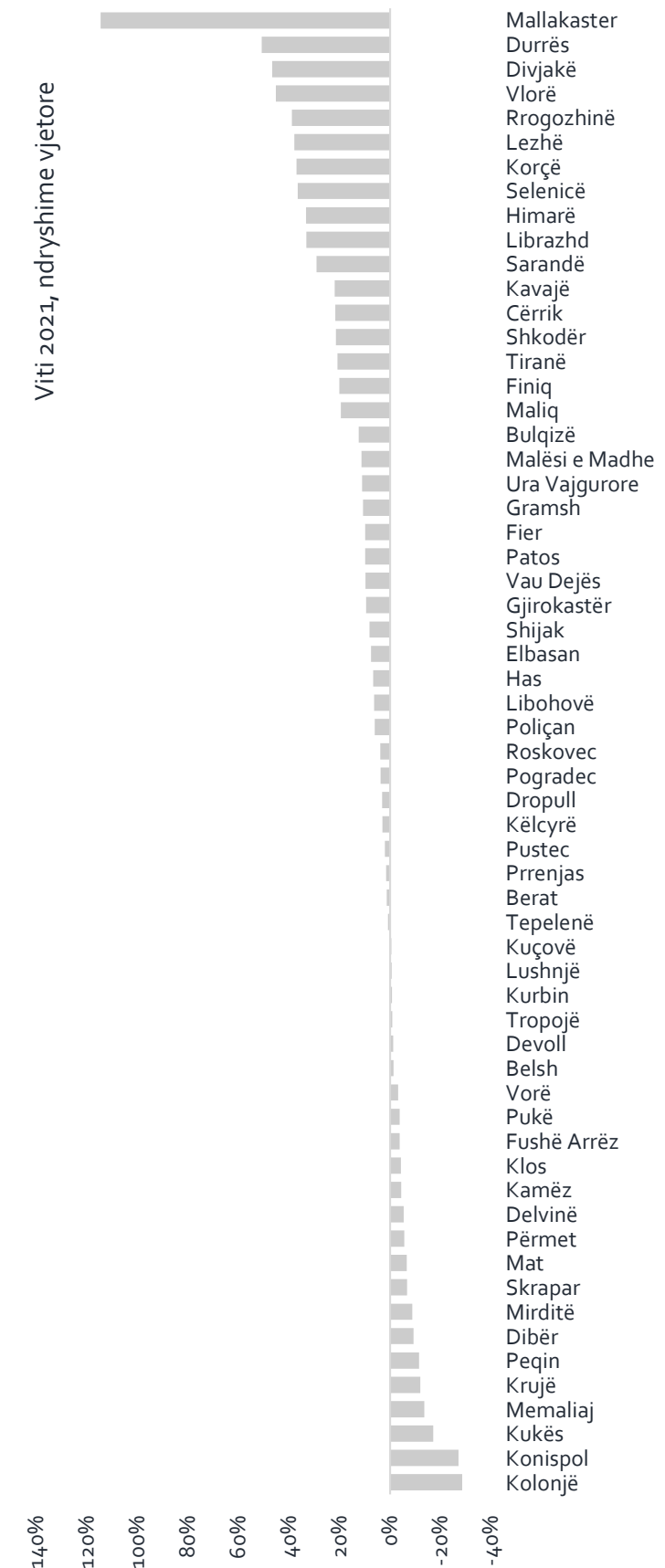

Grafik 12. Të ardhurat nga taksa mbi pasuritë e paluajtshme

Burimi: www.financatvendore.al & përpunime të autorëve

Ecuria vjetore e të ardhurave nga taksa mbi pasuritë e paluajtshme paraqet zhvillime pozitive në 38/61 bashki në vend (shiko grafikun 13). Rritja më e lartë në të ardhurat nga kjo taksë u shënuar në bashkitë Mallakastër (+114%), Durrës (+51%), Divjakë

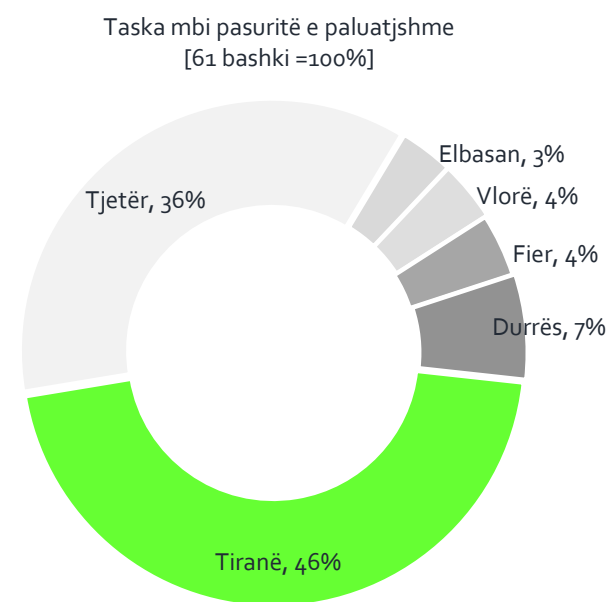
(+47%), Vlorë (+45%) etj. Në të kundërt, të ardhurat nga taksat mbi pasuritë e paluajtshme rezultojnë në rënie në 23/61 bashki si: Kolonjë (-29%), Konispol (-27%), Kukës (-17%), Memaliaj (-14%), Krujë (-12%), Peqin (-11%) etj.

Grafik 13. Taksa mbi pasuritë e paluajtshme sipas bashkive (1)

Burimi: www.financatvendore.al dhe përpunime të autorëve

Zhvillimet pozitive në ecurinë e të ardhurave nga taksa mbi pasuritë e paluajtshme udhëhiqen nga rritja e shënuar në bashkitë Tiranë, Durrës, Fier, Vlorë, Elbasan etj. Në ndarjen sipas bashkive, rreth 46% e të ardhurave nga taksa për pasuritë e paluajtshme mblidhet në bashkinë Tiranë, rezultat i përqendrimit të një numri të lartë banesash dhe ndërtesash në këtë territor. Bashkia Durrës renditet e dyta për nga pesha në të ardhurat nga taksa mbi pasuritë e paluajtshme me rreth 7% ndaj totalit për periudhën e konsideruar, ndjekur nga bashkitë Fier, Elbasan dhe Vlorë.

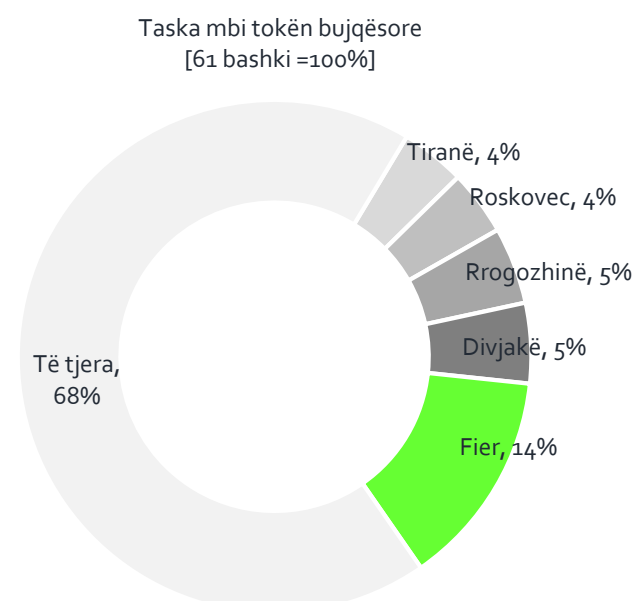
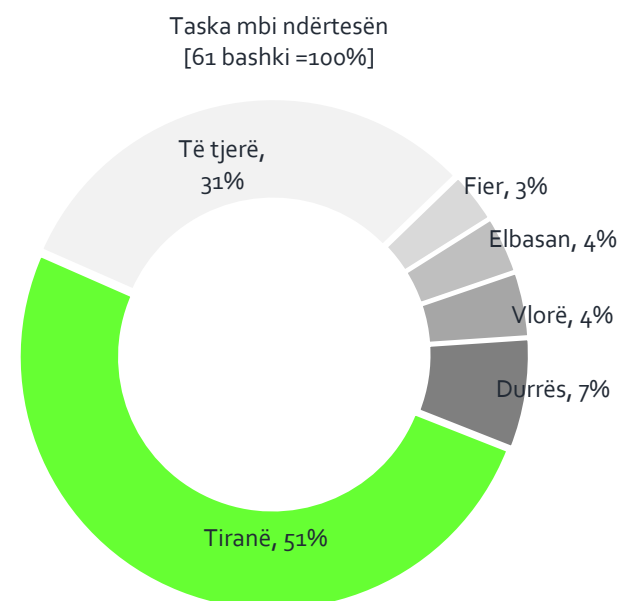

Grafik 14. Taksa mbi pasuritë e paluajtshme sipas bashkive (2)

Burimi: www.financatvendore.al dhe përpunime të autorëve

Sipas zërave përbërës, performanca në të ardhurat nga taksa mbi pasuritë e paluajtshme udhëhiqet nga zhvillimet në të ardhurat nga *taksa mbi ndërtesat* (mesatarisht 75% në tre vitet e fundit). Rreth 51% e të ardhurave

totale nga taksa e ndërtesës u mblodhën në bashkinë Tiranë ndjekur nga bashkitë Durrës (7% ndaj totalit), Elbasan dhe Vlorë (4% ndaj totalit përkatësisht). Në vitin 2021, të ardhurat

Grafik 15. Taksat mbi ndërtesën dhe tokën bujqësore (2)

Burimi: www.financatvendore.al dhe përpunime të autorëve

nga taksa mbi ndërtesat regjistruan një nivel prej rreth 4.6 miliardë lekë, në rritje me rreth 20% në terma vjetorë. Sipas bashkive, të ardhurat nga taksa e ndërtesës shënuan rritje në 42/61 bashki në vend dhe veçanërisht në bashkitë Tiranë, Durrës, Lezhë, Korçë, Kavajë, Elbasan, Belsh, Vlorë, Mallakastër dhe Shijak. Në të kundërt, të ardhurat nga taksa e ndërtesës regjistruan rënie në 19/61 bashki si bashkitë Fier, Roskovec, Lushnje, Krujë, Himarë, Gjirokastrë, Shkodër etj.

Në mungesë të informacioneve të detajuara, ecuria aktuale e të ardhurave nga taksa mbi ndërtesat në këto bashki mund të interpretohet në disa mënyra si vështirësitë në aplikimin e metodologjisë së për taksën e ndërtesës, situata ekonomike dhe financiare e taksapaguesve etj.

Të ardhurat nga *taksa mbi tokën bujqësore*, ndonëse me peshë ndjeshëm më të ulët sesa të ardhurat nga taksa mbi ndërtesën, kontribuan me rreth 584 milionë lekë (në rritje me rreth 7% në terma vjetorë) në kategorinë e të ardhurave nga taksa mbi pasuritë e paluajtshme në vitin 2021. Në ndryshim nga elementi i përqendrimit të të ardhurave nga taksa e ndërtesës në një numër të kufizuar bashkish, të ardhurat nga taksa mbi tokën bujqësore rezultojnë të jenë të shpërndara ndërmjet bashkive. Niveli më i lartë i kësaj takse u mblodh në bashkinë Fier (rreth 14% e totalit), Divjakë (rreth 5% e totalit) dhe Rrogozhinë (rreth 5% e totalit), lidhur dhe me karakterin bujqësor të ekonomive të këtyre bashkive.

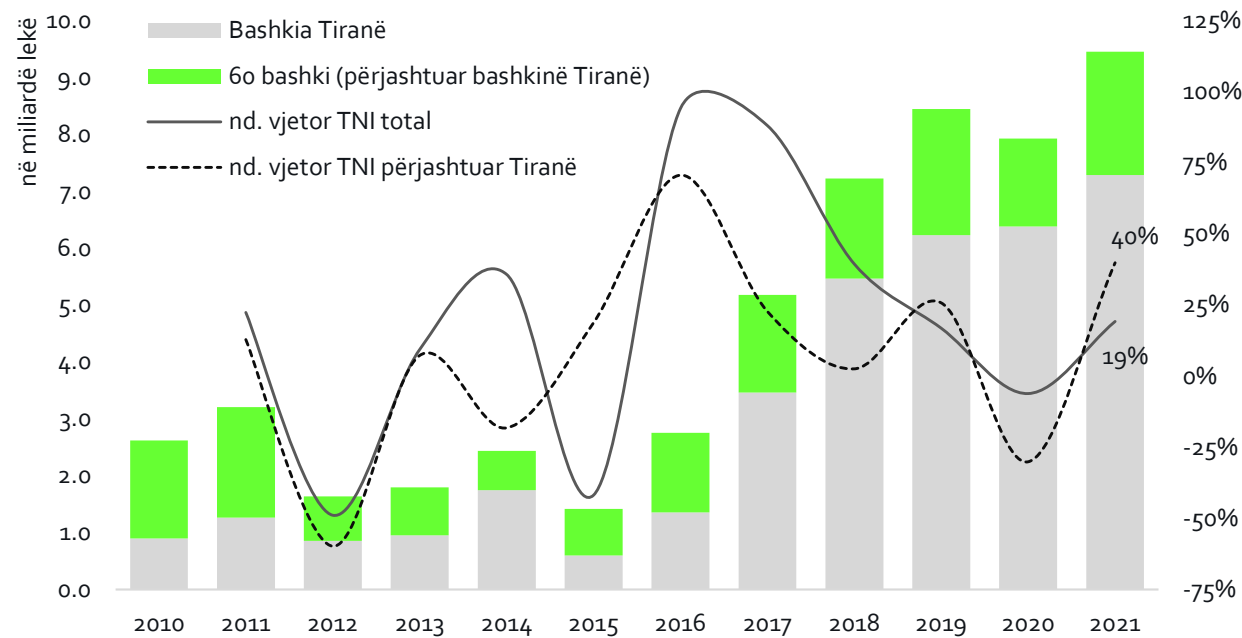
Të ardhurat nga *taksa e truallit* zënë një peshë të ulët në totalin e të ardhurave nga taksat e pronës (rreth 4%) dhe shënuan rritje me rreth 54% në terma vjetorë.

Të ardhurat nga *taksa mbi transferimin e të drejtave të pronësisë* gjithashtu rezultojnë të kenë shënuar rritje vjetore me rreth 24% gjatë vitit 2021, duke sinjalizuar për gjallërim të transaksioneve në sektorin e pasurive të paluajtshme.

Të hyrat nga taksa e ndikimit në infrastrukturë nga ndërtimet e reja (TNI) historikisht kanë përfaqësuar një burim të rëndësishëm dhe qenësishëm në buxhetin vendor (më i lartë edhe se të ardhurat nga taksat e pronës). Veçanërisht në vitin 2021, të ardhurat nga TNI përfaqësuan rreth 53% ndaj totalit të të ardhurave nga taksat vendore, rreth 32% ndaj totalit të të ardhurave nga burimet e veta vendore dhe u vlerësuan në rreth 0.5% të PBB-së nominale. Zgjerimi i peshës së këtij zëri në buxhetet vendore vlerësohet të jenë ndikuar ndjeshëm nga zbatimi i Planeve të Përgjithshme Vendore (PPV) nëpërmjet lejeve të ndërtimit për ndërtesa të reja veçanërisht prej vitit 2018: në vitin 2018 u dhanë 1,194 leje, në vitin 2019 rreth 1,094 leje, në vitin 2020 rreth 961 leje dhe në vitin 2021 u dhanë rreth 1,396 leje. Vetëm në tre vitet e fundit, dhënia e rreth 3,095 lejeve për ndërtim përkthehet në një sipërfaqe ndërtimi të shtuar prej rreth 6 milionë m². Zbatimi i PPV-ve nëpërmjet lejeve të reja të ndërtimit, nga një anë, ka kontribuar pozitivisht në rritjen e të ardhurave nga TNI për bashkitë, nga ana tjetër, i vendos ato në një pozicion sfidues për ofrimin e infrastrukturave të nevojshme publike, të cilat gjithashtu kërkojnë financime si në zhvillim fillestar ashtu dhe në mirëmbajtje të vazhdueshme.⁷

Të ardhurat nga taksa e ndikimit në infrastrukturë nga ndërtimet e reja shënuan një nivel prej rreth 9.5 miliardë lekë në vitin 2021, në rritje me rreth 19% në terma

vjetorë, ose rreth 1.5 miliardë lekë më shumë krahasuar me vitin e mëparshëm. Përfshirë të ardhurat e arkëtuara nga bashkia Tiranë, 60 bashkitë e tjera në vend mbledhën rreth 2.2 miliardë lekë nga TNI, një rritje me rreth 40% në terma vjetorë.

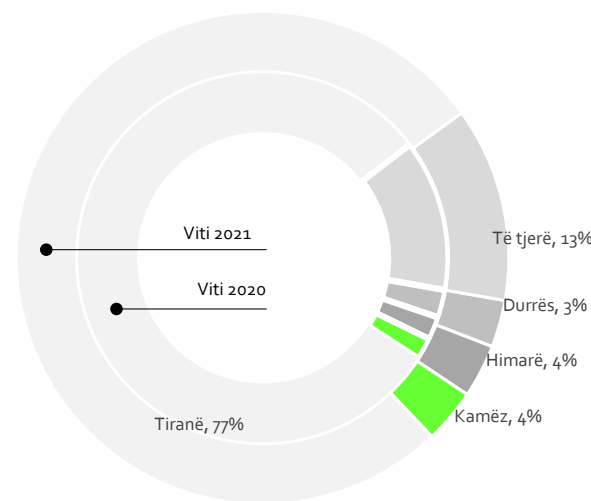

Grafik 16. Të ardhurat nga taksa e ndikimit në infrastrukturë

Burimi: www.financatvendore.al dhe përpunime të autorëve

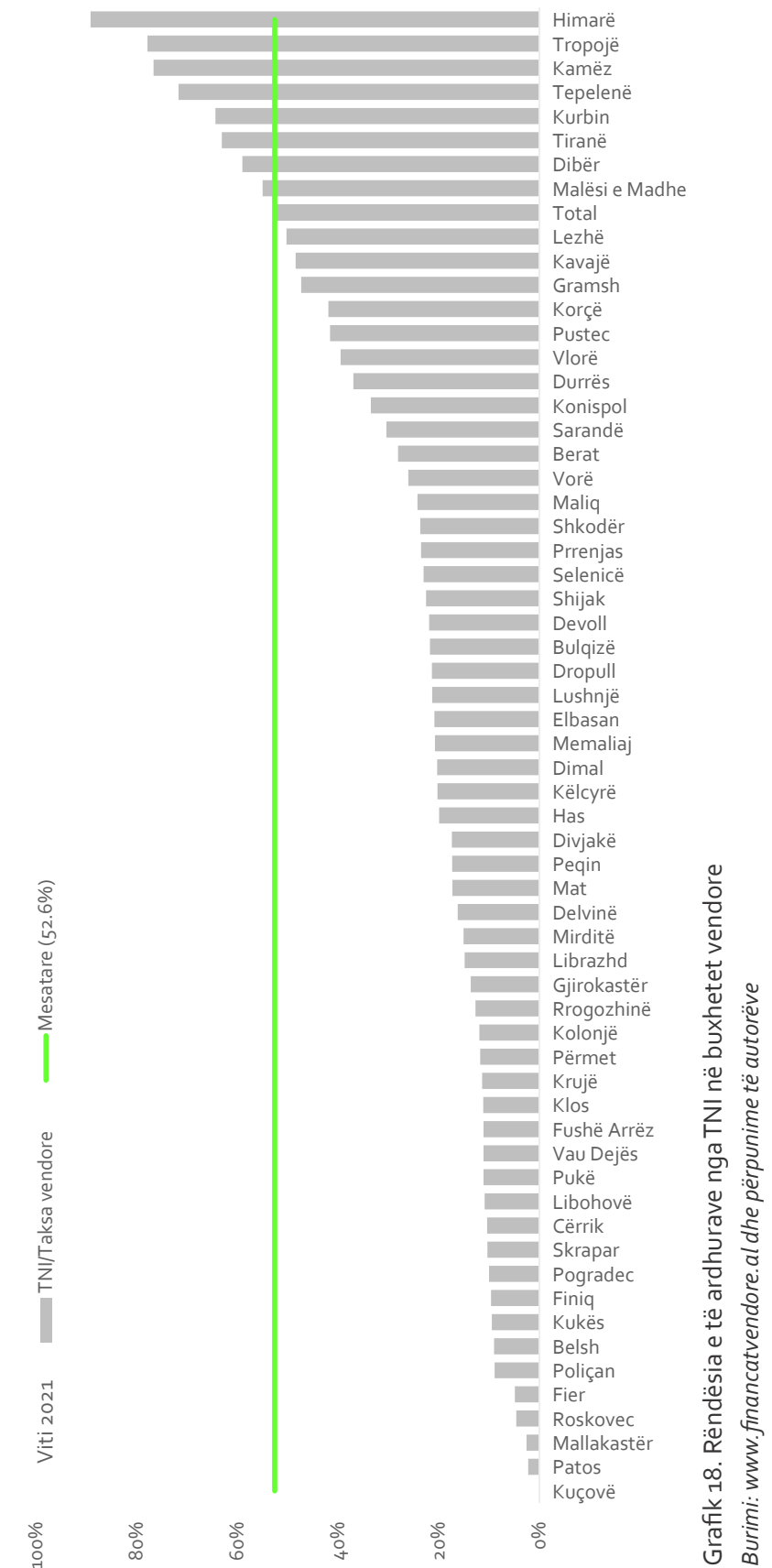
Ndonëse me peshë të madhe në të ardhurat nga taksat vendore, të ardhurat nga TNI nuk realizohen njëtrajtësisht në të gjitha bashkitë (shiko grafikun 17). Rreth 77% e të ardhurave të gjeneruara në vitin 2021 nga kjo taksë u mbledhën në bashkinë Tiranë dhe diferenca në 60 bashkitë e tjera në vend. Gjatë kësaj periudhe, të ardhurat nga TNI të mbledhura nga bashkia Tiranë u rritën me rreth 14% krahasuar me një vit më parë. Me diferencë të theksuar nga bashkia Tiranë, bashkitë Kamëz dhe Himarë mbledhën respektivisht rreth 4% të të ardhurave nga TNI dhe ndjekur nga bashkia Durrës (rreth 3%). Bazuar në informacionin për lejet e ndërtimit të dhëna periudhën janar – shtator 2021, në bashkinë Tiranë do të shtohen rreth 1.1 milionë metër katrorë sipërfaqe ndërtimore të reja apo

rreth 67% e sipërfaqes totale ndërtimore të re në Shqipëri në të njëjtën periudhë.

Grafik 17. Taksa e ndikimit në infrastrukturë nga ndërtimet e reja (total = 100%)

Burimi: www.financatvendore.al dhe përpunime të autorëve

Grafik 18. Rëndësia e të ardhurave nga TNI në buxhetet vendore
Burimi: www.financatvendore.al dhe përpunime të autorëve

Të ardhurat nga TNI kanë rritur në mënyrë progresive kontributin e tyre në buxhetet vendore matur nga raporti i të ardhurave nga TNI ndaj të ardhurave nga taksat vendore. Sa më i lartë ky raport aq më e lartë varësia (dhe rëndësia e të ardhurave nga TNI në buxhetin vendor) dhe ekspozimi i bashkisë ndaj luhatjeve në sektorin e ndërtimit. Në periudhën 2010-2015, të ardhurat nga TNI përfaqësuan mesatarisht rreth 26% të të ardhurave totale nga taksat vendore dhe në periudhën 2016-2020 pesha e tyre u rrit në rreth 45% të të ardhurave nga taksat vendore. Në fund të vitit 2021, të ardhurat totale nga TNI për 61 bashkitë përfaqësuan rreth 53% të të ardhurave nga taksat vendore. Për 8/61 bashki, të ardhurat nga TNI japin kontribut mbi mesataren në totalin e të ardhurave nga taksat vendore, përkatësisht në bashkitë Himarë (89%), Tropojë (78%), Kamëz (77%), Tepelenë (72%), Kurbin (64%), Tiranë (63%), Dibër (59%) dhe Malësi e Madhe (55%). Pesha e lartë e të ardhurave nga TNI-së në këto bashki i ekspozon buxhetet vendore drejtpërdrejt ndaj zhvillimeve në sektorin e ndërtimit. Në të kundërt, të ardhurat nga TNI japin kontribut nën mesataren në totalin e të ardhurave nga taksat vendore në 53/61 bashki. Ky kontribut vlerësohet në më pak se 10% të të ardhurave nga taksat vendore në 8/61 bashkitë Kuçovë (0%), Patos (2%), Mallakastër (3%), Roskovec dhe Fier (5% respektivisht), Poliçan, Belsh dhe Kukës (9% respektivisht). Në bashkitë që paraqesin një portofol relativisht të diversifikuar të ardhurave nga taksat vendore (apo kontribut të shpërndarë ndër taksat e ndryshme vendore), ekspozimi i buxheteve vendore nga një goditje e papritur në sektorin e ndërtimit vlerësohet të jetë relativisht më i ulët.

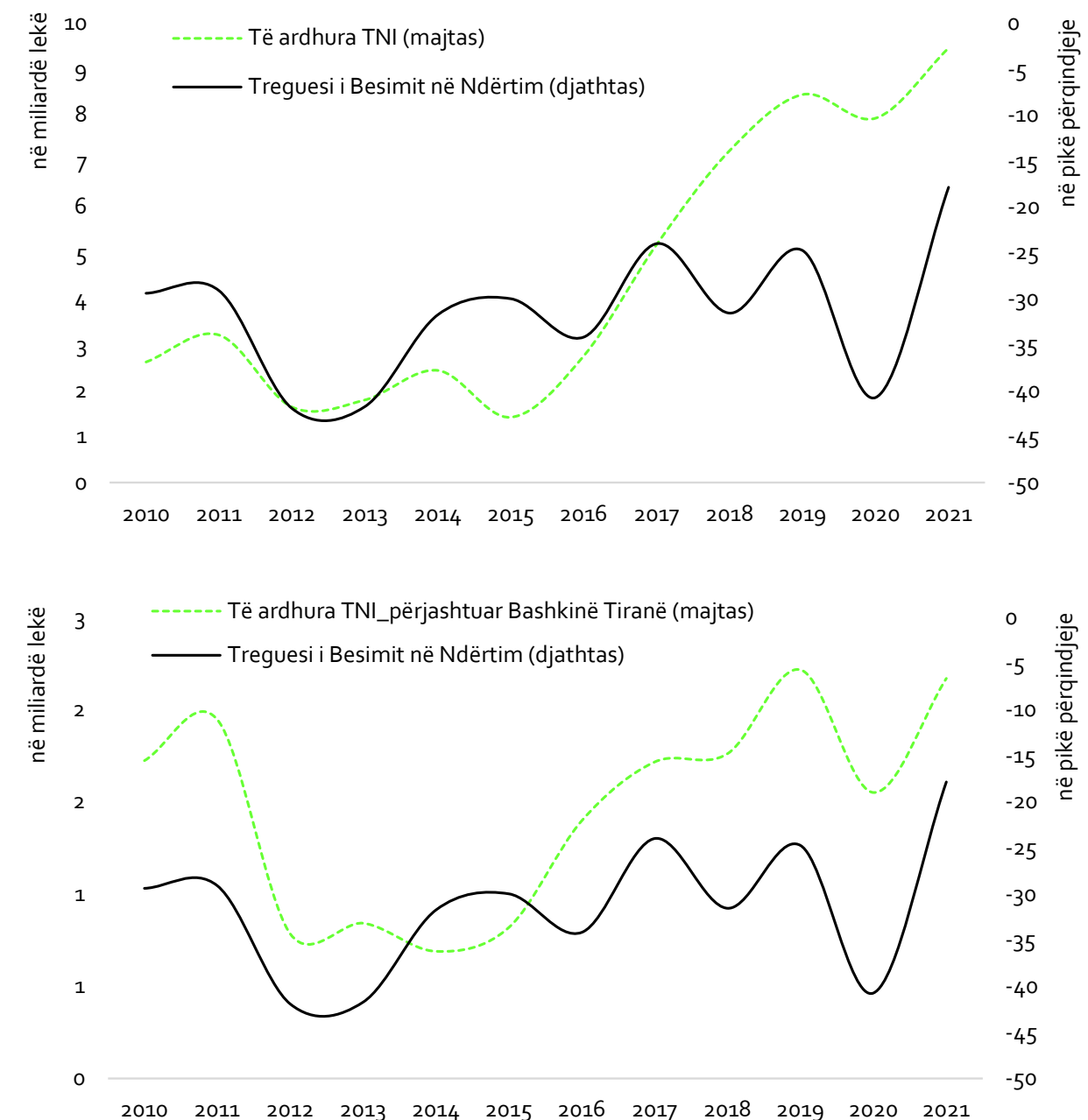
Performanca në të ardhurat prej kësaj takse sugjeron për vijimësi të presioneve

zhvillimore matur nga numri i lejeve të ndërtimit, ndonëse ky presion është përqendruar në bashkinë Tiranë (rreth 15% e totalit të lejeve të dhëna në vitin 2021 dhe 20% e lejeve të dhëna në tre vitet e fundit). Dinamikat dhe zhvillimet e përshpejtuara të evidentuara nga treguesi i të ardhurave nga TNI dhe treguesit për lejet e ndërtimit janë perceptuar edhe nga bizneset në sektorin e ndërtimit, pasqyruar në përmirësimin e shënuar në Treguesin e Besimit në Ndërtim (TBN)⁸. TBN, ndonëse mbetet negativ, regjistroi përmirësim të ndjeshëm përgjatë vitit 2021. Megjithatë, ndonëse deri në vitin 2017 treguesi i TBN-së dhe i të ardhurave nga TNI-së paraqesin korrelacion të mirë ndërmjet tyre, në vitet në vijim ecuria e tyre është e ndryshme. Kjo diferencë rezultoi të përcaktohet nga ecuria e të ardhurave nga TNI në bashkinë Tiranë dhe përqendrimi i presioneve zhvillimore në këtë bashki pas vitit 2017. Në të kundërt, të ardhurat nga TNI për 60 bashkitë e tjera në vend dhe TBN paraqesin korrelacion pozitiv në kohë.

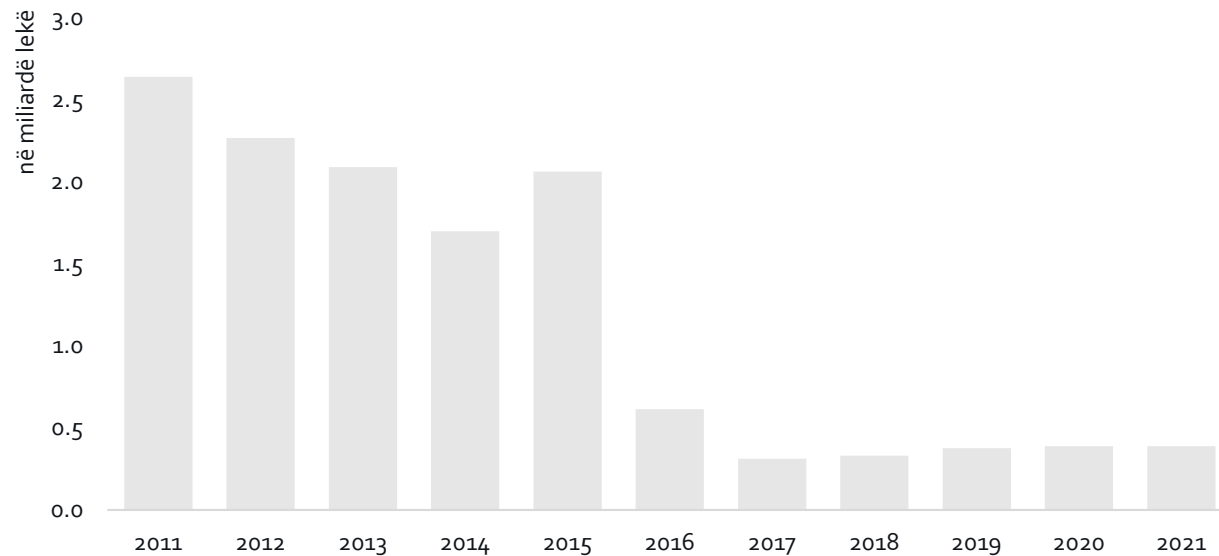
Të ardhurat nga **tatimi i thjeshtuar mbi fitimin e biznesit të vogël**, deri në vitin 2015 një burim financiar i rëndësishëm në buxhetet vendore (mesatarisht të ardhurat nga kjo taksë përfaqësonin rreth 25% ndaj totalit të të ardhurave nga taksat vendore deri në vitin 2015), vijnë të tkurrin kontributin e tyre në buxhetin vendor në mënyrë progresive.⁹ Në terma nominalë, të ardhurat nga kjo taksë regjistruan një vlerë prej rreth 388 milionë lekë në vitin 2021, pothuajse në të njëjtin nivel me një vit më parë. Në terma afatgjatë, të ardhurat nga kjo taksë pritet të ulin në mënyrë progresive kontributin e tyre në totalin e të ardhurave nga burime të veta vendore. Në vijim të vështirësive të krijuara nga pandemia e COVID-19 dhe për të stimuluar biznesin e vogël, pjesë e propozimeve të politikës

fiskale ishte dhe heqja e kësaj takse deri në vitin 2029.¹⁰ Megjithatë, bazuar nga sa parashikuar nga kuadri rregullator në fuqi, në rastet kur qeveria qendrore ndërmer

initiative për të hequr taksa apo tarifa specifike, bashkitë duhet të kompensohen financiarisht për humbjen e shkaktuar.¹¹

Grafik 19. Tregues të zhvillimeve në sektorin e ndërtimit
Burimi: www.financatvendore.al dhe përpunime të autorëve

Grafik 20. Të ardhura nga tatimi i thjeshtuar mbi fitimin e biznesit të vogël

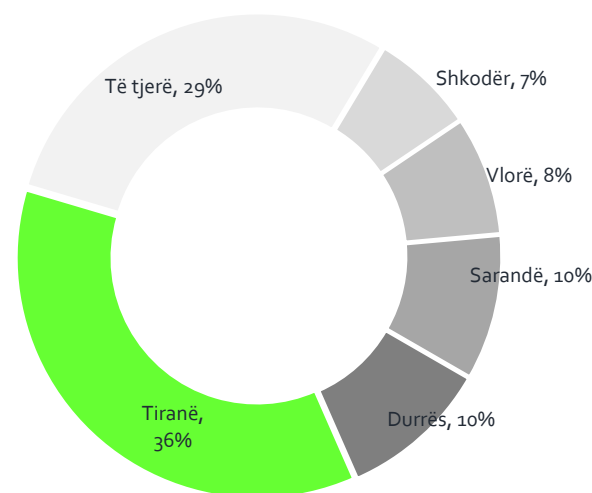
Burimi: www.financatvendore.al dhe përpunime të autorëve

Rigjallërimi i aktivitetit turistik në vijim të lehtësimit të masave për parandalimin e përhapjes së pandemisë së Covid-19 ndikoi pozitivisht në ecurinë e të ardhurave nga **taksa vendore mbi veprimtarinë e shërbimit**

hotelier gjatë vitit 2021. Për vitin 2021, të ardhurat nga kjo taksë shënuan një nivel prej rreth 186 milionë lekë, një nivel ky thuajse i dyfishuar krahasuar me një vit më parë.

Në vitin 2021, rreth 36% e të ardhurave nga taksa e hotelit u mbledhën në bashkinë Tiranë, ndjekur nga bashkitë Durrës dhe Sarandë të cilat mbledhin respektivisht rreth 10%, bashkia Vlorë me rreth 8% dhe bashkia Shkodër me 7% të të ardhurave totale të mbledhura nga kjo taksë. Së bashku, këto 5 bashki mbledhën rreth 75% të të ardhurave nga taksa e hotelit për vitin 2021. Përtej problematikës dhe kufizimeve të vendosura nga pandemia e Covid-19, niveli i të ardhurave të mbledhura nga taksa mbi veprimtarinë e shërbimit hotelier qëndrojnë ndjeshëm nën potencialin e kësaj takse.¹² Në vendin tonë, numri i turistëve ka njohur rritje me ritme të përshpejtuara (thuajse dyfishuar në fund të vitit 2021 dhe qëndron pranë nivelit të viti 2019), çka duket të mos jetë përkthyer në rritje të të ardhurave për buxhetet vendore

Viti 2021

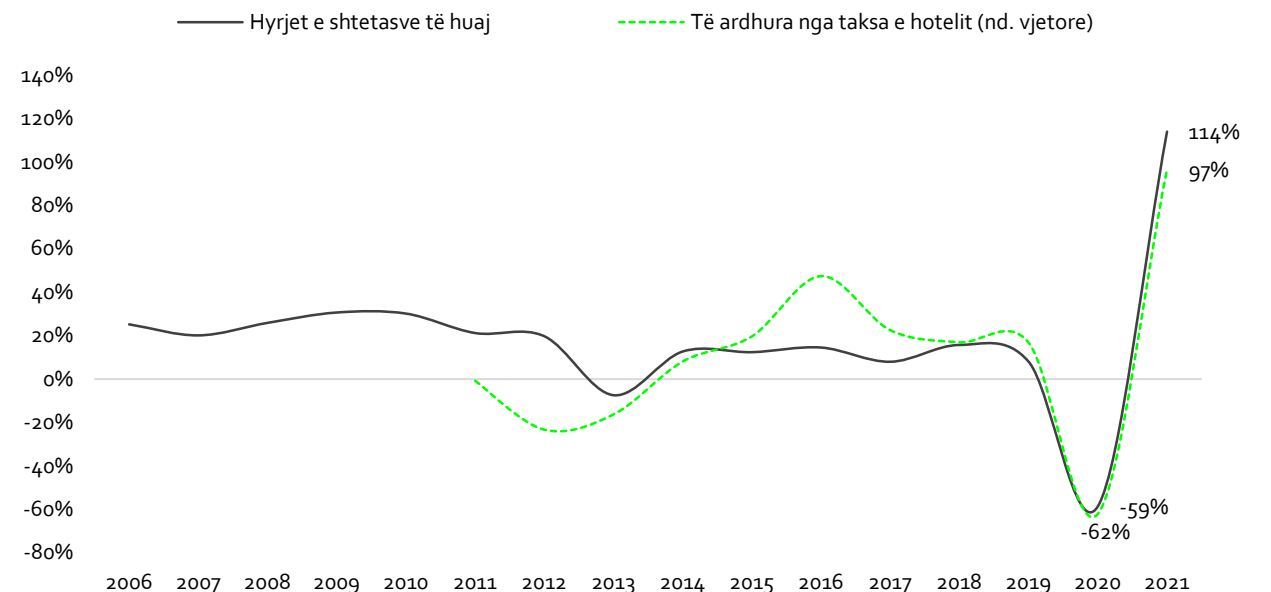

Grafik 21. Taksa mbi veprimtarinë e shërbimit hotelier

Burimi: www.financatvendore.al dhe përpunime të autorëve

nga taksa e hotelit (shiko grafikun 22). Gjatë vitit 2021, 27/61 bashki nuk regjistrojnë të ardhura nga taksa e shërbimit hotelier dhe 22/61 bashki regjistrojnë nivel të ardhurash që

llogaritet në më pak se 1% të ardhurës totale të gjeneruar nga kjo taksë (përfshirë këtu bashki me aktivitet turistik të konsoliduar).

Grafik 22. Turizmi dhe të ardhurat në buxhetin vendor

Burimi: www.financatvendore.al dhe përpunime të autorëve

Një problem shqetësues në sektorin e turizmit është informaliteti, i cili shfaqet në forma të ndryshme si mosregjistrimi i strukturave akomoduese apo kapaciteteve reale, mosdeklarimi i netëve të qëndrimit apo deklarimi i numrave fiktivë etj. Sipas Kristo (2013) dhe FSHZH (2018), ekziston një hendek i madh në numrin e strukturave

akomoduese të deklaruar përkundërt atyre që realisht ushtrojnë aktivitetin në territor. Në mungesë të formalizmit të sektorit, bashkitë humbasin çdo vit të ardhura për buxhetet e tyre, të ardhura të cilat mund të përdoren për përmirësimin e strukturave dhe infrastrukturave turistike.

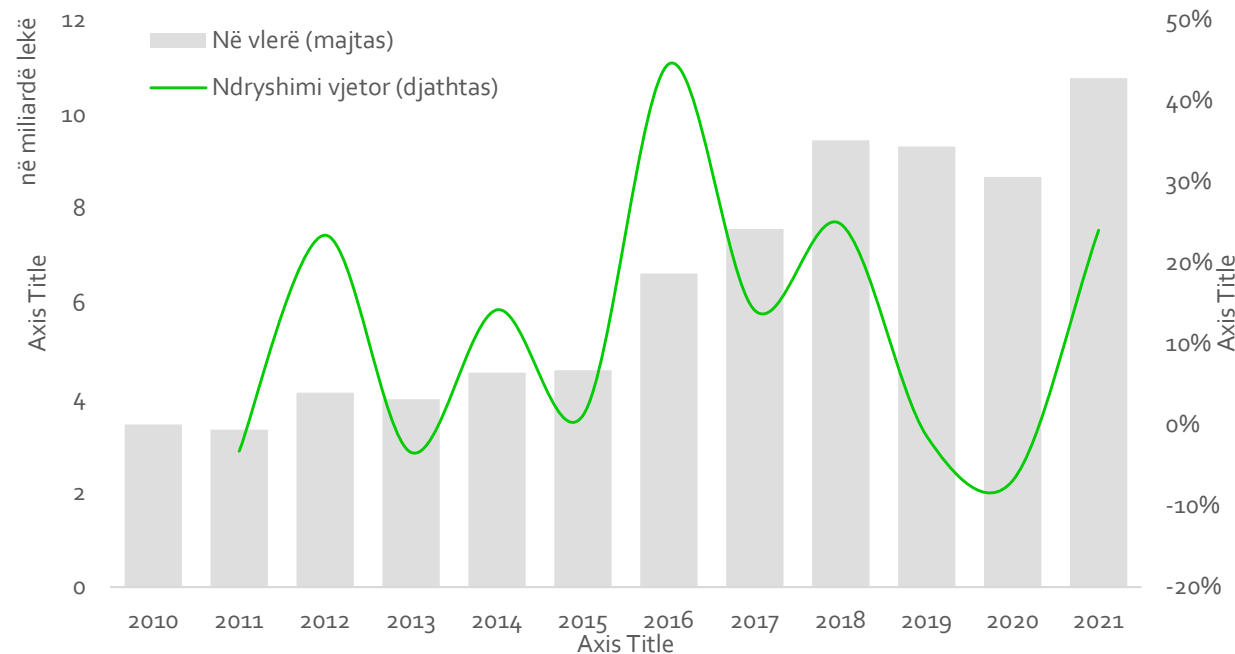
1.1.2 Të ardhurat nga tarifat vendore

Të ardhurat nga tarifat vendore përfaqësojnë një burim të rëndësishëm të hyrash në buxhetin vendor (vlerësuar në rreth 37% të të ardhurave nga burimet e veta vendore),

mbi të cilat bashkitë kanë autonomi të plotë vendimmarrje (në përcaktimin e bazës, nivelit, lehtësive dhe përdorimit të tyre). Megjithatë, ky burim mjeteve financiare

paraqet luhatshmëri të lartë ndaj goditjeve të brendshme dhe/ ose të jashtme ashtu siç treguan dhe situatat e fatkeqësive natyrore të tërmetit dhe pandemisë së COVID-19. Të dhënat nga vërtetimi i përgjithshëm me bashkitë sugjeronin për pritshmëri negative të bashkive në lidhje me mbledhjen e të ardhurave nga burimet e veta dhe specifikisht për tarifën e pastrimit, gjelbërimit, zënien e hapësirave publike etj. (Toto, et al., 2020: p.30). Pritshmëritë rezultuan në linjë me ecurinë e të ardhurave nga tarifën vendore të cilat përgjatë vitit 2020 regjistruan rënie vjetore rreth 7%. Rikuperimi në të ardhurat

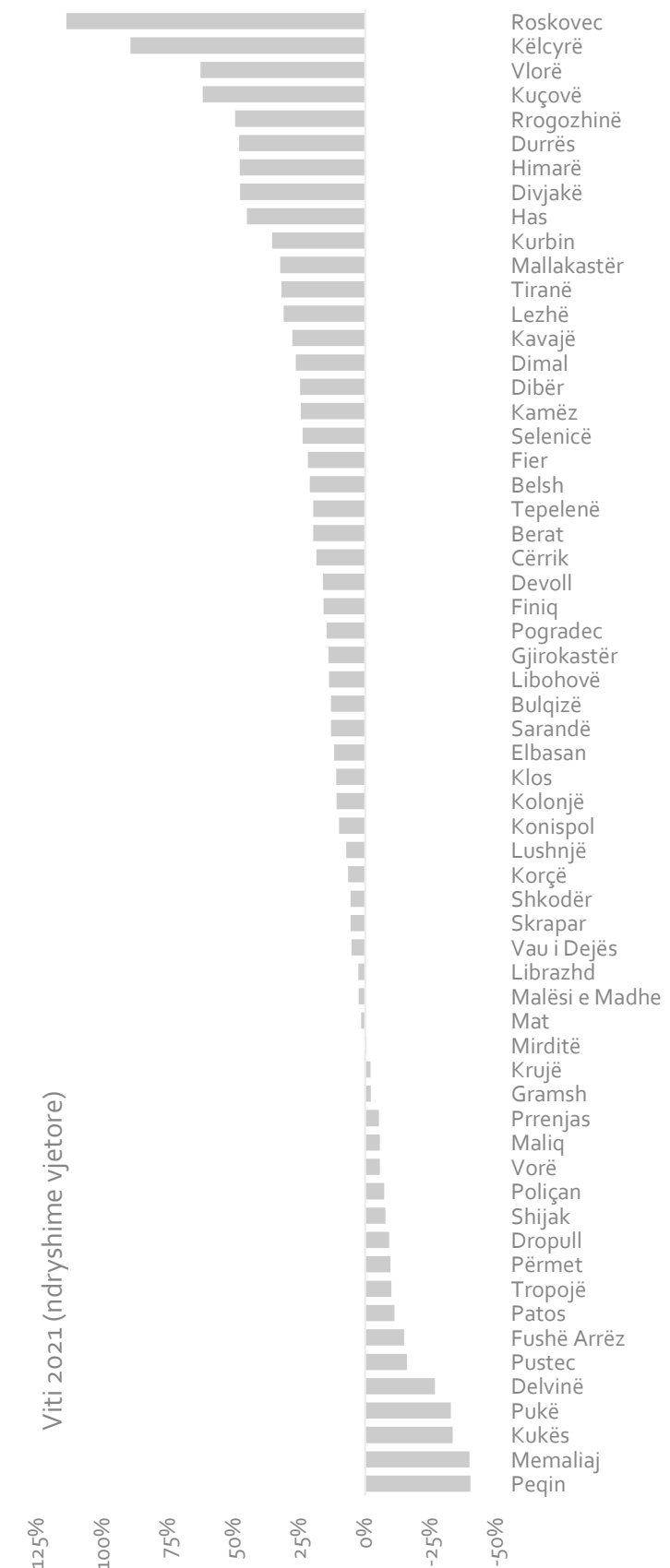
në tarifën vendore ishte i shpejtë përgjatë vitit 2021, duke shënuar një nivel prej rreth 10.8 miliardë lekë. Rritja me rreth 24% në terma vjetorë në të ardhurat nga tarifën vendore vlerësohet të jetë përcaktuar kryesisht prej ecurisë pozitive të të ardhurave nga tarifën e shërbimeve dhe performanca e tyre në bashkinë Tiranë. Përgjatë të ardhurave e gjeneruara nga bashkia Tiranë (rreth 49% në vitin 2021), norma vjetore e rritjes së të ardhurave nga tarifën vendore për 60 bashkitë e tjera në vend moderohet në rreth 17% në terma vjetorë.

Grafik 23. Ecuria e të ardhurave nga tarifën vendore
Burimi: www.financatvendore.al dhe përpunime të autorëve

Në nivel bashkie, rritja e nivelit të të ardhurave nga tarifën vendore ishte e pranishme në 42 nga 61 bashki ndonëse, kontributin kryesor në këtë drejtim e dha rritja e të ardhurave nga tarifën vendore në bashkitë Tiranë (me rreth +15 pikë përqindje), Durrës (me rreth +2.5 pikë përqindje), Vlorë (me rreth +2.4

pikë përqindje) dhe të tjerë. Në të kundërt, të ardhurat nga tarifën vendore rezultuan në rënie në 19 nga 61 bashki dhe veçanërisht në bashkitë Peqin (-40%), Memaliaj (-40%), Kukës (-33%), Pukë (-32%), Delvinë (-27%), Pustec (-16%), Fushë Arrëz (-15%), Patos (-11%) etj.

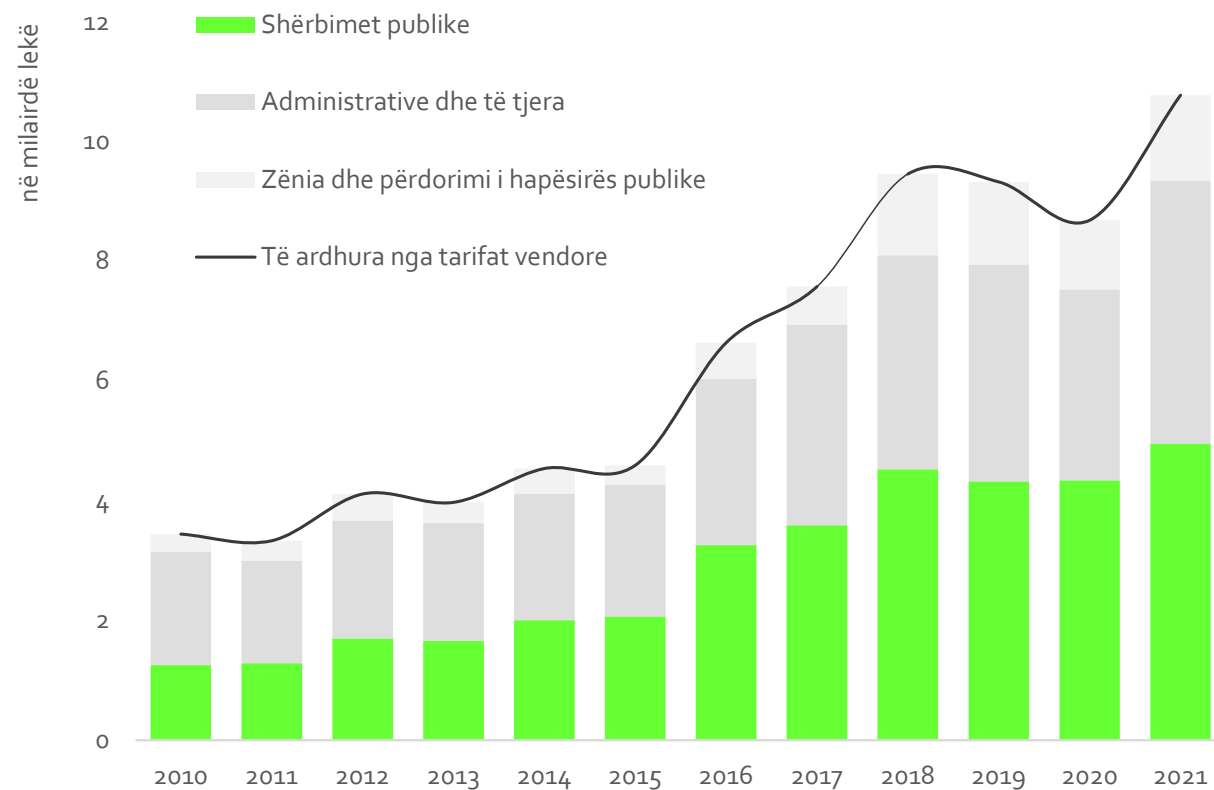

Grafik 24. Ecuria e të ardhurave nga tarifën vendore sipas bashkive
Burimi: www.financatvendore.al dhe përpunime të autorëve

Sipas zërave kryesorë, të ardhurat nga tarifat e shërbimeve përfaqësojnë rreth 46% të të ardhurave totale nga tarifat, të ardhurat nga tarifat administrative dhe të tjera përfaqësojnë rreth 41% dhe të ardhurat nga tarifa për zënie dhe shfrytëzimin e hapësirave publike rreth 13%.

Të ardhurat nga **tarifat e shërbimeve publike** (menaxhimi i mbetjeve, ndriçimi dhe gjelbërimi, furnizimi me ujë dhe kanalizimet, ujitja dhe kullimi) regjistrojnë një vlerë prej rreth 5 miliardë lekë, në rritje me rreth 14% në terma vjetorë. Rreth 88% e të ardhurave nga tarifat për shërbimet publike u mbledhën nga *tarifa e pastrimit dhe higjienës*. Në tre vitet e fundit, të ardhurat nga tarifa e pastrimit dhe higjienës kanë ndjekur prirje rritëse progresive, në pasqyrim të rritjes së tarifave vendore të aplikuara në disa prej bashkive.

Gjithashtu, në të njëjtin drejtim mund të ketë kontribuar mbledhja e kësaj tarife duke përdorur si agjentë tatimorë kompanitë e UK-ve (në zonat urbane kryesisht dhe aty ku ekziston rrjeti i furnizimit me ujë). Të ardhurat nga *tarifa e ndriçimit publik* regjistrojnë një nivel prej rreth 327 milionë lekë duke përfaqësuar rreth 7% ndaj totalit nga tarifat e shërbimeve publike dhe në rritje me 14% në terma vjetorë. Të ardhurat nga *tarifa për shërbimin e ujitjes dhe të kullimit* ndonëse kanë peshë të ulët ndaj totalit të të ardhurave nga tarifat vendore, shënuan rritje të theksuar krahasuar me një vit më parë. Të ardhurat nga kjo tarifë në vitin 2021 ishin rreth 32 milionë lekë nga rreth 22 milionë lekë në vitin 2020. Kjo tarifë mbledhet në masë më të gjerë në bashkitë Elbasan, Berat, Korçë, Lushnjë, Dimal etj., në përputhje dhe me karakterin ekonomik bujqësor të tyre.

Grafik 25. Ecuria e të ardhurave nga tarifat vendore sipas zërave
Burimi: www.financatvendore.al dhe përpunime të autorëve

Të ardhurat nga *tarifa për zënie dhe përdorimin e hapësirës publike* dhe të fasadave shënuan një vlerë prej 1.4 miliardë lekë në vitin 2021, në rritje me rreth 24% në terma vjetorë. Nëse do të shikonim performancën e zërave specifikë, rezulton se të ardhurat nga tarifa për zënie e hapësirës publike për qëllime biznesi (bare dhe restorante) zënë peshën më të lartë me rreth 52% të totalit, ndjekur nga të ardhurat

nga tarifa për parkime me 42%. Lidhur me të ardhurat nga tarifa për parkime, vlen për t'u përmendur fakti se vetëm bashkia Tiranë mbledh rreth 83% të të ardhurave totale nga kjo tarifë, ndjekur nga bashkia Durrës me rreth 4%. Në këtë drejtim, bashkitë e tjera të mëdha, qendra qarku, nuk kanë patur të njëjtën performancë, ndonëse kanë potencial (duke konsideruar numrin e popullsisë dhe të automjeteve).

1.1.3 Huamarrja vendore dhe detyrimet e prapambetura¹³

Në mungesë dhe/ose pamjaftueshmëri të mjeteve financiare, bashkitë mund të marrin hua afatshkurtër për mbulimin e nevojave për likuiditet afatshkurtër ose afatgjatë me qëllim financimin e shpenzimeve kapitale apo ri-financimin e një huaje ekzistuese. Termet dhe kushtet për të aksesuar hua nga qeverisja vendore në Shqipëri janë specifikisht të rregulluara në ligjin nr. 9869/2008 "Për huamarrjen e qeverisjes vendore". Aksesimi në burime financiare të jashtme është një tregues për autonominë në kahun e të ardhurave (qoftë në trajtën e huasë afat-shkurtër dhe/ose afatgjatë dhe/

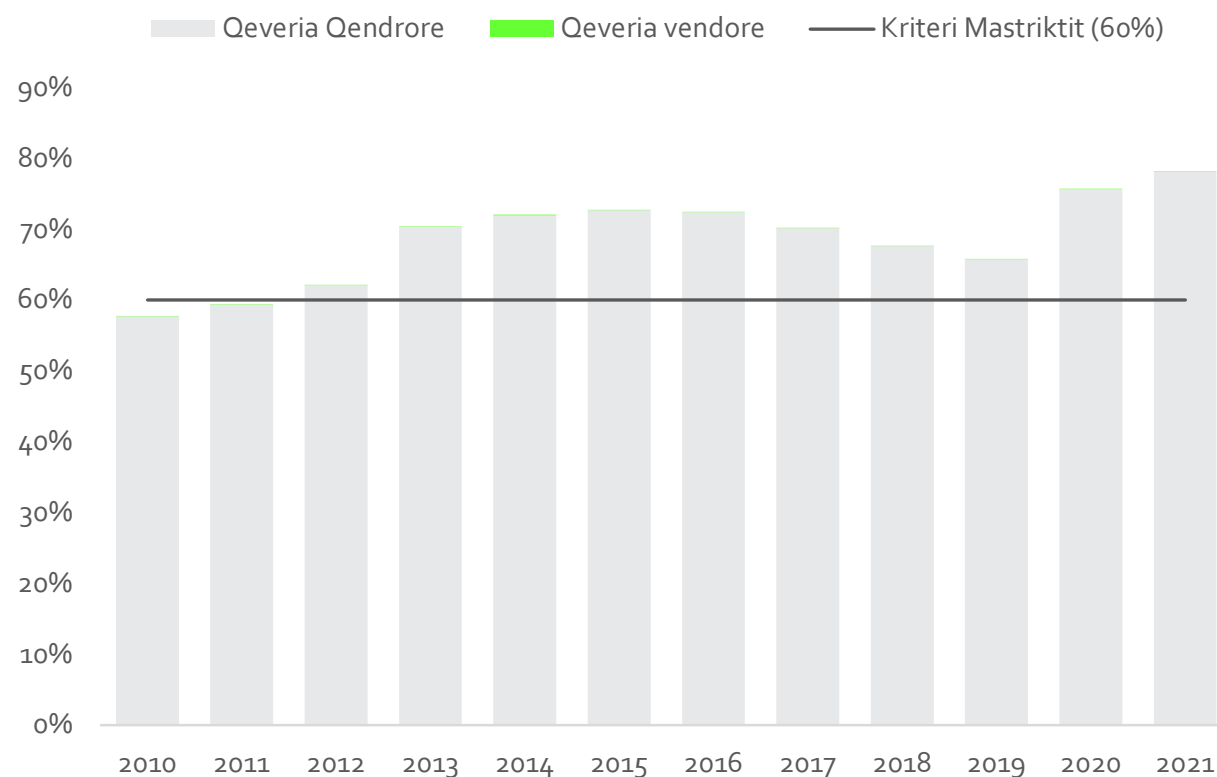
ose PPP-ve) sipas OECD-së. Bazuar në të dhënat e publikuara në regjistrin e borxhit në fund të vitit 2021, rezulton se bashkitë Korçë, Vlorë, Elbasan dhe Lezhë kanë hua aktive në sistemin bankar vendas.¹⁴ Të gjitha huatë e lartpërmendura janë kontraktuar në vitin 2010 (bashkitë Korçë, Vlorë dhe Elbasan) dhe në vitin 2014 (bashkitë Korçë dhe Lezhë), me qëllim financimin e projekteve infrastrukturore. Pas vitit 2014, asnjë bashki nuk rezulton të ketë marrë hua, ndonëse nevojat për investime janë të mëdha dhe buxhetet kapitale të bashkive të pamjaftueshme.

Huamarrësi	Huadhënësi	Shuma (në milionë lekë)	Nënshkruar më:	Përfundon më:	Stoku në fund të vitit 2021: (në milionë lekë)
Bashkia Korçë	Pro Credit	100	2010	2020	2.3
Bashkia Korçë	ISBA	200	2014	2024	75.6
Bashkia Vlorë	BKT	420	2010	2020	8.9
Bashkia Elbasan	BKT	800	2010	2020	209.4
Bashkia Lezhë	ISBA	107	2014	2023	18.4

Tabelë 1. Të dhëna mbi huamarrjen vendore
Burimi: Ministria e Financave dhe Ekonomisë, 2022

Në total, stoku i borxhit të qeverisjes vendore në fund të vitit 2021 rezulton të jetë rreth 314.9 milionë lekë dhe vlerësohet në rreth 0.018% ndaj PBB-së nominale¹⁵ dhe jep një kontribut të vogël në shifrën e borxhit publik të përgjithshëm. Krahasuar me të dhënat për vitin 2020, rezulton se bashkitë kanë ulur ekspozimin e tyre ndaj bankave me rreth 117.2 milionë lekë, në varësi të planeve përkatëse për shlyerjen e huave. Ndonëse ekspozimi i bashkive në huamarrje është i ulët dhe luan një rol modest në borxhin e përgjithshëm të

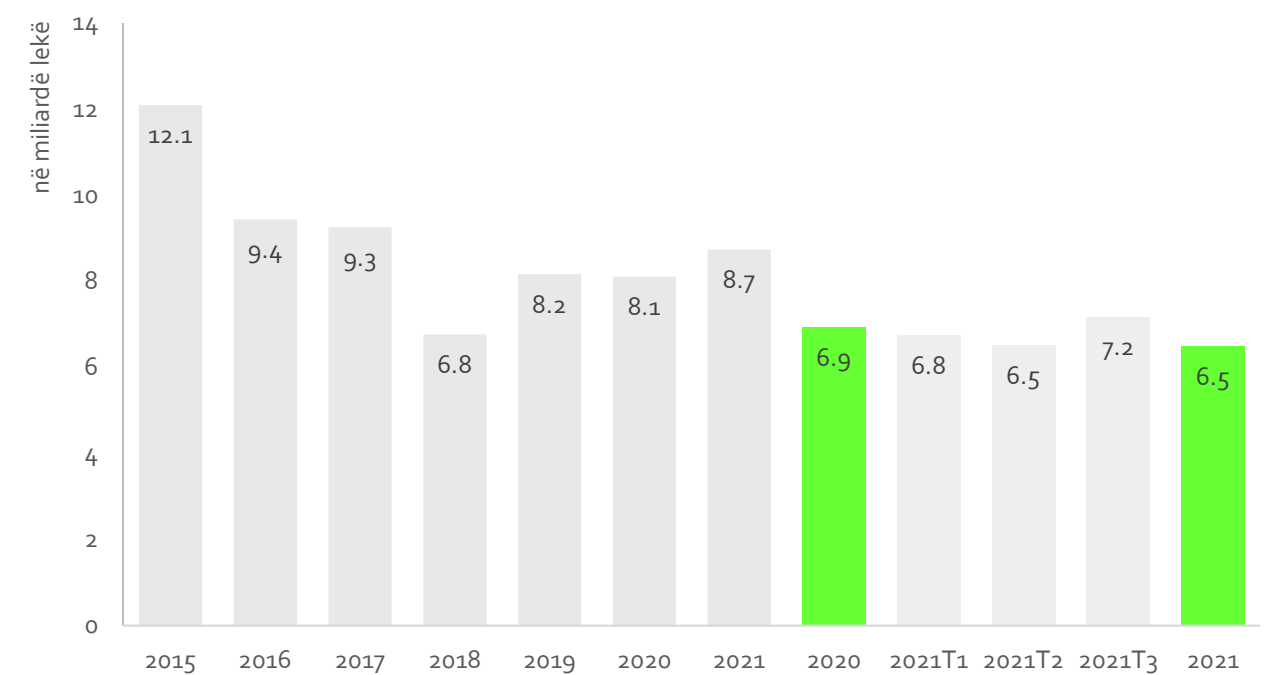
Shqipërisë, asnjë nga bashkitë në vend që prej vitit 2014 nuk ka marrë hua. Ndërkohë, krahas treguesve të borxhit, bashkitë në vend mbartin ndër vite stokun e detyrimeve të prapambetura, të cilat në fund të vitit 2021 u vlerësuan në rreth 6.5 miliardë lekë, rreth 20 herë më i lartë se stoku i borxhit të qeverisjes vendore. Në raport ndaj PBB-së, detyrimet e prapambetura në fund të vitit 2021 përfaqësuan rreth 0.37% nga një nivel prej rreth 0.43% një vit më parë.

Grafik 26. Borxhi publik përkundërt kriterit të Mastriktit
Burimi: Ministria e Financave dhe Ekonomisë & përpunime të autorëve

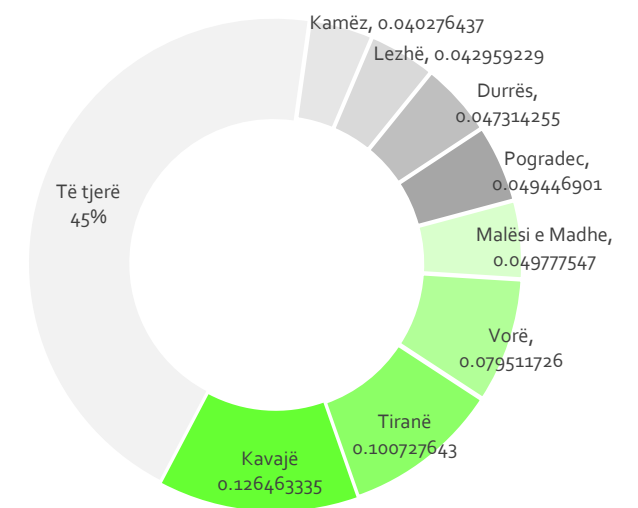
Bazuar në të dhënat e Ministrisë së Financave dhe Ekonomisë, në fund të vitit 2015, stoku i detyrimeve të prapambetura ishte rreth 12.1 miliardë lekë, vlerë kjo shqetësuese si në nivel vendor ashtu dhe në nivel qendror.¹⁶ Që prej vitit 2015, stoku i detyrimeve të

prapambetura ka ndjekur prirje rënëse dhe në vitin 2021 shënoi një nivel prej rreth 6.5 miliardë lekë, në rënie vjetore me rreth 6.4% apo rreth 446.2 milionë lekë më i ulët se niveli i shënuar në fund të vitit 2020.

Grafik 27. Stoku i detyrimeve të prapambetura
Burimi: Ministria e Financave dhe Ekonomisë dhe përpunime të autorëve

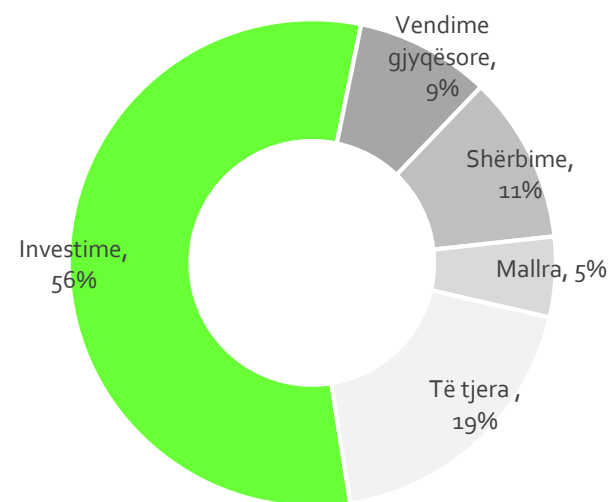
Në nivel bashkie, rreth 53.6% e stokut të detyrimeve të prapambetura në fund të vitit 2021 mbartet nga 8 bashki (paraqitur në grafikun 28). Niveli më i lartë i stokut të detyrimeve të prapambetura u regjistrua në bashkinë Kavajë me rreth 820 milionë lekë ose rreth 12.6% ndaj stokut total në fund të vitit 2021. Rreth 17.3 e tyre janë detyrime për investime, 11% për shërbime dhe rreth 63% e këtyre detyrimeve janë për shpenzime "të tjera". Bashkia Tiranë renditet e dyta për nga niveli i detyrimeve të prapambetura, me rreth 653 milionë lekë ose rreth 10.1% ndaj totalit. E treta për peshën ndaj stokut të detyrimeve të prapambetura rezulton bashkia Vorë me rreth 516 milionë lekë apo rreth 8% e stokut total të detyrimeve në fund të vitit 2021, ndjekur nga bashkitë Malësi e Madhe (5%), Pogradec (4.9%), Durrës (4.7%), Lezhë (4.3%), Kamëz (4%) etj

Grafik 28. Stoku i detyrimeve të prapambetura sipas bashkive
Burimi: Ministria e Financave dhe Ekonomisë dhe përpunime të autorëve

Sipas kategorive, peshën më të madhe në stokun total të detyrimeve e mbajnë detyrimet për investime (të cilat përfaqësuan

rreth 55.7% të detyrimeve totale) dhe shpenzime të tjera (15%) ndjekur nga detyrimet për shërbime (11.1%) dhe vendime gjyqësore (8.9%).

Grafik 29. Stoku i detyrimeve të prapambetura sipas kategorive

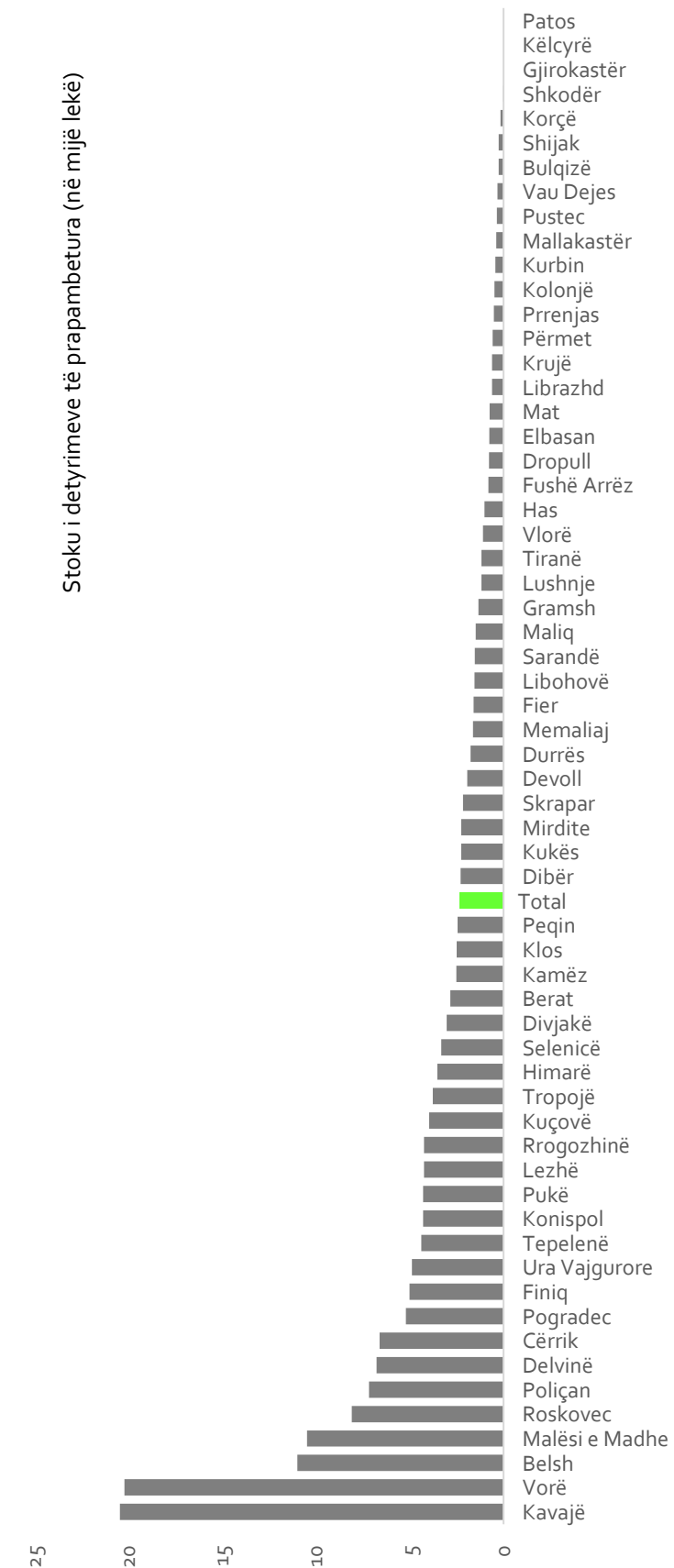
Burimi: Ministria e Financave dhe Ekonomisë dhe përpunime të autorëve

Ulja e detyrimeve të prapambetura (dhe që do të duhet të shlyhen në periudhën afatmesme), rezulton të ketë ndodhur në 66% të bashkive (ose 40/61 bashki) dhe të jetë veçanërisht e ndjeshme në bashkitë: Vorë (-187 milionë lekë), Vlorë (-141 milionë lekë), Roskovec (-126.3 milionë lekë), Tiranë (-108.6 milionë lekë) etj. Në të kundërt, rreth 31% e bashkive (ose rreth 19/61 bashki) rezultojnë të kenë kontribuar në kahun rritës të stokut të detyrimeve të prapambetura në fund të vitit 2021 krahasuar me nivelin e tij në fund të vitit 2020. Rritje e qenësishme e detyrimeve të prapambetura vihet re në bashkitë Durrës (+121.4 milionë lekë), Fier (+104.6 milionë lekë), Malësi e Madhe (+98.8 milionë lekë), Kavajë (+92.3 milionë lekë) dhe Belsh (+86.3 milionë lekë).

Mesatarisht, detyrimet e prapambetura të bashkive rëndojnë qytetarët për rreth 2,316 lekë për frymë në fund të vitit 2021, nga rreth 2,475 lekë për frymë në fund të vitit 2020.¹⁷ Në nivel bashkie, detyrimet e prapambetura për frymë shënojnë vlerën maksimale në bashkinë Kavajë me rreth 20,453 lekë për banor dhe nivelin minimal prej rreth 25 lekë për frymë në bashkinë Shkodër. Bashkitë Këlcyrë, Gjirokastrë dhe Patos rezultojnë të mos kenë detyrime të prapambetura në fund të vitit 2021 (shiko grafikun 30).

Për të vlerësuar rrezikun në terma të gradës së vështirësisë financiare nëpër të cilën kalojnë bashkitë varësisht borxheve dhe detyrimeve të papaguara do t'i referohemi parashikimeve të ligjit nr.68/2017 "Për financat e vetëqeverisjes vendore". Në nenin 57 pika 1 citohet "Njësia e vetëqeverisjes vendore konsiderohet në **vështirësi serioze financiare** kur borxhet afatgjata dhe detyrimet e papaguara ndaj palëve të treta përbëjnë mbi 80 për qind të shpenzimeve vjetore të miratuara". Gjithashtu, nenin 59 pika 1 citohet që "njësia e vetëqeverisjes vendore konsiderohet në **situatën e paaftësisë paguese** nëse nuk arrin të zbatojë planin e rehabilitimit financiar dhe/ ose nëse raporti i borxheve afatgjata dhe detyrimeve të papaguara ndaj shpenzimeve vjetore të miratuara është më i lartë sesa 1.3."

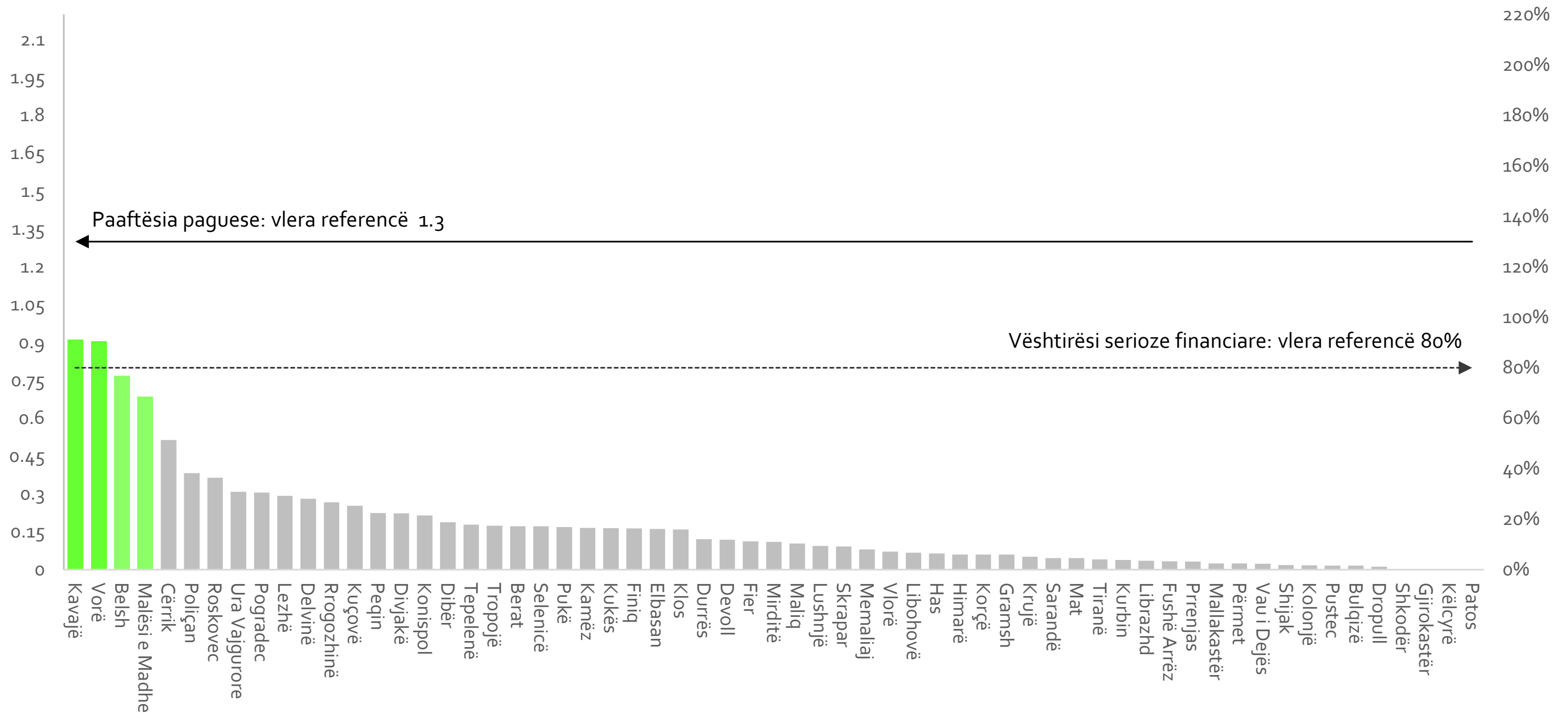
Bazuar nga sa parashikuar në kuadrin rregullator do të përdorim të dhënat mbi borxhin afatgjatë të bashkive, detyrimet e prapambetura dhe shpenzimet faktike të vitit 2020 për vlerësuar mbi vështirësitë financiare të bashkive dhe paaftësinë e tyre paguese (grafiku 31). Bazuar në sa ligji parashikon vlerësohet se bashkitë Kavajë dhe Vorë ndodhen në gjendjen e vështirësive serioze financiare pasi raporti i borxheve

Grafik 30. Detyrimet e prapambetura për frymë
Burimi: INSTAT, Ministria e Financave dhe Ekonomisë & përpunime të autorëve

afatgjata dhe detyrimeve të prapambetura ndaj shpenzimeve vjetore në vitin e fundit (shpenzimet faktike të bashkisë në vitin 2021) shënuan nivelin 91.2% dhe 90.5%

respektivisht duke qëndruar mbi nivelin referencë (prej 80%). Për të dyja këto bashki, situata e vështirësive financiare vijon ndonëse me një përmirësim nga viti 2020. Ndërkohë,

Grafik 31. Vlerësim i paaftësisë paguese të bashkive

Burimi: INSTAT, Ministria e Financave dhe Ekonomisë & përpunime të autorëve

ndonëse nënpragun e parashikuar nga ligji, bashkitë Belsh dhe Malësi e madhe duhet të jenë shumë të kujdesshme në menaxhimin financiar pasi, raporti i detyrimeve ndaj

shpenzimeve faktike për vitin 2021 qëndron shumë pranë nivelit referencë për vështirësitë serioze financiare prej 80%.

1.2

Të ardhura nga taksat e ndara

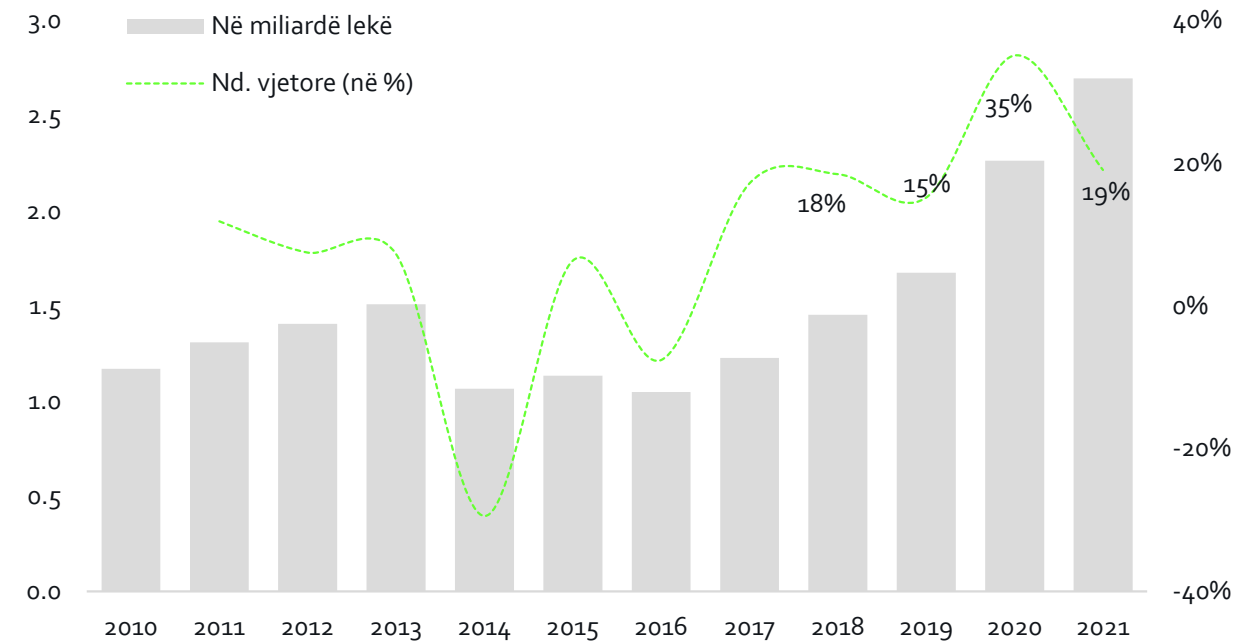
Bashkitë në Shqipëri kanë disa burime financimi në funksion të ushtrimit të funksioneve dhe të kompetencave të përcaktuara në ligjin që rregullon organizimin dhe funksionimin e qeverisjes vendore. Ndër to, neni 37 i ligjit nr. 139/2015 "Për vetëqeverisjen vendore" dhe neni 25 i ligjit nr. 68/2017 "Për financat e vetëqeverisjes vendore" parashtrojnë kategoritë e taksave të ndara nga të cilat përfitojnë 61 bashkitë në Shqipëri duke përfshirë:

- 97% të të ardhurave nga taksa e kalimit të të drejtës së pronësisë për pasurinë e paluajtshme për individë, persona fizikë dhe juridikë;
- 25% e të ardhurave nga taksa vjetore për qarkullimin e mjeteve të përdorura;
- 5% të të ardhurave nga renta minerare;
- 2% të të ardhurave nga tatimi mbi të ardhurat personale.

Për të gjitha tipologjitë e taksave të ndara niveli, baza e taksueshme, lehtësimet dhe përjashtimet përcaktohen nga qeveria qendore dhe bashkitë nuk kanë autoritet vendimmarrje mbi to (Co-PLAN, 2021). Pas mbledhjes së të ardhurave për secilën taksë, përqindja e caktuar u transferohet bashkive në trajtën e një të ardhure e cila mund të përdoret lirisht prej tyre.¹⁸ Me ndryshimet e fundit legislative të aplikuar, ligji nr. 9975/2008 "Për taksat kombëtare" i ndryshuar pezulloi detyrimin për rentën minerare deri në vitin 2023 dhe e uli atë në 1/3 e normës për vitin 2024. Ky ndryshim i ndërmarrë nga qeveria qendrore pakëson

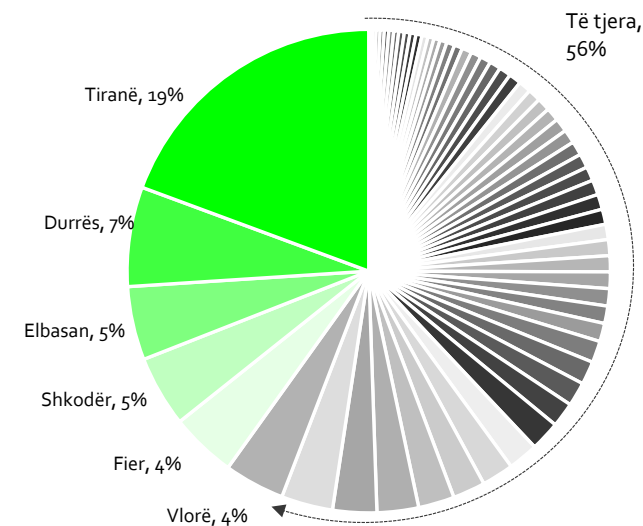
në mënyrë të drejtpërdrejtë të ardhurat e bashkive, çka do të thotë që bashkitë do të duhet të kompensohen nëpërmjet një burimi tjetër të ardhurash (në mënyrë të ngjashme si për të ardhurat e munguara nga tatimi i thjeshtuar mbi aktivitetin e biznesit të vogël). Në total të ardhurat nga taksat e ndara kontribuan në buxhetin vendor me rreth 2.7 miliardë lekë, në rritje vjetore me rreth 19.1%. Kjo kategori të ardhurash përfaqësoi rreth 9.1% të të ardhurave nga burimet e veta vendore dhe rreth 2.6% ndaj burimeve financiare totale në dispozicion të bashkive në vitin 2021.

Efektet negative të tkurrjes së të ardhurave nga renta minerare duket të jenë zbutur nga kontributi i dhënë nga ndarja me bashkitë e të ardhurave nga tatimi mbi të ardhurat personale (2% e të ardhurave totale nga TAP). Ndonëse një detyrim i lindur që prej vitit 2017, në vitin 2021 u shpërnda për herë të parë 2% e të ardhurave nga tatimi mbi të ardhurat personale me 61 bashkitë në vend. Të dhënat për vitin 2021 tregojnë se bashkitë përftuan rreth 795 milionë lekë nga tatimi mbi të ardhurat personale (TAP). Sipas bashkive rreth 19.4% e të ardhurës nga TAP u përthith nga bashkia Tiranë (rreth 154 milionë lekë) ndjekur nga bashkitë Durrës (6.7% apo rreth 53 milionë lekë), Elbasan (4.9% apo rreth 39 milionë lekë), Shkodër (4.8% apo rreth 38 milionë lekë), Fier (4.4% apo rreth 35 milionë lekë) dhe Vlorë (4% apo rreth 32 milionë lekë). Së bashku 6 bashkitë e përmendura morën rreth 44% të të ardhurës të shpërndarë për 61 bashkitë nga TAP.

Grafik 32. Të ardhurat nga taksat e ndara

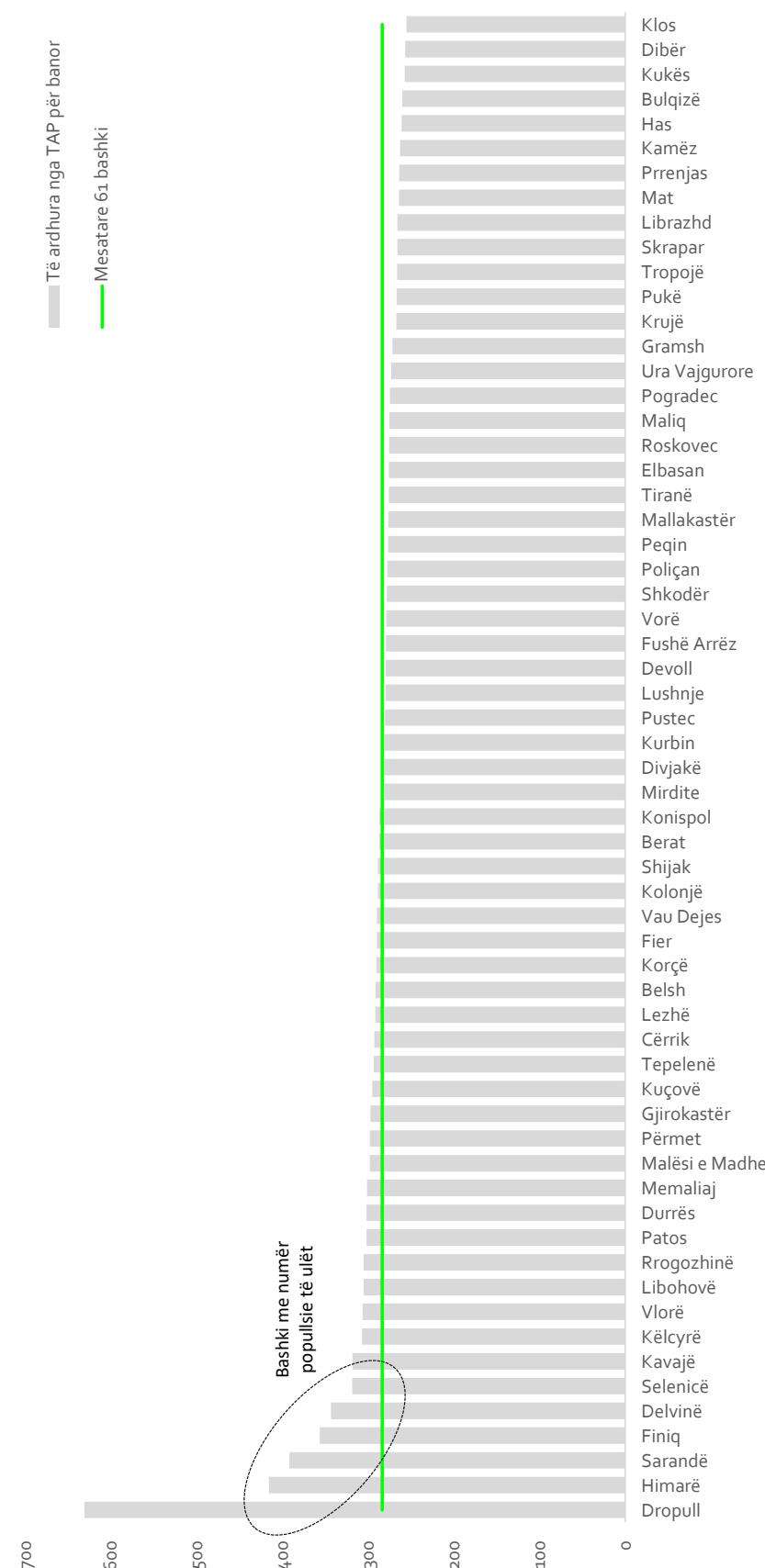
Burimi: www.financatvendore.al dhe përpunime të autorëve

Grafik 33. Të ardhura nga TAP sipas bashkive (pesha ndaj totalit)

Burimi: Përpunime të autorëve bazuar në të dhëna nga www.financatvendore.al

Shpërndarja për secilën bashki është bërë në përputhje me pikën 104 të Udhëzimit plotësues të Ministrit të Financave dhe Ekonomisë nr. 4 datë 25.01.2021 "Për zbatimin e buxhetit të vitit 2021" ku specifikisht përcaktohet se "...kriteri i shpërndarjes së tatimit mbi të ardhurat personale për çdo bashki do të jetë numri i popullsisë së përdorur për shpërndarjen e transfertës së pakushtëzuar për vitin 2021". Përdorimi i këtij kriteri në ndarjen e të ardhurës nga TAP vlen të theksohet që garanton deri diku një lloj ekualizimi ndërmjet bashkive dhe është i thjeshtë për t'u administruar (si në rastin e Çekisë dhe Sllovakisë sipas (Levitas & Levitas, 2020). Nga paraqitja grafike rezulton se të ardhurat për frymë nga TAP nuk paraqesin diferenca të theksuara ndërmjet bashkive. Këtu bëjnë përjashtim bashkitë si Dropulli, Himara, Saranda, Finiqi, Delvina etj., të cilat për shkak të numrit të ulët të popullsisë rezultojnë të kenë përftuar të ardhura për

Grafik 34. Të ardhurat nga TAP për frymë
Burimi: INSTAT, Ministria e Financave dhe Ekonomisë & përpunime të autorëve

frymë nga TAP mbi mesataren kombëtare (më saktë, diferencës së gjerë mes numrit të popullsisë sipas Censit 2011 dhe të dhënave të gjendjes civile). Në të kundërt, në pjesën tjetër të bashkive të ardhurat për frymë të përfituara nga TAP qëndrojnë pranë mesatares kombëtare.

Një mënyrë tjetër e ndarjes së TAP është ajo sipas vendit të origjinës (apo aty ku TAP krijohet), mënyrë kjo e aplikuar në vendet

si Gjermania, Norvegjia, Kroacia, Polonia, Serbia BiH, Italia etj. Aplikimi një metode të tillë në rastin e Shqipërisë për ndarjen e TAP-it mund kishte qenë diz-ekualizues deri diku, pasi për të njëjtën përqindje të TAP (2% e të ardhurave totale nga TAP, në nivel bashkie), bashkitë me aktivitet ekonomik më të lartë do të përfitonin më shumë të ardhura, ndërsa ato me aktivitet të ulët më pak të ardhura në buxhetet e tyre.

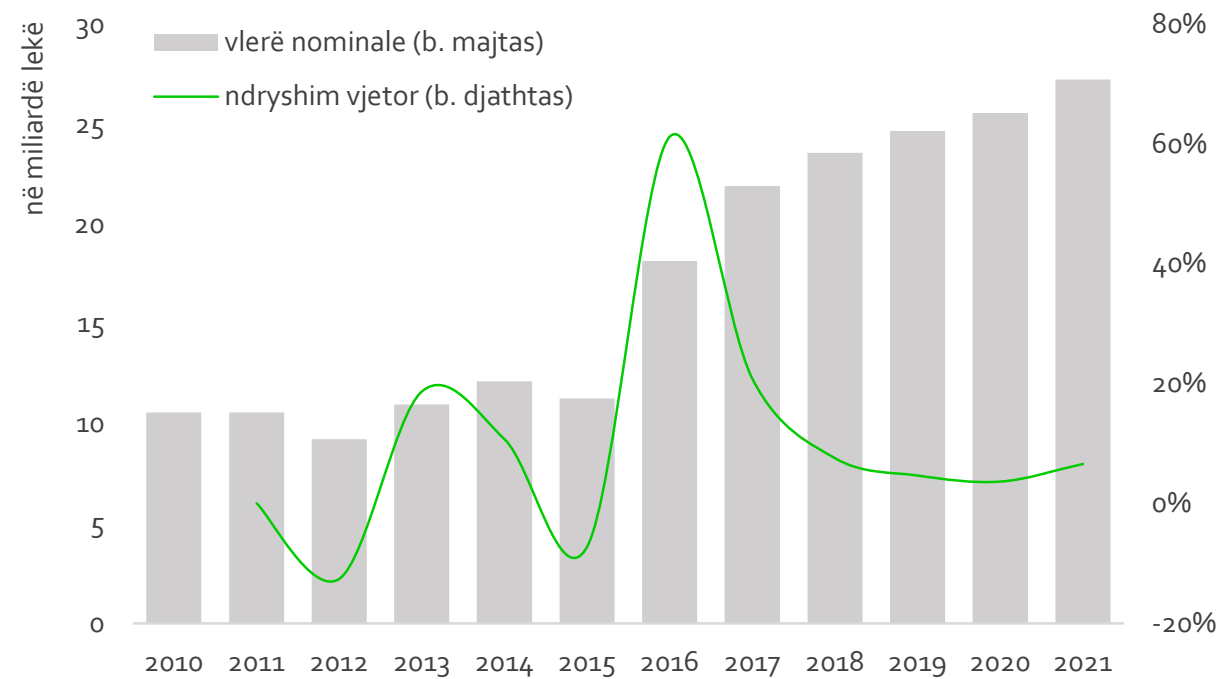
1.3 Të ardhura nga transferta të pakushtëzuara

Transferta e pakushtëzuar (e përgjithshme dhe sektoriale) përbën një burim financiar thelbësor në përmbushje të funksioneve ekskluzive të bashkive, duke synuar mbylljen e hendekut negativ midis nevojës për shpenzime dhe kapacitetit fiskal.²⁰ Transferta e pakushtëzuar përbëhet nga dy pjesë: (i) transferta e pakushtëzuar e përgjithshme e cila përdoret në autonomi të plotë nga bashkitë dhe ndahet bazuar në kriteret e formulës të miratuara në ligjin nr. 68/2017 "Për financat e vetëqeverisjes vendore"²¹ dhe (ii) transferta e pakushtëzuar sektoriale e cila sillet si transfertë me destinacion të përcaktuar për funksionet e reja të transferuara në vitin 2006.

Në vitin 2021, të hyrat nga transferta e pakushtëzuar (e përgjithshme dhe sektoriale për funksionet e reja) shënuan një nivel prej rreth 27.2 miliardë lekë, në rritje me rreth 6.6% në terma vjetorë. Në terma të rëndësisë relative, madhësia e transfertave të pakushtëzuara (të përgjithshme dhe sektoriale) është e krahasueshme me nivelin

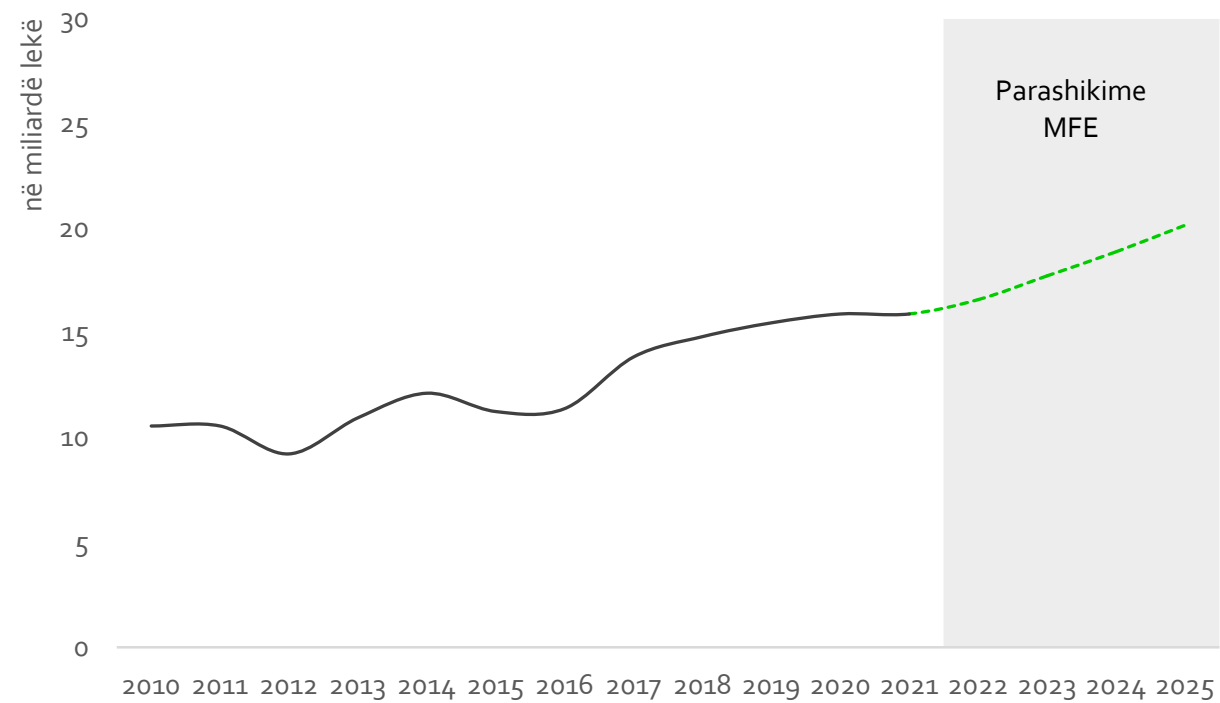
e të ardhurave nga burimet e veta vendore (afërsisht sa 93% e tyre), përfaqëson rreth 46% të burimeve financiare të disponueshme dhe vlerësohet në rreth 2% të PBB-së nominale në vitin 2021.

Rëndësia e këtij burimi bëhet më e dukshme në nivel bashkie, ku në rreth 89% të bashkive (ose 54 prej tyre) pesha e të ardhurave nga transferta e pakushtëzuar dhe sektoriale zë më shumë se 46% të të burimeve të disponueshme në dispozicion të bashkive (mesatares kombëtare). Në bashkitë Fushë Arrëz dhe Memaliaj, mbi 90% e të hyrave në buxhet përfaqësohet nga transferta e pakushtëzuar dhe sektoriale ndjekur nga bashkitë Këlcyrë (86%), Has (85%), Gramsh (84%), Libohovë (85%) etj. Në të kundërt, pesha e transfertave të pakushtëzuara ndaj burimeve financiare të disponueshme regjistroi vlera minimale dhe nën mesataren kombëtare në bashkitë Tiranë (rreth 18%) ndjekur nga bashkitë Himarë (26%), Sarandë (38%) dhe Roskovec (40%).

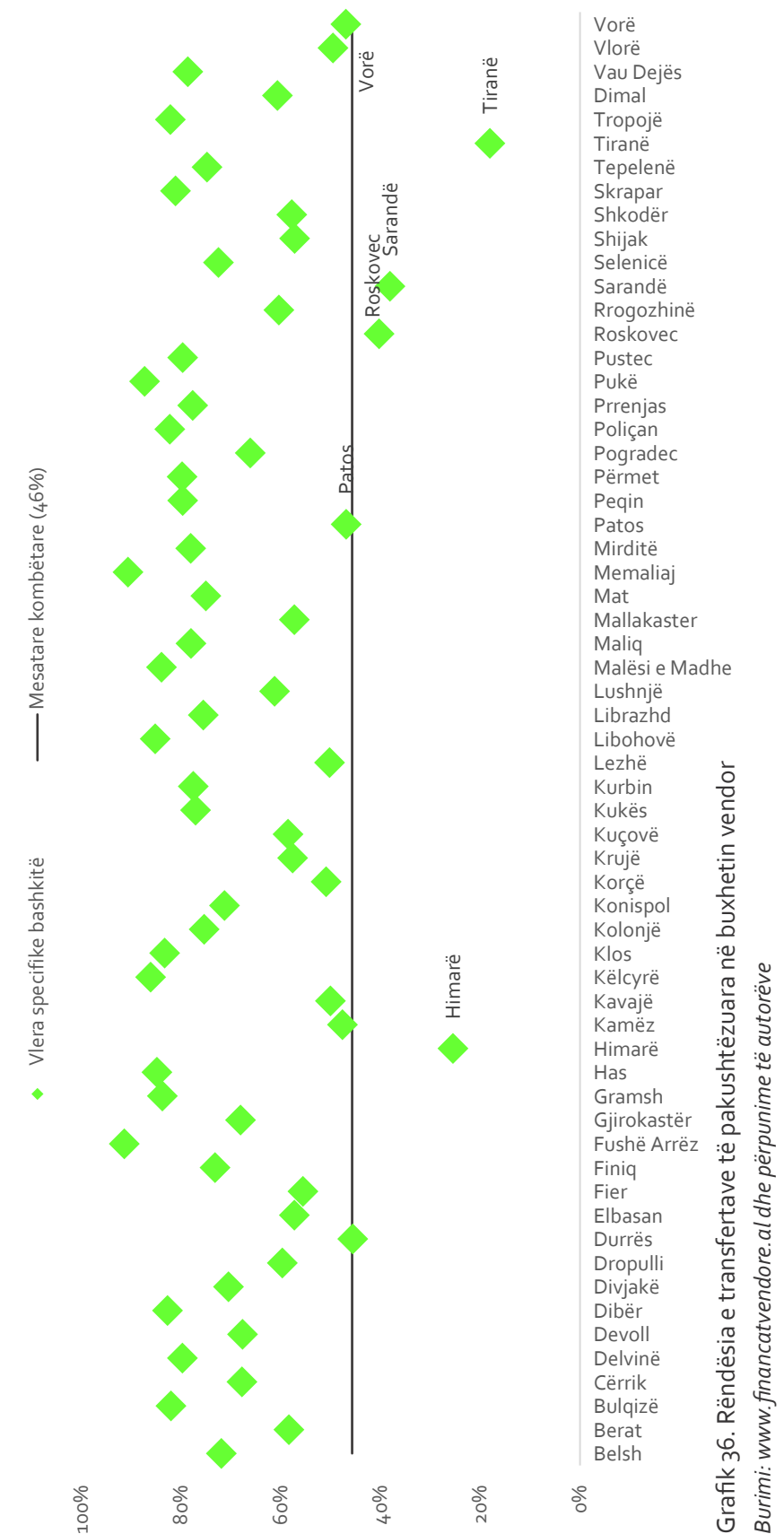
Grafik 35. Transferta të pakushtëzuara (përgjithshme dhe sektoriale)

Burimi: www.financatvendore.al dhe përpunime të autorëve

Grafik 37. Parashikimi për transfertën e pakushtëzuar të përgjithshme

Burimi: MFE, www.financatvendore.al dhe përpunime të autorëve

Grafik 36. Rëndësia e transfertave të pakushtëzuara në buxhetin vendor

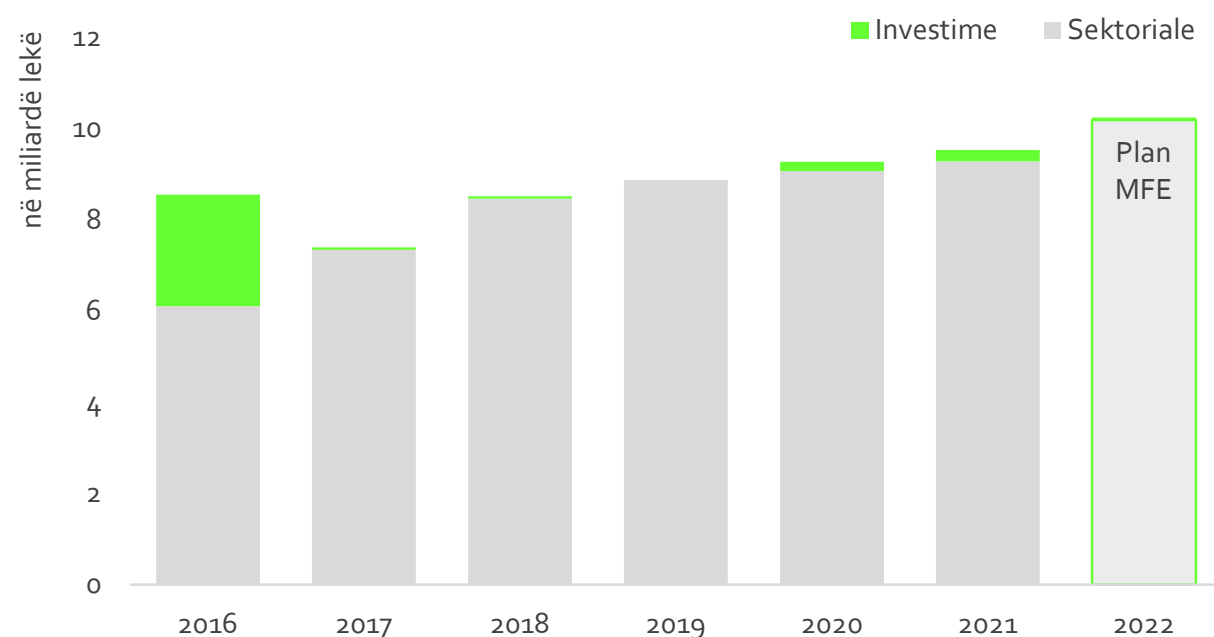
Burimi: www.financatvendore.al dhe përpunime të autorëve

Duke filluar prej vitit 2017, niveli i trasnfertës së pakushtëzuar për bashkitë rezulton të ketë ndjekur prirje rritëse dhe parashikohet në rritje deri në vitin 2025.²² Në vijim të situatës të krijuar nga tërmetet e fund vitit 2019 dhe pandemia e COVID-19, parashikimet për rritjen e transfertës së pakushtëzuar paraqiten pozitive (+7% për periudhën 2023-2025), duke garantuar një lloj qëndrueshmërie për buxhetet vendore.

Komponenti i dytë i transfertës së pakushtëzuar përbëhet nga transferta e pakushtëzuar sektoriale e cila shërben për mbulimin e shpenzimeve për kompetencat e transferuara nga qeveria qendrore tek bashkitë në vitin 2016.²³ Në ndryshim nga transfertat fillestare, në vitet 2019-2022 është shtuar një zë në transfertat e pakushtëzuara sektoriale për klubet shumë-sportëshe Partizani dhe Studenti me rreth 32 milionë

lekë në vit. Krahas fondeve të parashikuara nga MFE-ja, bashkitë mund të shtojnë fonde burimet e tyre për të ofruar një cilësi më të mirë të funksioneve të transferuara.²⁴

Që prej transferimit të tyre në nivel bashkie, transferta sektoriale ka ndjekur një prirje lehtësisht në rritje ku krahas fondeve për mbulimin e shpenzimeve korrente të funksionit janë transferuar edhe fonde për investime: në vitin 2016 rreth 2.6 miliardë lekë fond për investime për ujitjen dhe kullimin; në vitin 2017 rreth 57 milionë lekë për sigurimin e digave dhe investime; në vitin 2018 rreth 50 milionë lekë për investime në funksionin e mbrojtjes nga zjarri; në vitin 2020 rreth 200 milionë lekë për investime në rrugë në bashkitë Gramsh dhe Rogozhinë; dhe në vitin 2021 rreth 250 milionë lekë për investime në rrugë në bashkitë Finiq, Gramsh dhe Pogradec.²⁵

Grafik 38. Transferta e pakushtëzuar sektoriale

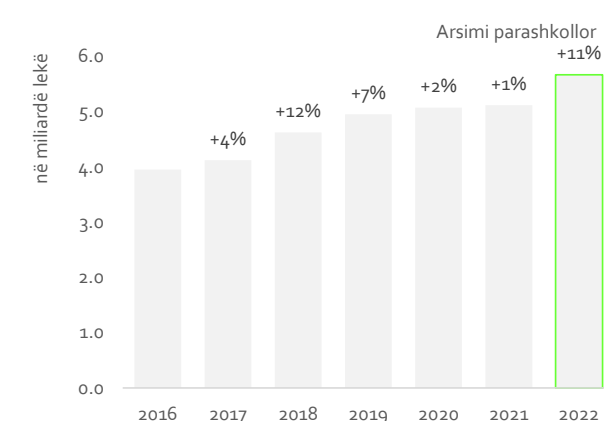
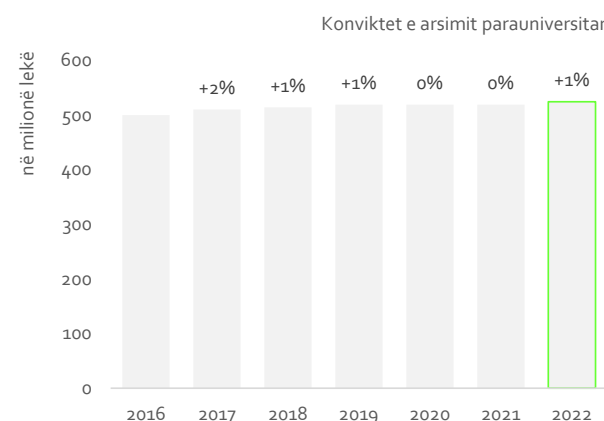
Burimi: MFE, www.financatvendore.al dhe përpunime të autorëve

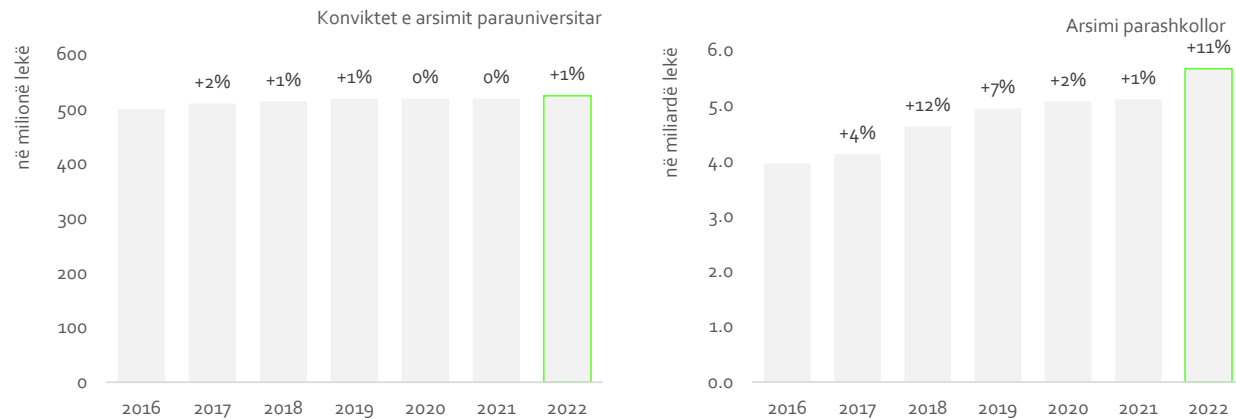
Transferta sektoriale në funksionin e konvikteve të arsimit parauniversitar ndoqi prirje të lehtë rritëse gjatë periudhës 2016-2021 dhe pritet të shënojë një rritje të lehtë përgjatë vitit 2022. Në vitin 2021, kjo transfertë u përftua nga 27 bashki dhe rreth 17% e fondeve totale i kalojnë bashkisë Tiranë, ndjekur nga bashkia Shkodër me rreth 11% të tyre. Në vitin 2021, niveli i transfertës sektoriale për këtë funksion ishte i njëjtë me një vit më parë dhe për vitin 2022 parashikohet të jetë lehtësisht më i lartë.

Në funksionin e arsimit parashkollor, transferta sektoriale rezulton në rritje progresive në periudhën në analizë. Kjo transfertë mbulon shpenzimet për personelin mësimor dhe jo mësimor në arsimin parashkollor. Duke filluar prej vitit 2019, pjesa e transfertës sektoriale që shkon për mbulimin e shpenzimeve për personelin mësimor në arsimin parashkollor është ndarë me formulë. Pas një rritje me rreth 12% të shënuar në vitin 2018, norma e rritjes vjetore të fondeve në transfertën sektoriale për këtë funksion është moderuar ndjeshëm në rreth 2% në vitin 2020 dhe shënoi një rritje të lehtë me 1% gjatë vitit 2021. Për vitin 2022, transferta sektoriale parashikohet të rritet me rreth 11% në terma vjetorë.

Nga transferta sektoriale në funksionin e arsimit parauniversitar përftojnë 57 bashki dhe fondet shkojnë për mbulimin e shpenzimeve për personelin jo-mësimor. Bashkitë Pustec, Konispol, Bulqizë dhe Finiq nuk marrin fonde për këtë funksion. Transferta sektoriale për arsimin parauniversitar shënoi një rritje të theksuar prej rreth 32% në terma vjetorë në vitin 2018 dhe më tej norma vjetore e rritjes rezulton të jetë moderuar ndjeshëm në rreth 1% në vitin 2020. Për vitin 2021, transferta sektoriale për kompetencat në arsimin parauniversitar shënoi rritje me rreth 3% në terma vjetorë dhe pritet të rritet me rreth 6% në vitin 2022.

Për funksionin e mbrojtjes nga zjarri dhe shpëtimit, transferta sektoriale shënoi rritje të theksuar dy-shifrore në vitin 2017 dhe 2018. Në vitin 2018, krahas fondeve të transfertës sektoriale për shpenzimet korrente të këtij funksioni, me kërkesë të Kuvendit janë akorduar dhe rreth 50 milionë lekë shtesë për investime. Në vitet në vijim, fondet e transferuara për mbrojtjen nga zjarri dhe shpëtimin nuk kanë pësuar ndryshime të ndjeshme. Në vitin 2021, transferta sektoriale për këtë funksion u rrit me rreth 6% në terma vjetorë dhe parashikohet të rritet me rreth 13% gjatë vitit 2022.

Grafik 39. Transferta e pakushtëzuar sektoriale sipas funksioneve (1) ²⁶

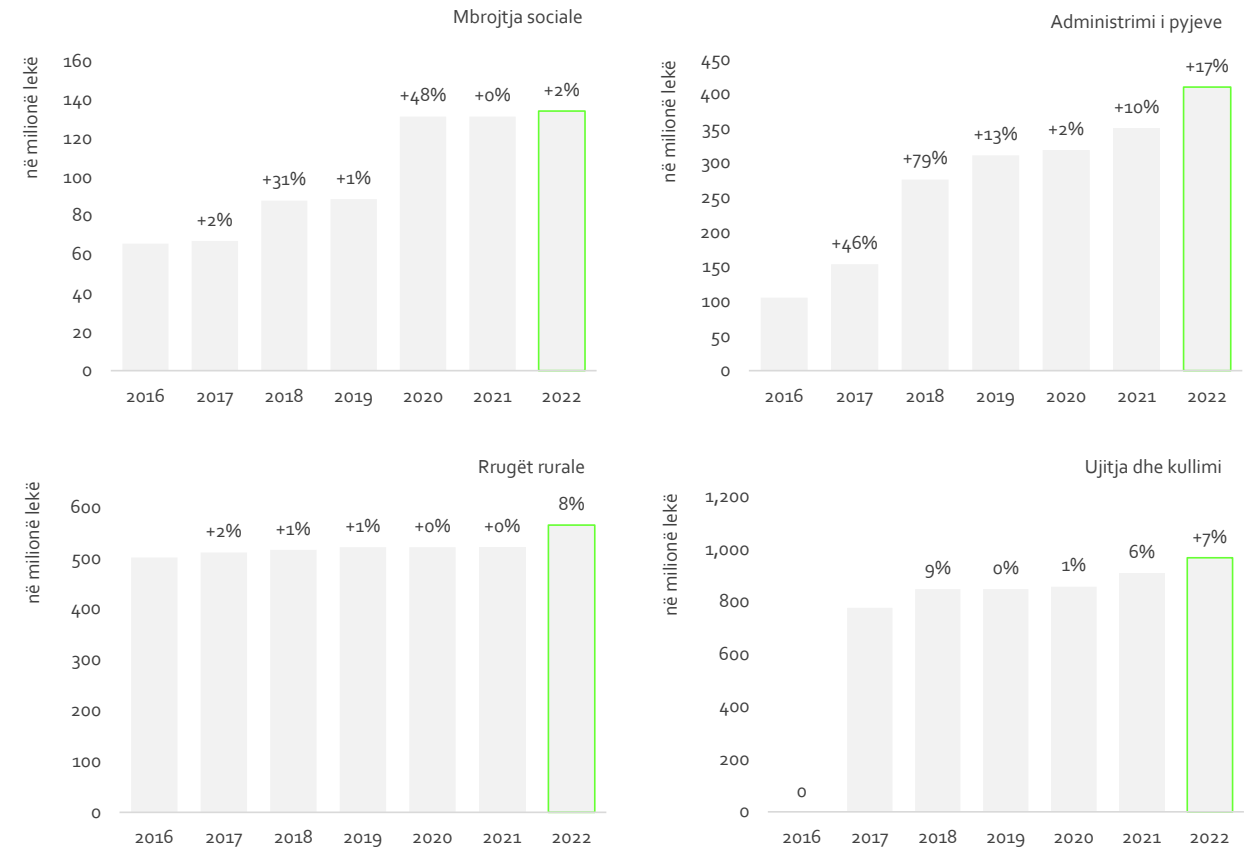
Burimi: MFE, www.financatvendore.al dhe përpunime të autorëve

Transferta e pakushtëzuar sektoriale për *shërbimet sociale* mbulon shpenzimet për qendrat e shërbimeve sociale në bashkitë Kukës, Vau i Dejës, Fier, Kuçovë, Shkodër, Elbasan, Berat.²⁷ Pas një rritje vjetore me rreth 48% në vitin 2020, transferta sektoriale për këtë shërbim nuk pati ndryshime gjatë vitit 2021 dhe parashikohet të rritet me rreth 2% gjatë vitit 2022 (grafiku 40).

Për funksionin e *administrimit të pyjeve* apo shërbimin pyjor niveli i transfertës sektoriale shënoi rritje të konsiderueshme në periudhën 2017-2018, vlerësuar si pasojë e zgjatjes në kohë e procesit të transferimit të funksionit dhe rakordimit ndër institucional. Duke filluar nga viti 2019, norma vjetore e rritjes së transfertës sektoriale për këtë funksion rezulton të jetë moderuar dhe në vitin 2021 u rrit me rreth 10% në terma vjetorë. Mesatarisht, transfertat sektoriale për administrimin e pyjeve mbulon rreth 183 lekë për hektar pyje (apo rreth 179,458 lekë për km² pyje) në vitin 2021.²⁸ Për vitin 2022, transfertat sektoriale për administrimin e pyjeve pritet të rritet me rreth 17% në terma vjetorë.

Transferta sektoriale për funksionin *rrugët rurale* nuk ka pësuar ndryshime domethënëse gjatë periudhës 2016 – 2021. Për vitin 2021 kjo transfertë ishte rreth 521 milionë lekë, e njëjtë me nivelin e shënuar një vit më parë. Nga kjo transfertë nuk përftojnë bashkitë Kamëz, Rrogozhinë dhe Sarandë. Mesatarisht, transferata sektoriale për administrimin e rrugëve rurale mbulon rreth 44,952 lekë në vit për kilometër linear rrugë rurale në vitin 2021.²⁹

Ujitja dhe kullimi përfaqësojnë një funksion i cili efektivisht është transferuar në vitin 2017 (për vitin 2016 nuk rezulton të ketë patur një faturë financiare që të ketë shoqëruar këtë funksion). Ndër vite fondet e transferuara për këtë funksion nuk kanë pësuar ndryshime të ndjeshme dhe për vitin 2021 shënuan rritje me rreth 6% krahasuar me një vit më parë. Mesatarisht, transferta sektoriale për ujitjen dhe kullimin mbulon rreth 24,723 lekë për km linear kanale në vit (apo rreth 2,060 lekë për km linear kanale në muaj) në vitin 2021.³⁰

Grafik 40. Transfertat e pakushtëzuar sektoriale sipas funksioneve (2) ³¹

Burimi: MFE, www.financatvendore.al dhe përpunime të autorëve

Nën presionin e krijuar nga tërmetet e vitit 2019, pandemia e COVID-19, situata e përmbytjeve të vazhdueshme në periudhën e dimrit MFE parashikon për bashkitë një fond prej rreth 1 miliardë lekë për vitin 2022.³² Ky fond vjen si transfertë e kushtëzuar për "Emergjencat Civile" në trajtën e një transferte të kushtëzuar e cila u është ndarë bashkive duke përdorur si kriter peshën specifike që zë buxheti i çdo bashkie ndaj

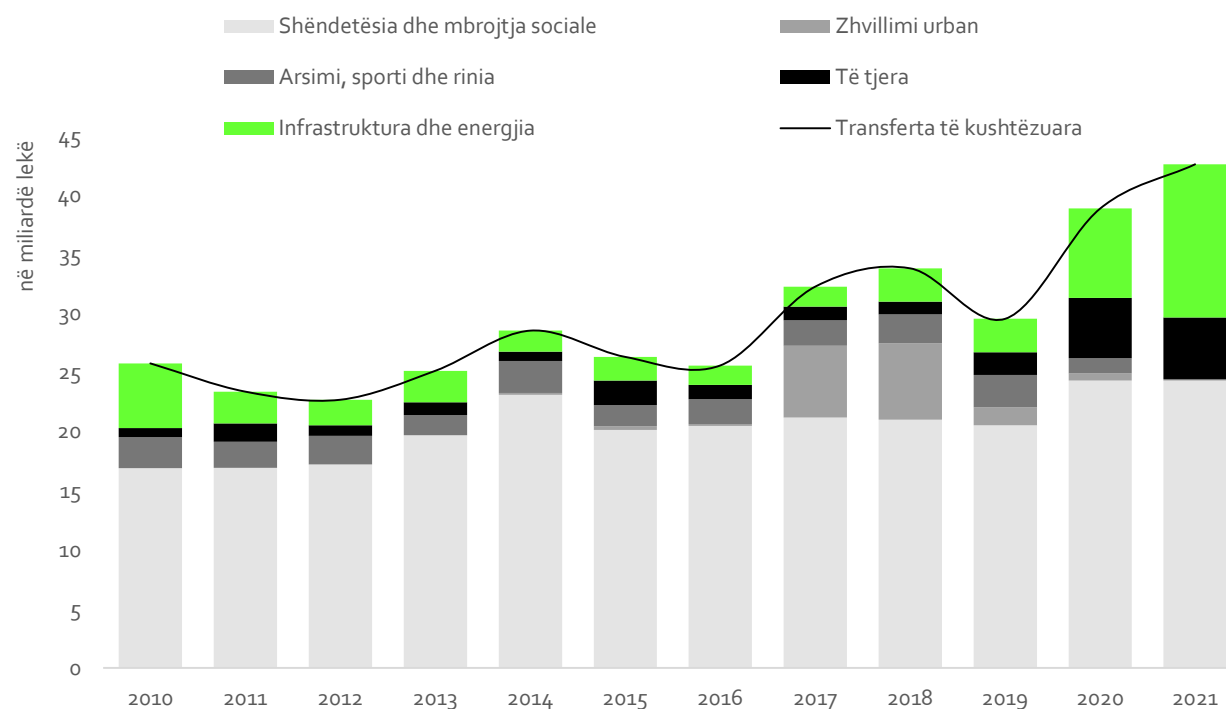
totalit të buxhetit të të gjitha bashkive. Ndonëse, një hap pozitiv në drejtim të financimit të mbrojtjes civile, vlera prej 1 miliardë lekë nuk përkon me vlerën e llogaritur si 4% e buxhetit total vjetor për vitin 2022 të 61 bashkive në vend (sipas ligjit nr. 45/ 2019 “Për mbrojtjen civile”). Me një llogaritje të thjeshtë me të dhënat faktike të vitit 2021, minimalisht bashkitë do të duhet të kishin përftuar rreth 3.6 miliardë lekë.

1.4

Të hyra nga transferta të kushtëzuara

Ushtrimi i funksioneve të deleguara dhe zbatimi i projekteve të veçanta (të konsideruara me interes vendor, rajonal apo kombëtar) ku kërkohet bashkëpunimi i njësive vendore, mundësohet nëpërmjet transfertave të kushtëzuara nga ministritë e linjës apo insitucionet e tjera qendrore (përfshirë këtu dhe fondet nga FZHR).³³ Pësha e transfertave të kushtëzuara në buxhetin total të bashkive është tkurrur nga rreth 50%

në periudhën 2010 – 2015 në mesatarisht 40% në periudhën 2016-2020. Ndonëse nuk ushtrojnë kontroll mbi destinacionin e tyre, të ardhurat nga transfertat e kushtëzuara përfaqësojnë rreth 42% ndaj totalit të burimeve financiare të bashkive në vitin 2021. Në terma sasiorë, viti 2022 shënoi një nivel transfertash të kushtëzuara prej rreth 43 miliardë lekë në rritje me rreth 10% krahasuar me një vit më parë.

Grafik 41. Transferta të pakushtëzuara sipas funksioneve
Burimi: MFE, www.financatvendore.al dhe përpunime të autorëve

Në vitin 2021 fondet e transferuara nga ministria përgjegjëse për *mirëqenien sociale*³⁴ shënuan një nivel prej rreth 24 miliardë lekë,

niveli ky thuhet se është i njëjtë me vitin e mëparshëm dhe që përfaqëson rreth 57% të totalit të transfertave të kushtëzuara. Në dy vitet

e fundit, transfertat e kushtëzuara nga kjo ministri u rrit ndjeshëm si pasojë e dyfishimit të pagesave për ndihmën ekonomike dhe paaftësinë, vendim i cili shtriu efektet deri në mesin e vitit 2021.³⁵ Gjatë vitit 2021 evidentohet një rritje e qenësishme e fondeve të kanalizuar në nivel vendor nëpërmjet

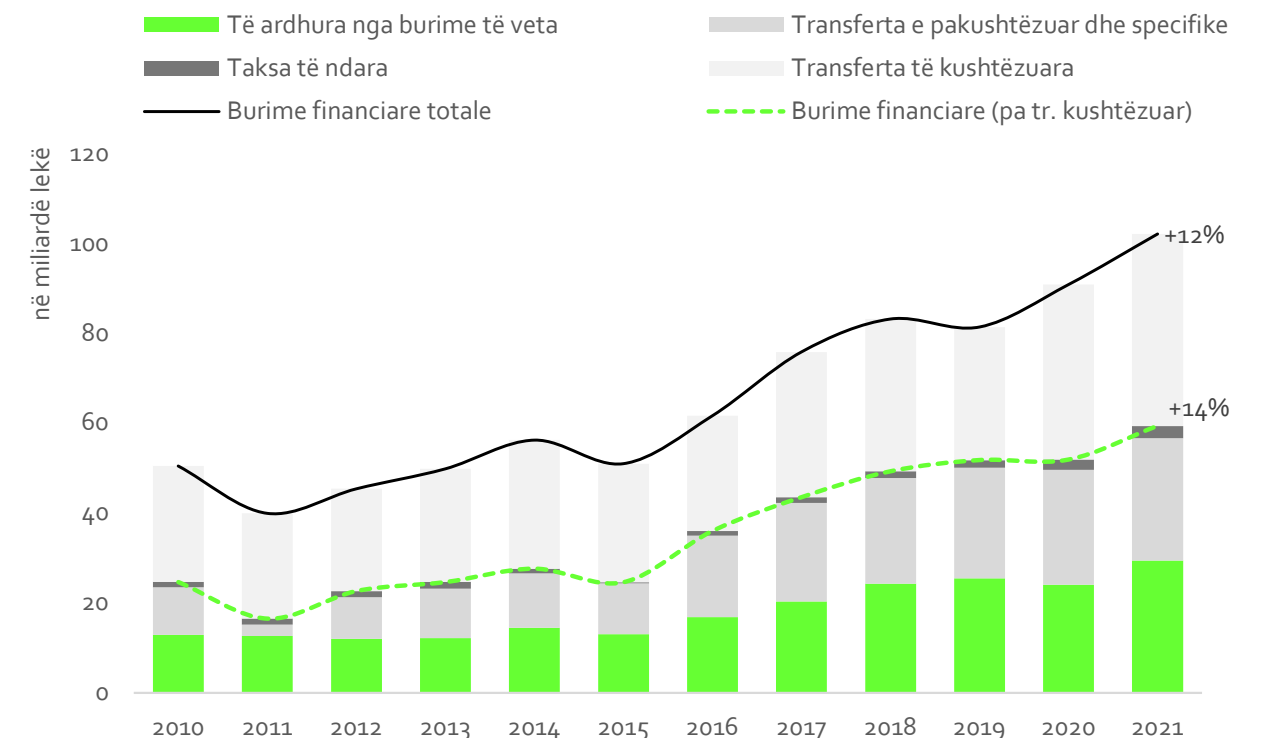
ministritë përgjegjëse për *infrastrukturën dhe energjinë*, e cila transferoi rreth 13 miliardë lekë nga rreth 8 miliardë një vit më parë. Ministria përgjegjëse për *arsimin, sportin dhe rininë* shpenzoi në nivel vendor rreth 115 milionë lekë në vitin 2021, në rënie të ndjeshme krahasuar me një vit më parë.

1.5

Burimet financiare: sa dhe nga buruan paratë në dispozicion në vitin 2021?

Ky seksion synon të pasqyrojë nga burojnë fondet/ paratë me të cilat bashkitë ushtrojnë funksionet dhe përgjegjësitë, ofrojnë shërbime për komunitetin dhe zhvillimet e

tyre në vitin 2021.³⁶ Burimet financiare totale në dispozicion të bashkive për vitin 2021 shënuan një nivel prej rreth 100 miliardë lekë, në rritje me 12% krahasuar me të njëjtën

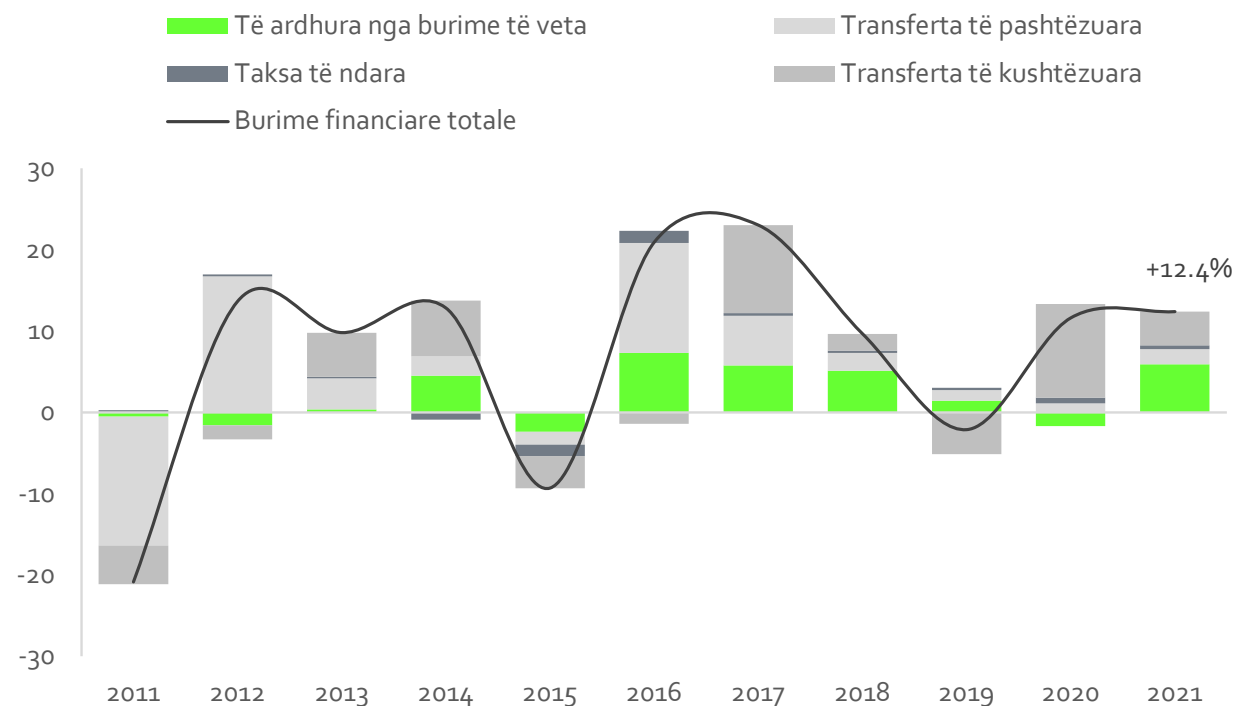

Grafik 42. Ecuria e burimeve financiare totale
Burimi: MFE, www.financatvendore.al dhe përpunime të autorëve

periudhë të një viti më parë.³⁷ Nëse nga totali i burimeve financiare do të përjashtonim ato kategori të konsideruara me destinacion (transferta të kushtëzuara), të ardhurat mbi të cilat bashkitë ushtrojnë autoritet dhe kanë të drejta vendimmarrjeje shënuan një vlerë prej rreth 59 miliardë lekë, në rritje me rreth 14% në terma vjetorë. Burimet financiare mbi të cilat bashkitë kanë liri relative përdorimi në fund të vitit 2021 përfaqësuan rreth 58% të burimeve financiare totale dhe përfshijnë: të ardhurat nga burimet e veta (29%), të ardhura nga transfertat e pakushtëzuar dhe sektoriale³⁸ (27%) dhe të ardhurat nga taksa të ndara (3%). Pavarësisht burimit të financimit, për vitin 2021 bashkitë patën në dispozicion rreth 36,522 lekë për frymë, në rritje me rreth 12% krahasuar me një vit më parë (shiko aneksin 6). Niveli më i ulët i të ardhurës për frymë

prej rreth 21,829 lekë u shënuar në bashkinë Shkodër dhe niveli maksimal i burimeve financiare për frymë u shënuar në bashkitë Dropull (e cila renditet ndër bashkitë me popullsinë më të ulët) dhe Himarë.

Kahu i zhvillimeve në ecurinë e burimeve financiare të bashkive u përcaktua gjerësisht prej zgjerimit të shënuar në të ardhurat nga burimet e veta vendore të cilat kontribuan me rreth 6 pikë përqindjeje në rritjen vjetore të burimeve financiare. Në të njëjtin drejtim, por në masë më të vogël (2 pikë përqindje), kontribuan edhe të hyrat nga transfertat e pakushtëzuara, të përgjithshme dhe sektoriale. Kontributi transfertave të kushtëzuara ishte gjithashtu pozitiv (rreth 4 pikë përqindje) në rritjen e burimeve financiare totale të bashkive për vitin 2021.

Grafik 43. Kontributi i kategorive (p.p.) në ndryshimin vjetor të burimeve financiare (%)
Burimi: MFE, www.financatvendore.al dhe përpunime të autorëve

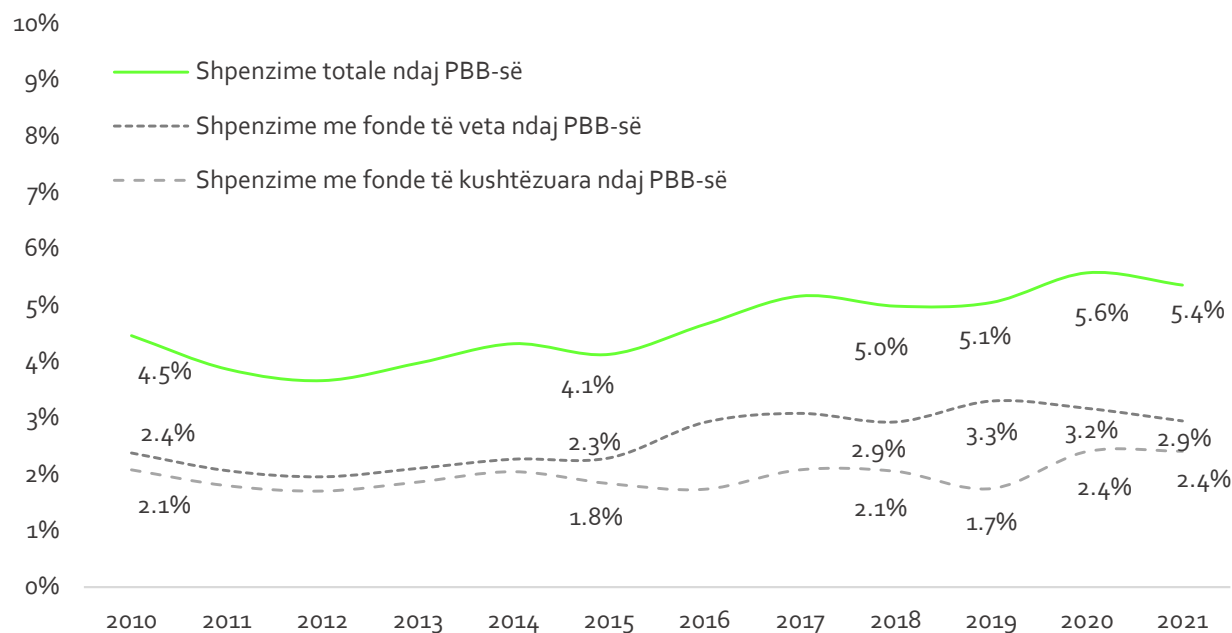
2 PËRDORIMI I BURIMEVE FINANCIARE

Bashkitë në Shqipëri janë përgjegjëse për ushtrimin e mbi 41 funksioneve ekskluzive në mënyrë simetrike (për më shumë detaje mbi funksionet e bashkive shiko aneksin 2). Krahas tyre, 61 bashkitë në vend ushtrojnë gjithashtu funksione të deleguara, funksione të cilat qeverisja qendrore i delegon për zbatim në nivel vendor si gjendja civile, ndihma ekonomike dhe pagesa e paaftësisë.³⁹ Të gjitha këto funksione (ekskluzive dhe të deleguara), bazuar në parimin e subsidiaritetit, i janë besuar bashkive në mënyrë të njëtrajtshme. Pra, secila prej 61 bashkive në vend ka detyrimin ligjor t'i ofrojë ato për komunitetin në territorin e saj sipas përcaktimeve në kuadrin rregullator në fuqi përkatës. Në kuadrin e thellimit të decentralizimit të qeverisjes vendore, ndër 41 funksionet e ushtruara nga bashkitë, 7 prej tyre ishin subjekt transferimi nga qeveria qendrore tek bashkitë në vitin 2016.⁴⁰ Ndonëse procesi i transferimit të funksioneve të reja u shoqërua me një faturë financiare, në vlerësimin e bashkive dhe reagimet e tyre, ato ishin dhe mbeten të pamjaftueshme për ushtrimin e këtyre funksioneve. Mbulimi me shërbim dhe me cilësinë e duhur kërkon burime shtesë, burime të cilat janë të kufizuara dhe që kthehen në barrë të shtuar për buxhetet vendore.

Për të vlerësuar mbi ecurinë e decentralizimit në kahun e shpenzimeve do të marrim në analizë dy kategori treguesish të përdorur gjerësisht në literaturë: treguesit e shpenzimeve ndaj PBB-së nominale dhe ndaj shpenzimeve të qeverisë së përgjithshme përgjatë periudhës 2010 – 2021. Rëndësia e

qeverisjes vendore në terma të shpenzimeve rezulton të jetë rritur duke filluar prej vitit 2015, matur nga treguesit për shpenzimet (totale dhe me fonde të veta) ndaj PBB-së nominale dhe shpenzimeve të qeverisë së përgjithshme. Treguesi i shpenzimeve të kryera me fonde të veta ndaj PBB-së shënoi rritje nga rreth 2.3% në vitin 2015 në rreth 3.3% në fund të vitit 2019 (shiko grafikun 44). Në vitin 2020, ky tregues vlerësohet të ketë shënuar nivelin 3.2%, në rënie me rreth 0.1 pikë përqindje krahasuar me një vit më parë nën efektin e ngushtimit të shpenzimeve kapitale nën efektet e pandemisë së Covid-19.⁴¹ Në të njëjtin drejtim, treguesi i shpenzimeve me fonde të veta ndaj PBB-së nominale u vlerësua në nivelin 2.9% në fund të vitit 2021, në rënie me rreth 0.3 pikë përqindje krahasuar me një vit më parë. Treguesi i shpenzimeve me fonde të veta ndaj PBB-së qëndron ndjeshëm nën mesataren e vendeve të Ballkanit Perëndimor (BP, mesatarja 5.5%), vendeve të Evropës Jug-Lindore (EJL, mesatarja 6%), vendeve të EU28 (mesatarja 10.6%) dhe vendeve të OECD-së (mesatarja 15.5%).⁴² Nëse do të merrnim në analizë treguesin për shpenzimet totale të kryera nga qeverisja vendore (duke përfshirë shpenzimet e kryera me fonde të kushtëzuara), treguesi i shpenzimeve totale ndaj PBB-së nominale rezulton të jetë rritur nga rreth 4.1% në vitin 2015 në rreth 5.1% në vitin 2019. Në vitin 2020, ky tregues u vlerësua në 5.6%, në rritje me rreth 0.5 pikë përqindje në vijim të intensifikimit të shpenzimeve me fonde të kushtëzuara për pagesën e ndihmës ekonomike dhe paaftësisë (fonde të transferuara nga qeverisja qendrore dhe

që patën dyfishim për shkak të pandemisë së COVID-19). Në vitin 2021, shpenzimet totale të 61 bashkive u vlerësuan në rreth 5.4% të PBB-së nominale, nivel ky rreth 0.2 pikë përqindje më i ulët krahasuar me një vit më parë.

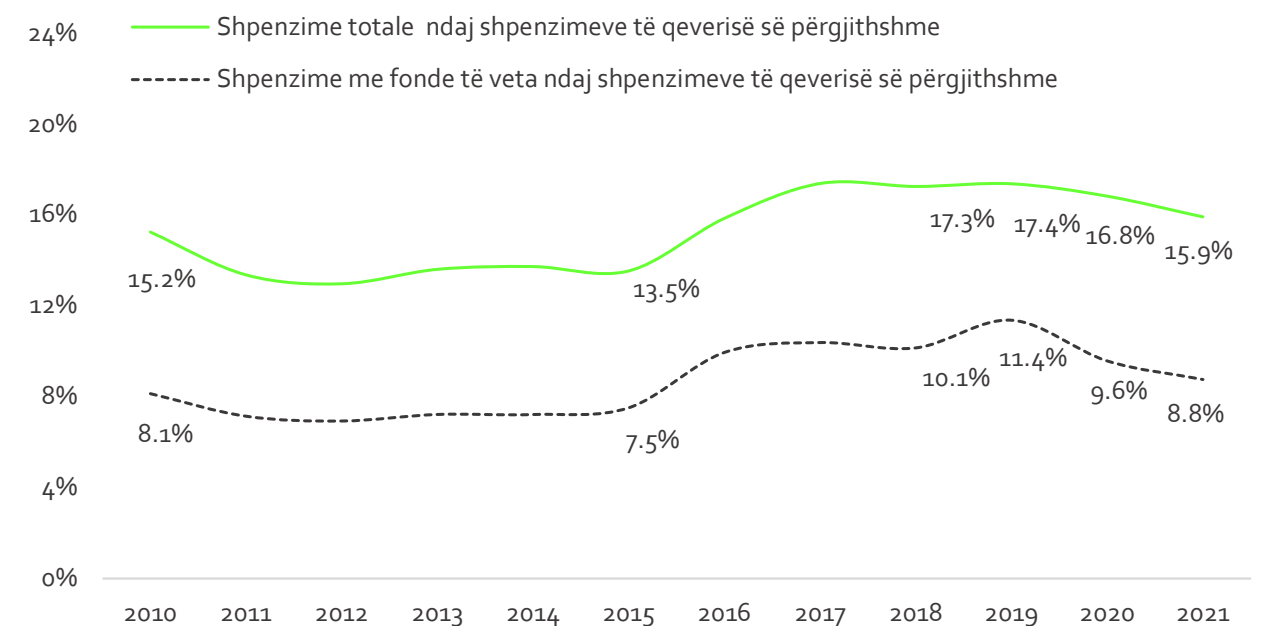

Grafik 44. Tregues të shpenzimeve ndaj PBB-së
Burimi: MFE, www.financatvendore.al dhe përpunime të autorëve

Treguesit e shpenzimeve (me fonde të veta dhe totale) në raport me shpenzimet e qeverisjes së përgjithshme, vlerësohet të kenë hyrë në një trajektore rënëse duke filluar prej vitit 2019. Shpenzimet me fonde të veta shënonin një nivel prej rreth 7.5% në fund të vitit 2015 dhe janë zgjeruar në mënyrë progresive duke shënuar një nivel prej rreth 11.4% në fund të vitit 2019. Në të kundërt, në vitin 2020, ky tregues shënoi nivelin prej rreth 9.6% në rënie me rreth 1.8 pikë përqindje krahasuar me vitin 2019. Kjo prirje vijoi edhe përgjatë vitit 2021 ku treguesi i shpenzimeve me fonde të veta ndaj shpenzimeve të qeverisë së përgjithshme regjistroi një nivel prej 8.8%, në rënie me rreth 0.8 pikë përqindje krahasuar me një vit më parë. Treguesi i shpenzimeve me fonde të veta ndaj shpenzimeve të qeverisë së përgjithshme qëndron ndjeshëm nën mesataren e vendeve të BP (mesatarja 15.5%), vendeve të EJT-së (mesatarja 16.6%), vendeve të EU28 (mesatarja 23.3%) dhe vendeve të OECD-së (mesatarja 40.4%).⁴³

Një prirje e ngjashme vërehet edhe nëse konsiderojmë treguesin e shpenzimeve totale ndaj shpenzimeve të qeverisë së përgjithshme i cili shënoi nivelin 15.9% në vitin 2021, në rënie me rreth 0.9 pikë përqindje krahasuar me një vit më parë.

Përdorimi i parave në dispozicion të bashkive është një aspekt thelbësor për zhvillimin

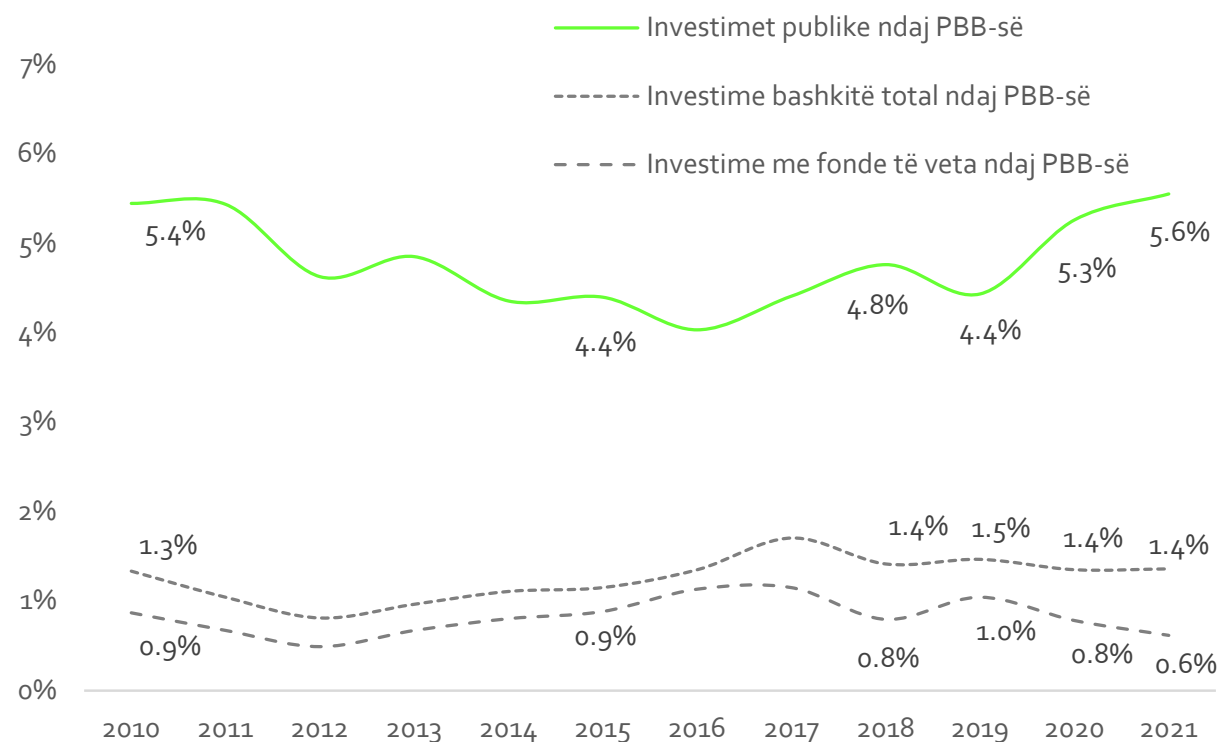

Grafik 45. Tregues të shpenzimeve vendore ndaj shpenzimeve të qeverisë së përgjithshme
Burimi: MFE, www.financatvendore.al dhe përpunime të autorëve

afatgjatë në përgjithësi dhe atë vendor në veçanti. Vizioni afatgjatë i zhvillimit, objektivat strategjikë dhe investimet parësore janë të përcaktuara në dokumentet e planeve të përgjithshme vendore të bashkive (PPV-ve, strategjia për zhvillimin e territorit dhe plani i investimeve kapitale) dhe teorikisht zbatohen nëpërmjet përfshirjes së tyre në planet buxhetore afatmesme (PBA) dhe buxhetet vjetore. Nisur nga numri i lartë i shërbimeve publike për t'u administruar, duket se vëmendja e bashkive është më shumë e zhvendosur në mbulimin e shpenzimeve korrente për ofrimin e tyre. Ndonëse në pesë vitet e fundit fondet për investime nga qeveria qendrore (në trajtën e fondeve të kushtëzuara përfshirë fondet nga FZHR) kanë kontribuar në rritjen e investime në territoret e bashkive, niveli i tyre mbetet ende i ulët përkundërt vizionit zhvillimor afatgjatë.

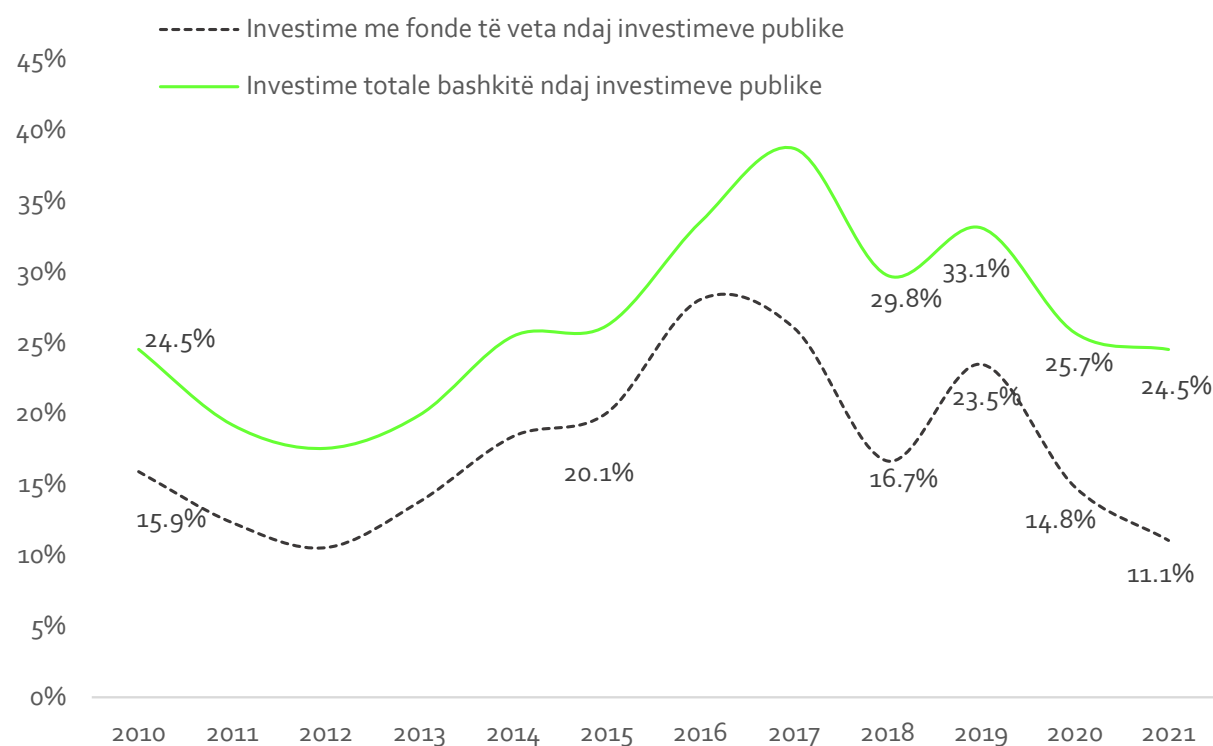
Në nivel qeverie të përgjithshme, shpenzimet kapitale totale përfaqësojnë rreth 5.6% të PBB-së në vitin 2021, rreth 0.3 pikë përqindje më shumë se një vit më parë si pasojë e shpenzimeve të shtuara për ri-ndërtimin pas tërmetit (shiko grafikun 46). Në nivel vendor, shpenzimet kapitale të kryera me fonde të veta në vitin 2021 përfaqësojnë rreth 0.6% ndaj PBB-së nominale, raport ky në rënie me rreth 0.2 pikë përqindje krahasuar me vitin e mëparshëm. Nëse do të konsideronim edhe investimet e kryera me fonde të kushtëzuara (fonde të transferuara nga qeveria qendrore për projekte investimesh), treguesi i investimeve ndaj PBB-së për vitin 2021 vlerësohet në rreth 1.4%, i njëjtë me atë të shënuar një vit më parë.

Presionet e shtuara në buxhetet vendore gjatë vitit 2020 si pasojë e situatave të fatkeqësive natyrore duket të kenë zhvendosur gërrshërinë në investimet me fonde të veta të

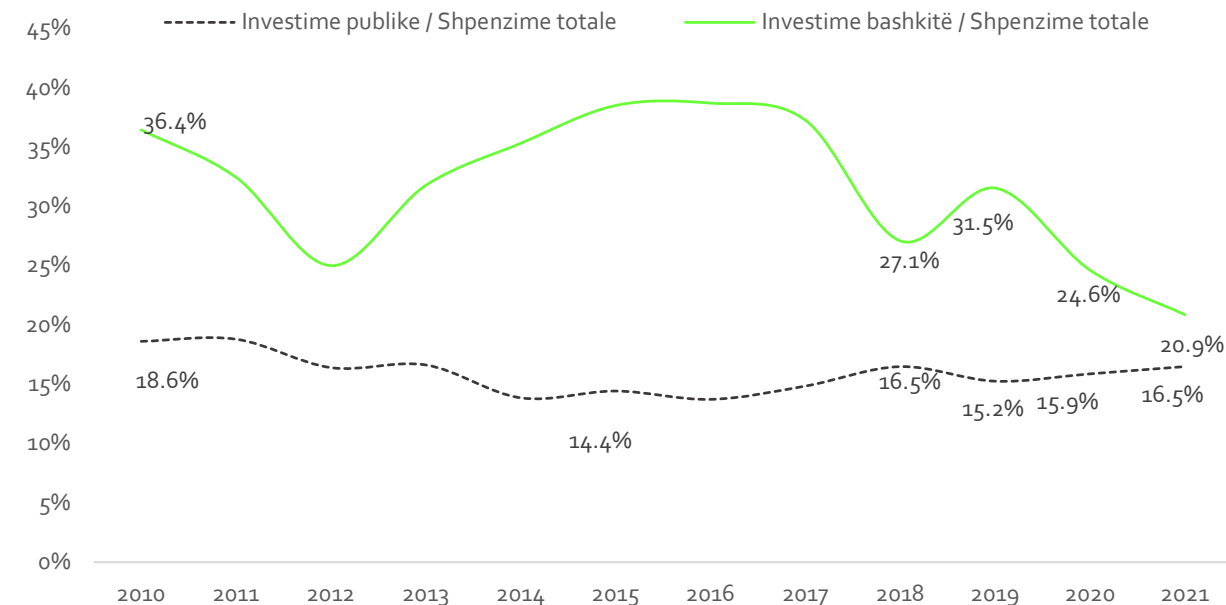
Grafik 46. Tregues të investimeve ndaj PBB-së

Burimi: MFE, www.financatvendore.al dhe përpunime të autorëve

Grafik 47. Tregues të investimeve vendore

Burimi: MFE, www.financatvendore.al dhe përpunime të autorëve

Grafik 48. Pësia e investimeve në shpenzimet totale

Burimi: MFE, www.financatvendore.al dhe përpunime të autorëve

cilat përfaqësuan rreth 14.8% të investimeve publike në vitin 2020, në rënie me rreth 8.6 pikë përqindje krahasuar me vitin 2019 (shiko grafikun 48). E njëjta prirje vlerësohet të ketë vijuar edhe përgjatë vitit 2021, ku treguesi i shpenzimeve kapitale të kryera me fonde të veta ndaj investimeve të qeverisë së përgjithshme u vlerësua në rreth 11.1%, në rënie me rreth 3.6 pikë përqindje krahasuar me një vit më parë. Në mënyrë të ngjashme, treguesi i investimeve totale të kryera nga bashkitë ndaj investimeve publike për vitin 2021 shënoi nivelin 24.5%, në rënie me rreth 1.2 pikë përqindje krahasuar me një vit më parë. Ky tregues qëndron nën mesataren e vendeve të Ballkanit Perëndimor (rreth 28.4%), vendeve të Evropës Jug-Lindore (rreth 39.8%), vendeve të BE-së (rreth 45%) dhe OECD-së (rreth 56.9%).⁴⁴

Përpjekjet për të nxitur zhvillimin nëpërmjet investimeve paraqesin diferenca ndërmjet

dy niveleve të qeverisjes. Në nivel të përgjithshëm, pësia e investimeve në totalin e shpenzimeve të qeverisë së përgjithshme paraqitet relativisht e qëndrueshme me luhatje të vogla nga viti në vit (matura nga pësia e shpenzimeve kapitale ndaj shpenzimeve totale të kryera). Në të kundërt, në rastin e investimeve të kryera me fonde të veta të bashkive ecuria në kohë paraqet luhatshmëri të lartë duke shënuar minimumin historik në fund të vitit 2021.

Shpërndarja e shpenzimeve të kryera nga qeveria qendrore dhe vendore sipas funksioneve, tregon sesi qeverisja vendore dhe ajo qendrore ndajnë mes tyre ushtrimin e funksioneve dhe të kompetencave (matur nga përqindja e shpenzimeve të kryera nga secili nivel i qeverisjes sipas funksioneve bazuar në klasifikimin COFOG). Në vitin 2021, shpenzimet e kryera nga 61 bashkitë në vend (me fondet e veta) përfaqësuan rreth 8.8% të

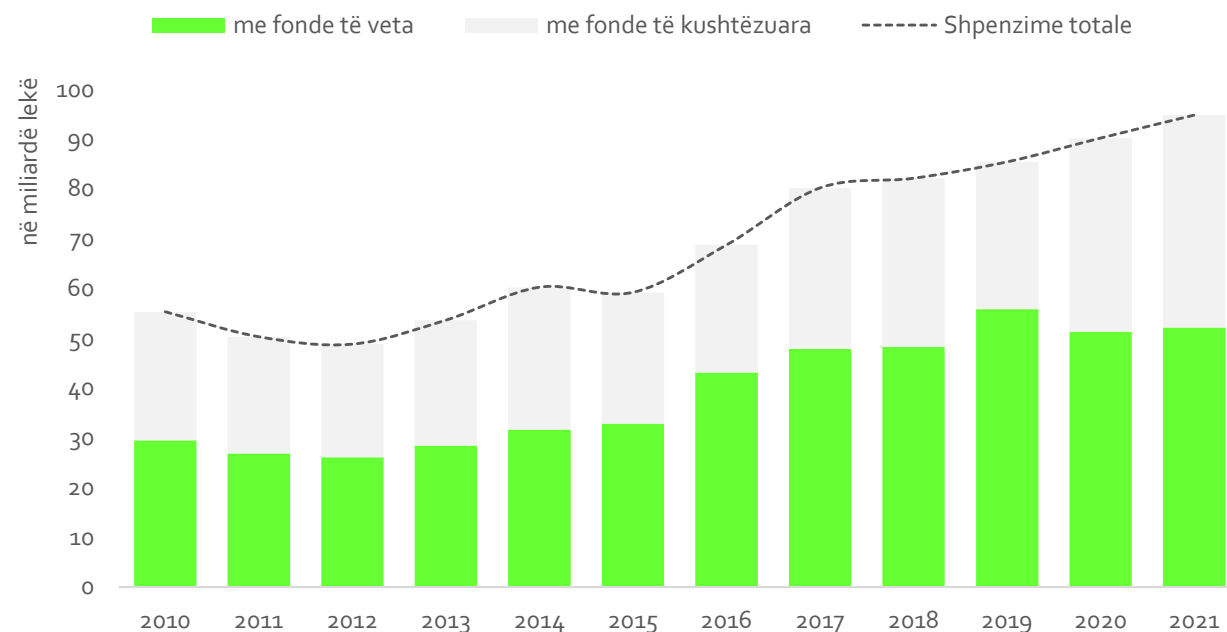
shpenzimeve totale të kryera nga qeverisja e përgjithshme, rreth 0.8 pikë përqindje më pak krahasuar me një vit më parë. Diferenca prej rreth 91% e shpenzimeve totale u krye nga qeveria e përgjithshme. Ky tregues, krahas

treguesve të tjerë të lartpërmendur përforcon gjetjet për një qeverisje vendore (bashkitë) me peshë të vogël dhe me mjete financiare në dispozicion që luhaten vit pas viti varësisht vendimeve të qeverisë qendrore.

2.1 Shpenzimet sipas burimit të financimit

Në këtë seksion paraqitet një panoramë e përgjithshme mbi mënyrën si janë shpenzuar paratë në dispozicion të bashkive në vitin 2021: sipas burimit të financimit (me fonde të veta dhe me fonde të kushtëzuara), kryqëzuar me kategorizimin sipas natyrës ekonomike (paga dhe sigurime shoqërore, shpenzime operative dhe investime) dhe sipas funksioneve të qeverisjes (arsim,

çështje ekonomike, mbrojtje mjedisi, etj.). Shpenzimet totale të kryera nga 61 bashkitë në vitin 2021 shënuan një nivel prej rreth 95 miliardë lekë, në rritje me rreth 5% në terma vjetorë. Ndonëse me një prirje rritëse që prej vitit 2015, norma e rritjes së shpenzimeve totale është ngadalësuar ndjeshëm në katër vitet e fundit. Në terma strukturorë, rreth 55% e shpenzimeve totale u krye me fonde

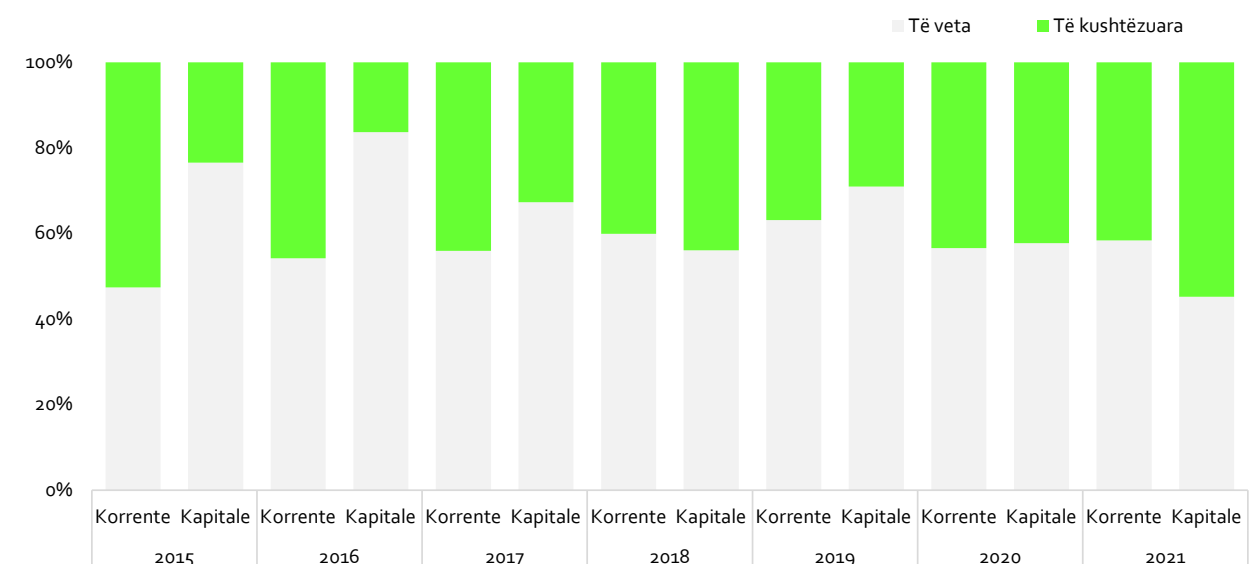
Grafik 49. Shpenzimet sipas burimit të financimit
Burimi: MFE, www.financatvendore.al dhe përpunime të autorëve

nga burime të veta, ndërsa 45% e tyre me fonde të kushtëzuara. Ky raport paraqitet i luhatshëm ndër vite me një zhvendosje apo rritje të peshës së shpenzimeve me fonde të kushtëzuara në mënyrë progresive nga viti në vit.

dhe/ ose të brendshme. Kjo lloj mbështetje sjell në vëmendje rëndësinë e forcimit të bashkive në terma financiarë (autonominë e tyre) si dhe qartësimin e kompetencave ndërmjet dy niveleve të qeverisjes (për funksionet e ushtruara).

Shpenzimet me fondet e veta të bashkive regjistruan një nivel prej rreth 52 miliardë lekë në fund të vitit 2021, në rritje me rreth 1.7% krahasuar me vitin më parshëm. Shpenzimet e kryera me fonde të kushtëzuara shënuan një vlerë prej rreth 43 miliardë lekë, në rritje të theksuar me rreth 3.7 miliardë lekë apo me rreth 9.6% në terma vjetorë. Pas vitit 2019, në strukturën e shpenzimeve vërehet një rritje e përsheptuar e peshës së shpenzimeve me fonde të kushtëzuara. Kjo zhvendosje e peshës në favor të shpenzimeve me fonde të kushtëzuara tregon për një "jastëk" artificial të krijuar nga qeveria qendrore për të mbyllur nevojën për shpenzime të bashkive, në kushtet e fatkeqësive natyrore apo presioneve në vijim të goditjeve të jashtme

Mesatarisht në tre vitet e fundit shpenzimet korrente janë mbuluar në masën 59% me fonde nga burimet e veta vendore dhe për rreth 41% nga burimet financiare të kushtëzuara (shiko grafikun 50). Në fund të vitit 2021, shpenzimet korrente u mbuluan në masën 58% nga burimet financiare vendore dhe për rreth 42% nga ato të kushtëzuara (përfshirë këtu fondet nga FZHR). Ndërkohë, mesatarisht në tre vitet e fundit shpenzimet kapitale u mbuluan mesatarisht në masën 58% nga burimet e veta vendore dhe në masën 42% nga burimet e kushtëzuara. Në fund të vitit 2021, shpenzimet kapitale u mbuluan në masën 45% nga burimet financiare vendore dhe për rreth 55% nga ato të kushtëzuara (përfshirë këtu fondet nga FZHR).

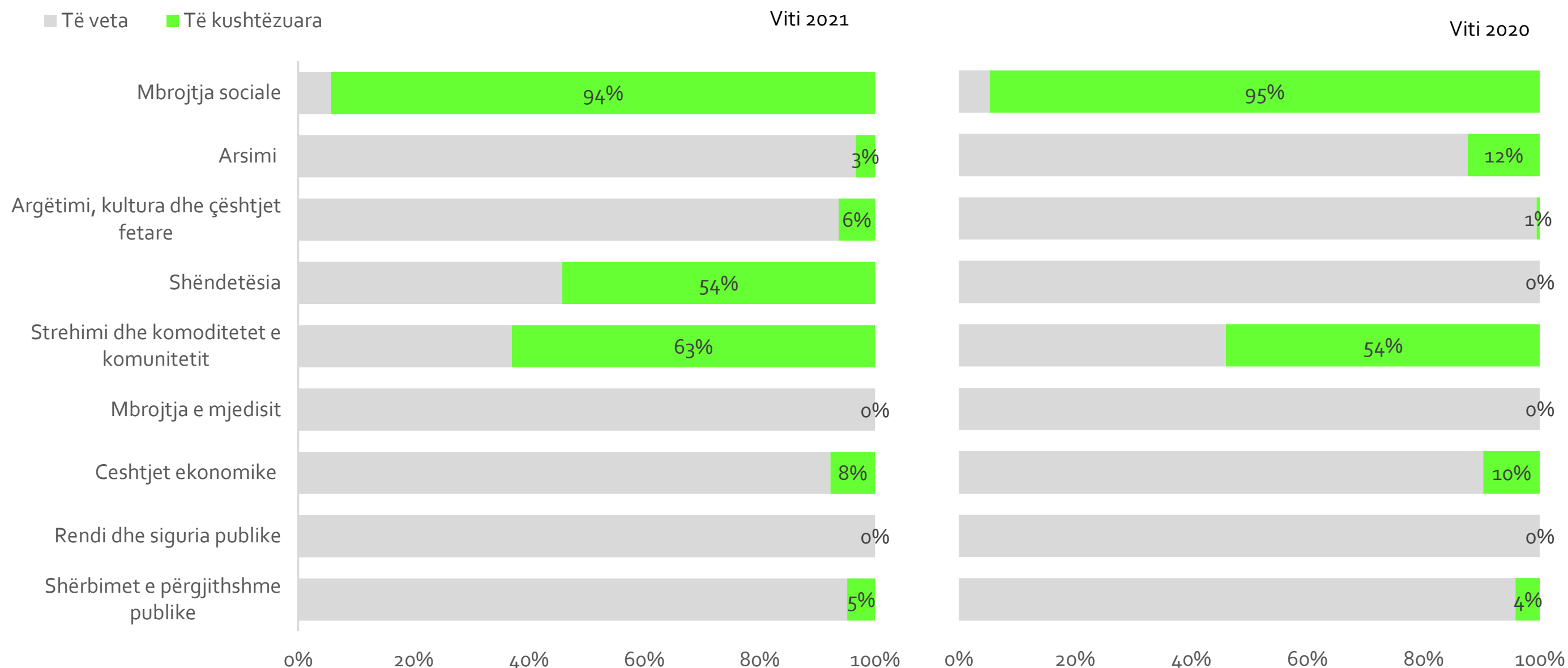
Grafik 50. Mbulimi i shpenzimeve me fonde të veta dhe të kushtëzuara
Burimi: www.financatvendore.al dhe përpunime të autorëve

Në grafikun 51 paraqitet mbulimi i shpenzimeve sipas funksioneve (klasifikimi COFOG) me fondet e veta dhe të kushtëzuara. Pavarësisht nivelit të shpenzimeve të alokuara në terma nominalë, shpenzimet në funksionet "rendi dhe siguria publike" dhe "mbrojtja e mjedisit" mbulohen tërësisht me

funksin e "arsimit" u mbuluan në masën 97% me fonde të veta të bashkive, ndjekur nga funksionet "shërbimet e përgjithshme publike" (rreth 95%), "argëtimi, kultura dhe çështjet fetare" (rreth 94%) dhe "çështjet ekonomike" (rreth 92%). Në të kundërt, bashkitë kanë rol dhe peshë të ulët dhe të papërfillshme në shërbimin e mbrojtjes

sociale ku arrijnë të mbulojnë me fonde të veta vetëm 6% të shpenzimeve të kryera në këtë funksion, ndjekur nga funksionet "strehimi dhe komoditetet e komunitetit" dhe "shëndetësia". Roli marzhinal i bashkive në financimin e funksioneve me karakter social u duk qartazi në vijim të dy fatkeqësive të mëdha që goditën vendin në mënyrë të

njëpasnjëshme në fund të vitit 2019 dhe situatës së pandemisë COVID-19. Në të dyja rastet, pavarësisht përpjekjeve për të mbështetur me sa mundur komunitetin dhe shtresat në nevojë, situata u administrua në mënyrë të qendërzuara nga qeveria qendrore me përfshirjen sipërfaqësore të bashkive.

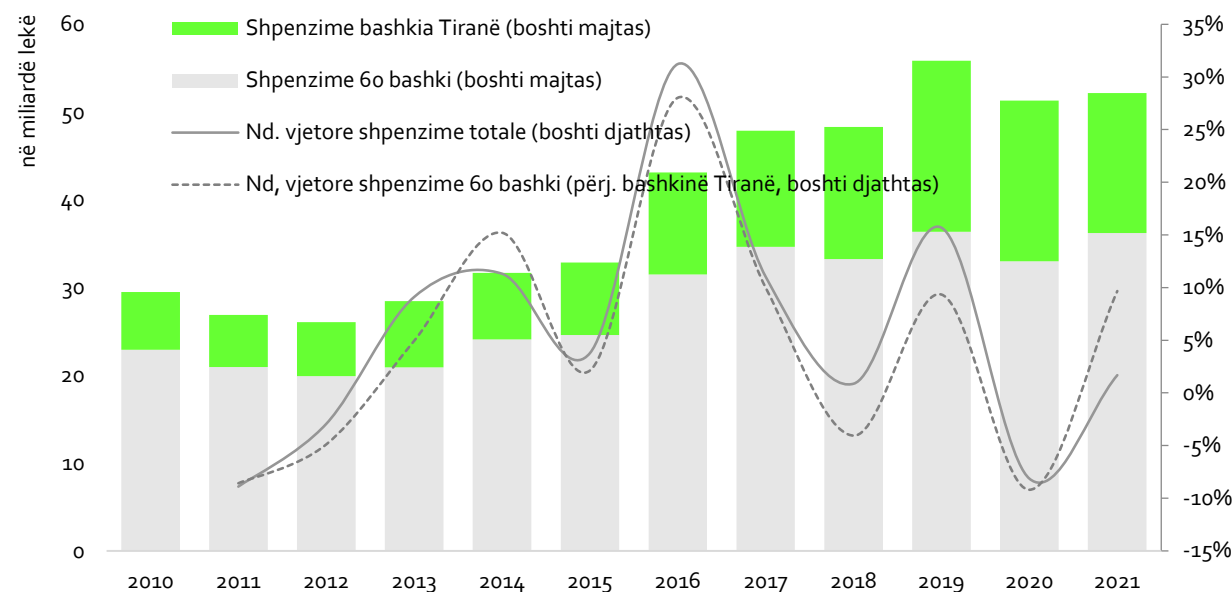
Grafik 51. Shpenzimet sipas origjinës së fondeve dhe funksioneve
Burimi: MFE, www.financatvendore.al dhe përpunime të autorëve

2.2

Shpenzimet e kryera me fonde të veta të bashkive

Shpenzimet me fonde të veta kanë ndjekur prirje rritëse që prej vitit 2015 dhe regjistruan maksimumin e tyre në vitin 2019. Pas rënies së shënuar në vitin 2020, shpenzimet me fonde të veta të kryera nga 61 bashkitë në vend regjistruan një nivel prej rreth 52 miliardë lekë në vitin 2021,⁴⁵ në rritje me

rreth 1.7% krahasuar me vitin e mëparshëm. Përfshirë shpenzimet e kryera nga bashkia Tiranë (rreth 31% e shpenzimeve totale të kryera me fonde të veta), shpenzimet me fonde të veta u zgjeruan me rreth 10% në terma vjetorë.

Grafik 52. Ecuria e shpenzimeve me fonde të veta të bashkive

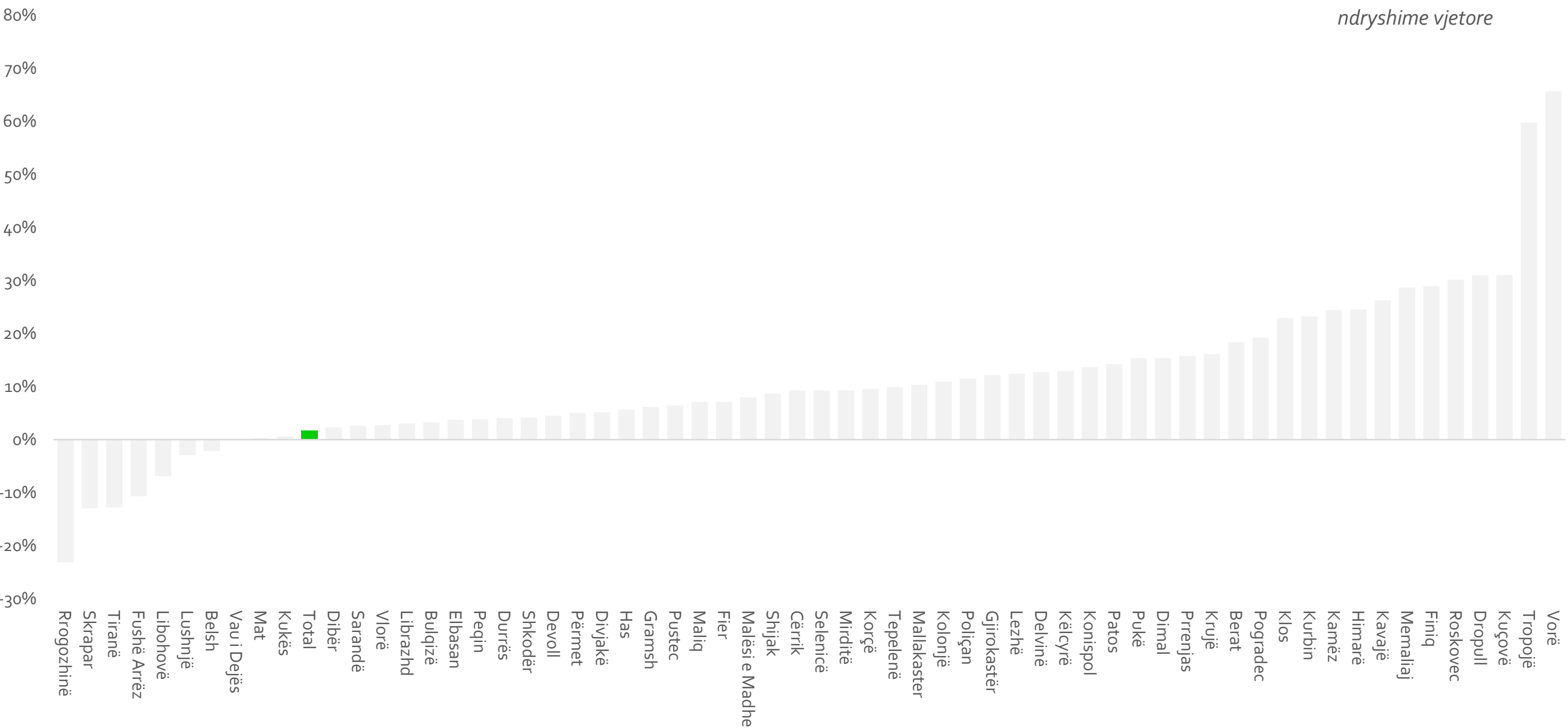
Burimi: MFE, www.financatvendore.al dhe përpunime të autorëve

Normat pozitive të rritjes së shpenzimeve me fonde të veta janë rikthyer në pjesën më të madhe të bashkive, në pasqyrim të rritjes së burimeve financiare në dispozicion. Shpenzimet me fonde të veta rezultojnë të jenë zgjeruar në 89% apo 54/61 bashki (grafiku 53). Rritja e shpenzimeve me fonde të veta vlerësohet të ketë ndodhur në të gjitha

kategoritë e bashkive të vogla, të mesme dhe të mëdha. Rritja e shpenzimeve shënoi nivelin maksimal në bashkinë Vorë me rreth 66% në terma vjetorë, ndjekur nga bashkitë Tropojë (me rreth 60%), Kuçovë dhe Dropull (me rreth 31% respektivisht), Roskovec (me rreth 30%), Finiq dhe Memamliaj (me rreth 29% respektivisht), Kavajë (me rreth 27%) etj.

Normat pozitive të rritjes së shpenzimeve me fonde të veta janë rikthyer në pjesën më të madhe të bashkive, në pasqyrim të rritjes së burimeve financiare në dispozicion.

Shpenzimet me fonde të veta rezultojnë të jenë zgjeruar në 89% apo 54/61 bashki (grafiku 53). Rritja e shpenzimeve me fonde të veta vlerësohet të ketë ndodhur në të gjitha

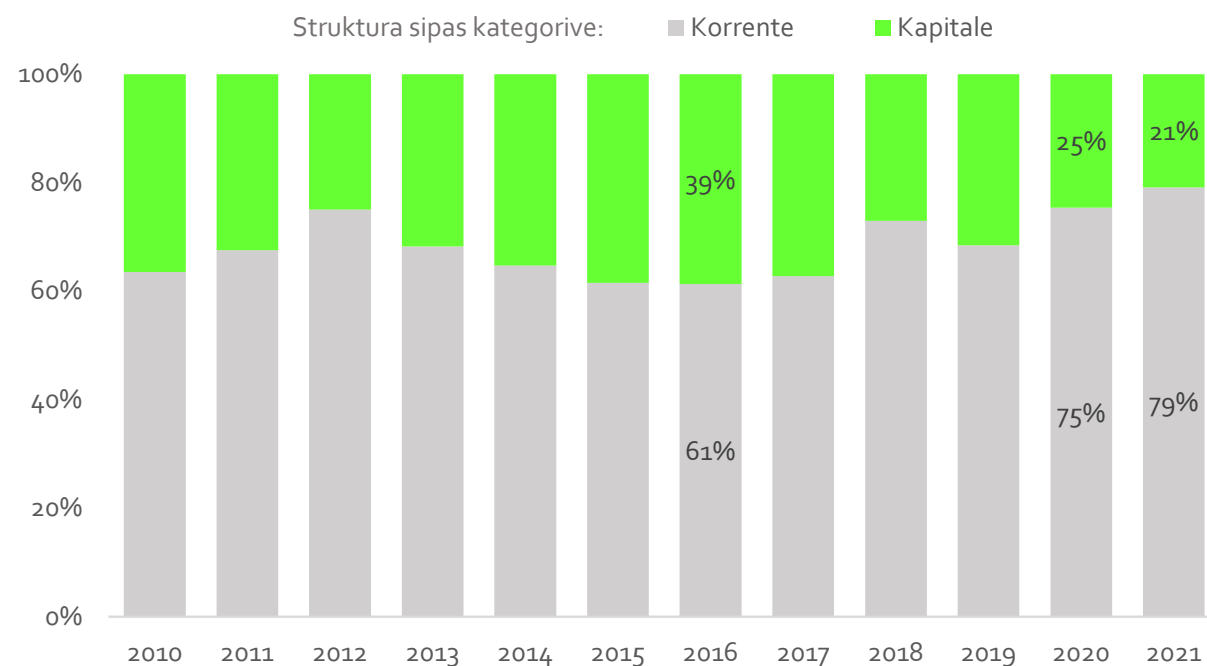
Grafik 53. Shpenzimet me fonde të veta sipas bashkive
Burimi: www.financatvendore.al dhe përpunime të autorëve

2.2.1

Shpenzimet me fonde të veta sipas klasifikimit ekonomik

Bazuar në klasifikimin sipas natyrës ekonomike të shpenzimeve të kryera me fonde të veta, në vitin 2021 bashkitë përdorën rreth **79% të fondeve të tyre për mbulimin e shpenzimeve korrente** (rreth 41 miliardë lekë) dhe rreth **21% në mbulimin**

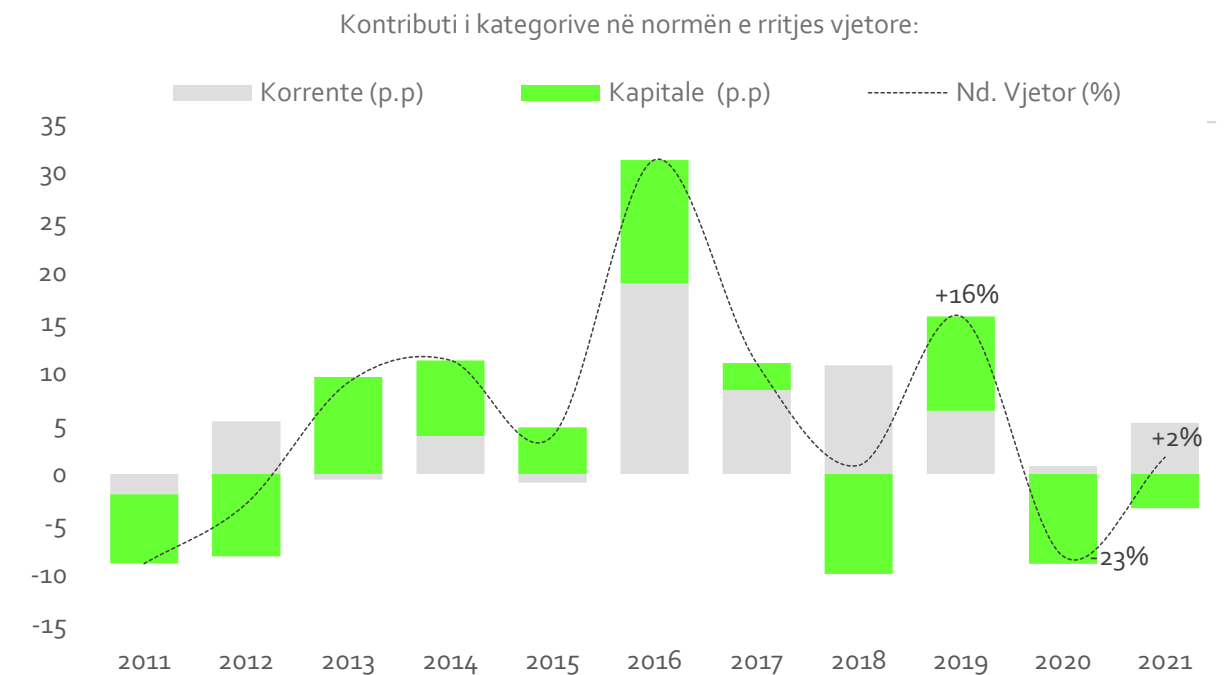
e shpenzimeve kapitale (rreth 11 miliardë lekë). Kahu i zhvillimeve në shpenzimet me fonde të veta në vitin 2021 u përcaktua nga ecuria e shpenzimeve korrente, të cilat shënuan rritje vjetore të ndjeshme.

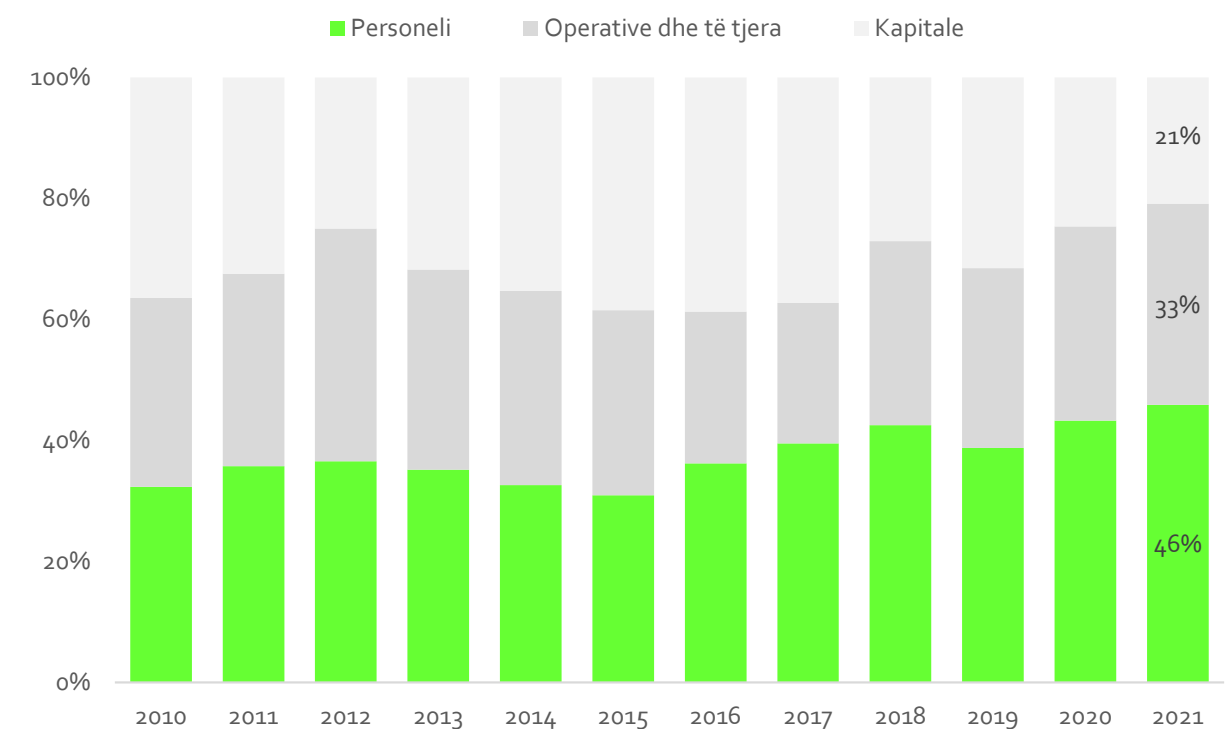
Grafik 54.1. Shpenzimet me fonde të veta sipas kategorive
Burimi: MFE, www.financatvendore.al dhe përpunime të autorëve

Në përgjithësi, shpenzimet korrente ndoqën prirje rritëse ndër vite. Norma e rritjes së shpenzimeve korrente u moderua në +1% në vitin 2020 dhe iu rikthye rritjes me rreth 7% përgjatë vitit 2021. Përsheptimi i rritjes së shpenzimeve korrente vlerësohet të jetë përcaktuar gjerësisht prej ecurisë së shpenzimeve për personelin. Në të njëjtin drejtim, por në masë më të vogël kontribuoi edhe zgjerimi i shpenzimeve operative dhe të tjera. Në të kundërt, tkurrja e shpenzimeve me fonde të veta për investime kontribuoi në kahun rënës të shpenzimeve me fonde të veta.

Shpenzimet për personelin ndoqën prirje rritëse vjetore, ndonëse me ritme më të moderuara ndikuar dhe nga shuarja e efektit të rritjes së numrit të punonjësve si pasojë e transferimit të funksioneve të reja në vitin 2016.⁴⁶ Në vitin 2021, kategoria e shpenzimeve për personelin (paga dhe sigurime) përbënte rreth 24 miliardë lekë, në rritje me rreth 8% krahasuar me vitin 2020. Kjo kategori shpenzimesh përfaqësoi rreth 46% të shpenzimeve me fonde të veta të kryera nga bashkitë përgjatë vitit 2021 (niveli më i partë historik).

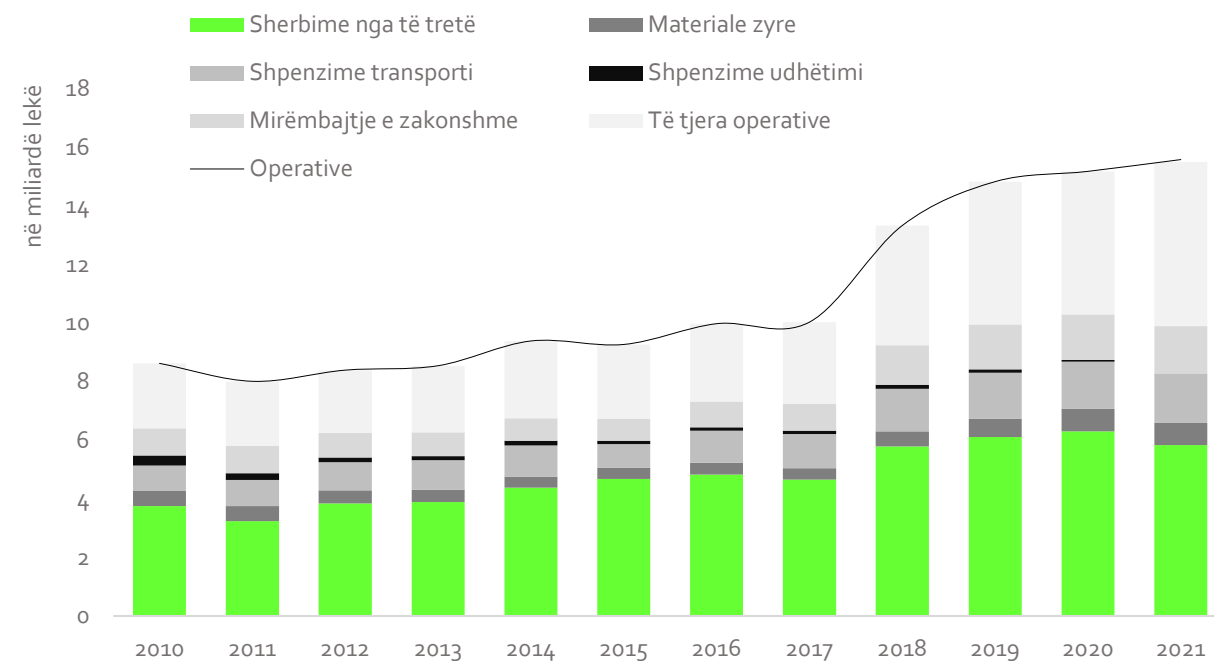
Grafik 54.2. Shpenzimet me fonde të veta sipas kategorive
Burimi: MFE, www.financatvendore.al dhe përpunime të autorëve

Grafik 55. Shpenzimet me fonde të veta sipas natyrës ekonomike
Burimi: www.financatvendore.al dhe përpunime të autorëve

*Shpenzimet operative dhe të tjera*⁴⁷ regjistruan një nivel prej rreth 17 miliardë lekë në fund të vitit 2021, në rritje me rreth 5% krahasuar me një vit më parë dhe përfaqësuan rreth 33% të shpenzimeve të kryera me fonde të veta. Ndër shpenzimet operative dhe të tjera, shpenzimet operative të kryera me fonde të veta për këtë periudhë shënuan një vlerë prej rreth 16 miliardë lekë, në rritje me rreth 3% në terma vjetorë. Në zgjerimin e shpenzimeve operative kontribuan rritja e shpenzimeve të udhëtimit (+50%); shpenzimeve të transportit (+5%); shpenzimeve të tjera operative (+15%); dhe mirëmbajtjes së zakonshme (+4%). Në të kundërt, shpenzimet për shërbime nga të tretë shënuan rënie me rreth 7% dhe ato për

materiale zyre rënie me rreth 1% në terma vjetorë. Tkurrja e shpenzimeve për këto dy nënzëra, nuk arriti të kundërbilancojë efektin e zgjerimit të shpenzimeve në nënzërat e tjerë, duke çuar në zgjerimin e shpenzimeve operative dhe të tjera. Duke filluar prej vitit 2015, ecuria e shpenzimeve operative qartësisht po ndjek një trajektore rritëse vit pas viti, ku fundi i vitit 2021 shënoi nivelin maksimal të tyre. Ndonëse, rritja e shpenzimeve në këtë kategori rezulton të jetë e shpërndarë në thuajse të gjithë nënzërat përbërës dhe bashkitë, ecuria e tyre në terma afatmesëm dhe afatgjatë duhet monitoruar me kujdes pasi mund të krijojë probleme qëndrueshmërie financiare për bashkitë.

Grafik 56. Ecuria e shpenzimeve operative

Burimi: www.financatvendore.al dhe përpunime të autorëve

Shpenzimet për transferta për buxhetet familjare dhe individët gjithashtu janë një zë i rëndësishëm në totalin e shpenzimeve me

fonde të veta të bashkive. Për vitin 2021, kjo kategori shpenzimesh shënoi një vlerë prej rreth 1.4 miliardë lekë, në rritje me rreth 55%

në terma vjetorë. Kjo rritje vjen pas tkurrjes së shpenzimeve në këtë kategori përgjatë vitit 2020. Ndonëse 2020 ishte një vit i vështirë, veçanërisht për shtresat në nevojë, një pjesë e madhe e bashkive ulën mbështetjen e tyre për këtë kategori të popullatës (duke u mbështetur tek fondet e transferuara nga qeveria qendrore për këtë qëllim).

Niveli i transfertave për buxhetet familjare rezultonte në këtë shënuar rritjen më të theksuar në bashkinë Tiranë me rreth 221 milionë lekë (rritje e qenësishme krahasuar me ngushtimin prej rreth 468 milionë lekë të një viti më parë). Në të njëjtin drejtim transfertat rezultojnë në rritje në 44/61 bashki, dhe veçanërisht në bashkitë: Shkodër (+54 milionë lekë), Durrës (+51 milionë lekë), Korçë (+37 milionë lekë), Patos (+29 milionë lekë), Devoll (+27 milionë lekë), Roskovec (+25 milionë lekë) etj. Në të kundërt, shpenzimet për transferta nga fondet e veta të bashkive janë ulur në bashkitë Lezhë (-10 milionë lekë), Cërrik (-7 milionë lekë), Sarandë (-6 milionë lekë), Vau i Dejës (-6 milionë lekë), Përmet (-5 milionë lekë) etj. Rritja e mbështetjes për kategoritë në nevojë nga bashkitë është një sinjal pozitiv në një anë, duke treguar për një vëmendje të shtuar ndaj tyre nga autoritetet vendore. Në anën tjetër, në mënyrë të tërthortë ky tregues sinjalizon për luhatshmëri në skemën e ndihmës ekonomike (hyrje dhe dalje të shpeshta) dhe thellim të varfërisë në teritorë të caktuara.

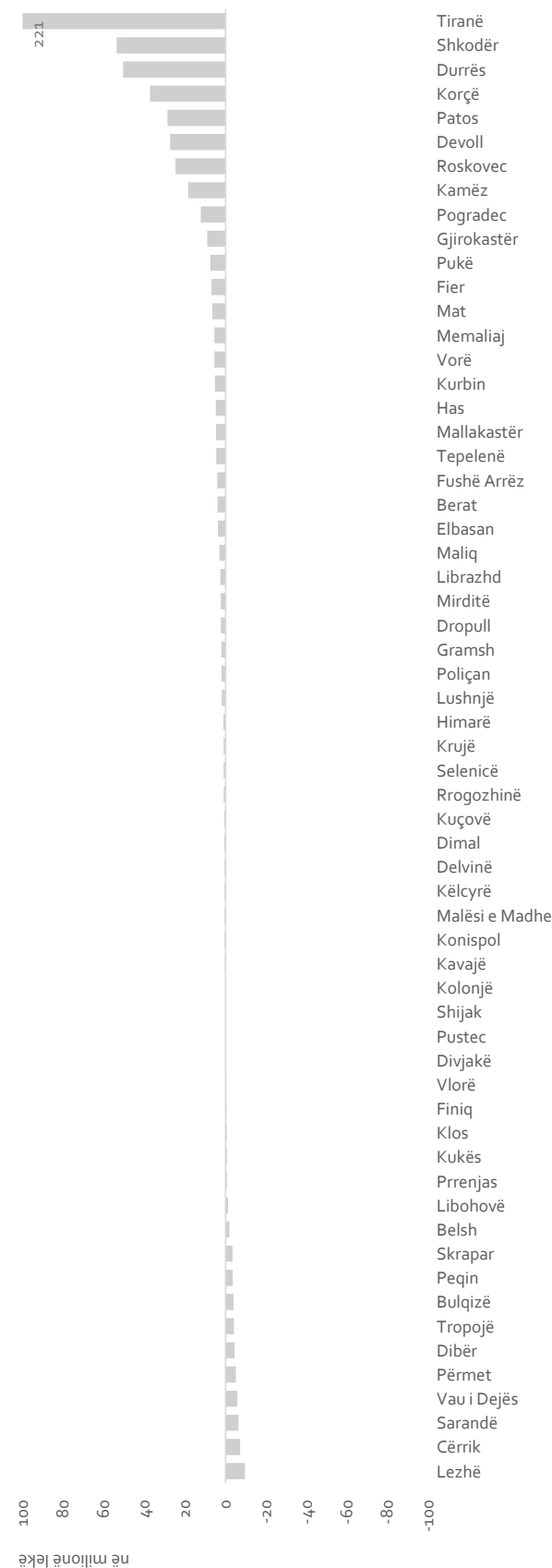
Pagesat për interesa shënuan një vlerë prej rreth 173 milionë lekë në vitin 2021, në rënie me rreth 14.2% në terma vjetorë dhe përfaqësojnë rreth 0.3% të shpenzimeve totale me fonde të veta. Pagesat për interesa kryhen nga bashkitë të cilat kanë kredi aktive në sistemin bankar vendas si bashkitë

Elbasan, Korçë, Lezhë, Vlorë (për më tepër shiko seksionin 2.1.3 mbi huamarrjen vendore dhe detyrimet e prapambetura).

Shpenzimet kapitale ose investimet, përbëjnë një zë të rëndësishëm të buxheteve vendore dhe një parakusht për përmbushjen e vizionit të bashkisë dhe objektivave strategjikë të saj. Ndër vite, niveli i shpenzimeve kapitale ka qenë i luhatshëm dhe paraqet një korrelacion të mirë me ecurinë e burimeve financiare të veta të bashkisë (veçanërisht me të ardhurat nga taksa e ndikimit në infrastrukturë nga ndërtimet e reja). Në vitin 2021, investimet me fonde të veta vijuan prirjen rënëse të nisur një vit më parë. Në terma nominalë, shpenzimet kapitale shënuan një nivel prej rreth 11 miliardë lekë, në rënie me rreth 14% në terma vjetorë. Shpenzimet kapitale përfaqësuan vetëm 21% të shpenzimeve të kryera me fonde të veta në vitin 2021 dhe regjistruan nivelin më të ulët që prej zbatimit të RAT.

Historikisht, ecuria e shpenzimeve kapitale është përcaktuar gjerësisht nga shpenzimet për investime të kryera nga bashkitë Tiranë dhe Durrës. Për vitin 2021, shpenzimet kapitale të ndërmarra nga bashkia Tiranë përfaqësuan rreth 30% të shpenzimeve totale për investime të kryera me fonde të veta nga 61 bashkitë në vend. Ky nivel investimesh rezultoi të jetë në rënie të ndjeshme krahasuar me një vit më parë (-48%) dhe të paraqesë nivelin më të ulët që prej vitit 2015. Në mënyrë të ngjashme, bashkia Durrës që prej vitit 2020 ka tkurrur ndjeshëm nivelin e investimeve të kryera me fonde të veta.

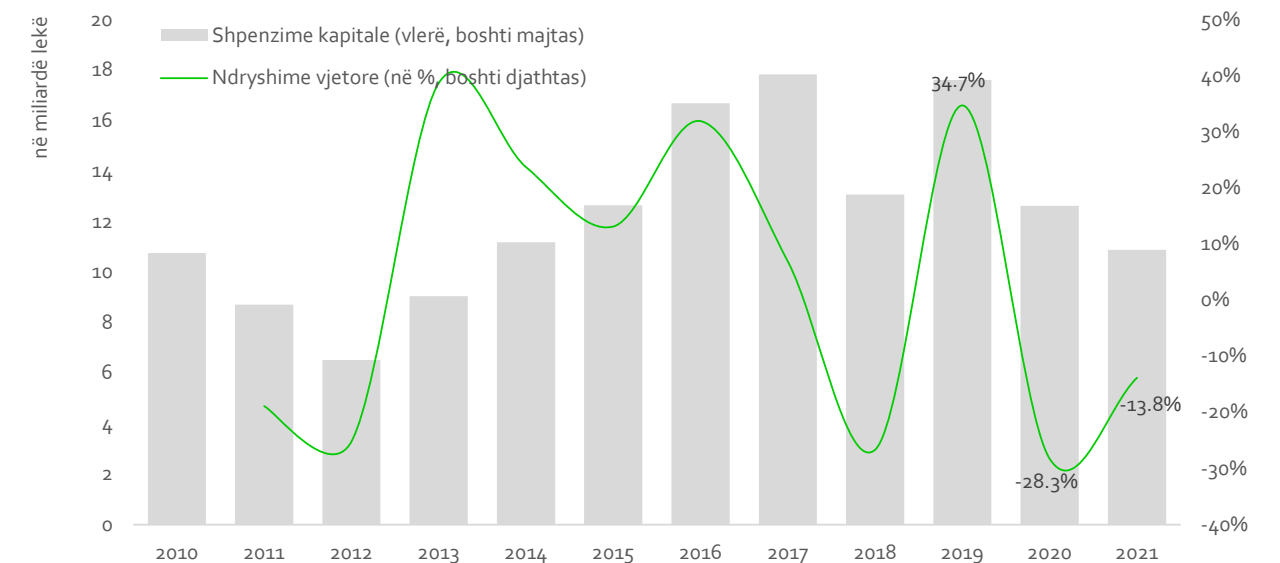
Rënia e investimeve vlerësohet të ketë ndodhur në 19/61 bashki përfshirë bashkitë Skrapar (-73%), Rogozhinë (-71%), Fushë Arrëz (-65%), Mat (-42%), Pustec (-36%),

Grafik 57. Transferta për buxhetet familjare sipas bashkive (diferenca me vitin 2020)
Burimi: www.financatvendore.al dhe përpunime të autorëve

Has (-34%), Libohovë (-31%), Divjakë (-30%) etj. Në të kundërt, shpenzimet kapitale vlerësohet të jenë rritur në 41/61 bashki, përfshirë bashkitë Konispol, Berat, Himarë,

Roskovec, Selenicë, Dropull, Këlcyrë, Pogradec, Delvinë, Kukës, Mirditë, Klos, Finiq, Gjirokastrë, Vorë, Kuçovë, Kurbin etj. (grafiku 59)

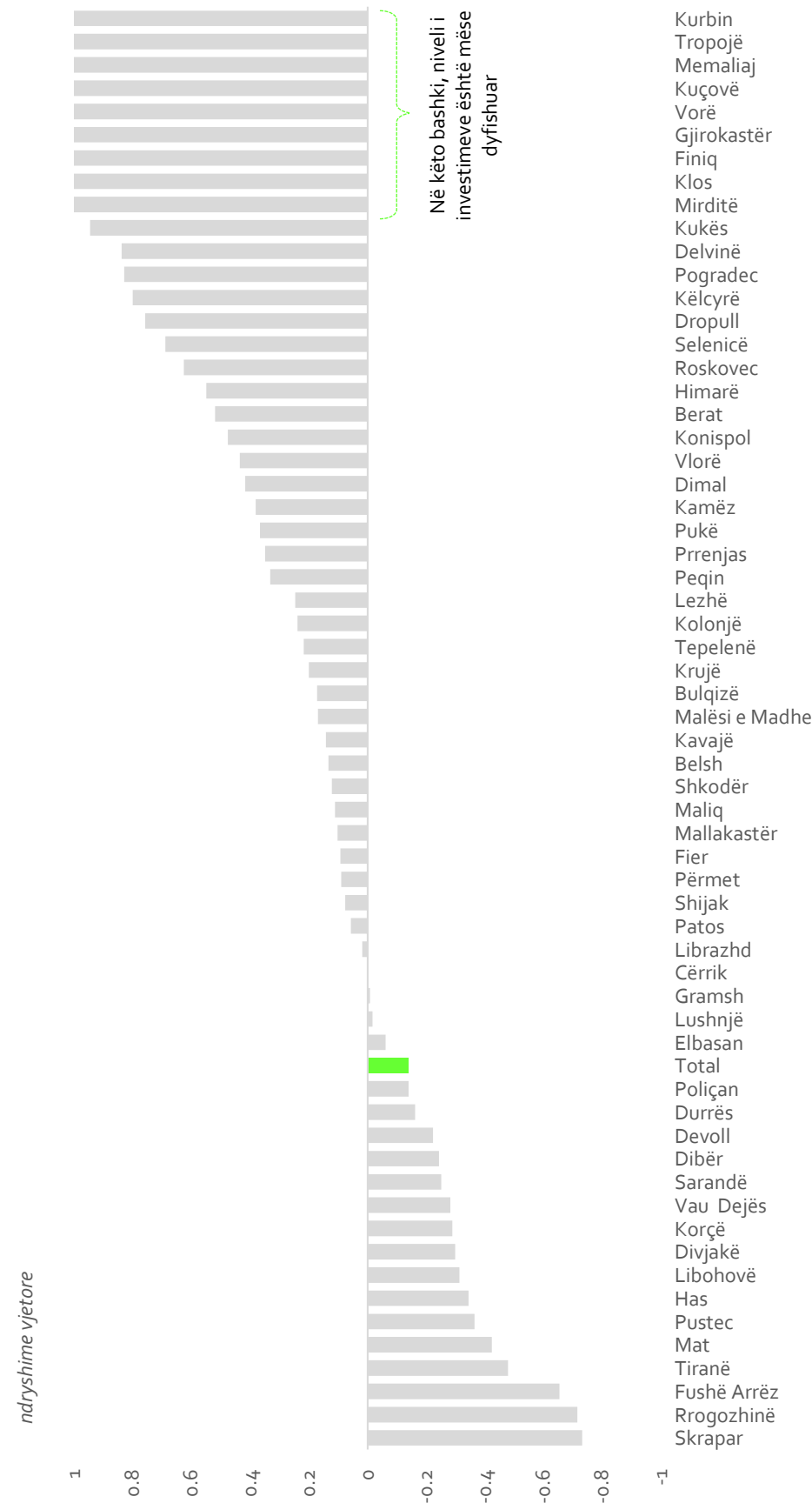

Grafik 58. Shpenzime kapitale me fonde të veta
Burimi: www.financatvendore.al dhe përpunime të autorëve

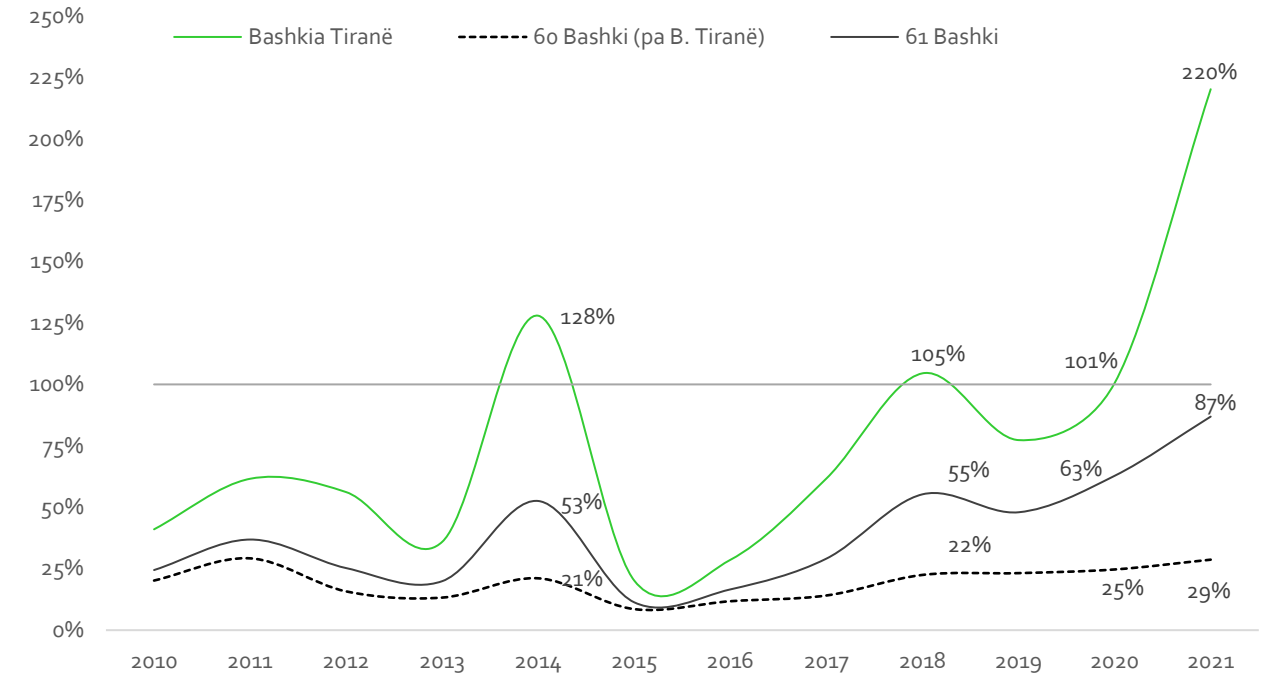
Financimi i investimeve është një problematikë e rëndësishme për bashkitë, veçanërisht ato të financuara me fondet e veta. Bazuar në parashikimet e ligjit nr. 68/2017 "Për financat e vetëqeverisjes vendore", të ardhurat nga TNI duhet të përdoren "kryesisht" për financimin e investimeve. Ndonëse në prani të një parashikimi të tillë, nuk është e mundur gjurmueshmëria nga burimi i të ardhurës deri në përdorimin e saj. Çfarë do të thotë kryesisht në terma sasiorë nuk është e përcaktuar.

Mesatarisht për 61 bashkitë në vend në vitin 2021, të ardhurat nga TNI mbulojnë potencialisht rreth 87% të shpenzimeve kapitale të kryera me fonde të veta, raport ky në rritje me rreth 24 pikë përqindje krahasuar me nivelin e regjistruar në vitin 2020 (prej rreth 63%). Nëse do të

përfshiheshin bashkinë Tiranë, mesatarisht në 60 bashkitë e tjera të ardhurat nga TNI arrijnë të mbulojnë vetëm 29% të shpenzimeve kapitale të kryera me fonde të veta në vitin 2021 (raport ky në rritje me rreth 4 pikë përqindje krahasuar me një vit më parë). Të ardhurat nga TNI të mbledhura nga bashkitë Korçë, Himarë, Tiranë dhe Tepelenë rezultojnë të jenë më të larta se vlera e investimeve të kryera me fonde të veta përgjatë vitit 2021. Të ardhurat nga TNI të mbledhura nga bashkia Tiranë gjatë vitit 2021 ishin më shumë se dyfishi i shpenzimeve kapitale të kryera prej tyre. Në mënyrë të tërthortë, ky tregues edhe një herë nënvizon përqendrimin e presioneve zhvillimore në bashkinë Tiranë dhe pamundësinë e bashkive të tjera për të financuar projekte investimesh (veçanërisht ato me vlerë të lartë).

Grafik 59. Shpenzime kapitale me fonde të veta
Burimi: www.financatvendore.al dhe përpunime të autorëve

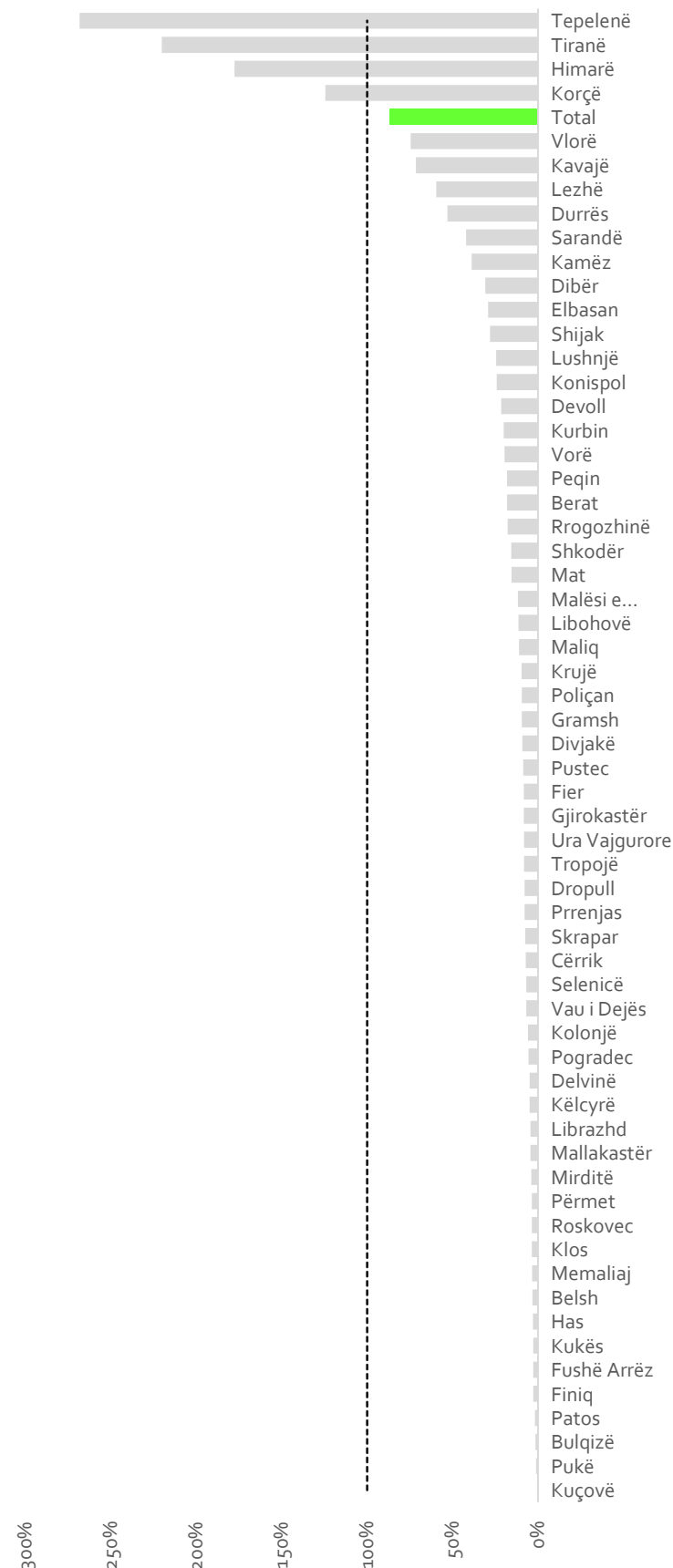

Grafik 60. Financimi i shpenzimeve kapitale nga TNI
Burimi: www.financatvendore.al dhe përpunime të autorëve

Të dhënat në nivel bashkie të paraqitura në grafikun 61 pasqyrojnë më qartë situatën dhe diferencën që ekziston ndërmjet tyre për mundësinë e financimit të shpenzimeve kapitale. Në 4/61 bashki të ardhurat nga TNI arrijnë të mbulojnë tërësisht shpenzimet kapitale me fonde të veta (dhe ti tejkalojë ndjeshëm ato): në bashkinë Tiranë (220%), në bashkinë Tepelenë (268%), në bashkinë Himarë (168%) dhe në bashkitë Korçë (124%). Thënë ndryshe në këto bashki, sforcë për investime mund të kishte qenë edhe më e lartë nëse do t'i referoheshim të ardhurave të mbledhura nga TNI (situatë investimesh nën kapacitet nisur nga të ardhurat nga TNI). Në bashkinë Vorë të ardhurat nga TNI mbuluan rreth 75% të shpenzimeve kapitale me fonde të veta dhe në bashkinë Kavajë rreth 72% të tyre. Në të kundërt, në 35/61

bashki, të ardhurat nga TNI mbulojnë më pak se 10% të shpenzimeve me fonde të veta për investime dhe në 43/61 bashki, të ardhurat nga TNI mbulojnë më pak se 20% të shpenzimeve për investime.

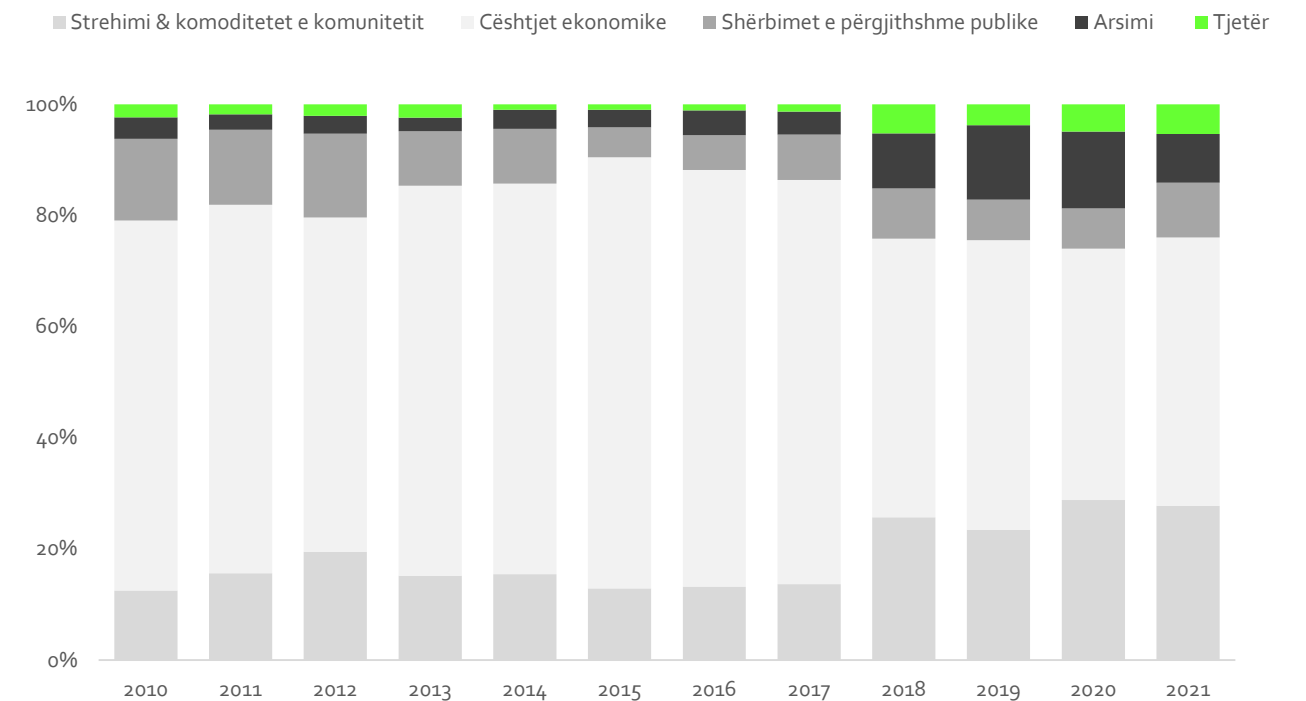
Në terma të funksioneve të qeverisjes, investimet e kryera nga bashkitë kanë pësuar luhatje në kohë. Megjithatë, ndër vite funksioni "çështjet ekonomike" ka përthithur pjesën më të madhe të investimeve (ku ndër të tjera përfshihet infrastruktura e transportit). Në tre vitet e fundit, pesha e investimeve në këtë funksion është tkurrur nga rreth 52% në vitin 2019 në rreth 48% në vitin 2021. Bashkitë investuan rreth 5.2 miliardë lekë në funksionin e çështjeve ekonomike në vitin 2021, në rënie me rreth 8% krahasuar me një vit më parë.

Grafik 61. Financimi i shpenzimeve kapitale nga TNI, sipas bashkive
Burimi: www.financatvendore.al dhe përpunime të autorëve

Në vitin 2021, shpenzimet për investime në funksionin "strehimi dhe komoditetet e komunitetit" (ku përfshihen shpenzimet për strehimin dhe urbanistikë, ujësjellës dhe kanalizime vendore, ndriçimi publik)

përfaqësuan rreth 28% të shpenzimeve kapitale të kryera me fondet e veta. Në këtë funksion në vitin 2021 u shpenzuan rreth 3 miliardë lekë, në rënie me rreth 17% në terma vjetorë.

Grafik 62. Shpërndarja e investimeve sipas funksioneve
Burimi: www.financatvendore.al dhe përpunime të autorëve

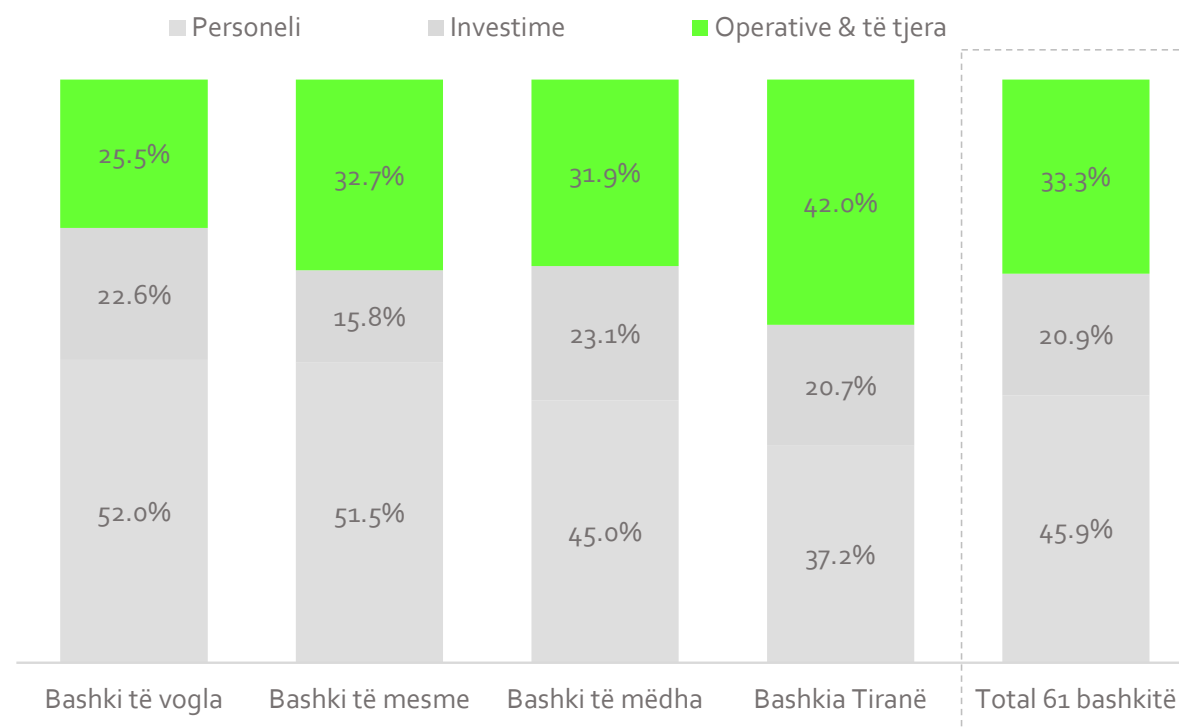
Me transferimin e kompetencave të reja në lidhje me arsimin parashkollor dhe atë para-universitar në vitin 2016, bashkitë rritën fluksin e investimeve në infrastrukturën arsimore deri në vitin 2019. Duke filluar prej vitit 2020, investimet në këtë funksion ndoqën prirje rënësë. Përkatësisht, investimet në arsim në vitin 2021 regjistruan

një nivel prej rreth 958 milionë lekësh, në rënie me rreth 45% në terma vjetorë. Në të kundërt, shpenzimet për investime në funksionin "shërbime të përgjithshme publike" regjistruan një nivel prej rreth 1 miliardë lekë, në rritje me rreth 18% në terma vjetorë.

Hapësirë informuese 1. Si shpenzuan 61 bashkitë në vitin 2021?

Struktura e shpenzimeve me fonde të veta të kryera nga bashkitë, së bashku me diferencat ndërmjet tyre, mbizotërohet nga shpenzimet korrente përkundërt atyre kapitale. Në terma mesatarë për vitin 2021, në strukturën e shpenzimeve me fonde të veta shpenzimet për personelin rënduan buxhetet vendore me rreth 46% ndaj totalit dhe ato operative dhe të tjera për rreth 33% ndaj totalit. Së bashku shpenzimet e personelit dhe ato operative dhe të tjera, apo shpenzimet korrente, përfaqësuan mesatarisht rreth 79% të shpenzimeve totale me fonde të veta. Kategoria e shpenzimeve kapitale (apo fondet për investime) përfaqësuan rreth 21% të shpenzimeve me fonde të veta të kryera nga bashkitë në vitin 2021.

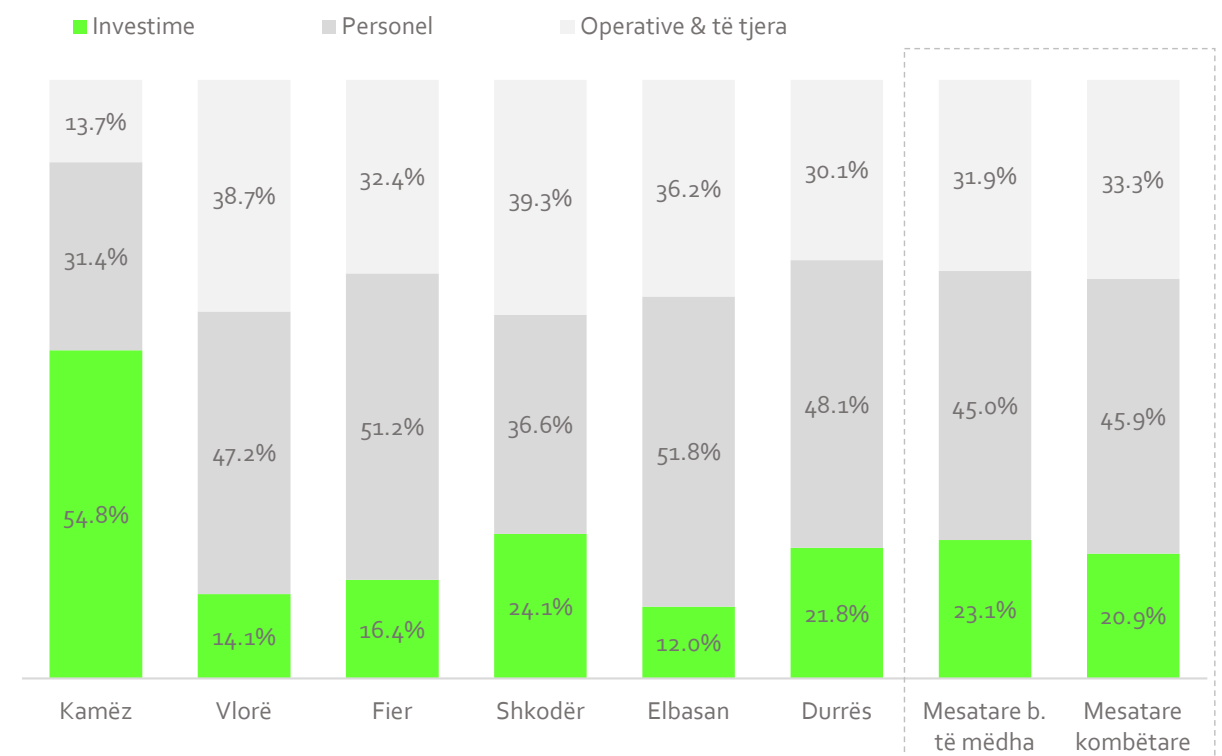
Struktura e shpenzimeve me fonde të veta paraqet diferenca ndërmjet kategorive të bashkive të grupuara sipas përmasës (shiko aneksin 4) dhe ndër vite. Bashkia Tiranë, paraqet një strukturë shpenzimesh me fonde të veta pranë mesatares kombëtare dhe që diferencon nga të gjitha kategoritë e tjera të bashkive: rreth 37% e fondeve shkon për mbulimin e shpenzimeve për personelin, rreth 42% për shpenzimet operative dhe të tjera dhe 21% për shpenzimet kapitale.

Grafik 63. Struktura e shpenzimeve me fonde të veta
Burimi: www.financatvendore.al dhe përpunime të autorëve

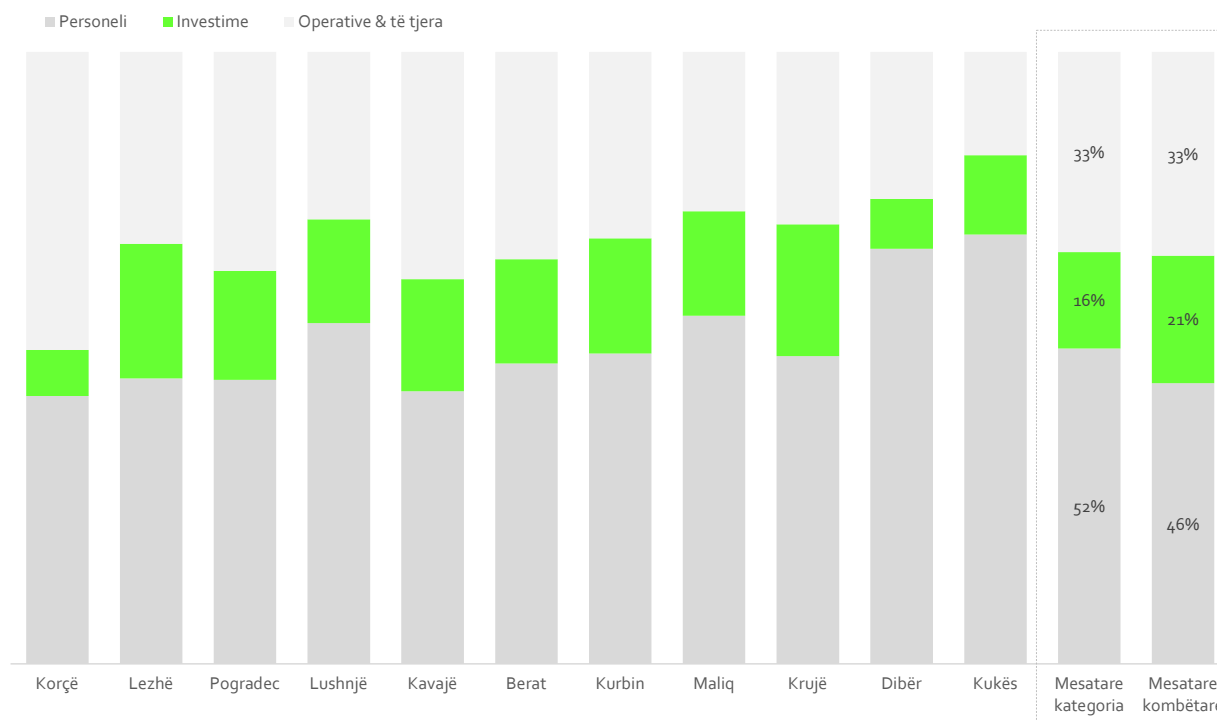
Në bashkitë e mëdha, struktura e shpenzimeve me fonde të veta paraqet ngjashmëri me mesataren kombëtare: 45% e fondeve shkon për mbulimin e shpenzimeve të personelit, rreth 23% për investime dhe rreth 32% për shpenzime operative dhe të tjera. Kategoria e bashkive të mesme dhe të vogla shpenzojnë rreth 52% të buxhetit të tyre për shpenzimet e personelit, nivel ky ndjeshëm më i lartë krahasuar me mesataren kombëtare, bashkitë e mëdha dhe bashkinë Tiranë. Në të kundërt, shpenzimet për investime duket të përfaqësojnë rreth 16% në bashkitë e mesme dhe rreth 23% në bashkitë e vogla, të totalit të shpenzimeve të kryera me fonde të veta të bashkive.

Krahas diferencave të evidentuara ndërmjet kategorive të bashkive, në nivelin e bashkive diferencat në strukturën e shpenzimeve me fonde të veta janë edhe më të theksuara. Në kategorinë bashkive të mëdha, struktura e shpenzimeve sipas natyrës ekonomike paraqet diferenca të theksuara ndërmjet tyre: shpenzimet e personelit shënojnë peshën më të lartë në bashkitë Elbasan me rreth 52% të shpenzimeve totale me fonde të veta dhe peshën më të ulët në bashkinë Kamëz me rreth 31% të shpenzimeve totale me fonde të veta të kryera në vitin 2021. Shpenzimet për investime luhaten nga një nivel minimal prej rreth 12% të shpenzimeve totale me fonde të veta në vitin 2021 në bashkinë Elbasan në rreth 55% në bashkinë Kamëz për të njëjtën periudhë.

Grafik 64. Shpenzimet sipas natyrës ekonomike në bashkitë e mëdha
Burimi: www.financatvendore.al dhe përpunime të autorëve

Ndër bashkitë e klasifikuara si të mesme, shpenzimet për personelin luhaten në intervalin nga 44% në bashkinë Korçë në rreth 70% në bashkinë Kukës, ndaj totalit të shpenzimeve të kryera me fonde të veta. Kategoria e dytë me peshë më të madhe, janë shpenzimet operative dhe të tjera të cilat luhaten nga një nivel minimal prej rreth 17% në bashkinë Kukës në nivelin maksimal prej rreth 49% në bashkinë Korçë. Shpenzimet kapitale zënë peshën më të ulët ndër kategoritë e shpenzimeve të kryera me fonde të veta për bashkitë me përmasë të mesme. Niveli minimal i shpenzimeve kapitale për kategorinë e bashkive të mesme u regjistrua në bashkinë Dibër me rreth 8% të shpenzimeve të kryera me fonde të veta dhe niveli maksimal në bashkinë Krujë me rreth 22% të shpenzimeve të kryera me fonde të veta.

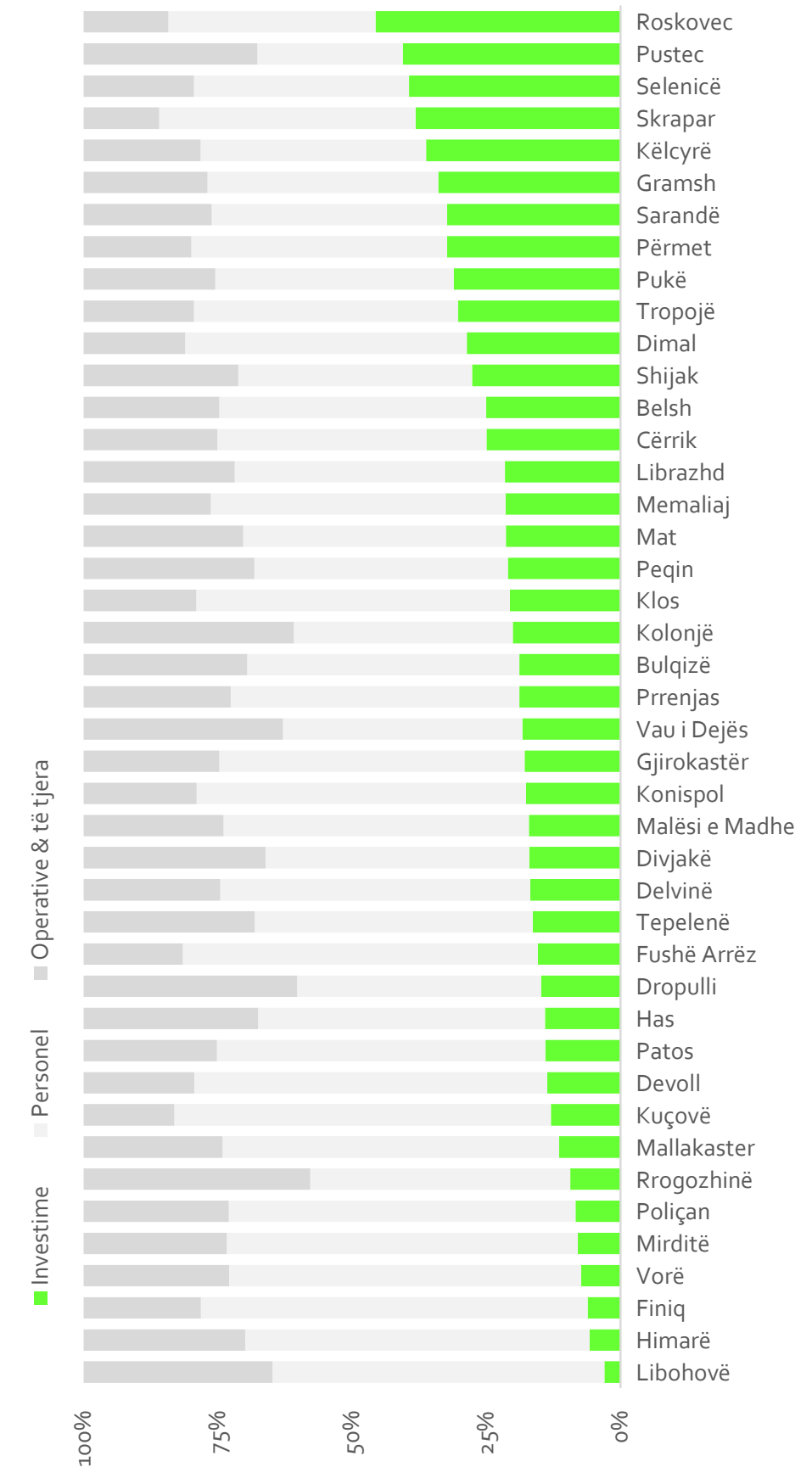

Grafik 65. Shpenzimet sipas natyrës ekonomike në bashkitë e mesme

Burimi: www.financatvendore.al dhe përpunime të autorëve

Ndër bashkitë e vogla struktura e shpenzimeve dominohet nga shpenzimet për personelin: në bashkinë Pustec regjistrohet niveli më i ulët i shpenzimeve për personelin ndaj totalit të shpenzimeve me fonde të veta prej rreth 27% dhe në bashkinë Finiq regjistrohet niveli maksimal i këtij treguesi me rreth 72%. Përsa i përket shpenzimeve për investime, niveli më i lartë shënohet në bashkinë Roskovec me rreth 46% dhe më i ulëti në bashkinë Libohovë me rreth 3% të shpenzimeve të kryera me fonde të veta në vitin 2021.

Analiza e strukturës së shpenzimeve sipas natyrës ekonomike në nivel bashkie mundëson kuptueshmëri më të mirë të kapaciteteve të tyre në terma të orientimit të zhvillimit afatgjatë

Grafik 66. Shpenzimet sipas natyrës ekonomike në bashkitë e vogla
Burimi: www.financatvendore.al dhe përpunime të autorëve

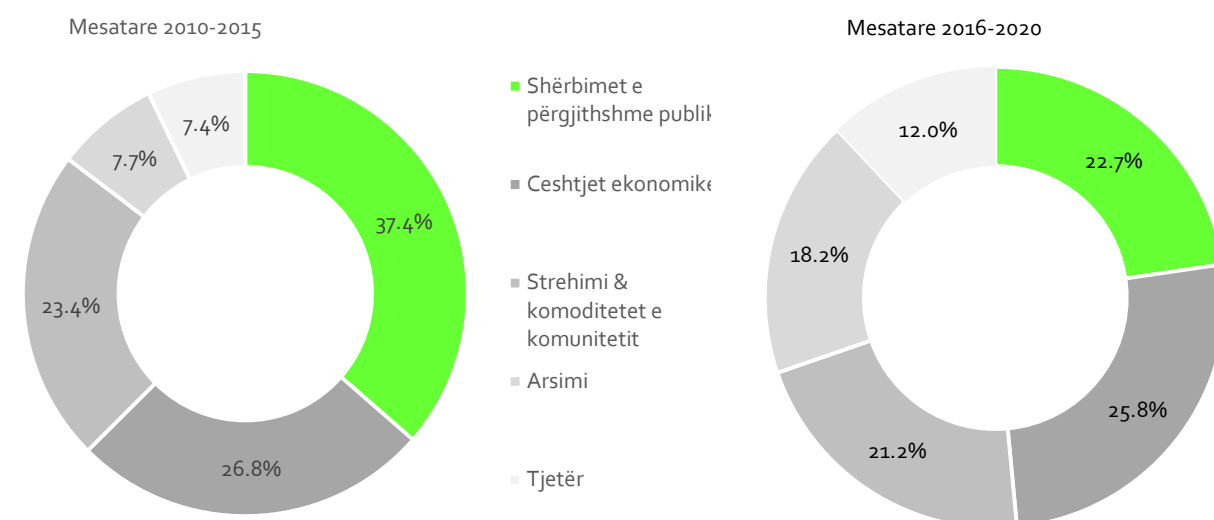
në territoret e tyre. Mbi 55% e bashkive në vend shpenzojnë më pak se 20% të buxhetit të tyre për investime dhe vetëm rreth 20% e bashkive shpenzon mbi 30% të fondeve të veta në dispozicion për investime. Ky nivel investimesh vlerësohet të jetë i pamjaftueshëm për të mundësuar zhvillimin afatgjatë të tyre dhe ndërmarrjen e projekteve të investimeve të mëdha të cilat mund të kenë ndikim të gjerë në territor.

2.2.2

Shpenzimet me fonde të veta sipas klasifikimit funksional

Kryqëzimi i të dhënave mbi shpenzimet e kryera nga bashkitë (me fonde të veta) me funksionet e kryera nga qeverisja (klasifikimi COFOG), mundëson një analizë të detajuar mbi zgjedhjet që bëjnë bashkitë në lidhje me territorin në administrim (orientimin e zhvillimit afatgjatë të tyre). Nëse dotë ndanim të dhënat e disponueshme në dy periudha, para dhe pas vitit 2015 si viti me ndryshime të mëdha përsa i përket qeverisjes vendore, do të vërehej një ri-orientim dhe ri-shpërndarje e shpenzimeve ndër funksionet e ushtruara

nga bashkitë në përmbushje të objektivave të tyre zhvillimore (krahas ndryshimeve metodologjike ndër vite për regjistrimin e zërave të shpenzimeve). Megjithatë, ndonëse me luhatje ndër vite, bashkitë historikisht kanë orientuar shpenzimet e tyre në katër funksione bazë të cilat përthithin mbi 80% të fondeve në periudhat e konsideruara: shërbimet e përgjithshme publike, çështjet ekonomike, strehimi dhe komoditetet e komunitetit dhe arsimit.

Grafik 67. Shpenzimet sipas klasifikimit funksional dhe periudhave
Burimi: www.financatvendore.al dhe përpunime të autorëve

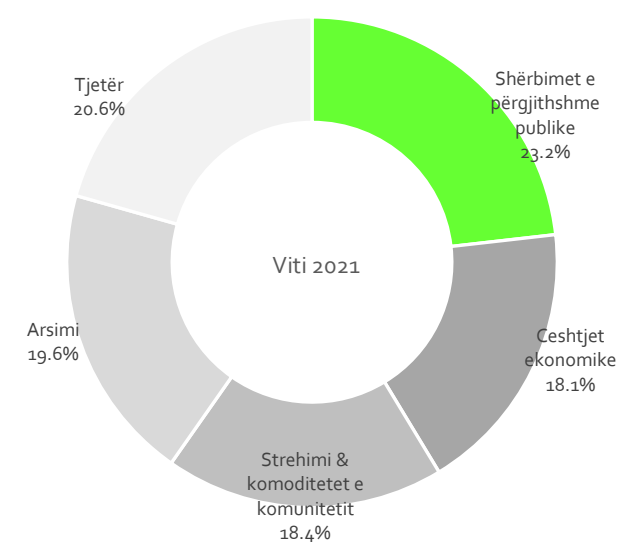
Struktura e shpenzimeve sipas funksioneve për vitin 2021 paraqet ngjashmëri me strukturën e tyre historike. Në terma sasiorë, 61 bashkitë në vend vijnë të shpenzojnë rreth 79% të fondeve të veta në katër funksione kryesore: shërbimet e përgjithshme publike, çështjet ekonomike, strehimi dhe komoditetet e komunitetit dhe arsimit.

Shpenzimet me fonde të veta në funksionin shërbimet e përgjithshme publike përthithën rreth 23% të shpenzimeve totale duke shënuar një nivel prej rreth 12 miliardë lekë në vitin 2021 (në rritje me rreth 4% në terma vjetorë).

Shpenzimet në funksionin *çështjet ekonomike*, ku përfshihen ndër të tjera shpenzimet për transportin, bujqësinë, pyjet, peshkimin dhe gjuetinë regjistruan një nivel prej rreth 9.5 miliardë lekë në periudhën e konsideruar nga rreth 9.7 miliardë lekë që ishin në vitin 2020 (në rënie me rreth 3% në

terma vjetorë). Brenda këtij funksioni, rreth 7 miliardë lekë (-7% krahasuar me një vit më parë) u shpenzuan në nën-funksionin e *transportit*, i cili përmbledh shpenzimet në funksion të ndërtimit, rehabilitimit dhe të mirëmbajtjes së rrugëve (përfshirë sinjalistikën) dhe transportin publik. Pësha e shpenzimeve në këtë funksion është tkurrur me rreth 1 pikë përqindje, nga rreth 19% në vitin 2020 në rreth 18% në vitin 2021 ndaj shpenzimeve totale të kryera me fonde të veta.

Gjatë vitit 2021, rreth 18% shpenzimeve me fonde të veta ose rreth 9.6 miliardë lekë u shpenzuan në funksionin *strehimi dhe komoditetet* e komunitetit (në rënie me rreth -1% në terma vjetorë). Që prej vitit 2015, vërehet një përqendrim i shpenzimeve të bashkive në këtë funksion dhe një rritje progresive e peshës së tij ndaj totalit të shpenzimeve me fonde të veta, pasi është ngushtësisht i lidhur me infrastrukturaën vendore dhe ka ndikim të rëndësishëm në jetën e komunitetit. Megjithatë, që prej vitit 2020 shpenzimet në këtë funksion janë tkurrur në mënyrë progresive. Brenda këtij funksioni, rreth 8 miliardë lekë u shpenzuan në nën-funksionin e zhvillimit të komunitetit (-2% krahasuar me një vit më parë), i cili përmban veprimtari që synojnë përmirësimin e kontekstit të jetesës, si rekreacioni, përmirësimi i hapësirave të përbashkëta dhe relaksuese për komunitetin, përmirësimi i hapësirave të gjelbra, mirëmbajtja e trotuareve, parqeve, lulishteve, etj. Diferenca prej rreth 1.6 miliardë lekësh u shpenzua për nën-funksionet e urbanistikës vendore, furnizimit me ujë dhe të ndriçimit rrugor.

Grafik 68. Shpenzimet sipas klasifikimit funksional
Burimi: www.financatvendore.al dhe përpunime të autorëve

Shpenzimet për *funksionin e arsimit* shënuan një nivel prej rreth 10 miliardë lekë (pothuajse

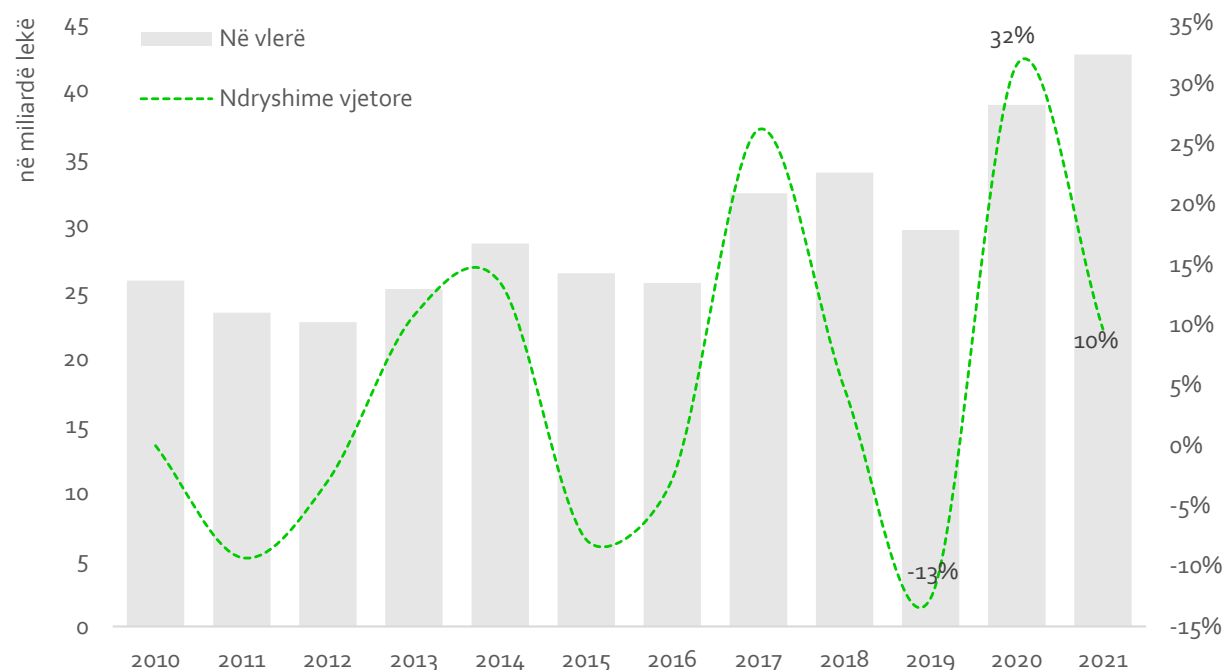
i njëjtë me atë të shënuar një vit më parë) dhe përfaqësuan rreth 20% të shpenzimeve me fonde të veta të kryera në vitin 2021. Në terma historikë, vërehet një zgjerim progresiv i shpenzimeve në këtë funksion i cili vlerësohet të jetë pasojë e funksioneve të reja të transferuara nga qeverisja qendrore drejt asaj vendore (transferta sektoriale e cila mbulon shpenzimet për pagat e personelit mësimdhënës dhe mbështetës në kopshte

dhe çerdhe, dhe personelit mbështetës në arsimin fillor dhe të mesëm; mirëmbajtës së infrastrukturës arsimore në arsimin para-universitar). Për vitin 2021, rreth 7.8 miliardë lekë ose rreth 76% e shpenzimeve në funksionin e arsimit shkojnë për mbulimin e kostove të arsimit parashkollor dhe fillor. Në nën-funksion të arsimit të mesëm u shpenzuan rreth 2.4 miliardë lekë, në rënie me rreth 2% në terma vjetorë.

2.3 Shpenzimet e kryera me fonde nga transferta të kushtëzuara

Krahas shpenzimeve me fonde nga burime të veta, bashkitë kryejnë shpenzime edhe me fonde të kushtëzuara (fonde të cilat transferohen nga institucione qendrore, si

ministritë e linjës, dhe që duhet të përdoren sipas qëllimit të përcaktuar). Për këtë kategori të hyrash në buxhetin vendor, bashkitë nuk kanë autoritet vendimmarrjeje në sasinë apo

Grafik 69. Shpenzimet e kryera me fonde të kushtëzuara
Burimi: www.financatvendore.al dhe përpunime të autorëve

mënyrën e përdorimit: pra, ato shpenzohen sipas përcaktimeve të ministrive të linjës (ndryshe, quhen fonde me destinacion të përcaktuar). Këto fonde transferohen nga buxhetet e ministrive të linjës në trajtën e transfertave të kushtëzuara për financimin e funksioneve të deleguara dhe/ose projekteve të veçanta të konsideruara me interes vendor, rajonal apo kombëtar ku kërkohet bashkëpunimi me bashkitë. Ato planifikohen në buxhetet vjetore dhe planet buxhetore afatmesme të ministrive përkatëse. Raporti i zbatimit të buxhetit vjetor të ministrisë së linjës përmban një aneks të dedikuar ku paraqiten transfertat e kushtëzuara, qëllimi i përdorimit të tyre, përfituesi, vlera totale, shuma e lëvruar dhe pjesa e mbetur për t'u financuar në vitet në vijim për njësitë

e vetëqeverisjes vendore. Ndonëse, të parashikuara dhe të transferuara nga buxhetet e njësive qendrore të qeverisjes (si ministritë e linjës), ato reflektohen në totalin e shpenzimeve të kryera prej bashkive.

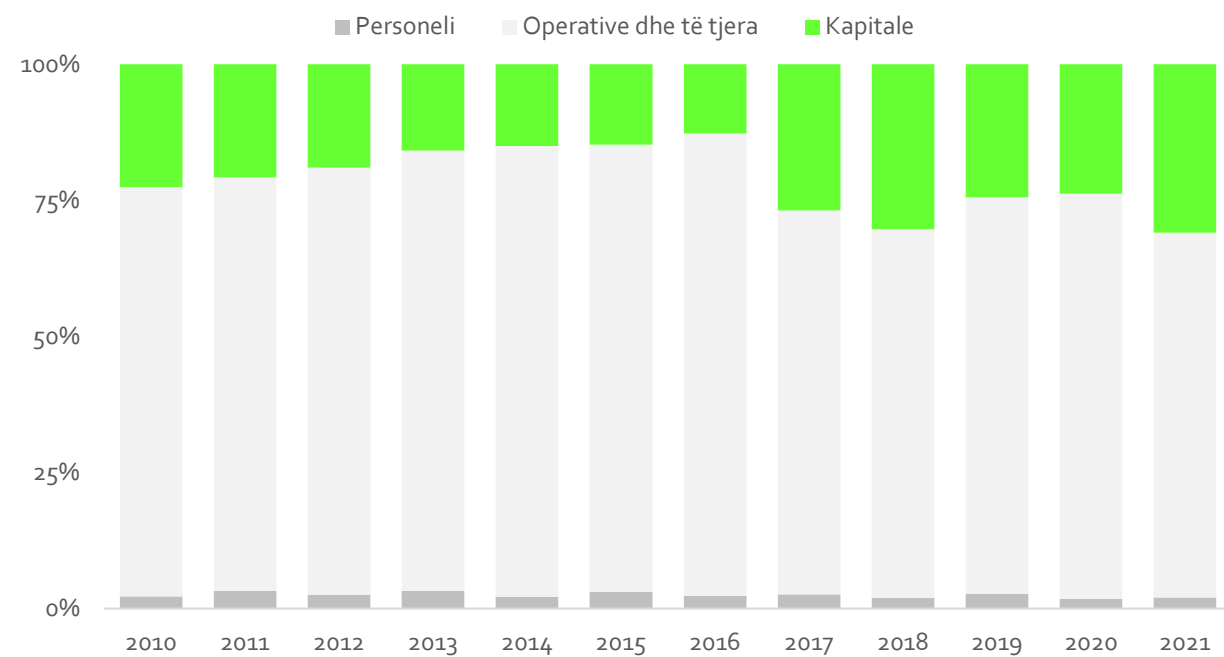
Shpenzimet e kryera me fonde të kushtëzuara kanë qenë të luhatshme nga viti në vit dhe shfaqin prirje rritëse. Kjo prirje është më e dukshme veçanërisht në vijim të ndryshimeve të aplikuara në skemën e përfitimit të ndihmës ekonomike për familjet në nevojë. Pas një rritje të theksuar përgjatë vitit 2020 me rreth 32%, shpenzimet me fonde të kushtëzuara në vitin 2021 shënuan nivelin më të lartë historik prej rreth 43 miliardë lekësh në fund të vitit 2021 (+10% krahasuar me një vit më parë).

2.3.1 Shpenzimet me fonde të kushtëzuara sipas klasifikimit ekonomik

Bazuar në klasifikimin ekonomik, rreth 69% e shpenzimeve me fonde të kushtëzuara u përqendruan në mbulimin e shpenzimeve korrente (të cilat përbëhen kryesisht nga transfertat për buxhetet familjare - ndihmë ekonomike, pagesa e paaftësisë etj.) dhe rreth 31% në mbulimin e shpenzimeve kapitale (investime përfshirë fondet e dhëna nga FZHR-ja dhe përjashtuar shpenzimet për rindërtimin). Shpenzimet korrente me fonde të kushtëzuara shënuan një nivel prej rreth 29 miliardë lekë, në rënie të lehtë krahasuar me një vit më parë. Në këtë kategori, shpenzimet për transfertat për buxhetet familjare zënë rreth 64% të shpenzimeve korrente dhe shënuan një nivel prej rreth 27 miliardë lekë në vitin 2021. Krahasuar me një vit më parë shpenzimet për transfertat për buxhetet

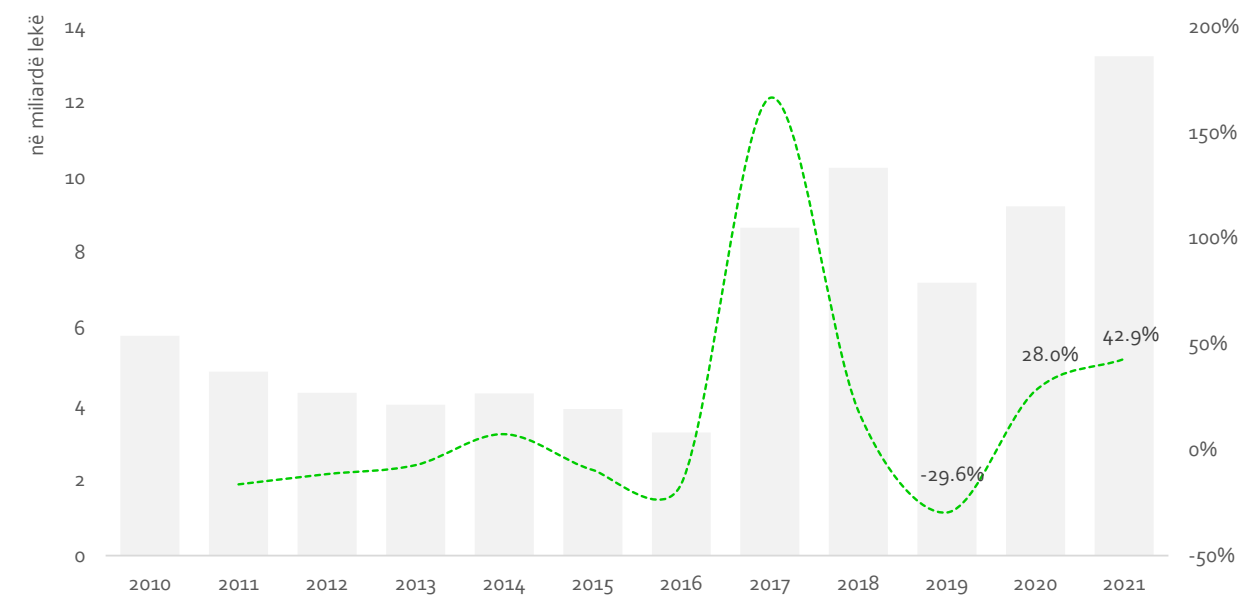
familjare ruajtën pothuajse të njëjtin nivel edhe përgjatë vitit 2021.

Shpenzimet kapitale me fonde të kushtëzuara paraqiten të luhatshme nga viti në vit. Në vitin 2021, shpenzimet për investime fonde të kushtëzuara shënuan një nivel prej rreth 13 miliardë lekë, në rritje me rreth 43% krahasuar me një vit më parë dhe përfaqësuan rreth 31% të shpenzimeve me fonde të kushtëzuara. Mbi 90% e fondeve të kushtëzuara për investime janë të destinuara për funksionin që përmbledh *shpenzimet për strehimin dhe komoditetet* e komunitetit (në rritje me rreth 76% në terma vjetorë dhe rreth 6% në funksionin e *çështjeve ekonomike* (në rënie me rreth 26% krahasuar me një vit më parë).

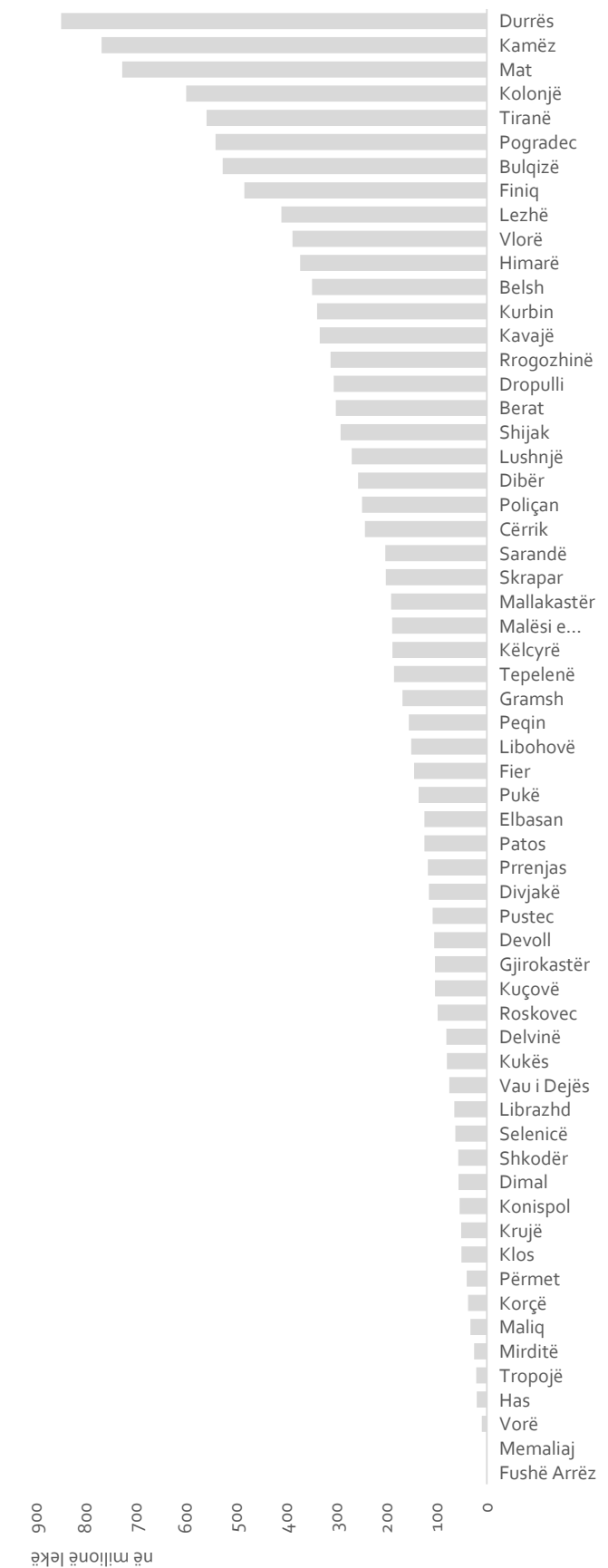
Grafik 70. Shpenzimet e kryera me fonde të kushtëzuara sipas natyrës ekonomike

Burimi: www.financatvendore.al dhe përpunime të autorëve

Grafik 71. Shpenzimet kapitale me fonde të kushtëzuara

Burimi: www.financatvendore.al dhe përpunime të autorëve

Grafik 72. Shpenzimet kapitale me fonde të kushtëzuara sipas bashkive (viti 2021)

Burimi: www.financatvendore.al dhe përpunime të autorëve

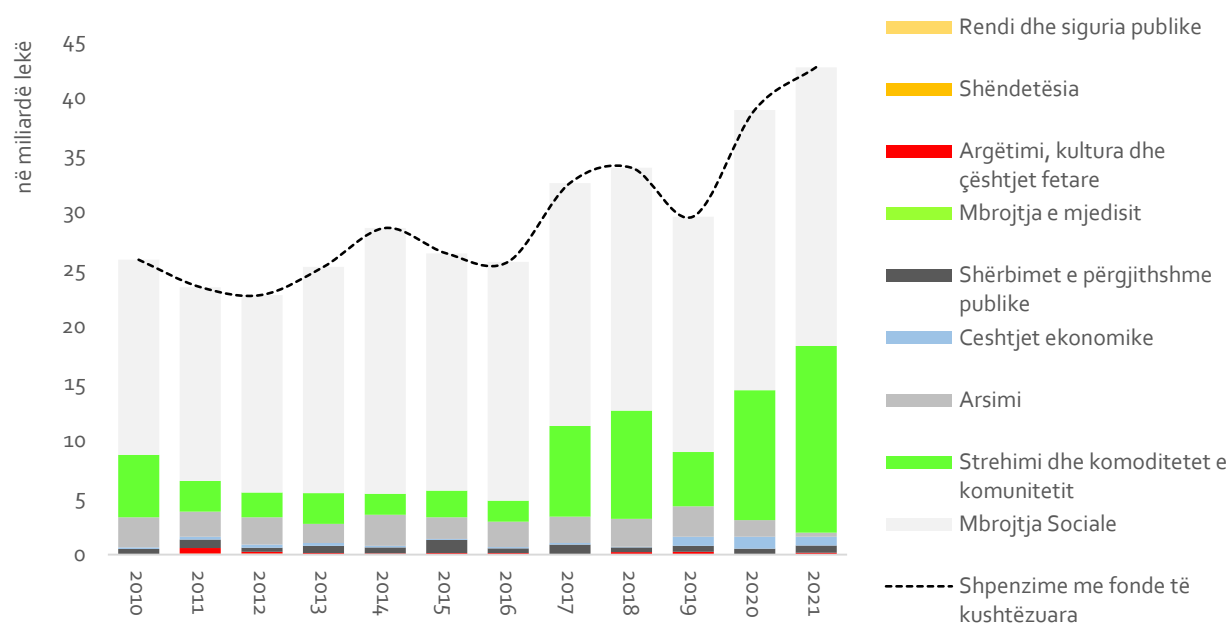
Në vitin 2021, bashkitë Durrës, Kamëz dhe Mat përftuan përkatësisht nga rreth 6% të fondeve të kushtëzuara për investime, ndjekur nga bashkia Kolonjë me rreth 5% të tyre. Bashkitë Finiq, Pogradec, Bulqizë dhe Tiranë janë përftuese të 4% të fondeve

të kushtëzuara për investime përkatësisht. Në të kundërt, bashkitë Vorë, Has, Tropojë, Mirditë, Maliq, Korçë, Përmet, Klos, Krujë, Konispol, Dimal, Shkodër, Selenicë dhe Librazhd përftuan fonde të kushtëzuara për investime mesatarisht nën 0.5% të totalit.

2.3.2 Shpenzimet me fonde të kushtëzuara sipas klasifikimit ekonomik

Në organizimin e të dhënave për shpenzimet me fonde të kushtëzuara sipas funksioneve të qeverisjes, rreth 57% e shpenzimeve me fonde të kushtëzuara u përdor për funksionin e mbrojtjessociale, në rënie të lehtë krahasuar me një vit më parë. Niveli i shpenzimeve në këtë funksion vijon të jetë i lartë në terma nominalë në vijim të rritjes së miratuar nga qeveria qendrore për transfertat për buxhetet familjare në periudhën e COVID-19 gjatë vitit 2020. Funksioni i dytë në të cilin u shpenzuan

rreth 38% e transfertave të kushtëzuara është ai që përmbledh shpenzimet në strehim dhe komoditete të komunitetit. Shpenzimet në këtë funksion shënuan rritje të theksuar nga 11 miliardë lekë në vitin 2020 në rreth 16 miliardë lekë në vitin 2021, rreth 75% e të cilave është kanalizuar në shërbimin e furnizimit me ujë. Në funksionin e çështjeve ekonomike u shpenzuan rreth 2% e fondeve të kushtëzuara, në rënie me rreth 25% në terma vjetorë.

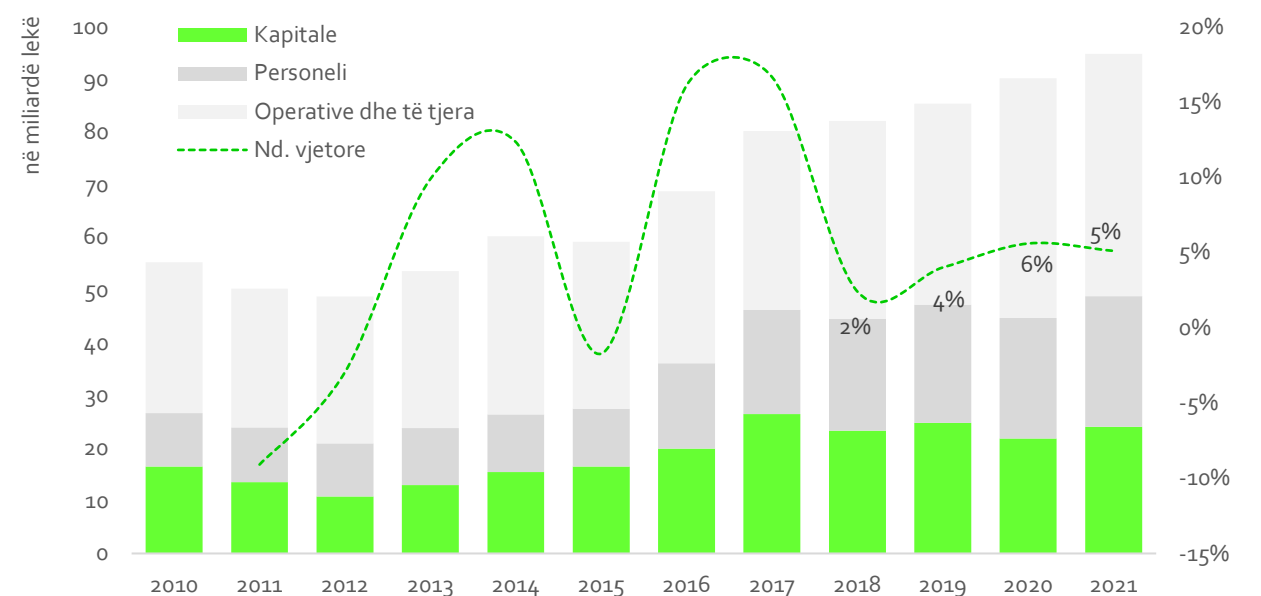
Grafik 73. Shpenzimet me fonde të kushtëzuara sipas funksioneve të qeverisjes
Burimi: www.financatvendore.al dhe përpunime të autorëve

2.4 Kosto e qeverisjes vendore në fund të vitit 2021

Në vitin 2021, 61 bashkitë në vend shpenzuan mesatarisht rreth 33,871 lekë për banor, në përmbushje të funksioneve dhe kompetencave të përcaktuara në ligj. Ndër to, rreth 18,630 lekë për banor (në rënie me rreth 8.1% në terma vjetorë) ishin shpenzime me fonde të veta të bashkive dhe 15,241 lekë për banor me fonde të kushtëzuara. Thënë ndryshe, për çdo 100 lekë të alokuar nga bashkitë përgjatë vitit 2021, 55 lekë ishin nga portofoli i burimeve të veta dhe 45 lekë nga qeveria qendrore.

Pavarësisht burimit të financimit, në funksion të qeverisjes vendore u shpenzuan rreth 95 miliardë lekë⁴⁸ në fund të vitit 2021, në rritje me rreth 5% në terma vjetorë. Zgjerimi i shpenzimeve në terma vjetorë u përcaktua gjerësisht nga rritja e shpenzimeve me fonde të kushtëzuara (nën efektin e

rritjes së transfertave për buxhetet familjare gjatë periudhës së COVID-19). Në të njëjtin drejtim, por në masë më të ulët kontribuoi edhe rritja e shpenzimeve me fonde të veta të bashkive. Në terma nominalë, rreth 52 miliardë lekë ishin shpenzime me fonde të veta (në rritje vjetore me rreth 2%) dhe rreth

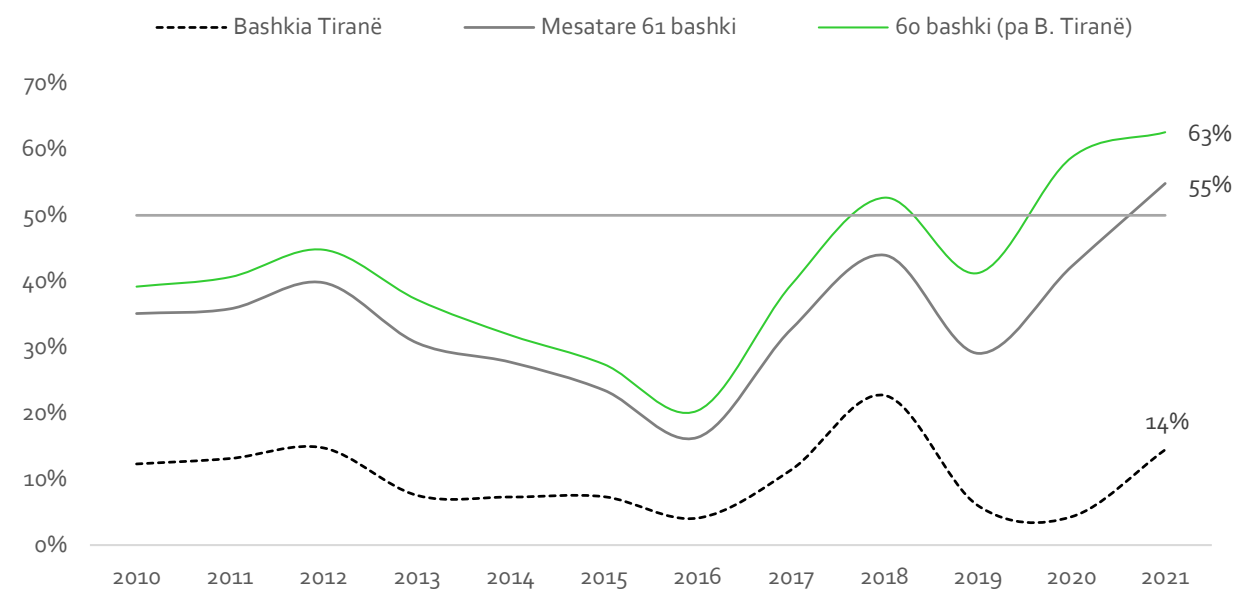
Grafik 74. Përdorimi i burimeve financiare totale
Burimi: www.financatvendore.al dhe përpunime të autorëve

43 miliardë lekë ishin shpenzime me fonde të kushtëzuara (në rritje vjetore me rreth +10%).

Në kategorinë e shpenzimeve me fonde të veta, kahu i zhvillimeve u përcaktua nga zgjerimi i shpenzimeve korrente me rreth 7% krahasuar me një vit më parë. Në të kundërt, në shpenzimet e kryera me fonde të kushtëzuara, kahu i zhvillimeve u përcaktua nga zgjerimi i shpenzimeve kapitale (rritja vjetore e investimeve me rreth 43%). Në vitin 2021, shpenzimet korrente përfaqësuan rreth 75% dhe shpenzimet kapitale rreth 25% të shpenzimeve totale të kryera nga 61 bashkitë.

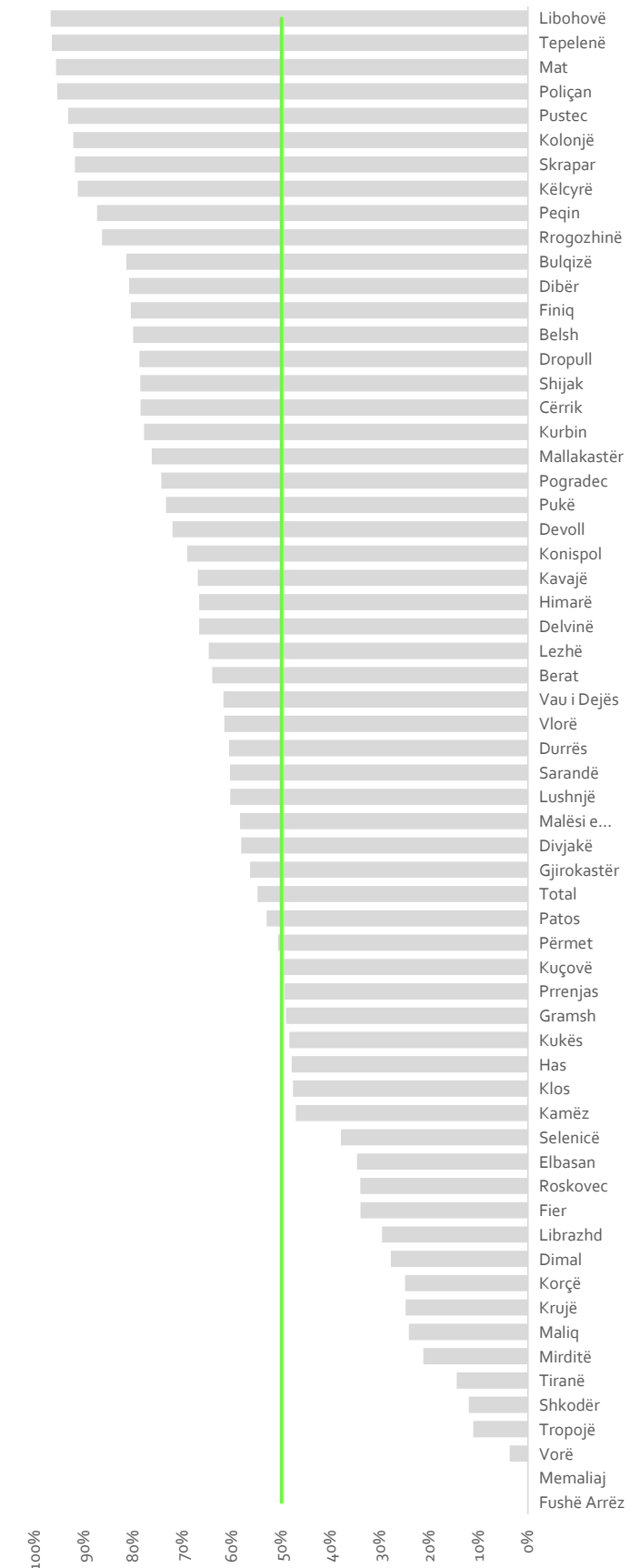
Gjatë vitit 2021, shpenzimet korrente totale shënuan një nivel prej rreth 71 miliardë lekë, në rritje me rreth 4% në terma vjetorë. Zgjerimi i shpenzimeve korrente u diktua në masë të madhe nga rritja e shpenzimeve për personelin. Në të njëjtin kah, por në

masë më të vogël, kontribuoi, gjithashtu, rritja e shpenzimeve operative dhe të tjera. Shpenzimet për investime shënuan një nivel prej rreth 24 miliardë lekë dhe regjistruan rritje me rreth 10% në terma vjetorë. Zgjerimi i shpenzimeve kapitale me fonde të kushtëzuara arriti të kundërbilancojë efektin rënës të investimeve me fonde të veta të bashkive. Raporti i shpenzimeve kapitale me fonde të kushtëzuara ndaj shpenzimeve kapitale të kryera nga bashkitë është një tregues, i cili mund të përdoret për të vlerësuar orientimin e bashkive dhe forcën e tyre për të përmbushur vizionin zhvillimor afatgjatë. Sa më i lartë ky tregues dhe veçanërisht nëse mbi 50%, aq më e ulët aftësia e bashkisë për të ecur në mënyrë të pavarur në drejtim të objektivave afatgjatë (dhe anasjelltas). Mesatarisht për 61 bashkitë në vend, shpenzimet kapitale me fonde të kushtëzuara përfaqësojnë rreth 55% të shpenzimeve kapitale totale (për vitin 2021). Ky raport rezulton të jetë rreth 13 pikë

Grafik 75. Rëndësia e shpenzimeve kapitale

Burimi: www.financatvendore.al dhe përpunime të autorëve

Grafik 76. Rëndësia e shpenzimeve kapitale me fonde të kushtëzuara sipas bashkive

Burimi: www.financatvendore.al dhe përpunime të autorëve

përqindje më i lartë se ai i shënuar në vitin 2020 dhe rreth 31 pikë përqindje më i lartë krahasuar me nivelin e shënuar në vitin 2015. Për bashkinë Tiranë, ky raport shënoi rreth 14% në vitin 2021 nga rreth 4% që ishte një vit më parë. Ndërkohë, mesatarja për 60 bashkitë e tjera (përfshirë bashkinë Tiranë) është rreth 63%.

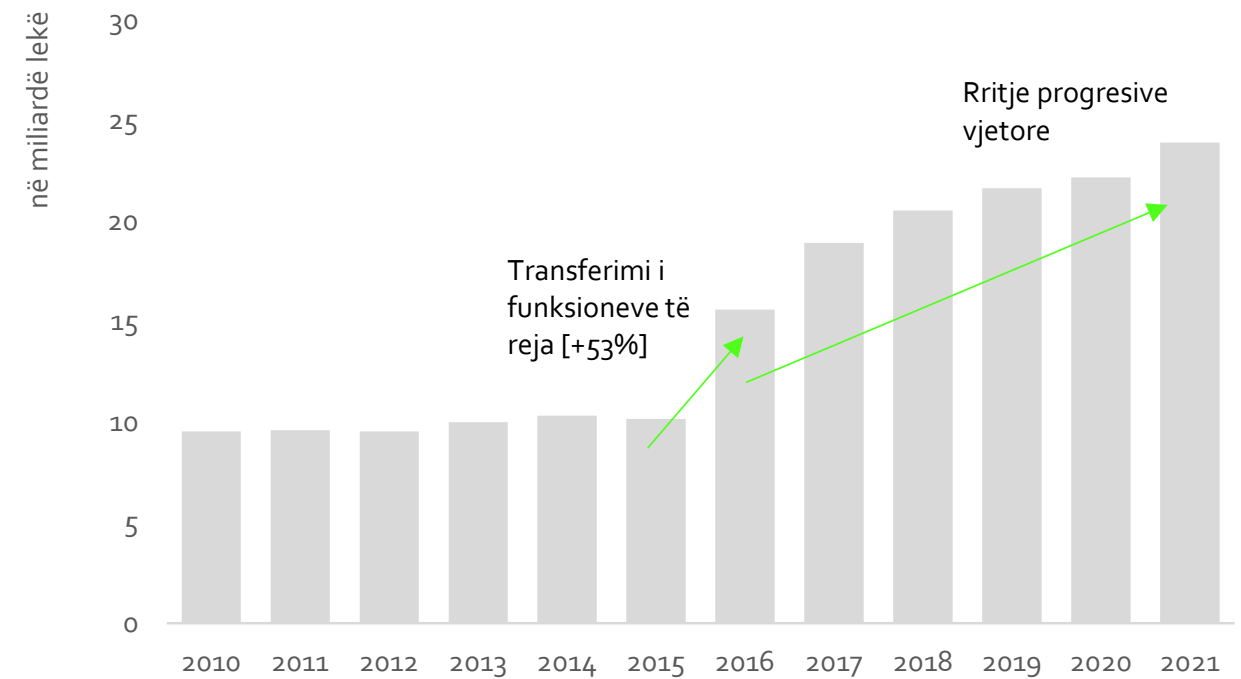
Në nivel bashkie, shpenzime kapitale me fonde të kushtëzuara përfaqësojnë mbi 50% të shpenzimeve kapitale totale të kryera në vitin 2021 në rreth 40/61 bashki. Niveli më i lartë i treguesit u shënuar në bashkitë Libohovë

dhe Tepelenë (me rreth 97% përkatësisht). Në bashkitë Belsh, Finiq, Dibër, Bulqizë, Rrogozhinë, Peqin, Këlcyrë, Skrapar, Kolonjë, Pustec, Poliçan dhe Mat shpenzimet kapitale me fonde të kushtëzuara përfaqësojnë mbi 80% të shpenzimeve kapitale; në bashkitë Devoll, Pukë, Pogradec, Mallakastër, Kurbin, Cërrik, Shijak dhe Dropull shpenzimet kapitale me fonde të kushtëzuara ndaj totalit të shpenzimeve kapitale luhaten në intervalin 71% - 79% etj. Në të kundërt, në bashkitë Fushë Arrëz, Memaliaj dhe Vorë raporti i shpenzimeve me fonde të kushtëzuara ndaj totalit shënoi vlera nën 10% për vitin 2021.

Hapësirë informuese 2. Shpenzimet e personelit dhe numri i të punësuarve në 61 bashki⁴⁹

Rritja e efijencës në përdorimin e burimeve në dispozicion është sfidë e vazhdueshme për bashkitë në Shqipëri (dhe më gjerë). Zgjerimi i gamës së shërbimeve publike vendore për t'u kryer nga bashkitë në vijim të RAT në vitin 2015 rriti ndjeshëm shpenzimet e tyre për personelin (+53.4% në terma vjetorë). Pas shuarjes së këtij efekti, rritja e shpenzimeve për personelin ka qenë e qëndrueshme vit pas viti me një normë mesatare prej rreth 7%.⁵⁰ Në fund të vitit 2021, buxheti me fonde të veta për shpenzime për personelin shënoi një nivel prej rreth 23.9 miliardë lekë, në rritje me rreth 7.8% krahasuar me një vit më parë dhe përfaqësoi rreth 46% të shpenzimeve me fonde të veta për të njëjtën periudhë. Ky është niveli më i lartë historik i shënuar për shpenzimet e personelit me fonde të veta të bashkive, përcaktuar pjesërisht nga rritja e numrit të të punësuarve në bashki me rreth 2.2% në terma vjetorë në fund të vitit 2021.

Ndërsa prirja e shpenzimeve për personelin qartësisht është në rritje, perceptimet e taksapaguesve familjarë në lidhje me shërbimet publike vendore nuk shkojnë në të njëjtin drejtim.⁵¹ Në përgjithësi, të intervistuarit pjesë e vërtetimit shprehën të pakënaqur me shërbimet publike vendore (vlerësimi mesatar për shërbimet nën dhe pranë mesatares) përkundërt rëndësisë që vlerësohet të jetë e lartë për të gjitha shërbimet në fushat e listuara. Ndonëse me një performancë lehtësisht të përmirësuar krahasuar me një vit më parë për një pjesë të shërbimeve, **oferta aktuale e shërbimeve publike vendore qëndron ndjeshëm nën pritshmëritë e të intervistuarve.** Në prani të burimeve financiare të kufizuara, është

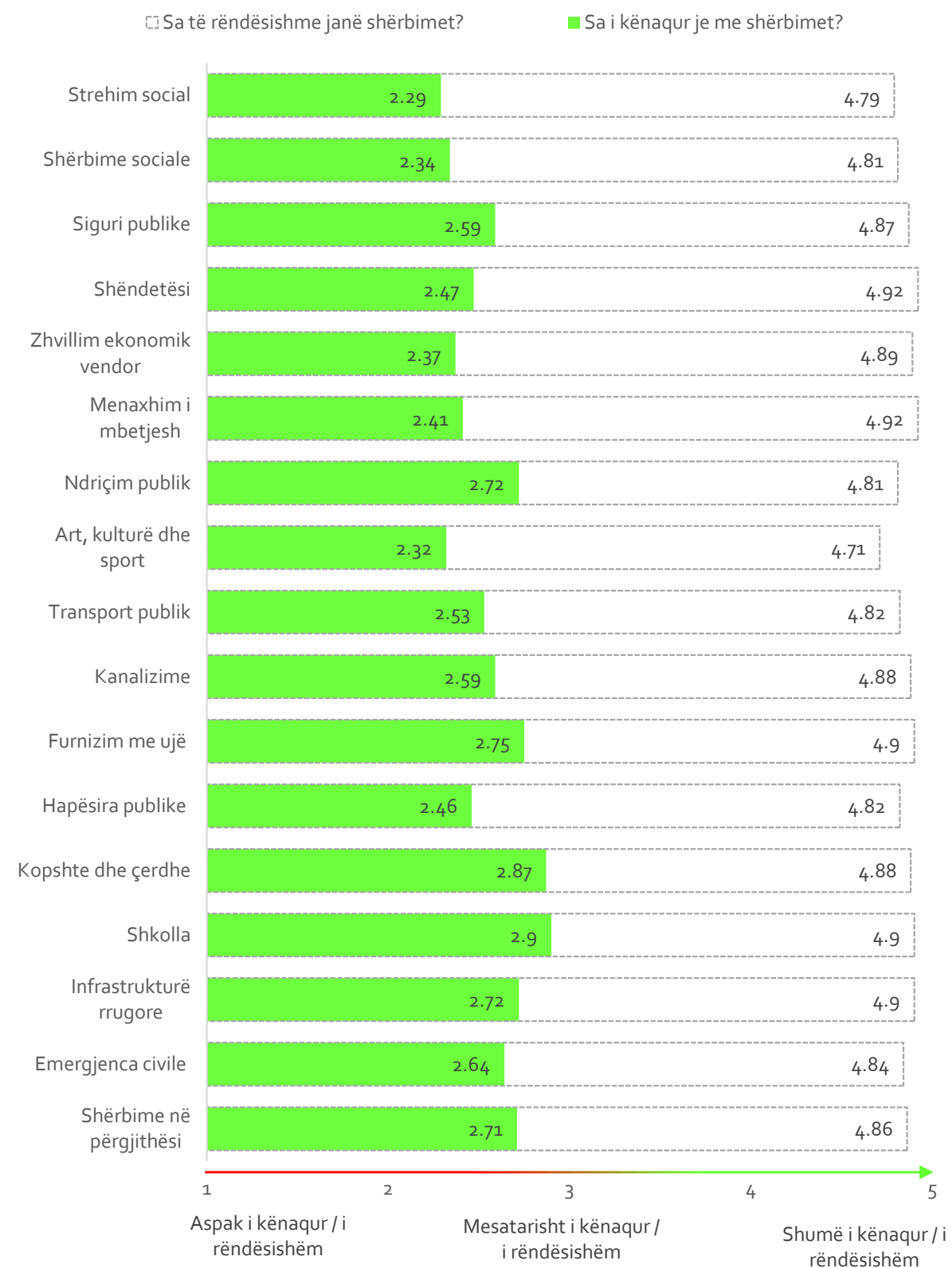

Grafik 77. Shpenzime për personelin

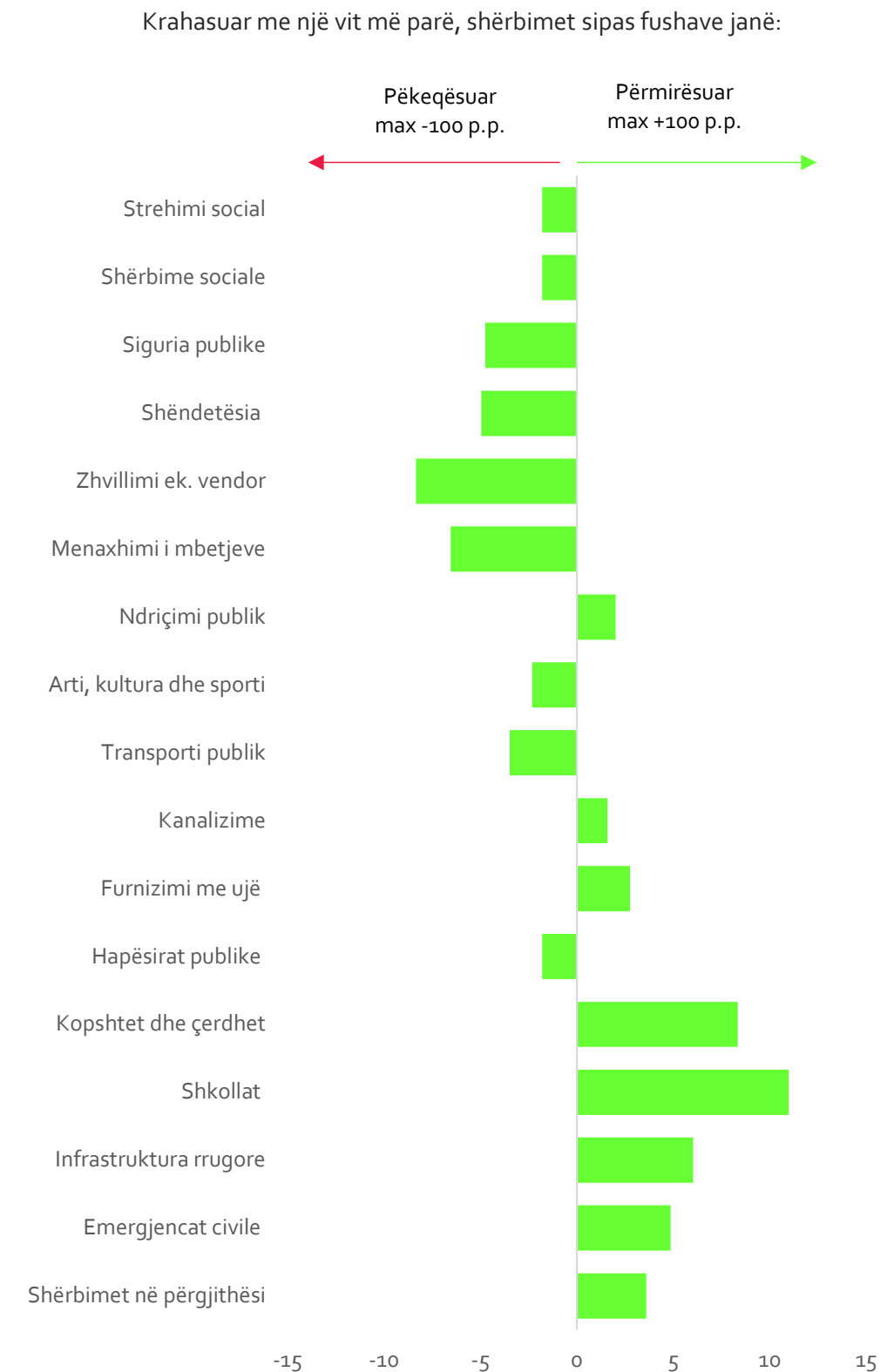
Burimi: Ministria e Financave dhe Ekonomisë & përpunime të autorëve

me rëndësi që ato të përdoren me efijencë dhe efektivitet, duke prioritarizuar ato kategori shërbimesh që kanë përparësi për qytetarët. Në këtë drejtim, tre shërbimet e prioritarizuar nga të intervistuarit për t'u përmirësuar janë: (i) shërbimet shëndetësore parësore, (ii) shërbimet në fushën e zhvillimit ekonomik vendor; dhe (iii) menaxhimi i mbetjeve.

Ofrimi në sasi dhe në cilësi i shërbimeve publike vendore kërkon burime njerëzore në dispozicion, në terma sasiorë dhe cilësorë. Në një studim mbi numrin e të punësuarve dhe kostot e personelit, Co-PLAN (2020) sugjeron se VKM nr. 177/2017 "Për disa ndryshime dhe shtesa në vendimin nr. 165, datë 2.3.2016, të Këshillit të Ministrave, "Për grupimin e njësive të vetëqeverisjes vendore, për efekt page, dhe caktimin e kufijve të pagave të funksionarëve të zgjedhur e të emëruar, të nëpunësve civilë e të punonjësve administrativë të njësive të vetëqeverisjes vendore", ekspozon bashkitë ndaj rrezikut të pamundësisë për të përthithur burimeve njerëzore të përshtatshme dhe të kualifikuara për ushtrimin e funksioneve dhe kompetencave të përcaktuara në ligjin nr. 139/2015 "Për vetëqeverisjen vendore". Kjo pasi, VKM-ja aplikon një përshkallëzim të nivelit të pagave sipas bashkive të ndara në 6 kategori. Niveli i pagës së aplikuar për të njëjtin pozicion ndryshon ndjeshëm ndër kategoritë e bashkive, çka paragjykon mundësinë e bashkive për të përthithur burime njerëzore të kualifikuara dhe të përshtatshme për pozicionet e punës. Numri i të punësuarve rezultoi të jetë zgjeruar në 34 bashki (veçanërisht në bashkitë Tiranë, Kamëz, Fier, Durrës etj.), është

Grafik 78. Perceptimi mbi shërbimet publike vendore (1)
Burimi: Co-PLAN, 2022

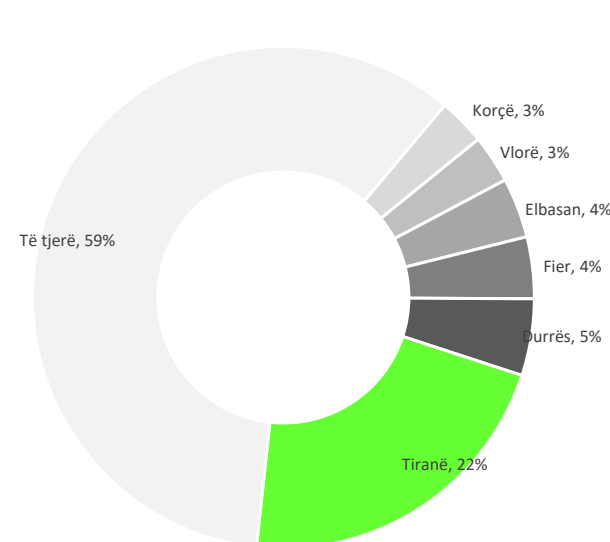

Grafik 79. Perceptimi mbi shërbimet publike vendore (2)
Burimi: Co-PLAN, 2022

ulur në 22 bashki (veçanërisht në bashkitë Librazhd, Pogradec, Rogozhinë dhe Shkodër) dhe ka mbetur i pandryshuar krahasuar me një vit më parë në 5 bashki (në bashkitë Finiq, Fushë Arrëz, Libohovë, Patos dhe Dimal). Bashkia Tiranë punëson rreth 21.7% të të punësuarve totalë në bashkitë në vend, ndjekur nga bashkitë Durrës (4.9%), Fier (4%), Elbasan (3.9%), Vlorë (3.1%) dhe Korçë (3%). Së bashku, 6 bashkitë punësojnë rreth 40.6% të të punësuarve totalë në 61 bashkitë në vend. Në terma mesatarë, për një të punësuar në bashki në vitin 2021 u shpenzuan rreth 57,289 lekë në muaj, rreth 5.5% më shumë krahasuar me një vit më parë.⁵² Kosto mesatare për të punësuar luhetet në një interval me vlerën mesatare maksimale prej rreth 69,468 në bashkinë Rogozhinë dhe vlerën mesatare minimale prej rreth 42,012 lekë në muaj në bashkinë Këlcyrë.

Rreth 77% e bashkive (47/61 bashki) vlerësohet të kenë një kosto mesatare për të punësuar nën vlerën mesatare për 61 bashkitë.

Analiza në terma nominalë e numrit të të punësuarve dhe shpenzimeve për personelin (shpenzime totale dhe kosto mesatare për të punësuar) janë një hap i parë për të vlerësuar mbi ofrimin e shërbimeve publike vendore dhe përdorimin e burimeve financiare në dispozicion. Një tregues i përdorur gjerësisht në literaturë për të vlerësuar mbi nivelin e ofrimit të shërbimeve publike vendore është numri i të punësuarve për 1,000 banorë.⁵³ Krahasuar me nivelin *benchmark* të përdorur nga Banka Botërore prej më pak se 25 punonjës për 1,000 banorë, rezulton se 54 bashki kanë një nivel të ulët se referenca.⁵⁴

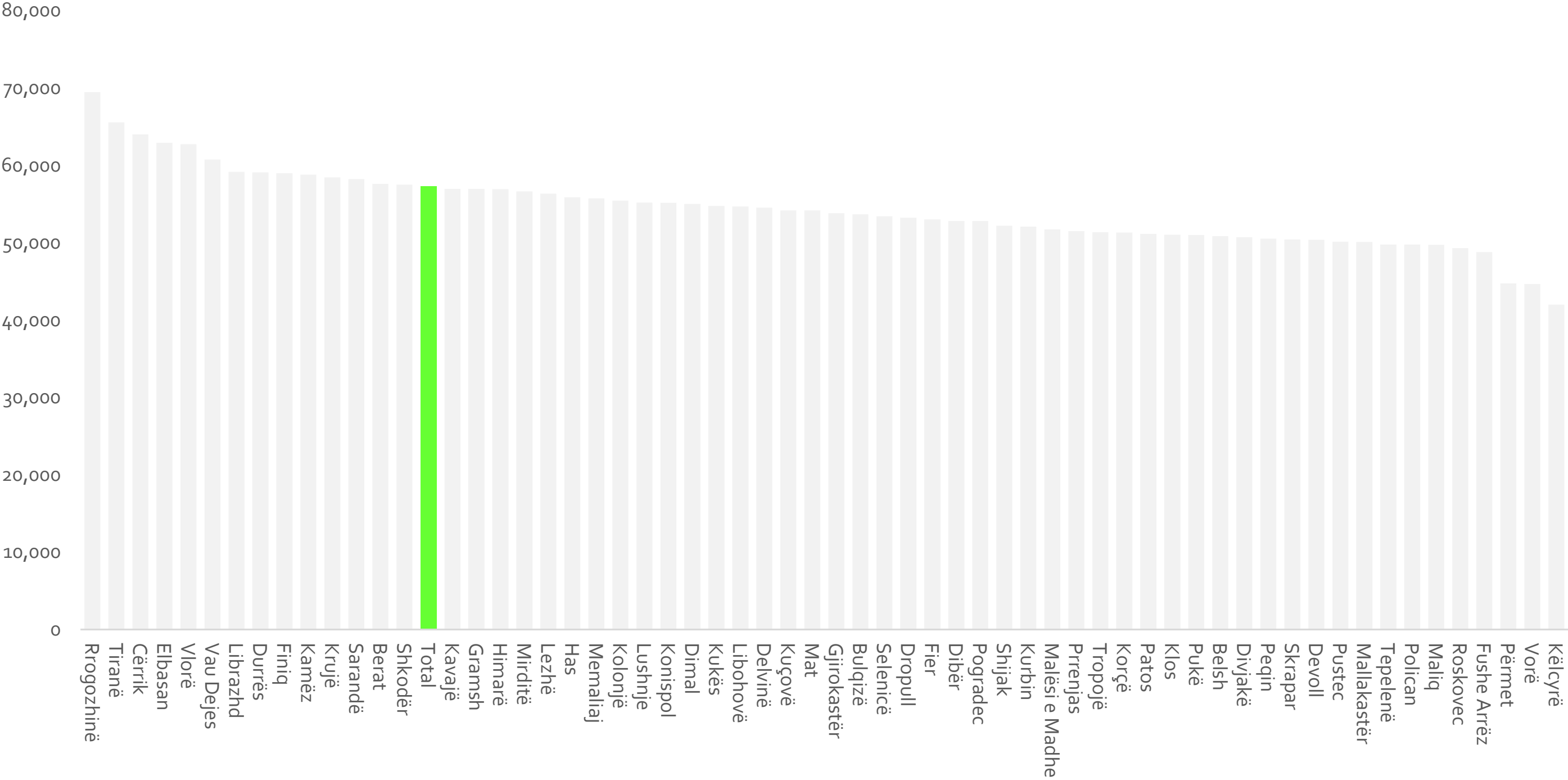
Grafik 8o. Të punësuar sipas bashkive (pesha ndaj totalit)

Burimi: MFE, Faqe interneti zyrtare të bashkive dhe përpunime të autorëve

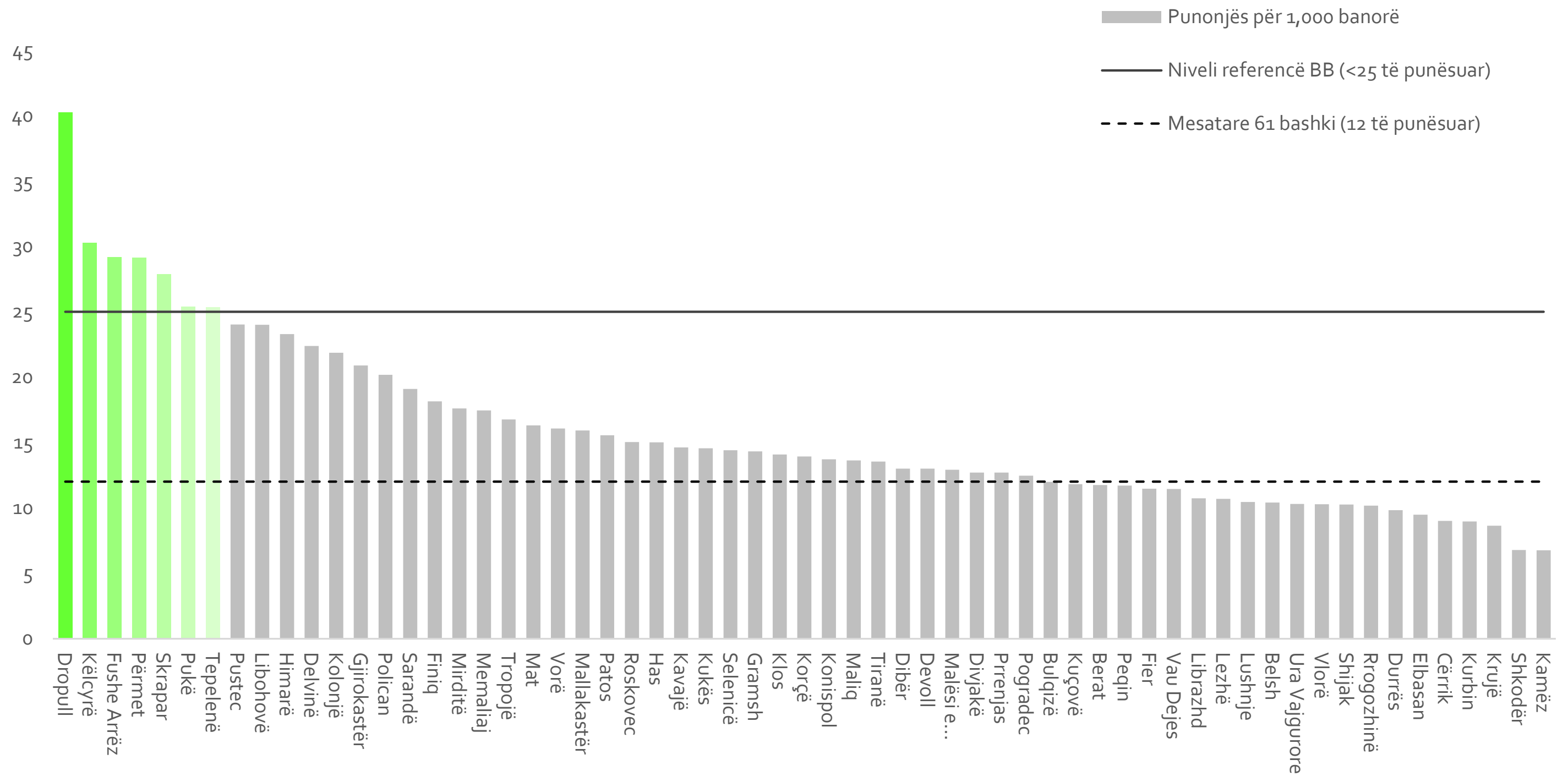
Në të kundërt, 5/61 bashki (bashkitë Dropull, Këlcyrë, Fushë Arrëz, Përmet dhe Skrapar) qëndrojnë mbi këtë nivel referencë, duke sugjeruar për mbi-ngarkesë të punonjësve në raport me popullsinë e bashkisë. Në bashkitë Pukë dhe Tepelenë raporti i numrit të punësuarve për 1,000 banorë është i barabartë me nivelin referencë.

Niveli mesatar i treguesit për 61 bashkitë në vend vlerësohet në rreth 12 punonjës për 1,000 banorë (i pandryshuar në tre vitet e fundit), me një nivel minimal prej rreth 7 të punësuar për 1,000 banorë në bashkinë Kamëz dhe Shkodër; nivel maksimal prej rreth 40 të punësuar për 1,000 banorë në bashkinë Dropull. Rreth 39/61 bashki në vend rezultojnë të regjistrojnë një nivel të këtij treguesi mbi mesataren kombëtare si

bashkitë Pustec dhe Libohovë (24 punonjës për 1,000 banorë respektivisht), Himarë (23 punonjës për 1,000 banorë), Delvinë dhe Kolonjë (22 punonjës për 1,000 banorë respektivisht), Poliçan (20 punonjës për 1,000 banorë), Sarandë (19 punonjës për 1,000 banorë), Finiq dhe Mirditë (18 punonjës për 1,000 banorë), Memaliaj dhe Tropojë (17 punonjës për 1,000 banorë respektivisht) etj. Në të kundërt, në bashkitë Dimal, Vlorë, Shijak, Rogozhinë, Durrës, Elbasan, Cërrik, Kurbin, Krujë, Shkodër dhe Kamëz regjistrohet një nivel të punësuarish për 1,000 banorë ndjeshëm nën mesataren kombëtare.

Grafik 81. Kosto mesatare mujore për 1 të punësuar
Burimi: MFE, Faqe interneti zyrtare të bashkive dhe përpunime të autorëve

Grafik 82. Të punësuar në bashki për 1,000 banorë

Burimi: MFE, Faqe interneti zyrtare të bashkive dhe përpunime të autorëve

3 PËRFUNDIME

Raporti i Financave Publike Vendore – Status Raporti 2021, paraqet një panoramë të detajuar të të ardhurave dhe shpenzimeve në nivel vendor, treguesve të decentralizimit dhe ndodhive që karakterizuan qeverisjen vendore në vijim të dy viteve të vështira (si pasojë e fatkeqësive natyrore). Mes debatesh mbi rishikimin e kufijve territorialë, rishikimit të strategjisë për decentralizim dhe qeverisjes vendore dhe në prag të zgjedhjeve vendore zhvillimet financiare në nivel vendor për vitin 2021 paraqesin interes të lartë për politikë-bërjen, politikë-bërësit dhe qytetarët. Në këtë drejtim, ndër zhvillimet që karakterizuan të ardhurat dhe shpezimet e 61 bashkive në vend gjatë vitit 2021 nënvizojmë:

- Portofoli i burimeve financiare në dispozicion të bashkive është zgjeruar në mënyrë progresive vit pas viti. Të hyrat në buxhetin vendor rezultojnë të jenë rritur për të gjitha kategoritë: të ardhurat nga burimet e veta vendore (+22%); të hyrat nga trasferta të pakushtëzuara (+7%); të hyra nga taksat e ndara (+19%); transferta të kushtëzuara (+10%).
- Roli i qeverisjes vendore përkundrejt asaj të përgjithshme, krahasuar me vitin e mëparshëm është rritur. Në fund të vitit 2021, të ardhurat nga burimet e veta vendore ndaj PBB-së u vlerësuan në nivelin 1.7% dhe ndaj totalit të të ardhurave të qeverisë së përgjithshme përfaqësuan rreth 5.8% të tyre (tregues të decentralizimit në kahun e të ardhurave.

- Të ardhurat nga burimet e veta vendore përfaqësuan rreth 29% të burimeve totale në dispozicion të bashkive përgjatë vitit 2021, në rritje me rreth 22% në terma vjetorë. Rritja e përshpejtuar e të ardhurave nga burimet e veta vendore është shtrirë në 50/61 bashki dhe vlerësohet të jetë efekt i pagesave për taska dhe tarifa vendore të shtyra në kohë gjatë vitit 2020 (si pjesë e masave lehtësuese të ndërmarra nga bashkitë për taksapaguesit në vijim të pandemisë së COVID-19).
- Të ardhurat nga taksat vendore ishin kontribuesi kryesor në zgjerimin e të ardhurave nga burimet e veta vendore, duke përfaqësuar rreth 62% të të ardhurave në këtë kategori dhe rezultuar në një rritje vjetore me rreth 20%. Përshpejtimi i ritmit të rritjes së të ardhurave nga taksat vendore u përcaktua nga zgjerimi i të ardhurave nga taksa e ndikimit në infrastrukturë për ndërtimet e reja dhe taksa e ndërtesës (së bashku këto taksa përfaqësuan rreth 86% të të ardhurave nga taksat vendore).
- Prirja rritëse e të ardhurave nga taksa e ndikimit në infrastrukturë vijoi me ritme të përshpejtuara edhe përgjatë vitit 2021. Nga një anë, TNI ka kontribuar pozitivisht në rritjen e të ardhurave në buxhetin vendor, nga ana tjetër, i vendos ato në një pozicion sfidues për ofrimin e infrastrukturave të nevojshme publike, të cilat gjithashtu kërkojnë financime si në zhvillim fillestar ashtu dhe në mirëmbajtje

të vazhdueshme duke rritur presionin për shërbime infrastrukture për bashkitë. Nga rreth 9.4 miliardë lekë të ardhura nga TNI, rreth 77% e tyre është mbledhur në bashkinë Tiranë.

- Zgjerimi i të ardhurave nga taksat e pronës është një sinjal shumë pozitiv për bashkitë në funksion të diversifikimit dhe qëndrueshmërisë së burimeve të financimit të buxheteve vendore.
- Stoku i detyrimeve të prapambetura shënoi një nivel prej rreth 6.5 miliardë lekë në fund të vitit 2021, në rënie vjetore me rreth 6.4%. Bashkia Kavajë regjistron nivelin më të lartë të detyrimeve të prapambetura, ndjekur nga bashkia Tiranë dhe Vorë. Bashkitë Kavajë dhe Vorë ndodhen në gjendjen e vështirësive serioze financiare pasi raporti i borxheve afatgjata dhe detyrimeve të prapambetura ndaj shpenzimeve vjetore në vitin e fundit (shpenzimet faktike të bashkisë në vitin 2021) shënoi nivelin 91%, duke qëndruar mbi nivelin referencë (prej 80%). Për të dyja këto bashki, situata e vështirësive financiare vijon ndonëse me një përmirësim nga viti 2020 (gjendja e paaftësisë paguese).
- Pavarësisht ecurisë pozitive në burimet e financimit të shënuar përgjatë vitit 2021, treguesit e autonomisë vendore vijojnë të qëndrojnë në nivele të ulëta (nën nivelin e shënuar në vitin 2019, para situatave të fatkeqësive natyrore që goditën vendin tonë, për më shumë shiko aneksin 3).

Diferencat dhe pabarazitë në kapacitetin fiskal të bashkive vijojnë të jenë të qenësishme, duke kushtëzuar ofrimin (cilësor) e shërbimeve publike vendore dhe përballimin e pasojave të fatkeqësive natyrore (si tërmetet e shtatorit dhe nëntorit 2019).

- Përdorimi i burimeve financiare në dispozicion, përbën anën tjetër të rëndësishme në menaxhimin financiar publik vendor. Rritja e shpenzimeve gjatë vitit 2021 ishte me ritme më të moderuara krahasuar me rritjen e shënuar në burimet financiare. Për pasojë, treguesit e shpenzimeve vendore – tregues të decentralizimit në kahun e shpenzimeve (me fonde të veta dhe totale) ndaj PBB-së rezultojnë të jenë tkurrur disi përgjatë vitit 2021. E njëjta prirje vërehet dhe në treguesit e shpenzimeve ndaj shpenzimeve të qeverisjes së përgjithshme të cilët përtëdytin vit radhazi janë në rënie. Rritja e shpenzimeve është e shtrirë në 54/61 bashki dhe udhëhiqet nga zgjerimi i shpenzimeve korrente (personel, operative dhe të tjera)
- Përpjekjet për të nxitur investimet paraqesin diferenca të theksuara ndërmjet dy niveleve të qeverisjes. Në nivel të përgjithshëm, pesha e investimeve në totalin e shpenzimeve të qeverisë së përgjithshme paraqitet relativisht e qëndrueshme me luhatje të vogla nga viti në vit (matura nga pesha e shpenzimeve kapitale ndaj shpenzimeve totale të kryera). Në të kundërt, në rastin

e investimeve të kryera me fonde të veta të bashkive ecuria në kohë paraqet luhatshmëri të lartë duke shënuar minimumin historik në fund të vitit 2021.

- Shpenzimet me fonde të veta të bashkive u kanalizuan në masën 79% në mbulimin e shpenzimeve korrente dhe shënuan rritje me rreth 7% në vitin 2021. Kjo rritje diktohet gjerësisht nga rritja e shpenzimeve për personelin.
- Shpenzimet me fonde të veta të bashkive u kanalizuan në masën 21% për shpenzime kapitale dhe shënuan rënie për të dytin vit radhazi (-14% në terma vjetorë) dhe regjistruan nivelin më të ulët që prej zbatimit të RAT.

- Shpenzimet e kryera me fonde të kushtëzuara kanë fituar peshë në totalin e shpenzimeve të kryera nga bashkitë dhe në vitin 2021 shënuan nivelin më të lartë historik. Rreth 31% e shpenzimeve me fonde të kushtëzuara ishte për shpenzime kapitale (në rritje me rreth 43% në terma vjetorë).
- Mesatarisht, 61 bashkitë shpenzuan rreth 33,871 lekë për banor përgjatë vitit 2021 ndër të cilat, rreth 24,048 lekë u përdorën për mbulimin e shpenzimeve të personelit, operative dhe të tjera ndërsa rreth 9823 lekë u përdorën për investime.

ANEKSE

Aneks 1. Shënime metodologjike

Burimi i të dhënave për njësitë e vetëqeverisjes vendore (NJQV) të nivelit të parë (bashkitë) të përdorura në Raportin e Financave Vendore – Status Raport 2021 është Sistemi Informatik Financiar i Qeverisë (Sistemi i Thesarit, SIFQ) pranë Ministrisë së Financave dhe Ekonomisë, publikuar në faqen zyrtare të MFE⁵⁵, të cilat janë përpunuar dhe më pas publikuar në platformën www.financatvendore.al.⁵⁶ Të dhënat janë kumulative (ose stok në fund të periudhës), të shprehura në monedhë vendase (lekë) dhe u referohen vetëm 61 bashkive (12 qarqet nuk janë të përfshirë në analizë). Për të mundësuar krahasimet historike me periudhën përpara zbatimit të reformës administrative dhe territoriale (RAT), të dhënat për periudhën 2010-2015 për 373 njësi të vetëqeverisjes vendore u ri-grupuan në nivelin e 61 bashkive.

Për qëllim analize të dhënat e marra nga SIFQ në formë bruto janë klasifikuar nga autorët duke ndjekur gjerësisht përcaktimet e Ligjit nr. 68/2017 “Për financat e vetëqeverisjes vendore”, Ligjit nr. 9632/2006 “Për sistemin e taksave vendore” të ndryshuar, Ligjit nr. 139/2015 “Për vetëqeverisjen vendore”, Udhëzimet Vjetore të ndara nga Ministria e Financave dhe Ekonomisë për përgatitjen e Buxhetit Vjetor dhe Programit Buxhetor Afatmesëm⁵⁷ dhe praktikën ndërkombëtare përkatëse.⁵⁸ Të dhënat për të ardhurat janë kategorizuar në përputhje me sa lartpërmendur në:

- të ardhura nga burime të veta vendore që përfshijnë të ardhurat nga taksat vendore, tarifat dhe të tjera;

- të ardhura nga taksa të ndara sipas përcaktimeve në Ligjin nr. 68/2017 “Për financat e vetëqeverisjes vendore”;
- transferta të pakushtëzuara të përgjithshme dhe sektoriale; dhe
- transferta të kushtëzuara nga ministritë e linjës për funksione të deleguara dhe/ose investime.

Tre kategoritë e para janë klasifikuar nën emërtimin e përbashkët të burimeve financiare të disponueshme, burime mbi të cilat bashkitë kanë të drejta vendimmarrjeje relative në lidhje me mënyrën e përdorimit. Ndërsa, mbi kategorinë e transfertave të kushtëzuara bashkitë nuk kanë autoritet vendimmarrjeje në lidhje me sasinë apo mënyrën e përdorimit të këtyre fondeve; pra, ato shpenzohen sipas përcaktimeve të ministrive të linjës (ndryshe, janë fonde me destinacion të përcaktuar).

Për simetri me mënyrën e organizimit të të dhënave mbi të ardhurat sipas burimit, analiza e shpenzimeve do të organizohet në dy kategori kryesore:

- shpenzime të kryera me fonde të veta të bashkive (ku përfshihen të ardhurat nga burimet e veta, taksat e ndara, transferta e pakushtëzuara dhe sektoriale) dhe,
- shpenzime të kryera me fonde të kushtëzuara (ku do të përfshihen ato kategori shpenzimesh të mbuluara me fonde nga transfertat e kushtëzuara nga ministritë e linjës, përfshirë fondet për investime nga Fondi për Zhvillimin e Rajoneve (FZHR).

Për të dy kategoritë, si me fonde të veta ashtu

dhe me fonde të kushtëzuara, shpenzimet do të paraqiten sipas natyrës ekonomike të tyre dhe sipas funksioneve të qeverisjes vendore (COFOG).

Ky raport është pjesë e një serie raportesh me frekuencë tremujore dhe vjetore për financat vendore përgatitur nga Co-PLAN,

Instituti për Zhvillimin e Habitatit. Raportet e mëparshme mund të gjenden në: <http://www.financatvendore.al/pub/raporte>.

Për një panoramë të përgjithshme për secilën prej 61 bashkive, mund të konsultoni Profilet e Bashkive në: <http://www.financatvendore.al/analiza/profilet>.

Aneks 2. Funksionet e bashkive sipas legjislacionit në fuqi

* Sipas ligjit nr. 139/2015 "Për funksionet e vetëqeverisjes vendore"

Fusha	Funksionet
Infrastruktura dhe shërbimet publike	Prodhimin, trajtimin, transmetimin dhe furnizimin me ujë të pijshëm. Mbledhjen, largimin dhe trajtimin e ujërave të ndotura. Mbledhjen dhe largimin e ujërave të shiut dhe mbrojtjen nga përmbytjet në zonat e banuara. Ndërtimin, rehabilitimin dhe mirëmbajtjen e rrugëve vendore dhe sinjalizimit rrugor, të trotuareve dhe shesheve publike vendore. Ndriçimin e mjediseve publike. Transportin publik vendor. Ndërtimin, rehabilitimin dhe mirëmbajtjen e varrezave publike, si dhe garantimin e shërbimit publik të varrimit. Shërbimin e dekorit publik. Parqet, lulishtet dhe hapësirat e gjelbra publike. Mbledhjen, largimin dhe trajtimin e mbetjeve të ngurta dhe shtëpiake. Ndërtimin, rehabilitimin dhe mirëmbajtjen e ndërtesave arsimore të sistemit shkollor parauniversitar, me përjashtim të shkollave profesionale. Administrimin dhe rregullimin e sistemit arsimor parashkollor në kopshte dhe çerdhe. Ndërtimin, rehabilitimin dhe mirëmbajtjen e ndërtesave të shërbimit parësor shëndetësor dhe zhvillimin e aktiviteteve edukuese e promovuese në nivel vendor, të cilat lidhen me mbrojtjen e shëndetit, si dhe administrimin e qendrave e të shërbimeve të tjera në fushën e shëndetit publik. Planifikimin, administrimin, zhvillimin dhe kontrollin e territorit.
Shërbimet sociale	Krijimin dhe administrimin e shërbimeve sociale, në nivel vendor, për shtresat në nevojë, personat me aftësi të kufizuara, fëmijët, gratë, gratë kryefamiljare, gratë e dhunuara, viktimat të trafikut, nëna apo prindër me shumë fëmijë, të moshuarit etj. Ndërtimin dhe administrimin e banesave për strehimin social. Ndërtimin dhe administrimin e qendrave për ofrimin e shërbimeve sociale vendore. Krijimin, në bashkëpunim me ministrinë përgjegjëse për mirëqenien sociale, të fondit social për financimin e shërbimeve.

Kultura, sporti dhe shërbimet argëtuese	Zhvillimin, mbrojtjen dhe promovimin e vlerave e të trashëgimisë kulturore me interes vendor, si dhe administrimin e objekteve që lidhen me ushtrimin e këtyre funksioneve. Organizimin e aktiviteteve kulturore dhe promovimin e identitetit kombëtar e lokal, si dhe administrimin e objekteve që lidhen me ushtrimin e këtyre funksioneve. Zhvillimin, mbrojtjen dhe promovimin e bibliotekave e të ambienteve për lexim, me qëllim edukimin e përgjithshëm të qytetarëve. Organizimin e aktiviteteve sportive, çlodhëse e argëtuese, zhvillimin dhe administrimin e institucioneve e të objekteve që lidhen me ushtrimin e këtyre funksioneve.
Mbrojtja e mjedisit	Sigurimin në nivel vendor të masave për mbrojtjen e cilësisë së ajrit, tokës dhe ujit nga ndotja. Sigurimin, në nivel vendor, të masave për mbrojtjen nga ndotja akustike. Zhvillimin e aktiviteteve edukuese dhe promovuese, në nivel vendor, të cilat lidhen me mbrojtjen e mjedisit.
Bujqësia, zhvillimi rural, pyjet dhe kullotat publike, natyra dhe biodiversiteti	Administrimin, shfrytëzimin dhe mirëmbajtjen e infrastrukturës së ujitjes dhe kullimit, të transferuar në pronësi të tyre. Administrimin dhe mbrojtjen e tokave bujqësore e të kategorive të tjera të resurseve, si toka të pafrytshme etj. Krijimin dhe administrimin e sistemit vendor të informacionit dhe këshillimit bujqësor e rural. Krijimin dhe administrimin e skemave vendore të granteve për bujqësinë e zhvillimin rural, të financuara nga buxheti lokal dhe/ose me bashkëfinancim nga të tretët, duke garantuar akses të balancuar gjinor. Administrimin e fondit pyjor dhe kullësor publik. Mbrojtjen e natyrës e të biodiversitetit.
Zhvillimi ekonomik vendor	Hartimin e planeve strategjike të zhvillimit e të programeve për zhvillimin ekonomik vendor. Ngritjen dhe funksionimin e tregjeve publike dhe të rrjetit të tregtisë. Mbështetjen për zhvillimin e biznesit të vogël, nëpërmjet veprimtarive nxitëse, të tilla si panairë e reklama në vende publike. Organizimin e shërbimeve në mbështetje të zhvillimit ekonomik vendor, si informacioni për bizneset, aktivitetet promovuese, vënia në dispozicion e aseteve publike etj. Publikimin e broshurave informative, krijimin e portaleve me profil ekonomik etj. Dhënie granteve financiare për mbështetjen e aktiviteteve të biznesit të vogël e të mesëm, sipas mënyrës së përcaktuar në legjislacionin në fuqi, duke garantuar akses të balancuar gjinor.
Siguria publike	Mbrojtjen civile, në nivel vendor, dhe administrimin e strukturave përkatëse. Garantimin e shërbimit të zjarrfikësve, në nivel vendor, dhe administrimin e strukturave përkatëse. Garantimin e mbarëvajtjes së marrëdhënieve në komunitet, parandalimin dhe ndërmjetësimin për zgjidhjen e konflikteve në komunitet. Parandalimin e kundërvajtjeve administrative, forcimin, inspektimin dhe monitorimin e zbatimit të rregulloreve e të akteve të njëjësive të vetëqeverisjes vendore brenda juridiksionit të tyre vendor.

Aneks 3. Listë e treguesve kryesorë të përdorur

Treguesi	Përshkrimi	Vlera				
		2015	2018	2019	2020	2021
Të ardhura nga burimet e veta vendore ndaj PBB-së nominale (%)	Shuma të ardhurave nga taksa, tarifa vendore në lekë dhe të tjera ndaj PBB-së nominale në lekë.	0.9%	1.5%	1.5%	1.5%	1.7%
Të ardhura nga burime financiare të disponueshme ndaj PBB-së nominale (%)	Shuma të ardhurave nga burimet e veta vendore, transfertat e pakushtëzuar (e përgjithshme dhe sektoriale) dhe taksa të ndara në lekë ndaj PBB-së nominale në lekë.	1.7%	3.0%	3.1%	3.2%	3.4%
Burime financiare totale ndaj PBB-së nominale (%)	Shuma e të ardhurave (mjete financiare) nga burimet e veta vendore, transfertat ndërqeveritare të kushtëzuara, të pakushtëzuara dhe taksa të ndara në lekë ndaj PBB-së nominale në lekë.	3.6%	5.0%	4.8%	5.6%	5.8%
Të ardhura nga burimet e veta vendore ndaj të ardhurave totale të qeverisë së përgjithshme (%)	Shuma të ardhurave nga taksa, tarifa vendore dhe të tjera në lekë ndaj të ardhurave totale të qeverisë së përgjithshme në lekë.	3.4%	5.4%	5.5%	5.6%	5.8%
Të ardhura nga burime financiare të disponueshme ndaj të ardhurave totale të qeverisë së përgjithshme (%)	Shuma të ardhurave nga burimet e veta vendore, transfertat e pakushtëzuar (e përgjithshme dhe sektoriale) dhe taksa të ndara në lekë ndaj të ardhurave totale të qeverisë së përgjithshme në lekë.	6.5%	10.9%	11.2%	12.2%	11.6%
Autonomia financiare (A)	Raport i të ardhurave nga burimet e veta vendore ndaj totalit të burimeve financiare vjetore.	25.2%	29.1%	31.4%	26.6%	29.0%
Autonomia financiare (B)	Raport i të ardhurave nga burimet e veta vendore dhe taksave të ndara ndaj totalit të burimeve financiare vjetore;	30.9%	30.9%	33.4%	29.1%	31.6%

Autonomia financiare (C)	Raport i të ardhurave nga burimet e veta vendore dhe taksave të ndara dhe transfertave të pakushtëzuara (të përgjithshme dhe specifike) ndaj totalit të burimeve financiare vjetore.	59.3%	59.3%	63.7%	57.2%	58.3%
Shpenzime me fonde të veta ndaj PBB-së (%)	Shpenzime të kryera me fonde nga burimet e veta vendore, transfertat e pakushtëzuara (të përgjithshme dhe sektoriale) dhe taksat e ndara në lekë ndaj PBB-së nominale në lekë.	2.3%	2.9%	3.3%	3.2%	2.9%
Shpenzime me fonde të kushtëzuara ndaj PBB-së (%)	Shpenzime të kryera me fonde nga transfertat e kushtëzuara në lekë ndaj PBB-së nominale në lekë.	1.8%	2.1%	1.7%	2.4%	2.2%
Shpenzime totale ndaj PBB-së (%)	Shpenzime totale (të kryera me fonde të veta dhe të kushtëzuara) në lekë ndaj PBB-së nominale në lekë.	4.1%	5.0%	5.1%	5.6%	5.4%
Shpenzime me fonde të veta ndaj shpenzimeve të qeverisë së përgjithshme (%)	Shpenzime të kryera me fonde nga burimet e veta vendore, transfertat e pakushtëzuara (të përgjithshme dhe sektoriale) dhe taksat e ndara në lekë ndaj shpenzimeve të qeverisë së përgjithshme në lekë.	7.5%	10.1%	11.4%	9.6%	8.6%
Shpenzime totale ndaj shpenzimeve qeverisë së përgjithshme (%)	Shpenzime totale (të kryera me fonde të veta dhe të kushtëzuara) në lekë ndaj shpenzimeve të qeverisë së përgjithshme në lekë.	13.5%	17.3%	17.4%	16.8%	15.9%
Investimet publike ndaj PBB-së (%)	Investimet publike totale në lekë ndaj PBB-së nominale në lekë.	4.4%	4.8%	4.4%	5.3%	5.6%
Investimet bashkitë ndaj PBB-së (%)	Investimet totale të kryera nga bashkitë në lekë ndaj PBB-së nominale në lekë.	1.2%	1.4%	1.5%	1.4%	1.4%

Investimet me fonde të veta ndaj PBB-së (%)	Investime të kryera me fondet e veta të bashkive (nga burimet e veta vendore, transferta të pakushtëzuara dhe taksa të ndara) në lekë ndaj PBB-së nominale në lekë.	0.9%	0.8%	1.0%	0.8%	0.6%
Investimet me fonde të veta ndaj investimeve publike totale (%)	Investime të kryera me fondet e veta të bashkive (nga burimet e veta vendore, transferta të pakushtëzuara dhe taksa të ndara) në lekë ndaj investimeve publike totale në lekë.	20.1%	16.7%	23.5%	14.8%	12.9%
Investime bashkitë ndaj investimeve publike (%)	Investime totale të kryera nga bashkitë (me fonde të veta dhe të kushtëzuara, përfshirë FZHR) në lekë ndaj investimeve publike totale në lekë.	26.2%	29.8%	33.1%	25.7%	24.5%
Borxhi ndaj PBB-së (në %)	Pesha e vlerës së mbetur të kredive të marra nga bashkitë në fund të vitit në lekë ndaj PBB-së nominale në lekë.	0.049%	0.043%	0.034%	0.027%	0.018%
Detyrimet e prapambetura ndaj PBB-së (%)	Raporti i stokut të detyrimeve të prapambetura në lekë në fund të periudhës ndaj PBB-së nominale në lekë.		0.41%	0.48%	0.43%	0.37%
Detyrimet e prapambetura për frymë (në lekë)	Raporti i stokut të detyrimeve të prapambetura ndaj popullsisë sipas Census 2011.			2,918 lekë	2,475 lekë	2,316 lekë
Treguesi i paaftësisë paguese	Raporti i borxheve afatgjata dhe detyrimeve të papaguara në lekë ndaj shpenzimeve vjetore të miratuara në lekë, për 61 bashkitë për vitin 2021					
Kosto mesatare për të punësuar (lekë në muaj)	Raporti i shpenzimeve për personelin në lekë ndaj numrit të të punësuarve në bashki (sipas bashkive dhe në total), pjesëtuar për 12 muaj			54,395 lekë	54,324 lekë	57,289 lekë

Numri i të punësuarve në bashki për 1,000 banorë	Raporti i numrit të punësuarve në bashki ndaj popullsisë (të shprehur në 1,000 banorë)		11	11	12	12
Shpenzime kapitale me fonde të kushtëzuara ndaj shpenzimeve kapitale totale	Raporti i shpenzime kapitale me fonde të kushtëzuara ndaj shpenzimeve kapitale totale në lekë.					
	Mesatare 61 bashki	23.5%	44.0%	29.1%	42.3%	54.8%
	Bashkia Tiranë	7.3%	22.7%	6.0%	4.3%	14.5%
	Mesatare 60 bashki (përfshirë bashkinë Tiranë)	27.4%	52.6%	41.2%	58.8%	62.6%
Financimi i shpenzimeve kapitale nga të ardhurat nga TNI	Raport i të ardhurave nga TNI ndaj shpenzimeve kapitale me fonde të veta në lekë.					
	Mesatare 61 bashki	11.2%	55.3%	47.9%	62.8%	86.9%
	Bashkia Tiranë	20.2%	104.6%	77.4%	100.6%	220.2%
	Mesatare 60 bashki (përfshirë bashkinë Tiranë)	8.5%	22.4%	23.2%	24.7%	28.6%

Aneks 4. Bashkitë sipas numrit të popullsisë

Kriteri	Grupi	Bashkia
Deri në 40,000 banorë	Bashki të vogla (43/61)	Pustec, Dropull, Libohovë Këlcyrë, Fushë Arrëz, Delvinë, Himarë, Konispol, Tepelenë, Finiq, Përmet, Memaliaj, Poliçan, Pukë, Kolonjë, Skrapar, Selenicë, Klos, Has, Belsh, Sarandë, Tropojë, Roskovec, Mirditë, Rogozhinë, Patos, Gramsh, Përrenjas, Vorë, Peqin, Devoll, Mallakastër, Ura Vajgurore, Cërrik, Mat, Shijak, Gjirokastër, Vau i Dejës, Malësi e Madhe, Bulqizë, Kuçovë, Librazhd, Divjakë
40,001 - 100,000 banorë	Bashki të mesme (11/61)	Kavajë, Maliq, Kurbin, Kukës, Krujë, Berat, Pogradec, Dibër, Lezhë, Korçë, Lushnjë
> 100,000 banorë	Bashki të mëdha (6/61)	Kamëz, Vlorë, Fier, Shkodër Elbasan, Durrës
557,422 banorë	Bashkia Tiranë (1/61)	Tiranë

Aneks 5. Të ardhura nga burimet e veta vendore për banor

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Belsh	969	4,012	2,158	1,880	2,367	2,986	3,580
Berat	4,449	4,296	5,742	5,128	4,868	5,228	6,013
Bulqizë	1,192	1,382	1,765	1,371	1,626	1,373	1,861
Cërrik	2,055	3,611	2,699	2,687	3,137	3,319	3,668
Delvinë	2,738	6,103	5,808	3,363	3,808	4,724	3,882
Devoll	1,771	2,406	2,298	2,749	3,978	3,673	4,585
Dibër	993	1,065	1,103	1,034	1,605	1,316	1,610
Divjakë	2,105	2,712	2,261	2,847	2,871	2,586	3,385
Dropulli	10,739	13,810	13,897	12,487	13,742	19,164	22,479
Durrës	6,712	6,739	7,451	6,948	7,032	5,278	7,827
Elbasan	3,579	3,849	4,449	4,556	5,270	5,081	5,159
Fier	3,983	3,638	4,340	5,116	5,556	5,049	5,305
Finiq	3,107	4,879	5,574	5,782	5,465	6,349	9,780
Fushë Arrëz	1,727	2,631	2,627	2,625	2,696	1,704	1,482
Gjirokastër	4,769	4,854	4,707	5,244	5,696	5,430	6,434
Gramsh	2,502	1,709	2,239	2,540	2,162	2,259	2,925
Has	718	716	841	774	757	997	1,629
Himarë	14,007	20,763	19,770	23,204	31,497	40,388	70,851
Kamëz	3,921	4,794	5,529	7,509	7,612	4,710	7,268
Kavajë	5,830	6,926	8,256	9,357	9,633	7,576	10,407
Këlcyrë	1,803	1,553	1,734	1,903	1,405	1,509	2,443
Klos	1,038	1,712	1,426	1,672	2,346	1,706	1,974
Kolonjë	3,363	3,190	3,883	4,417	3,704	4,867	5,919
Konispol	3,359	5,216	5,142	3,917	3,536	4,667	5,318
Korçë	5,556	7,221	7,166	7,951	8,512	6,976	9,014
Krujë	3,118	4,493	3,687	5,353	5,095	4,410	4,625
Kuçovë	3,210	3,052	4,074	3,776	3,956	3,040	5,804
Kukës	1,613	1,918	1,695	1,561	2,587	3,348	2,663
Kurbin	1,232	1,306	1,543	1,337	1,332	848	1,464
Lezhë	4,375	4,281	5,012	6,098	10,204	4,361	7,522
Libohovë	2,096	3,087	3,210	2,966	2,488	2,150	2,694
Librazhd	1,896	2,418	2,917	3,345	3,442	3,371	3,829
Lushnjë	3,372	4,026	3,863	4,020	4,245	4,252	4,224
Malësi e Madhe	1,324	4,180	1,177	1,973	1,847	1,710	2,019
Maliq	1,323	1,967	2,138	2,922	2,124	2,130	2,402
Mallakastër	3,915	7,245	7,902	11,564	5,101	3,655	6,895
Mat	1,803	1,800	2,381	1,924	2,447	2,926	3,453

Memaliaj	1,292	1,590	1,335	1,020	995	1,212	988
Mirditë	1,222	2,178	1,594	2,424	2,567	1,985	3,787
Patos	4,454	4,791	4,277	9,257	5,685	7,571	8,277
Peqin	1,547	1,845	1,482	1,742	2,398	1,871	1,477
Përmet	3,242	3,841	2,883	3,699	3,623	3,959	3,441
Pogradec	2,431	3,086	3,677	3,908	4,464	4,471	5,186
Poliçan	3,287	3,844	3,858	2,916	2,451	2,772	2,686
Përrenjas	1,566	1,934	1,921	1,975	1,945	2,252	2,627
Pukë	1,920	2,361	1,670	2,020	1,431	3,106	2,124
Pustec	975	1,174	1,101	350	1,123	3,988	4,628
Roskovec	7,056	8,245	9,265	6,875	9,298	7,859	9,889
Rrogozhinë	2,996	3,164	3,510	3,906	4,165	4,595	6,201
Sarandë	11,331	13,223	14,754	15,690	18,882	19,895	20,684
Selenicë	2,359	3,072	4,072	3,391	4,356	3,828	5,129
Shijak	5,193	6,111	5,335	4,824	5,518	4,954	5,090
Shkodër	3,280	3,421	4,156	4,703	4,489	4,030	4,555
Skrapar	5,421	7,209	6,200	5,320	5,631	4,269	3,664
Tepelenë	1,997	2,353	4,056	4,091	3,458	3,478	5,229
Tiranë	8,786	13,023	18,307	23,487	24,915	25,026	30,290
Tropojë	1,734	4,196	2,055	2,381	2,040	1,619	2,516
Ura Vajgurore	2,991	2,794	3,414	4,257	4,361	4,615	5,331
Vau Dejës	3,130	3,220	2,426	3,734	3,383	2,140	2,161
Vlorë	4,128	4,942	5,498	6,359	6,020	6,299	8,635
Vorë	10,580	13,727	14,766	15,932	15,236	10,864	10,319
Total	4,663	5,993	7,263	8,652	9,128	8,640	10,591

Aneks 6. Burime të disponueshme për banor

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Belsh	5,290	10,525	10,124	10,997	11,603	12,661	15,121
Berat	9,411	11,895	14,357	14,386	14,426	15,059	16,576
Bulqizë	7,721	12,437	13,899	14,797	14,592	14,750	15,909
Cërrik	5,836	9,686	10,707	11,014	11,764	12,153	13,689
Delvinë	9,548	18,319	21,799	19,101	20,607	23,286	24,364
Devoll	6,195	10,446	12,453	13,318	14,773	14,931	16,362
Dibër	5,668	9,412	10,693	11,207	12,103	12,263	13,125
Divjakë	6,684	9,396	10,792	12,150	12,955	12,518	13,816
Dropulli	25,049	34,556	37,981	44,281	46,379	52,914	60,216

Durrës	10,747	12,084	13,994	14,108	14,677	13,314	16,605
Elbasan	7,872	10,018	11,486	12,230	13,421	13,598	14,167
Fier	8,040	9,830	11,979	13,287	13,854	13,851	14,607
Finiq	11,291	17,022	20,529	21,284	20,765	23,678	38,987
Fushë Arrëz	10,543	17,973	22,469	25,522	23,367	23,117	23,908
Gjirokaštër	11,513	15,631	16,911	18,731	19,613	19,737	23,577
Gramsh	8,298	12,867	16,701	17,485	17,458	21,900	23,341
Has	7,739	12,256	12,959	13,203	13,865	14,894	15,852
Himarë	23,992	34,955	37,933	43,935	52,852	62,355	96,222
Kamëz	6,979	9,440	11,187	13,639	14,344	11,743	15,129
Kavajë	10,022	13,861	17,349	18,409	18,842	17,885	22,433
Këlcyrë	8,852	14,571	16,941	18,853	18,707	19,261	22,562
Klos	6,195	10,558	11,859	13,673	14,462	14,360	15,173
Kolonjë	12,664	17,819	20,787	22,996	23,667	25,216	26,831
Konispol	8,134	12,380	14,409	15,628	15,312	17,314	20,392
Korçë	10,569	15,222	16,584	17,974	18,884	17,668	20,182
Krujë	6,605	9,805	10,247	12,198	12,576	12,164	13,084
Kuçovë	7,501	9,911	12,475	12,557	12,993	12,464	15,835
Kukës	7,257	11,102	12,123	12,412	14,118	15,405	15,165
Kurbin	5,526	7,916	9,059	9,451	10,004	9,882	10,661
Lezhë	8,902	10,732	12,399	14,045	18,641	13,422	17,210
Libohovë	12,179	16,810	18,224	23,479	22,613	23,113	24,439
Librazhd	5,845	11,463	14,451	16,094	16,763	17,471	18,143
Lushnjë	6,828	10,088	11,136	12,117	12,637	12,952	13,076
Malësi e Madhe	6,113	13,180	12,958	14,565	14,918	15,791	18,007
Maliq	4,934	9,000	12,049	13,387	12,857	13,366	15,027
Mallakastër	8,476	15,206	17,574	21,941	15,665	14,403	18,215
Mat	8,216	11,402	13,548	13,688	14,621	15,742	16,591
Memaliaj	8,257	13,571	14,975	16,846	16,817	17,435	18,012
Mirditë	10,129	14,471	16,192	17,975	18,804	18,783	21,046
Patos	12,607	13,695	15,559	21,087	19,046	19,484	21,974
Peqin	5,063	8,570	10,152	9,314	10,191	10,424	10,595
Përmet	11,867	16,887	18,473	21,801	22,045	23,051	23,465
Pogradec	6,481	9,979	11,741	12,493	13,385	14,266	17,240
Poliçan	9,982	15,126	17,929	19,607	16,917	17,625	19,266
Përrenjas	5,064	8,977	11,693	11,943	12,541	13,836	14,508
Pukë	10,128	16,619	19,161	20,345	20,174	23,275	22,390
Pustec	8,796	11,488	12,865	15,821	17,028	23,166	24,756
Roskovec	12,563	15,299	17,585	15,627	19,537	18,226	20,980

Rrogozhinë	6,672	9,210	13,209	12,821	14,043	20,444	17,164
Sarandë	18,386	22,813	25,206	27,819	31,248	32,783	36,051
Selenicë	8,487	13,077	16,670	17,587	18,777	18,915	20,962
Shijak	8,729	11,579	11,799	12,006	12,864	12,848	13,419
Shkodër	8,052	9,640	11,087	12,280	12,349	12,404	13,385
Skrapar	15,262	22,901	27,603	24,182	24,193	24,578	23,478
Tepelenë	9,947	16,315	20,196	21,453	21,858	22,460	24,579
Tiranë	11,935	17,853	23,976	29,834	32,011	32,489	38,349
Tropojë	8,838	15,055	14,875	16,463	16,690	17,288	18,407
Ura Vajgurore	6,149	7,807	10,249	11,821	12,792	13,640	15,966
Vau Dejës	7,654	10,257	11,833	14,240	14,249	13,477	14,062
Vlorë	8,844	11,527	13,834	15,375	15,517	16,067	19,068
Vorë	13,517	18,639	21,598	22,835	22,620	18,680	20,499
Total	9,086	12,848	15,528	17,588	18,535	18,576	21,281

Aneks 7. Burime totale për banor

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Belsh	15,549	24,521	26,581	25,933	30,348	43,810	46,092
Berat	18,716	19,812	25,012	23,657	21,555	24,015	29,523
Bulqizë	21,218	25,812	25,060	28,098	29,940	35,121	45,205
Cërrik	20,931	21,780	25,043	22,169	23,947	28,982	34,631
Delvinë	19,535	29,668	39,122	32,777	31,031	35,591	46,510
Devoll	12,261	16,116	20,501	21,614	25,713	25,452	30,246
Dibër	19,637	23,593	26,461	26,077	26,258	33,924	34,160
Divjakë	17,544	19,813	25,545	22,210	22,022	21,577	23,990
Dropulli	40,169	52,452	76,564	93,749	63,483	95,459	158,948
Durrës	17,341	18,423	21,274	22,659	23,477	29,800	34,890
Elbasan	19,808	21,508	26,373	26,598	26,680	29,884	29,164
Fier	15,983	17,425	25,166	23,774	20,896	24,178	23,532
Finiq	22,066	26,836	38,556	42,751	30,150	61,724	94,374
Fushë Arrëz	31,941	34,806	40,798	54,816	53,810	42,403	36,799
Gjirokaštër	19,588	22,705	27,862	32,272	27,404	30,287	34,706
Gramsh	25,034	29,667	36,750	38,322	37,473	45,722	49,926
Has	24,699	31,015	33,640	38,356	33,042	38,313	36,565
Himarë	38,066	44,407	64,638	68,800	61,474	77,180	153,257
Kamëz	12,921	15,290	17,030	19,275	21,057	19,684	29,558

Kavajë	19,751	23,488	35,727	31,216	30,409	40,064	39,781
Këlcyrë	21,206	27,631	46,328	55,083	54,085	54,917	66,700
Klos	21,068	26,325	30,745	30,889	31,519	36,014	38,282
Kolonjë	23,323	31,970	35,952	44,269	39,987	64,479	91,981
Konispol	18,151	33,766	35,759	49,189	36,003	26,142	34,112
Korçë	21,183	24,770	33,388	32,398	28,678	26,967	29,394
Krujë	15,359	17,862	20,890	21,865	24,669	29,099	26,044
Kuçovë	15,616	17,206	21,341	24,517	21,422	23,604	25,883
Kukës	25,049	24,322	25,922	27,333	28,537	34,542	34,977
Kurbin	17,769	20,174	23,443	21,611	21,812	34,745	35,423
Lezhë	17,766	19,456	22,541	24,353	29,515	25,631	34,181
Libohovë	20,368	24,504	45,311	78,215	44,591	54,503	73,488
Librazhd	22,959	27,903	33,992	43,279	36,391	40,709	39,217
Lushnjë	14,583	17,509	20,493	22,278	20,875	22,326	23,764
Malësi e Madhe	17,476	24,260	25,163	27,132	30,117	34,348	33,061
Maliq	13,206	17,380	22,468	25,729	22,351	24,441	28,438
Mallakastër	26,552	34,125	30,461	37,363	31,002	26,571	34,420
Mat	20,133	23,496	26,929	28,438	25,189	35,114	57,329
Memaliaj	21,763	28,120	27,392	30,712	28,146	31,080	33,149
Mirditë	29,244	31,970	41,897	39,714	41,105	41,110	37,707
Patos	24,718	24,434	37,420	33,622	32,175	42,319	37,076
Peqin	14,360	19,879	26,900	24,682	25,726	30,186	32,321
Përmet	22,252	27,604	28,448	39,557	37,101	38,361	36,359
Pogradec	18,644	22,572	24,939	27,202	27,786	32,852	42,499
Poliçan	20,643	25,348	37,179	44,242	35,621	37,948	52,942
Prrenjas	19,527	24,344	31,233	33,683	33,358	38,956	38,548
Pukë	25,154	30,490	42,211	32,817	31,304	45,295	45,075
Pustec	12,288	14,668	16,556	19,829	25,236	35,850	62,501
Roskovec	20,538	23,557	32,455	32,810	36,358	39,777	33,450
Rrogozhinë	13,466	17,089	28,730	26,383	29,705	41,721	39,326
Sarandë	40,443	50,123	40,324	55,003	48,759	48,657	59,224
Selenicë	22,835	26,876	30,947	33,198	35,750	31,920	35,131
Shijak	15,735	19,904	20,198	21,521	22,860	31,240	36,846
Shkodër	18,779	18,202	19,273	20,606	20,021	21,931	21,829
Skrapar	29,164	34,530	56,318	36,526	39,755	62,216	51,466
Tepelenë	32,565	40,154	44,720	40,110	55,329	39,829	60,538

Tiranë	16,882	22,790	29,972	38,736	38,321	40,193	46,326
Tropojë	25,053	31,866	34,078	37,160	35,087	38,942	36,937
Ura Vajgurore	13,438	14,872	20,443	21,708	24,217	24,720	24,387
Vau Dejës	18,962	24,722	32,022	32,828	26,254	28,686	26,963
Vlorë	16,602	18,716	24,273	25,522	23,529	24,868	30,437
Vorë	21,206	23,729	30,028	29,001	30,302	34,840	34,908
Total	18,498	22,001	27,067	29,681	29,099	32,477	36,522

Aneks 8. Shpenzime me fonde të veta për banor

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Belsh	5,287	13,329	14,945	9,894	11,835	14,613	14,298
Berat	12,836	18,645	14,448	14,550	15,067	13,981	16,543
Bulqizë	11,644	12,906	12,455	13,648	18,454	14,909	15,395
Cërrik	6,404	11,846	11,689	10,334	12,786	11,755	12,845
Delvinë	10,207	25,512	22,789	23,690	21,526	21,387	24,111
Devoll	5,821	10,856	12,410	12,657	16,677	15,504	16,204
Dibër	6,358	11,112	14,275	11,150	11,682	11,865	12,141
Divjakë	10,962	20,791	12,848	11,850	12,879	12,910	13,579
Dropulli	24,077	40,249	38,513	48,928	45,128	47,738	62,520
Durrës	13,998	13,816	14,950	12,982	16,520	13,903	14,467
Elbasan	10,470	13,738	11,832	12,257	13,703	13,321	13,821
Fier	11,174	16,089	15,157	13,271	14,404	13,307	14,251
Finiq	12,362	13,555	26,428	31,901	28,847	23,728	30,589
Fushë Arrëz	11,839	17,424	22,335	33,404	22,950	26,433	23,618
Gjirokastër	18,138	22,939	21,297	18,689	20,644	18,280	20,506
Gramsh	9,327	13,378	20,562	17,107	19,329	21,034	22,327
Has	11,725	15,598	15,105	14,782	15,681	14,754	15,587
Himarë	39,886	66,237	36,899	45,256	43,874	47,164	58,749
Kamëz	6,905	8,003	10,797	13,924	15,723	12,171	15,149
Kavajë	21,925	23,714	16,837	18,235	20,015	17,753	22,418
Këlcyrë	10,319	25,989	34,787	23,871	23,007	19,783	22,350
Klos	6,971	9,670	11,845	13,623	15,897	12,762	15,687
Kolonjë	14,993	24,455	33,893	30,056	22,818	25,286	28,053
Konispol	8,054	18,013	29,406	16,612	16,818	17,567	19,961
Korçë	19,344	21,890	25,916	18,812	20,665	17,894	19,611
Krujë	8,776	10,905	11,615	11,053	12,608	10,358	12,028
Kuçovë	14,254	10,803	11,786	13,072	13,612	11,973	15,692
Kukës	7,731	10,313	14,142	12,338	12,753	13,538	13,620

Kurbin	6,078	7,743	13,839	9,701	9,631	8,968	11,051
Lezhë	14,897	11,058	13,411	13,326	18,798	13,767	15,474
Libohovë	13,391	23,981	38,108	34,579	23,614	24,751	23,048
Librazhd	10,193	15,491	19,251	19,257	18,264	16,961	17,482
Lushnjë	11,482	12,674	12,372	12,016	13,116	12,814	12,442
Malësi e Madhe	5,216	12,993	16,725	14,903	17,506	14,133	15,264
Maliq	5,282	11,252	16,788	14,163	14,173	13,350	14,293
Mallakastër	9,205	12,821	15,585	16,620	25,662	14,185	15,647
Mat	12,080	13,665	15,318	13,122	16,343	16,119	16,174
Memaliaj	13,497	12,014	17,506	17,801	19,341	15,701	20,207
Mirditë	14,218	18,348	30,729	19,363	18,396	18,731	20,479
Patos	10,711	14,058	19,826	22,109	20,744	16,812	19,205
Peqin	5,316	8,515	12,604	9,814	10,650	10,458	10,861
Përmet	12,971	26,240	28,717	22,132	22,039	22,526	23,661
Pogradec	7,452	9,050	10,787	12,591	13,475	14,274	17,020
Poliçan	10,095	19,283	22,352	20,898	16,599	16,844	18,778
Prrenjas	5,265	7,494	12,894	12,720	10,775	13,767	15,938
Pukë	17,493	21,698	22,126	21,425	19,878	21,948	25,322
Pustec	11,180	11,954	17,585	13,749	18,671	20,147	21,455
Roskovec	8,746	21,442	17,467	22,441	19,137	17,053	22,194
Rrogozhinë	7,794	15,126	14,383	13,635	13,950	20,589	15,832
Sarandë	31,087	24,088	25,463	27,915	33,808	31,844	32,676
Selenicë	11,227	12,929	19,402	23,058	19,520	17,713	19,361
Shijak	11,990	11,670	13,048	16,046	12,472	12,519	13,613
Shkodër	7,474	8,309	10,315	11,790	14,590	12,278	12,786
Skrapar	24,228	36,164	30,662	26,454	21,617	26,912	23,427
Tepelenë	23,427	26,440	35,912	28,913	22,233	22,292	24,496
Tiranë	14,820	20,853	23,728	26,987	34,995	32,819	28,628
Tropojë	11,355	19,122	17,034	17,883	16,253	13,536	21,624
Ura Vajguore	6,761	12,133	11,430	15,006	12,572	13,691	15,803
Vau i Dejës	7,864	10,510	11,432	10,302	21,254	13,285	13,287
Vlorë	9,258	11,077	16,617	14,683	16,242	15,957	16,397
Vorë	15,563	23,617	17,937	26,559	24,220	13,473	22,323
Total	11,736	15,400	17,097	17,245	19,949	18,323	18,630

9. Shpenzime totale për banor

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Belsh	15,545	27,326	31,403	24,829	30,580	45,761	45,269
Berat	22,141	26,562	25,104	23,821	22,197	22,937	29,490

Bulqizë	25,141	26,280	23,616	26,949	33,802	35,280	44,691
Cërrik	21,500	23,940	26,049	21,489	24,968	28,583	33,787
Delvinë	20,194	36,861	40,112	37,366	31,950	33,692	46,257
Devoll	11,887	16,525	20,458	20,953	27,616	26,026	30,087
Dibër	20,327	25,294	30,044	26,020	25,836	33,526	33,177
Divjakë	21,822	31,208	27,601	21,909	21,946	21,969	23,753
Dropulli	39,198	58,145	77,096	98,397	62,232	90,284	161,252
Durrës	20,591	20,155	22,241	21,533	25,320	30,389	32,752
Elbasan	22,405	25,228	26,739	26,624	26,962	29,606	28,818
Fier	19,117	23,684	28,415	23,759	21,446	23,634	23,176
Finiq	23,138	23,369	44,455	53,368	38,232	61,775	85,977
Fushë Arrëz	33,236	34,256	40,664	62,698	53,393	45,719	36,509
Gjirokastër	26,213	30,013	32,281	32,229	28,435	28,830	31,635
Gramsh	26,064	30,178	40,611	37,944	39,344	44,856	48,912
Has	28,684	34,357	35,789	39,934	34,857	38,172	36,301
Himarë	53,960	75,689	63,603	70,120	52,496	61,990	115,784
Kamëz	12,846	13,853	16,640	19,560	22,436	20,111	29,578
Kavajë	31,654	33,341	35,220	31,041	31,583	39,932	39,766
Këlcyrë	22,672	39,049	64,174	60,102	58,385	55,440	66,488
Klos	21,845	25,436	30,730	30,839	32,954	34,416	38,796
Kolonjë	25,652	38,606	49,058	51,329	39,139	64,550	93,203
Konispol	18,072	39,400	50,756	50,173	37,509	26,395	33,680
Korçë	29,958	31,438	42,771	33,236	30,459	27,192	28,823
Krujë	17,530	18,961	22,258	20,719	24,701	27,293	24,987
Kuçovë	22,369	18,099	20,651	25,033	22,042	23,113	25,740
Kukës	25,522	23,532	27,940	27,259	27,172	32,675	33,431
Kurbin	18,321	20,001	28,224	21,861	21,439	33,831	35,814
Lezhë	23,761	19,783	23,555	23,633	29,672	25,976	32,446
Libohovë	21,580	31,675	65,195	89,316	45,591	56,141	72,098
Librazhd	27,307	31,931	38,796	46,442	37,893	40,200	38,556
Lushnjë	19,237	20,094	21,741	22,178	21,355	22,188	23,129
Malësi e Madhe	16,579	24,073	28,930	27,470	32,705	32,689	30,318
Maliq	13,554	19,632	27,207	26,505	23,666	24,424	27,705
Mallakastër	27,280	31,740	28,472	32,042	40,999	26,353	31,852
Mat	23,997	25,760	28,699	27,872	26,911	35,492	56,912
Memaliaj	27,003	26,563	29,923	31,667	30,671	29,347	35,344
Mirditë	33,333	35,847	56,448	41,101	40,698	41,058	37,140
Patos	22,822	24,798	41,687	34,643	33,872	39,646	34,307
Peqin	14,613	19,824	29,352	25,182	26,185	30,220	32,587

Përmet	23,356	36,958	38,694	39,888	37,095	37,837	36,555
Pogradec	19,615	21,643	23,985	27,299	27,876	32,861	42,279
Poliçan	20,756	29,505	41,601	45,534	35,303	37,167	52,453
Prrenjas	19,728	22,860	32,433	34,460	31,591	38,887	39,978
Pukë	32,519	35,569	45,178	33,897	31,007	43,968	48,007
Pustec	14,672	15,135	21,276	17,758	26,879	32,830	59,199
Roskovec	16,721	29,700	32,337	39,624	35,959	38,604	34,663
Rrogozhinë	14,588	23,006	29,904	27,197	29,613	41,866	37,994
Sarandë	53,144	51,398	40,580	55,100	51,319	47,719	55,849
Selenicë	25,575	26,729	33,679	38,669	36,493	30,718	33,530
Shijak	18,996	19,995	21,448	25,561	22,468	30,911	37,040
Shkodër	18,201	16,870	18,545	20,116	22,262	21,805	21,230
Skrapar	38,131	47,794	59,379	38,797	37,179	64,550	51,414
Tepelenë	46,045	50,278	60,437	47,570	55,704	39,661	60,454
Tiranë	19,766	25,789	29,726	35,888	41,305	40,523	36,605
Tropojë	27,570	35,934	36,277	38,580	34,650	35,190	40,154
Dimal	14,051	19,198	21,623	24,892	23,997	24,772	24,224
Vau i Dejës	19,173	24,975	31,634	28,889	33,258	28,494	26,187
Vlorë	17,016	18,266	27,070	24,831	24,254	24,758	27,766
Vorë	23,252	28,706	26,367	32,725	31,902	29,633	36,733
Total	21,148	24,553	28,646	29,337	30,514	32,224	33,871

Aneks 10. Investime me fonde të veta për banor

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Belsh	1,462	7,262	6,721	1,253	3,400	3,921	4,445
Berat	5,315	8,801	3,363	2,729	4,087	1,854	2,818
Bulqizë	6,071	4,625	3,242	3,059	7,100	3,283	3,847
Cërrik	1,187	4,447	3,374	1,692	3,237	2,415	2,418
Delvinë	1,167	10,742	6,336	5,766	4,329	2,891	5,314
Devoll	1,248	3,300	2,848	1,813	4,041	1,954	1,519
Dibër	1,437	3,863	4,411	2,192	998	1,304	987
Divjakë	6,231	14,256	4,692	2,246	2,707	3,457	2,427
Dropulli	4,807	14,255	9,318	12,191	11,569	13,366	23,500
Durrës	7,333	5,757	6,616	3,693	6,102	3,760	3,150
Elbasan	3,935	5,473	2,273	1,425	2,424	1,765	1,657
Fier	4,703	7,078	5,216	2,603	3,369	2,143	2,343
Finiq	1,960	2,087	9,428	10,690	8,313	4,639	11,086
Fushë Arrëz	2,820	3,300	7,022	11,587	3,153	5,676	1,966

Gjirokaštër	8,688	9,142	6,597	2,145	2,159	976	2,797
Gramsh	1,680	3,198	8,008	4,315	5,976	7,274	7,215
Has	6,124	6,735	5,018	2,890	3,214	1,992	1,307
Himarë	20,305	44,825	13,948	14,089	10,683	15,383	23,838
Kamëz	3,317	3,355	5,741	8,054	9,555	6,012	8,304
Kavajë	14,030	12,854	3,610	2,807	4,121	3,595	4,105
Këlcyrë	1,170	16,704	21,431	7,705	3,639	1,636	2,945
Klos	1,796	2,318	3,111	2,986	3,875	1,466	3,356
Kolonjë	3,750	9,047	14,785	8,855	1,935	3,692	4,575
Konispol	448	8,670	17,000	3,495	2,330	2,000	2,952
Korçë	10,053	9,323	12,236	3,685	4,574	2,076	1,477
Krujë	3,381	4,343	4,137	2,550	3,916	2,160	2,592
Kuçovë	7,121	2,524	1,271	1,347	1,936	681	3,351
Kukës	578	1,115	2,705	572	43	907	1,765
Kurbini	1,265	652	5,377	1,266	1,303	276	2,084
Lezhë	7,065	1,756	2,513	451	4,972	2,731	3,406
Libohovë	2,062	11,614	24,592	18,088	3,330	1,976	1,358
Librazhd	4,817	7,970	9,853	7,779	5,909	4,744	4,830
Lushnjë	5,226	4,373	3,061	2,230	2,671	2,148	2,113
Malësi e Madhe	485	6,720	9,438	6,146	7,375	3,735	4,369
Maliq	1,218	4,797	8,181	4,771	3,302	2,197	2,441
Mallakastër	2,545	2,867	6,171	5,437	11,889	1,988	2,192
Mat	5,592	4,290	3,543	999	2,596	2,061	1,190
Memaliaj	5,965	2,587	6,784	4,402	4,133	570	3,401
Mirditë	5,516	6,751	17,298	5,337	3,166	2,088	4,227
Patos	3,326	4,668	8,802	6,117	8,354	4,545	4,806
Peqin	648	3,012	5,087	1,403	1,477	648	863
Përmet	1,987	12,465	13,091	3,436	3,099	3,355	3,655
Pogradec	1,476	1,254	2,331	3,060	4,292	1,658	3,032
Poliçan	1,576	7,524	6,829	3,019	967	1,256	1,081
Prrenjas	484	886	5,018	3,127	1,916	3,578	4,828
Pukë	7,643	8,404	5,377	4,634	727	3,267	4,464
Pustec	4,185	2,260	6,425	1,446	2,396	3,762	2,392
Roskovec	2,591	13,432	8,370	11,190	7,334	5,376	8,742
Rrogozhinë	947	6,452	3,814	1,827	2,016	7,794	2,224
Sarandë	14,334	3,652	5,533	6,560	8,710	8,744	6,554
Selenicë	4,790	4,347	9,732	10,310	6,515	3,701	6,252
Shijak	7,398	3,481	3,832	5,678	1,809	2,654	2,856
Shkodër	1,588	696	2,184	2,045	4,373	2,748	3,082

Skrapar	10,904	18,044	9,294	4,997	725	5,358	1,439
Tepelenë	13,453	11,887	17,343	9,543	979	606	737
Tiranë	5,348	8,499	10,065	9,372	14,437	11,373	5,936
Tropojë	4,684	9,100	6,085	5,177	2,710	1,328	8,258
Dimal	799	6,441	5,033	7,042	3,987	3,785	5,364
Vau i Dejës	2,860	5,330	4,969	2,639	11,378	2,115	1,519
Vlorë	744	1,350	5,176	875	1,818	1,611	2,312
Vorë	7,598	13,408	7,762	11,207	10,493	2,461	10,186
Total	4,517	5,958	6,368	4,670	6,290	4,510	3,885

Aneks 11. Shpenzime totale për banor

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Belsh	2,688	7,655	11,662	5,015	11,180	21,684	22,334
Berat	7,077	9,708	6,510	4,486	4,418	2,490	7,832
Bulqizë	9,136	8,505	4,235	6,744	13,228	11,531	20,737
Cërrik	7,066	6,462	7,435	2,317	5,596	6,882	11,273
Delvinë	1,167	10,742	11,818	8,619	4,967	3,132	15,941
Devoll	1,522	3,300	4,531	3,401	7,916	3,522	5,445
Dibër	1,765	4,636	5,696	4,227	2,267	6,866	5,160
Divjakë	11,274	18,820	13,249	6,336	6,173	5,638	5,802
Dropulli	7,911	21,043	36,026	49,725	17,774	43,877	110,747
Durrës	7,711	6,381	7,494	5,601	8,449	6,817	8,003
Elbasan	5,254	6,105	5,349	3,999	4,629	3,684	2,535
Fier	5,854	7,581	11,493	6,042	3,899	4,438	3,548
Finiq	2,415	2,087	17,065	21,988	8,313	32,452	57,043
Fushë Arrëz	5,951	4,038	9,723	27,142	21,062	10,285	1,966
Gjirokastër	9,888	9,643	10,519	8,900	3,551	3,374	6,406
Gramsh	2,996	3,498	10,345	8,311	9,637	11,196	14,160
Has	8,514	12,208	11,990	15,288	8,231	5,613	2,510
Himarë	26,723	46,348	32,488	30,707	11,757	20,886	71,509
Kamëz	3,755	3,606	6,098	8,633	11,473	7,824	15,685
Kavajë	15,311	13,986	12,465	6,751	7,298	16,310	12,423
Këlcyrë	1,170	17,988	38,783	31,740	27,744	21,722	33,766
Klos	3,836	3,528	7,919	6,774	7,096	6,797	6,409
Kolonjë	3,750	12,722	19,308	19,889	8,486	31,589	58,769
Konispol	3,011	24,125	28,108	30,100	16,535	3,570	9,552
Korçë	12,203	10,676	20,662	9,645	6,506	2,428	1,966

Krujë	6,038	5,186	8,028	5,689	9,750	6,090	3,448
Kuçovë	8,202	2,877	3,298	6,104	3,921	4,454	6,655
Kukës	3,369	1,115	2,705	2,831	1,205	1,341	3,422
Kurbin	2,716	2,350	8,768	3,879	3,069	9,466	9,406
Lezhë	8,014	2,406	3,484	2,169	7,191	4,367	9,655
Libohovë	2,900	11,787	42,824	64,714	17,698	23,699	42,517
Librazhd	8,207	10,247	13,173	19,504	10,344	9,339	6,860
Lushnjë	6,434	5,002	5,399	5,645	4,505	3,783	5,333
Malësi e Madhe	861	7,354	11,007	10,548	15,090	13,076	10,498
Maliq	2,033	5,789	10,688	8,242	3,890	2,414	3,219
Mallakastër	11,575	14,116	10,224	12,359	19,346	4,975	9,254
Mat	6,000	5,826	5,148	3,035	2,698	8,362	27,553
Memaliaj	6,448	4,863	6,963	6,758	4,166	570	3,401
Mirditë	9,678	9,441	27,710	14,806	13,551	9,825	5,367
Patos	5,334	5,923	15,604	8,526	11,683	14,494	10,225
Peqin	1,225	3,012	8,795	4,017	4,929	5,725	6,822
Përmet	2,829	13,392	13,091	11,998	9,690	9,231	7,414
Pogradec	1,636	1,945	3,139	4,910	6,095	4,686	11,829
Poliçan	1,576	7,524	13,216	15,586	8,875	6,797	23,814
Prrenjas	1,175	1,281	8,345	9,589	7,620	9,597	9,552
Pukë	8,976	9,552	16,312	6,772	2,498	14,171	16,779
Pustec	4,185	2,260	6,425	1,446	7,240	10,788	35,279
Roskovec	4,032	15,032	16,132	21,192	17,575	17,600	13,249
Rrogozhinë	1,032	7,772	12,313	8,796	11,736	21,632	16,298
Sarandë	25,177	19,650	7,619	20,226	14,390	10,804	16,566
Selenicë	10,563	9,684	14,768	17,609	14,626	6,101	10,071
Shijak	7,851	5,137	5,650	8,963	5,448	8,117	13,337
Shkodër	3,240	1,167	2,264	2,520	4,726	3,377	3,503
Skrapar	12,238	18,999	26,262	6,405	6,529	30,312	17,708
Tepelenë	22,678	22,602	28,608	16,038	22,340	2,206	21,416
Tiranë	5,772	8,864	11,360	12,121	15,355	11,887	6,939
Tropojë	4,757	10,692	9,467	10,728	5,770	3,873	9,291
Dimal	2,577	7,828	9,158	10,789	9,770	8,313	7,428
Vau i Dejës	3,580	8,546	14,466	11,394	14,862	7,128	3,972
Vlorë	2,357	1,940	8,361	4,016	2,801	2,547	6,014
Vorë	9,692	13,408	10,675	12,294	13,201	5,963	10,578
Total	5,904	7,121	9,466	8,334	8,868	7,811	8,604

REFERENCA

Co-PLAN, 2021. Financat Publike Vendore: Status Raport 2020, Tirana: Co-PLAN, Instituti për Zhvillimin e Habitatit.

Farvacque-Vitkovic, C., & Kopanyi, M. (2014). Municipal Finances - A Handbook for Local Governments. Washington DC: International Bank of Reconstruction and Development / The World Bank.

Fund, A. D. (2018). Market research and value chain assessment. Tirana: Horëath HTL.

Kristo, I. (2013). Tourism, culture, hospitality, and agrotourism.

Levitas, A. & Levitas, T. D., 2020. Hoë Should the Personal Income Tax be Shared ëith Ukrainian Local Governments?. Revista de Economia Politica Local, 4(1), pp. 19-40.

NALAS. (2020). Local Government Finance Indicators in South-East Europe - Statistical Brief 2020. Netëork of Associations of Local Authorities of South East Europe (NALAS).

Toto, R. et al., 2020. The Response of Local Governments during COVID-19 Emergency in Albania: January - April 2020, Tirana: Co-PLAN, Institute for Habitat Development.

SHËNIME

¹ Nën këtë emërues të përbashkët u hodhën hapa të rëndësishëm të cilët u materializuan në: ri-organizimin administrativ dhe territorial në 61 bashki (dhe 12 qarqe); miratimin e Strategjisë Ndërsektoriale për Decentralizim dhe Qeverisje Vendore 2015-2020 (SNDQV 2015-2020); hartimin dhe miratimin e ligjit për organizimin dhe funksionimin e qeverisjes vendore, i cili ndër të tjera transferoi në nivel ekskluziv një sërë funksionesh të reja; miratimin e ligjit të parë që rregullon financat vendore; si dhe një sërë aktesh të tjera nën-ligjore.

² Për më shumë mbi lexo: Toto, Toska, Shutina, Farrici, & Limaj (2020)

³ Për më shumë shiko ligjin nr. 9632/2006 "Për sistemin e taksave vendore" i ndryshuar; VKM nr.135/2018 "Për metodologjinë për përcaktimin e vlerës së taksueshme të pasurisë së paluajtshme "ndërtesa", e bazës së taksës për kategori specifike, natyrën dhe prioritetin e informacionit dhe të dhënave për përcaktimin e bazës së taksës, si dhe të kriterëve dhe rregullave për vlerësimin alternativ të detyrimit të taksës".

⁴ Rritja e ndihmës ekonomike do të vijojë të jetë edhe përgjatë periudhës janar – qershor 2021, bazuar në vendimin nr. 85/2021 "Për një shtesë në vendimin Nr. 597, datë 04/09/2019 të Këshillit të Ministrave, "Për përcaktimin e procedurave, dokumentacionit dhe masës mujore të përfitimit të ndihmës ekonomike dhe përdorimit të fondit shtesë mbi fondin e kushtëzuar për ndihmën ekonomie".

⁵ Sipas të dhënave të MFE për buxhetin e konsoliduar.

⁶ Në vitin 2017, taksa e ndërtesës pësoi reformim rrënjësor sipas Ligjit nr. 106/2017 "Për disa ndryshime dhe shtesa në Ligjin nr. 9632, datë 30.10.2006, 'Për sistemin e taksave vendore', të ndryshuar".

⁷ Programi i rindërtimit - riparimit - restaurimit të strukturave të destinuara për qëllimi banimi në vijim të dëmtimeve si pasojë e fatkeqësisë natyrore (tërmetet), do të jenë të përjashtuara nga pagesa e taksës së ndikimit në infrastrukturë.

⁸ Treguesi i Besimit në Ndërtim matet dhe publikohet me frekuencë mujore dhe tremujore nga Banka e Shqipërisë. Për më shumë shiko: https://www.bankofalbania.org/Politika_Monetare/Vrojtimet/Vrojtimi_i_bizneseve_dhe_i_konsumatoreve/?rpp=2&msv=&ser=349&crd=0,6,6,1,0,11283&ln=1

⁹ Rënia progresive e të ardhurave nga kjo taksë vjen në vijim të ndryshimeve në Ligjin nr. 9632/2006 "Për sistemin e taksave vendore" i ndryshuar sipas të cilit duke filluar nga viti 2016 të gjitha bizneset e vogla me xhiro vjetore nën 5 milionë lekë janë përjashtuar nga detyrimi tatimor, ndërkohë që për bizneset e vogla me xhiro vjetore nga 5-8 milionë lekë shkalla tatimore u përgjysmua.

¹⁰ Ndryshuar me efekt nga 1 Janari 2021 me ligj nr. 122/2020, botuar në Fletoren Zyrtare nr. 197, datë 12.11.2020.

¹¹ Bazuar në ligjin nr. 68/2017 "Për financat e vetëqeverisjes vendore" në nenin 4, pika 6 citohet se "në rastet kur ulen apo hiqen taksa ose tarifa vendore nga qeverisja qendrore, njësitë e vetëqeverisjes vendore kompensohen plotësisht, nëpërmjet rritjes së transfertës së pakushtëzuar, taksave të ndara, transferimit në nivel vendor të një takse tjetër kombëtare ose kombinimi i tyre." Gjithashtu, ligji nr. 139/2015 "Për vetëqeverisjen vendore", neni 34 mbi parimet themelore për financat e vetëqeverisjes vendore, pika 5 citohet "Në rast se ndryshimet në politikën fiskale shoqërohen me ulje të niveleve, normave dhe bazës së taksave vendore apo të pjesës së të ardhurave të njësive të qeverisjes vendore nga taksat e ndara, Ministria e Financave është e detyruar të marrë masat për kompensimin e uljes, nëpërmjet rritjes së transfertave financiare dhe mundësive për huamarrjen vendore dhe/ose formave të tjera."

¹² Bazuar në legjislacionin në fuqi, baza e taksës është numri i netëve të qëndruara në hotel (e llogaritur si lekë për natë fjetje në hotel për person). Varësisht tipologjisë së strukturës akomoduese dhe kategorisë së bashkisë, taksa e fjetjes në hotel është 140 lekë dhe 350 lekë në bashkitë e kategorisë së parë (Tiranë dhe Durrës), 70 lekë dhe 175 lekë në bashkitë e kategorisë së dytë (Vlorë, Fier, Sarandë, Pogradec, Korçë, Elbasan, Berat, Lushnjë, Gjirokastrë, Shkodër, Kavajë dhe Lezhë) dhe 35 lekë dhe 105 lekë në bashkitë e kategorisë së tretë (të gjitha bashkitë e tjera përjashtuar bashkitë e kategorisë së parë dhe të dytë).

¹³ Për më shumë shiko: <https://www.financa.gov.al/wp-content/uploads/2020/11/Detyrimet-e-Prapambetura-Shtator-2020-sipas-institucioneve.pdf>

¹⁴ Burimi: Ministria e Financave dhe Ekonomisë, Regjistri i Borxhit 2021T4 dhe akeluar më datë 09/05/2022 dhe i disponueshme në <https://www.financa.gov.al/regjistri-i-borxhit/>

¹⁵ PBB nominale sipas Ministrisë së Financave dhe Ekonomisë (Treguesit Fiskalë).

¹⁶ Detyrimet e prapambetura të bashkive u evidentuan në mënyrë sistematike duke filluar prej vitit 2015, në vijim të miratimit të VKM nr. 50/2014 "Për miratimin e strategjisë për parandalimin dhe shlyerjen e detyrimeve të prapambetura të planit të veprimit" dhe udhëzimit të Ministrisë së Financave nr. 5/2014 "Për shlyerjen e detyrimeve të prapambetura". Shlyerja u këtyre detyrimeve, pjesërisht të krijuara nga ish-komunat që iu bashkëngjiten bashkive të reja në vijim të reformës administrative dhe territoriale, përbën barrë të qenësishme për buxhetet vendore. Krahas tyre, bashkitë vijnë të krijojnë detyrime të reja të cilat gjithashtu shtojnë presionet në buxhetin vendor. Në këtë kuadër, qeveria qendrore merr përsipër vetëm "shlyerjen e detyrimeve për punimet e kryera, por të papaguara në kuadër të financimeve nga Fondi për Zhvillimin e Rajoneve, si edhe transfertat për përfitimet e paaftësisë. Të gjitha detyrimet e tjera financiare të njësive të qeverisjes vendore, që nuk përfshihen në sa më sipër, duhet të parashikohen në vetë buxhetet e njësive të qeverisjes vendore."

¹⁷ Të dhëna sipas Census 2011.

¹⁸ Megjithatë, bazuar në ligjin nr. 68/2017 "Për financat e vetëqeverisjes vendore" në nenin 4, pika 4 citohet se të ardhurat nga taksat e ndara përdoren në autonomi nga bashkitë, ndërsa sipas ligjit nr. 9975/2008 "Për taksat kombëtare" citohet se bashkitë duhet ta përdorin të ardhurën nga renta minerare (e ardhur nga taksa e ndarë) për investime.

¹⁹ Të dhëna sipas CENSUS 2011.

²⁰ Në vijim të transferimit simetrik në titull ekskluziv të një sërë funksionesh në vitin 2016, ushtrimi i tyre u realizua nëpërmjet mjeteve monetare të transferuara nga qeveria qendrore drejt asaj vendore, nëpërmjet transfertës specifike. Në përmbyllje të fazës tranzitore të transferimit të këtyre funksioneve apo duke filluar nga fillimi i vitit 2019, ato do të financohen nëpërmjet transfertës së pakushtëzuar sektoriale të cilat do të përdoren në autonomi. Ligji nr. 68/2017 "Për financat e vetëqeverisjes vendore" sanksionoi përmasën dhe mënyrën e shpërndarjes së transfertës së pakushtëzuar: për çdo vit buxhetor, ajo është jo më pak se 1% e PBB-së sipas parashikimeve dhe vlerësimeve makroekonomike të miratuara nga Këshilli i Ministrave dhe, në çdo rast, nuk mund të jetë më e vogël se shuma totale e ndarë në vitin e mëparshëm; ndarja e saj bëhet nëpërmjet formulës së miratuar nga Ministria e Financave dhe Ekonomisë.

²¹ Bazuar në Udhëzimin i MFE-së nr. 7/2021 "Për përgatitjen e programit

buxhetor afatmesëm vendor 2022-2024", kriteret dhe koeficientët e formulës së shpërndarjes së transfertës së pakushtëzuar për vitet 2022 – 2024 do të jenë ashtu si dhe të parashikuar në ligjin nr. 68/2017 "Për financat e vetëqeverisjes vendore" dhe përfshijnë: numrin e popullsisë (duke harmonizuar midis të dhënave sipas regjistrit të gjendjes civile dhe censurit të vitit 2011), dendësia e popullsisë për km², numri faktik i nxënësve në shkollat 9-vjeçare dhe të mesme në çdo bashki.

²² Bazuar në Udhëzimin e Ministrisë së Financave dhe Ekonomisë nr. 8, datë 28/02/2022 "Për përgatitjen e Programit Buxhetor Afatmesëm Vendor 2023-2025".

²³ Funksionet e transferuara në nivel vendor përfshijnë: arsimi (parashkollor dhe para-universitar), ujitja dhe kullimi, shërbimi i mbrojtjes nga zjarri dhe shpëtimi, administrimi i pyjeve, mirëmbajtja e rrugëve rurale, konviktet e arsimit para universitar, qendrat e shërbimeve sociale.

²⁴ Për më shumë shiko: Aneksi 4 "Për funksionet e transferuara në njësitë e vetëqeverisjes vendore" e disponueshme në <https://www.financa.gov.al/buxheti-2021/>

²⁵ Shtesë nga Kuvendi.

²⁶ Të dhënat për 2022 janë sipas planifikimit për PBA 2023 - 2025

²⁷ "Lira", Berat, "Balash", Elbasan, "Shpresa" Shkodër, "Opera Della Madonnina Della Grappa", Shkodër, "Besa" Vau i Dejës,

- "Horizont", Fier dhe qendrat ditore të fëmijëve me Aftësi të Kufizuara për bashkitë Kuçovë dhe Kukës.
- ²⁸ Sipas Corine 2018, sipërfaqja pyjore në Shqipëri është 1.9 milionë hektarë apo rreth 1,952 km².
- ²⁹ Sipas AKPT 2007, gjatësia e rrjetit rrugor rural është 11,590 km linear.
- ³⁰ Të dhënat për gjatësinë e rrjetit të ujitjes dhe kullimit sipas Strategjisë të Ujitjes dhe Kullimit 2019 -2031 e disponueshme në <https://bujqesia.gov.al/wp-content/uploads/2019/10/FZ-2019-77.pdf>.
- ³¹ Të dhënat për 2022 janë sipas planifikimit për PBA 2023 - 2025
- ³² Ligji nr. 115/2021 "Për buxhetin e vitit 2022"
- ³³ Bazuar në nenin 27, të ligjit nr. 68/2017 "Për financat e vetëqeverisjes vendore"
- ³⁴ Në Shtator të vitit 2017, Ministria e Mirëqenies Sociale dhe Rinisë u shkri dhe programet e mbrojtjes sociale i kaluan portofolit të Ministrisë së Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale.
- ³⁵ Rritja e ndihmës ekonomike do të vijojë të jetë edhe përgjatë periudhës janar – qershor 2021, bazuar në vendimin nr. 85/2021 "Për një shtesë në vendimin Nr. 597, datë 04/09/2019 të Këshillit të Ministrave, "Për përcaktimin e procedurave, dokumentacionit dhe masës mujore të përfitimit të ndihmës ekonomike dhe përdorimit të fondit shtesë mbi fondin e kushtëzuar për ndihmën ekonomike".
- ³⁶ Burimet financiare totale të njësive të vetëqeverisjes vendore përfshijnë: (i) të ardhurat nga burime të veta vendore (taksa, tarifa, të tjera dhe huamarrje), (ii) të ardhuranga transfertat ndërqeveritare ku përfshihen të ardhurat nga transferta e pakushtëzuar dhe specifike, (iii) të ardhurat nga taksat e ndara, dhe (iv) të ardhurat nga transfertat e kushtëzuara. Për të evidentuar zhvillimet në vitin korrent, fondet e trashëguara nga viti i mëparshëm nuk janë përfshirë në totalin e burimeve totale.
- ³⁷ Kjo shifër përfshin të ardhurat nga transfertat e kushtëzuara, bazuar në përcaktimet e Ligjit nr. 68/2017 "Për financat e vetëqeverisjes vendore", ku ndër burimet e financimit të bashkive përfshihet edhe kjo kategori dhe nuk përfshin fondet e trashëguara.
- ³⁸ Transferta specifike deri më tani është trajtuar si transfertë me destinacion, por në buxhetin e vitit 2019 parashikohet të jetë pjesë e transfertës së pakushtëzuar, por e dedikuar për sektorët që synon të financojë.
- ³⁹ Për këto funksione, qeveria qendrore u transferon bashkive ato që emërtohen si transfertat të kushtëzuara, para të cilat duhet të përdoren për shërbimin për të cilin ato janë transferuar (quajtur ndryshe fonde me destinacion të përcaktuar).
- ⁴⁰ Funksionet e transferuara në vitin 2016 përfshijnë: konviktet e arsimit parauniversitar, qendrat e shërbimeve sociale, mbrojtja nga zjarri dhe shpëtimi, infrastruktura rrugore rurale, administrimi i pyjeve, ujitja dhe kullimi.

- Për më shumë shiko: <https://www.financa.gov.al/viti-2016-3/>
- ⁴¹ Në vitin 2020 (si pasojë e pandemisë së Covid-19), shumë bashki rishikuan buxhetet e tyre duke tkurrur një pjesë të shpenzimeve ndër të cilat ato kapitale (krahas rialokimeve buxhetore për të mbështetur shtresat në nevojë etj.).
- ⁴² Të dhënat i referohen vitit 2019 dhe mund të gjenden në: Nalas Statistical Brief: Local Government Finance Indicators in South East Europe, Second Edition, 2020;
- ⁴³ Të dhënat i referohen vitit 2019 dhe mund të gjenden në: Nalas Statistical Brief: Local Government Finance Indicators in South East Europe, Second Edition, 2020;
- ⁴⁴ Të dhënat i referohen vitit 2019 dhe mund të gjenden në: Nalas Statistical Brief: Local Government Finance Indicators in South East Europe, Second Edition, 2020; http://www.nalas.eu/Publications/Books/Brief_2nd
- ⁴⁵ Në këtë kategori shpenzimesh përfshihen shpenzimet e kryera me fonde nga të ardhurat nga burime të veta vendore, transferta e pakushtëzuar e përgjithshme dhe sektoriale, taksat e ndara.
- ⁴⁶ Shpenzimet e personelit për funksionet e reja mbulohen me fonde nga transferta sektoriale. Nëse bashkitë duan të performojnë më mirë apo të rritin cilësinë e këtyre shërbimeve, kostot do të duhet të mbulohen me burime të tjera të financiare (si psh. nga të ardhurat e veta të bashkive).
- ⁴⁷ Përfshin shpenzime operative, subvencione, transferta dhe interesa.
- ⁴⁸ Kjo shifër përfshin të gjitha shpenzimet e kryera nga bashkitë, me fonde të veta dhe me fonde të kushtëzuara (përfshirë shpenzimet me fonde të trashëguara).
- ⁴⁹ Në këtë hapësirë informuese do të paraqitet një përditësim i të dhënave për vitin 2021, i analizës në terma sasiorë të të punësuarve dhe kostove të personelit i publikuar në www.financatvendore.al.
- ⁵⁰ Mesatare gjeometrike 2016 - 2021.
- ⁵¹ Për më shumë shiko: "Perceptimi Qytetar mbi Taksimin vendor dhe Shërbimet Publike – Përmbledhje" nga Merita Toska, Rudina Toto dhe Dritan Shutina.
- ⁵² Llogaritur si raport i shpenzimeve për personelin ndaj numrit të të punësuarve, shprehur në terma mujorë. Në këtë llogari konsiderohet vlera totale dhe nuk diferencohet për klasë/kategori, shtesat mbi pagë për vjetërsi pune apo kualifikim.
- ⁵³ Sipas Bankës Botërore, ky tregues duhet të jetë nën 25 të punësuar për 1,000 banorë. Shiko: Urban Partnership Program (UPP), Improving Local Government Capacity – The experience of Municipal Finances Self-Assessment (MFSA) in South – East Europe, The World Bank, January 2018
- ⁵⁴ Bazuar në të dhënat e popullsisë sipas Census 2011
- ⁵⁵ Burimi: <http://financa.gov.al/cash-accrual-2020/>

⁵⁶ Në këtë platformë ju mund të ndërtoni vetë raportin tuaj për të monitoruar nga burojnë të ardhurat vendore dhe si shpenzohen ato nga bashkia juaj.

⁵⁷ Për më shumë shiko: <https://www.financa.gov.al/buxheti-i-pushtetit-vendor/>

⁵⁸ Për më shumë shiko:
http://www.seecities.eu/seecities.eu/Portals/0/Images/Stories/Publications/MFSA%20Brochure_Final_Web_PA.pdf?ver=2018-09-10-071023-543U

<https://www.oecd.org/regional/regional-policy/Subnational-Governments-Around-the-World-%20Part-I.pdf>